

Jaarverantwoording 2015

19 april 2016

JAARVERSLAG	1
1 ALGEMEEN	1
1.1 ALGEMENE INLEIDING	1
1.2 OPBOUW JAARVERANTWOORDING 2015	3
1.3 BEHANDELPROCEDURE	3
1.4 FINANCIËLE SAMENVATTING	4
2 ALGEMEEN KADER EN KERNGEGEVENS	10
2.1 ALGEMENE BELEIDSKADERS	10
2.2 COALITIEPROGRAMMA 2014-2018	10
2.3 STADSVISIE 2030	11
2.4 STRATEGISCHE KOERS / BRABANTSTAD	11
2.5 BESTUURLIJKE ONTWIKKELINGEN	12
2.6 BESTUURLIJKE STRUCTUUR	14
2.7 KERNGEGEVENS	16
3 BELEIDSPROGRAMMA'S	19
3.1 PROGRAMMA 01: VEILIGHEID EN HANDHAVING	19
3.2 PROGRAMMA 02: WERK EN INKOMEN	23
3.3 PROGRAMMA 03: ZORG EN WELZIJN	30
3.4 PROGRAMMA 04: JEUGD EN ONDERWIJS	37
3.5 PROGRAMMA 05: CULTUUR	44
3.6 PROGRAMMA 06: SPORT EN RECREATIE	51
3.7 PROGRAMMA 07: ECONOMISCH BELEID EN WERKGELEGENHEID	55
3.8 PROGRAMMA 08: RUIMTELIJKE ORDENING EN VOLKSHUISVESTING	62
3.9 PROGRAMMA 09: STEDELIJKE VERNIEUWING	68
3.10 PROGRAMMA 10: VERKEER EN MOBILITEIT	73
3.11 PROGRAMMA 11: OPENBARE RUIMTE EN NATUURBESCHERMING	77
3.12 PROGRAMMA 12: MILIEU	83
3.13 PROGRAMMA 13: BESTUUR EN ORGANISATIE	88
4 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN EN ONVOORZIEN	94
4.1 LOKALE HEFFINGEN	97
4.2 RUIMTE ONVOORZIENE UITGAVEN	97
5 VERPLICHTE PARAGRAFEN	98
5.1 PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEHEERSING	98
5.2 PARAGRAAF ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	113
5.3 PARAGRAAF BEDRIJFSVOERING	117
5.4 PARAGRAAF VERBONDEN PARTIJEN	129
5.5 PARAGRAAF GRONDBELEID 2015	143
5.6 PARAGRAAF FINANCIERING	158
5.7 PARAGRAAF LOKALE HEFFINGEN	162
JAARREKENING	169
6 BALANS	169
6.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2015	170
6.2 GRONDSLAGEN WAARDERINGEN EN RESULTAATBEPALING	172
6.3 TOELICHTING OP BALANS: ACTIVA	176
6.4 TOELICHTING OP BALANS: PASSIVA	184
6.5 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE FINANCIËLE VERPLICHTINGEN	193
6.6 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE FINANCIËLE RECHTEN	193

7	JAARREKENING 2015	194
7.1	REKENINGRESULTAAT 2015.....	194
7.2	OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA.....	195
7.3	OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	198
7.4	OVERZICHT STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKINGEN AAN RESERVES.....	200
7.5	RESULTAATBESTEMMING.....	201
7.6	TOTAAL OVERZICHT INVESTERINGSPROGRAMMA	202
7.7	WET NORMERING TOPINKOMENS (WNT)	203
8	SINGLE INFORMATION SINGLE AUDIT (SISA)	205
9	SAMEN INVESTEREN BRABANTSTAD	211
10	BIJLAGE	214
10.1	LIJST VAN AFKORTINGEN.....	214

Jaarverslag

1 Algemeen

1.1 Algemene inleiding

In de Jaarverantwoording 2015 legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid en de financiële resultaten van het afgelopen jaar. De Jaarverantwoording bestaat uit het jaarverslag en de jaarrekening 2015.

In het onderdeel jaarverslag is een financiële samenvatting toegevoegd waarin kort wordt ingegaan op de voornaamste oorzaken van het gerealiseerde resultaat over het begrotingsjaar 2015. Via deze leeswijzer geven we u beknopt de inhoud aan van voorliggende jaarstukken.

De hoofdstukken worden in deze leeswijzer van een beknopte toelichting voorzien.

Hoofdstuk 3: Beleidsprogramma's

De toelichtingen per programma en de verantwoording op programmaniveau is toegespitst op de 3-W vragen.

Welke effecten hebben we bereikt ?

Dit zijn de maatschappelijke effecten die per collegeperiode worden vastgesteld; de cijfers zijn geactualiseerd en waar mogelijk (in kleur) weergegeven voor 2 collegeperiodes.

De betekenis van de kleuren voor de indicatoren is als volgt ;

Groen= streefwaarde gerealiseerd

Rood = streefwaarde niet gerealiseerd

Zwart = geen streefwaarde bepaald of geen nieuwe waarneming beschikbaar

Cel grijsgemarkeerd = cijfers is en komt niet beschikbaar voor betreffende jaar, bijv. doordat enquêtes een keer per 2 jaar worden gehouden

N.B.= nog niet bekend, wordt nog wel bekend voor betreffende jaar

De paragraaf meerjarig beleidsperspectief maakt geen onderdeel meer uit van de jaarverantwoording. Deze kunt u raadplegen in de begroting 2015.

Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015 ?

Dit betreft de verantwoording van de bestuurlijke kalender, beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten en de overige resultaten zoals deze in de begroting 2015 zijn opgenomen. Bij de toelichtingen is gekozen voor meer uniformiteit omdat ze beginnen met een status, waar nodig gevolgd door een beknopte toelichting.

Wat waren de kosten ?

De paragraaf begint met een totaaloverzicht waarin de afwijking ten opzichte van de begroting wordt aangegeven.

Na het overzicht op programmaniveau, wordt een toelichting gegeven waarin de meest relevante afwijkingen worden toegelicht. Waar mogelijk wordt de link gelegd met eerder genoemde doelstellingen / resultaten en effecten.

Vervolgens wordt afgesloten met een tabel per hoofdproduct waarin de afwijking ten opzichte van de begroting wordt aangegeven.

Indien van toepassing, geven we een beknopte toelichting op de voorstellen tot resultaatbestemming; in hoofdstuk 7.5 is een totaaloverzicht van de resultaatbestemmingen per programma opgenomen.

De paragraaf eindigt met een overzicht van het voorgenomen investeringsbedrag. Het aangevraagde investeringsbedrag is procentueel weergegeven. Per programma zijn de niet aangevraagde investeringen toegelicht. Deze manier van rapporteren is conform de 1^e en 2^e berap 2015. Een totaaloverzicht van het investeringsprogramma treft u in hoofdstuk 7.6 aan.

Hoofdstuk 6: Balans

Voor de toelichtingen is dit hoofdstuk ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2014; waar nodig zijn de toelichtingen geactualiseerd naar de BBV-regelgeving.

1.2 Opbouw jaarverantwoording 2015

De jaarverantwoording 2015 is samengesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV). De indeling sluit aan bij de indeling van de programmabegroting 2015.

In de jaarverantwoording leggen wij, als college van burgemeester en wethouders, verantwoording af over het begrotingsjaar 2015 aan de gemeenteraad. Het gaat hierbij om de beleidsmatige en de financiële realisatie, afgezet tegen de voornemens bij de begroting.

De jaarverantwoording wordt beschikbaar gesteld aan de rekenkamercommissie en de gemeenteraad.

1.3 Behandelprocedure

De behandeling van de jaarverantwoording is als volgt:

- 19 april 2016   College van burgemeester en wethouders
- 11 mei 2016   Rekenkamercommissie (aanvang 17.30 uur)
- 25 mei 2016   Commissie Financiën
- 2 juni 2016   Raadsbehandeling

Op verzoek van de gemeenteraad en de rekenkamercommissie wordt de Jaarverantwoording 2015 met ingang van dit jaar voorafgaand aan de raadsvergadering behandeld in de Commissie Financiën.

1.4 Financiële samenvatting

1.4.1 Korte financiële terugblik

Het voordelige resultaat over 2015 van de algemene dienst bedraagt € 17,0 miljoen. Gezamenlijk met het voordelige resultaat van het grondbedrijf over 2015 van € 29,1 miljoen leidt dit tot het gerealiseerde jaarrekeningresultaat 2015 van € 46,1 miljoen positief. Dit is het resultaat dat resteert na verrekening met de reserves. In onderstaande tabel staat het gerealiseerd jaarrekeningresultaat 2015 weergegeven afgezet tegen het resultaat uit de door uw raad vastgestelde begroting. Doordat de begroting een saldo van nul kent, is dit resultaat ten opzichte van de begroting hetzelfde als het resultaat van de rekening zelf.

	Begroting na wijziging	Rekening 2015	Afwijking 2015
(bedragen x € 1.000,-)	(a)	(b)	(b-a)
Baten	344.642	379.797	35.155 V
Lasten	360.481	352.049	8.432 V
Totaal saldo van baten en lasten	-15.839	27.748	43.587 V
Onttrekkingen aan reserves	35.215	37.390	2.175 V
Toevoegingen aan reserves	19.376	18.999	377 V
Saldo mutatie reserves	15.839	18.391	2.552 V
Resultaat	-	46.139	46.139 V

Het voordelige resultaat is het resultaat ten opzichte van de gewijzigde begroting. Door het vrijvallen van de post onvoorzien in de jaarrekening is het resultaat ten opzichte van de ontwerpbegroting afgerond € 46,1 miljoen.

1.4.2 Saldo van baten en lasten 2015

Het gerealiseerd saldo van baten en lasten is in onderstaand overzicht gespecificeerd naar de verschillende programma's.

	Saldo begroting na wijziging	Saldo rekening 2015	Afwijking 2015
(bedragen x € 1.000,-)	(a)	(b)	(b-a)
PROG01 Veiligheid en handhaving	-7.269	-6.511	758 V
PROG02 Werk en inkomen	-37.334	-35.757	1.577 V
PROG03 Zorg en welzijn	-52.394	-45.931	6.463 V
PROG04 Jeugd en onderwijs	-43.981	-39.777	4.204 V
PROG05 Cultuur	-10.912	-10.895	17 V
PROG06 Sport en recreatie	-5.029	-4.863	166 V
PROG07 Economisch beleid en werkgelegenheid	-2.497	-2.236	261 V
PROG08 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	-4.774	23.850	28.624 V
PROG09 Stedelijke vernieuwing	-4.111	-4.173	-62 N
PROG10 Verkeer en mobiliteit	-1.267	-1.018	249 V
PROG11 Openbare ruimte en natuurbescherming	-16.139	-15.960	179 V
PROG12 Milieu	-3.244	-2.201	1.043 V
PROG13 Bestuur en organisatie	-16.791	-16.773	18 V
Algemene dekkingsmiddelen	205.742	208.384	2.642 V
Gerealiseerd resultaat	-	46.139	46.139 V

In de toelichtingen per programma, hoofdstuk 3 van de Jaarverantwoording, worden de verschillen tussen de realisatie en de begroting na wijziging per programma uiteengezet.

1.4.3 Toelichting grootste afwijkingen rekeningresultaat

Het positieve gerealiseerd jaarrekeningresultaat is de optelsom van de resultaten op de diverse hoofdproducten en programma's en bestaat uit zowel positieve als negatieve afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting. De voornaamste afwijkingen in 2015 ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn in onderstaand overzicht weergegeven. De overige afwijkingen zijn gesaldeerd meegenomen onder de post "overige afwijkingen". Voor een uitgebreide nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichtingen per programma.

<i>(bedragen x € 1,0 miljoen)</i>	
Gerealiseerd resultaat 2015 (Algemene dienst)	17,0 V
Gerealiseerd resultaat 2015 Grondbedrijf	29,1 V
Gerealiseerd jaarrekeningresultaat 2015	46,1 V
1 Brandweer	0,5 V
2 Uitvoering uitkeringsregelingen	-0,3 N
3 Bijzondere bijstand	0,7 V
4 Participatie	1,2 V
5 WMO	6,2 V
6 Jeugdhulp	3,2 V
7 Huisvesting onderwijs	0,4 V
8 Bouw- en woningtoezicht	-0,9 N
9 Grondexploitatie	29,1 V
10 Parkeervoorzieningen	-0,3 N
11 Groenvoorzieningen & natuur (excl. Recreatie)	0,5 V
12 Milieubeheer	0,8 V
13 Regionale aangelegenheden	0,4 V
14 Onvoorzien	-0,2 N
15 Overige financiële middelen	0,8 V
16 Algemene uitkering	2,1 V
Overige afwijkingen	1,9 V
Gerealiseerd resultaat Jaarverantwoording 2015	46,1 V

Toelichting op in tabel opgenomen afwijkingen

1. *HP140 Brandweer: € 0,5 miljoen voordeel*

Dit voordeel komt voor € 0,3 miljoen uit het voordelige jaarrekeningsaldo 2014 van de Veiligheidsregio en voor € 0,2 miljoen uit de niet ingezette gelden die beschikbaar zijn gesteld voor aanvullende en/of onontkoombare kosten (coördinatie rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandveilig leven en brandveiligheidsstoets) als gevolg van de regionalisering van de brandweer. In 2015 is een start gemaakt met de invulling van deze taken, maar dat heeft nog niet tot kosten geleid.

2. *HP602 Uitvoering uitkeringsregelingen: € 0,3 miljoen nadeel*

De beschikbare personele productieve capaciteit (in geld) voor de uitvoering van de uitkeringsregelingen en participatie laat, net als in 2014, een beperkt voordeel zien van € 0,3 miljoen. Daarnaast is in 2015 een nieuwe verdeelsleutel voor de verdeling van het rijksbudget verwerkt wat een nadelig effect ten opzichte van 2014 heeft gehad van € 1,5 miljoen. De ontwikkeling van het uitkeringsbestand laat in 2015 echter nog steeds een stijgende lijn zien. Dit mede als gevolg van de invoering van de Participatiewet waardoor gemeenten te maken kregen met aanvragen van – voor de

gemeenten – nieuwe doelgroepen. Deze ontwikkelingen hebben geresulteerd in een overschrijding van het uitkeringsbudget van € 0,9 miljoen. Nog te verklaren verschil: € 0,3 miljoen voordelig.

3. HP603: Bijzondere bijstand: € 0,7 miljoen voordeel

Het positieve saldo bijzondere bijstand wordt vooral veroorzaakt doordat er nog niet volledig gebruik is gemaakt van de structurele intensivering vanuit het armoedebeleid. Vanuit de intensivering is € 0,2 miljoen beschikbaar gesteld voor het continueren van de individuele inkomenstoeslag en de bijzondere bijstand; dit is volledig benut. Daarnaast is er € 0,6 miljoen in de begroting opgenomen voor de ophoging naar het 120% sociaal minimum, o.a. op het gebied van de individuele bijzondere bijstand en de collectieve aanvullende verzekering. Deze ophoging is gefaseerd gedurende 2015 doorgevoerd, waardoor nog niet alle middelen zijn besteed.

4. HP621 Participatie € 1,2 miljoen voordeel

Het voordeel komt voort uit een onderbesteding op bepaalde activiteiten uit de Participatiewet voor € 0,5 miljoen. Als gevolg van de discussies sinds de invoering van de Participatiewet over de aard en omvang van de activiteiten zijn in 2015 terughoudend activiteiten uitgevoerd, hetgeen resulteert in een onderbesteding op deze middelen. Daarnaast is in 2015 incidenteel een, niet geraamde, subsidie gerealiseerd Europees Sociaal Fonds van € 0,7 miljoen. In het raadsbesluit d.d. 1 december 2015 heeft de gemeenteraad besloten om de gemeentelijke middelen, die vrijgemaakt worden in de begroting als gevolg van de toegekende ESF-subsidie, aan te wenden voor de uitvoering van de Participatiewet.

5. HP690/695 Wet Maatschappelijke Ondersteuning € 6,2 miljoen voordeel

De voordelen op de individuele voorzieningen (wonen, collectief vervoer en rolstoelen) zijn in lijn met voorgaande jaren en komen voort uit de gunstige gezamenlijke aanbesteding in de Peel op het gebied van hulpmiddelen en de regionale aanbesteding in MRE-verband voor het collectief vervoer met de Taxibus. Ook is het beroep op de individuele voorzieningen in 2015 verder afgenomen doordat meer gebruik wordt gemaakt van eigen mogelijkheden en de mogelijkheden in het netwerk.

Het voordeel op de persoonlijke ondersteuning (huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en beschermd wonen) wordt verklaard door de nieuwe werkwijze (schoon en leefbaar huis) en een afname in het aantal nieuwe verzoeken voor huishoudelijke ondersteuning. De afname in de verzoeken komt voort uit het feit dat burgers een hogere eigen bijdragen betalen als gevolg van de afschaffing van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg). Tenslotte is er een overschot van € 0,6 miljoen op het budget voor 'Huishoudelijke hulp toelage' doordat dit pas in maart 2015 operationeel is geworden en in het begin minimaal gebruik van deze toelage is gemaakt.

Op de nieuwe taken beschermd wonen en begeleiding resulteert een overschot op begeleiding van ca. € 1,3 miljoen en een tekort op beschermd wonen van € 1,5 miljoen. Omdat deze taken in 2015 voor het eerste jaar worden uitgevoerd, zijn er geen ervaringscijfers bekend.

6. HP408 & HP409 Jeugdhulp € 3,2 miljoen voordeel

Er was in 2015 sprake van grote financiële onzekerheid over de toereikendheid van het jeugdhulpbudget. Op basis van informatie over cliëntaantallen uit 2012 zijn bij de Programmabegroting 2015 budgetten geraamd voor de inkoop van jeugdhulp (o.a. jeugd & gezinswerk en specialistische jeugdhulp). Uiteindelijk is op het inkoopbudget een overschrijding gerealiseerd; echter doordat voorzichtig is omgegaan met de afspraken en inzet op lokale budgetten voor Centrum Jeugd en Gezin en Jeugdhulp resulteert op deze hoofdproducten een overall voordeel van € 3,2 miljoen.

7. *HP410 Huisvesting onderwijs € 0,4 miljoen voordeel*

Doordat een aantal investeringen later gereed zijn gekomen ontstaat een voordeel op de kapitaallasten van € 0,1 miljoen. Daarnaast zijn de schoolwoningen in Dierdonk verkocht hetgeen heeft geresulteerd in een boekwinst van € 0,3 miljoen.

8. *HP840 Bouw en woningtoezicht € 0,9 miljoen nadeel*

In de begroting 2015 is rekening gehouden met geraamde legesinkomsten voor de Wabovergunningen van ca. € 3 miljoen. Bij de 2e Berap 2015 is uw raad al geïnformeerd over de bijstelling van de opbrengsten naar € 2,1 miljoen. De uiteindelijk gerealiseerde opbrengsten zijn € 1,2 miljoen en zijn ten opzichte van de 2e Berap 2015 met nog eens € 0,9 miljoen achtergebleven. Als oorzaken zijn hiervoor aan te wijzen:

- Het voorgenomen project Natuurpoort Stiphout is niet ingediend.
- Een aantal voorgenomen woningbouwprojecten is doorgeschoven naar 2016.
- En een aantal vergunningaanvragen is ingetrokken, waardoor leges zijn terugbetaald.

De (nadelige) afwijking op de baten wordt enigszins gecompenseerd door een (voordelige) afwijking op de lasten als gevolg van lagere uitvoeringskosten (uren) en lagere kapitaallasten krediet Wabo digitalisering (eerste jaar van afschrijving 2016) en een (voordelige) afwijking op de baten als gevolg van niet geraamde opbrengst dwangsommen en leges aanvragen vergunningen kamerbewoning.

9. *HP880 Grondexploitatie € 29,1 miljoen voordeel*

Als gevolg van de – door het college van B&W vastgestelde - wijzigingen in de uitgangspunten voor de sociale grondprijzen en de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging is op basis van de geactualiseerde calculaties een bedrag van € 22,5 miljoen vrijgevallen uit de voorziening verlieslatende complexen. Het aandeel Brandevoort II hierin bedraagt € 20,3 miljoen. Daarnaast is op een drietal lopende exploitaties tussentijds winst genomen op basis van de uitgangspunten in de Nota Grondbeleid, per saldo € 3,5 miljoen voordelig. Voor € 0,3 miljoen is een voordelig resultaat behaald op afgesloten plannen. Het restantvoordeel ad. € 2,7 miljoen wordt veroorzaakt doordat de geraamde rentebijbeschrijving op de voorziening grondbedrijf voor verlieslatende plannen niet heeft plaatsgevonden in 2015. Dit is het gevolg van de aanpassing van parameters in de exploitatieberekeningen.

10. *HP230 Parkeervoorzieningen, € 0,3 miljoen nadeel*

Het nadelig saldo van € 0,3 miljoen wordt veroorzaakt door het eenmalige nadeel van € 0,1 miljoen als gevolg van het stoppen van de investeringen in de parkeergarage Centrum, de incidentele lasten € 0,1 miljoen in verband met het aanpassen van de beheerdersruimte in Boscotondo. Daarnaast zijn voor € 0,2 miljoen minder opbrengsten gerealiseerd uit fiscalisering en parkeergelden dan begroot.

11. *HP580 Groenvoorzieningen & natuur (excl. recreatie) € 0,5 voordeel*

Het belangrijkste voordeel is ontstaan bij de onderhoudsbestekken, waar door de verdere aanpassing van de Atlantopdracht aan het marktconforme prijsniveau, een voordeel van € 0,2 miljoen is ontstaan. Ook seizoensinvloeden, zoals bij plaagbestrijding en vuilverwerking en lagere kapitaallasten, dragen voor € 0,1 miljoen bij aan het positieve saldo. Tenslotte is aan onderhoud buiten de onderhoudsbestekken (terreinmeubilair, hekwerken e.d.) € 0,1 miljoen minder uitgegeven als gevolg van de staat van het onderhoud van het straatmeubilair waardoor de werkzaamheden niet noodzakelijk zijn.

12. *HP780 Milieubeheer € 0,8 miljoen voordeel*

Voor de opstartfase en de ontvlechting van de SRE Milieudienst is tot 1 januari 2018 een (aflopend) incidenteel budget beschikbaar gesteld in de meerjarenbegroting. Het incidentele budget voor 2015 is

niet besteed aangezien nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden over o.a. de garantiesalarissen. Ook hebben de noodzakelijke organisatorische optimalisaties nog géén prioriteit gekregen binnen de bedrijfsvoering van de ODZOB.

13. HP020 Regionale aangelegenheden € 0,4 miljoen voordeel

In 2015 hebben minder regionale activiteiten plaatsgevonden dan verwacht. Op de geraamde ureninzet is hierdoor een voordeel van €0,3 miljoen ontstaan. Daarnaast resulteert op het budget van het regionaal archief RHCe een voordeel van €0,1 miljoen als gevolg van de door het archief gerealiseerde bezuiniging in 2015.

14. HP940 Onvoorzien € 0,2 miljoen nadeel

Het saldo op dit hoofdproduct wordt veroorzaakt door het niet ingezette saldo uit de begroting van onvoorzien van €0,7 miljoen en een nadeel van €0,9 miljoen als gevolg van een aanvullende storting in de voorziening dubieuze debiteuren.

15. HP944 Overige financiële middelen € 0,8 miljoen voordeel

Het voordelig saldo van de overige financiële middelen komt voort uit de voordelen op de bespaarde rente van €0,8 miljoen en de renteomslag van €0,6 miljoen. Daarnaast is de geraamde dividenduitkering uit hoofde van de belegging APG niet gerealiseerd doordat deze wordt herbelegd in het fonds en is de waarde van het garantieproduct ABN-Amro gedaald. Dit leidt tot een nadeel van €0,6 miljoen.

16. HP970 Algemene uitkering 2,1 miljoen voordeel

Door de verschillende gemeentefondscirculaires die het Rijk gedurende het jaar uitbrengt, kunnen mutaties in de hoogte van de algemene uitkering optreden. Ook zijn er meer inkomsten ontvangen door een herberekening over de jaren 2013 en 2014. Per saldo bedraagt dit voordeel €0,9 miljoen. De middelen die binnen de algemene uitkering voor specifieke doelen bestemd zijn, zoals bijv. 'Bed, bad en brood', 'Bodemsanering' en 'motie Kerstens' zijn tot op heden nog niet ingezet, hierop bedraagt het voordeel €1,2 miljoen. Voor deze specifieke posten is een voorstel tot resultaatbestemming opgenomen.

1.4.4 Opbouw resultaat en voorstellen voor resultaatbestemming

In onderstaande tabel is het gerealiseerde resultaat 2015 gesplitst naar het resultaat voor het gemeentelijke grondbedrijf, en saldo exclusief het gemeentelijk grondbedrijf.

	Rekening 2015	
<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>		
Gerealiseerd resultaat excl. Grondbedrijf	17.031	V
Gerealiseerd resultaat Grondbedrijf	29.108	V
Gerealiseerd resultaat	46.139	V
Voorstellen voor resultaatbestemming (excl. Grondbedrijf)	13.949	N
Voorstel: Toevoeging algemene reserve Grondbedrijf	29.108	N
Nog te bestemmen resultaat	3.082	V

Resultaat grondbedrijf

Het gerealiseerde jaarrekeningresultaat wordt voor €29,1 miljoen veroorzaakt door het positieve jaarrekeningresultaat van het gemeentelijke Grondbedrijf. Gegeven de onzekerheden in de waardering en de aanstaande vennootschapsbelastingplicht heeft het college van burgemeester en wethouders voorgesteld om het positieve saldo toe te voegen aan de Algemene reserve Grondbedrijf.

Voorstellen voor resultaatbestemming

Aan de raad wordt voorgesteld het resultaat van het Grondbedrijf over 2015, groot € 29,1 miljoen voordelig conform de vastgestelde Nota reserve- en voorzieningenbeleid 2016-2019 te storten in de algemene reserve grondexploitatie.

Naast het voorstel om het positieve saldo toe te voegen aan de Algemene reserve Grondbedrijf middels resultaatbestemming bij de jaarrekening 2015 zijn voor het resterende saldo de volgende voorstellen voor resultaatbestemming gedaan:

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Programma		
Gerealiseerd resultaat (excl. grondbedrijf)	17.031	V	
-/- Reservering Brandweer (crisiscentrum & crisisorganisatie)	160	N	1
-/- Overschot participatiebudget	655	N	2
-/- Reservering overschot Bijzondere bijstand sociaal minimum 120%	543	N	2
-/- Reservering saldo WMO	5.577	N	3
-/- Reservering overschotten CJG/Jeugdzorgbudget	2.795	N	4
-/- Budgetoverheveling Museum	76	N	5
-/- Tijdelijk theater: Dekking onderzoek en ontwikkeling in 2016.	80	N	5
-/- Reservering Startersleningen	200	N	8
-/- Reservering verzekeringsgelden Ameideplein	97	N	11
-/- Overheveling budgetten ODZOB	664	N	12
-/- Reservering budget Verkiezingen & referenda	40	N	13
-/- Reservering vrijval voorziening Arbeidsvoorwaardenbeleid	940	N	13
-/- Budgetoverheveling opwerken en implementeren BGT	101	N	Alg.dek.
-/- Motie Kerstens Algemene uitkering gemeentefonds	587	N	Alg.dek
-/- Restant middelen Tijdelijke voorziening bed, bad en brood	164	N	Alg.dek
-/- Overheveling budget transitiekosten ODZOB (RUD's)	58	N	Alg.dek
-/- Restant budget decentralisatie-uitkering Maatschappelijke Opvang	907	N	Alg.dek
-/- Restant middelen Uitvoeringsprogramma Bodemsanering (AU)	205	N	Alg.dek
-/- Middelen gemeentefonds t.b.v. aanpak jeugdwerkloosheid	100	N	Alg.dek
Nog te bestemmen na voorstellen	3.082	V	

Het nog te bestemmen resultaat - na voorstellen voor resultaatbestemming - wordt conform de door uw Raad vastgestelde financiële verordening ex. artikel 212 Gemeentewet toegevoegd aan de Algemene reserve, voorzover deze niet toereikend is om de verwachte risico's af te dekken.

Het vrij te bestemmen resultaat dat overblijft bedraagt afgerond € 3,1 miljoen en wordt gestort in de Algemene reserve. De nadere toelichting op de voorstellen voor resultaatbestemming is opgenomen in de toelichting bij de verschillende programma's.

2 Algemeen kader en kerngegevens

2.1 Algemene beleidskaders

Algemene kaders zoals het Coalitieprogramma en de Stadsvisie, en bestuurlijke ontwikkelingen op nationaal, provinciaal en regionaal niveau, geven mede richting aan de programmabegroting en vormen daarom een belangrijke context voor hetgeen in 2015 is gedaan.

2.2 Coalitieprogramma 2014-2018

In het coalitieprogramma *Mensen maken de stad* geven we aan dat we als college van B&W met vertrouwen werken aan de uitdagingen waarvoor Helmond staat. We doen dat niet alleen. Aansluitend bij de veranderende samenleving veranderen wij als overheid mee en pakken de uitdagingen die er liggen samen met inwoners, bedrijven en instellingen op. Meedoen en meewerken zijn daarbij kernbegrippen.

In 2015 waren de zeven ambities uit het coalitieprogramma leidend:

1. Wij geloven in de kracht en creativiteit van mensen en geven daaraan maximaal ruimte; dat vraagt nieuwe vormen van samenwerking en een transparante overheid.
2. Wij willen een sociale stad zijn. Wij gunnen iedereen een plek om mee te doen. Ons sociaal beleid stimuleert de eigen kracht van mensen – jong én oud – waarbij wij een sociaal vangnet bieden aan hen die dat echt nodig hebben.
3. Wij willen dat Helmond een fijne stad blijft om in te wonen. Wij geven ruimte aan ontwikkeling en initiatief, op een manier die past bij het karakter van de stad en bij het economisch tij van dit moment.
4. Wij willen een Helmond dat economisch aantrekkelijk blijft. Wij zorgen voor voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven; daarbij is de concrete vraag uit de markt leidend. Verder zetten wij ons in voor meer banen en stageplekken.
5. Wij staan voor een duurzame stad en nemen initiatieven om die duurzaamheid verder te versterken.
6. Wij staan voor een veilige stad waar wij met respect met elkaar omgaan. Wij zorgen ervoor dat veiligheids- en sociaal beleid nauw met elkaar verweven zijn. Discriminatie tolereren wij niet.
7. De gemeente houden wij financieel gezond; daarvoor moeten wij wel flink bezuinigen. Wij voeren geen lastenverzwaring door voor onze inwoners.

2.3 Stadsvisie 2030

In 2013 is de Helmondse Stadsvisie 2030 -met als titel 'Helmond werkt'; 'visie op de toekomst van Helmond'- vastgesteld. In de Stadsvisie zijn zeven factoren benoemd die van kritisch belang zijn voor een succesvolle ontwikkeling van Helmond richting 2030. Deze succesfactoren hebben voor de kortere termijn invulling gekregen in het coalitieakkoord.

De in de stadvisie benoemde succesfactoren en uitgangspunten zijn:

- Iedereen komt aan het werk, dankzij uitstekend ondernemersklimaat en innovatieve economie.
- Centrum van Helmond is levendig en aantrekkelijk; met regionale functie en een eigen sfeer.
- Kwaliteitswijken: in alle wijken is het goed en veilig wonen en leven.
- Sport, cultuur en recreatie zijn belangrijk aangezien zij zorgen voor verbinding en een aantrekkelijke stad.
- In Helmond werken we aan slimme, duurzame en goede bereikbaarheid; we zijn *Driven*.
- Samenwerking in de regio is vanzelfsprekend, waarbij gemeentes elkaar aanvullen en versterken.
- De gemeente regisseert en maakt mogelijk, maar Helmond maken we vooral samen.
- Duurzaamheid en veiligheid zijn twee thema's die hier onder liggen.

Dit wil niet zeggen dat beleidsterreinen die in deze stadsvisie niet of minder prominent aan de orde komen, onbelangrijk zijn. Een gemeente moet natuurlijk al haar taken goed vervullen; met de huidige financiële situatie wordt dat al een opgave op zich. In de stadsvisie is met name gefocust op die beleidsterreinen die het verschil kunnen maken of die Helmond tot een nog completere en aantrekkelijkere stad maken. Een visie die past bij de cultuur, historie en schaalgrootte van Helmond. En ook belangrijk is de toonzetting van 'niet bij de pakken neerzitten, maar kansen zien en pakken; en dat op z'n Helmonds'.

2.4 Strategische Koers / Brabantstad

2.4.1 Strategische koers (strategische investeringen)

In de tweede helft van 2015 is gewerkt aan *Strategische agenda Helmond 2016-2020: Helmond stad van het doen*. Deze zal begin 2016 worden gepresenteerd en geeft de kaders en lijnen waarlangs de komende vier jaar keuzes gemaakt zullen worden en prioritering zal plaatsvinden.

2.4.2 Samen Investeren, Brabantstad en Strategische Agenda van Brabant

Samen Investeren in Brabantstad

Eind 2007 ondertekenden de 5 grote Brabantse steden, waaronder Helmond, met de provincie de intentieovereenkomst Samen Investeren. In 2015 is er in dit kader nog gewerkt aan een tweetal projecten, te weten *Duurzame Herstructureringswijk Helmond West* (inclusief Goorloopzone) en *Centrumplan 2e fase*. Beide projecten lopen ook in 2016 door.

Agenda van Brabant

In 2015 zijn de provinciale verkiezen geweest en is er een nieuw college van Gedeputeerde Staten aan getreden. In het bestuursakkoord *Beweging in Brabant: bestuursakkoord 2015-2019* geeft de GS hun plannen aan. Bij de behandeling van de Voorjaarsnota heeft de raad een motie ingediend over de kansen die dit akkoord "Beweging in Brabant" biedt voor Helmond. Deze motie is betrokken bij de ontwikkeling van de strategische agenda Helmond 2016-2020.

2.5 Bestuurlijke ontwikkelingen

2.5.1 Landelijk

Aanpassing Wet gemeenschappelijke regelingen

Op de voortgang met betrekking tot de aanpassing van de gemeentelijke regelingen gaan we in in het hoofdstuk verbonden partijen

2.5.2 Provincie Noord Brabant

Veerkrachtig bestuur

Het traject Krachtig Bestuur in Brabant is eind 2014 door het college van Gedeputeerde Staten omarmd met de publicatie van het visiedocument (Veer)krachtig Bestuur. Het college van Gedeputeerde Staten heeft inmiddels uitspraken gedaan over voorstellen voor de bestuurlijke en/of organisatorische toekomst van elf gemeenten. In de notitie (Veer) krachtig Bestuur in Brabant: hoe verder? van 10 november 2015 wordt een actuele schets gegeven van de bevindingen tot op dat moment, de opgedane bevindingen en de geplande opties. Aangekondigd is dat het college van Gedeputeerde Staten in gesprek gaat op regionaal niveau over passende bestuursvormen.

2.5.3 Zuid-Oost Brabant

Peel 6.1

De ontwikkelingen met betrekking tot de ontwikkeling van dit nieuwe openbaar lichaam worden besproken in het hoofdstuk verbonden partijen.

Samenwerking Stedelijk Gebied

Met 9 gemeenten wordt samen gewerkt in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Kern van de samenwerking is de verdere ontwikkeling van de ambities uit het Brainport 2020 programma, met name in relatie tot voorzieningen, woningbouwprogrammering en detailhandel en bedrijventerreinen als basisvoorwaarde voor deze ambities. In 2015 is veel aandacht besteed aan het thema 'voorzieningen'. Er is besloten een verkenning uit te voeren naar een gedeelde ambitie op het gebied topvoorzieningen. Het perspectief op de 'Wonen Stedelijk gebied Eindhoven 2030' is opgesteld in 2015 en in alle colleges besproken, als basis voor nieuwe afspraken. Er is een gemeenschappelijke urgentieregeling voor woningzoekenden in de huursector ontwikkeld die 1 januari 2016 van kracht werd. Eind 2015 is een Taskforce Huisvesting Statushouders opgericht en een gezamenlijk actieplan opgesteld dat begin 2016 werd ondertekend door de betrokken partijen. Tenslotte is een gezamenlijke detailhandelsvisie vastgesteld.

Campusgemeenten

De gemeenten Best, Eindhoven, Helmond en Veldhoven hebben in 2012 het Convenant samenwerking 4- Campusgemeenten regio Eindhoven 2012 - 2020 gesloten. In 2015 is de samenwerking geëvalueerd en is de agenda voor de komende jaren vastgesteld.

Metropoolregio Eindhoven (MRE)

Met de gemeenten in de regio is de Regionale Agenda 2015 - 2018 opgesteld die leidend is voor de focus op specifieke thema's. De organisatie van de samenwerking in metropoolverband is op deze taken ingericht. De juridische grondlegger is de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven. Nadat de afzonderlijke raden eind 2014 met met de Regionale Agenda 2015 - 2018 en de ontwerp-gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven hadden ingestemd heeft het

Algemeen Bestuur op haar 1^e vergadering op 25 februari 2015 met de Regionale Agenda 2015 – 2018 ingestemd. Voor de gerealiseerde beleidsvoornemens wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Brainport

Deze lagen van samenwerking tussen gemeenten in de regio dienen ter versterking van de triple helix samenwerking in Zuidoost Brabant, als één van de drie belangrijkste economische regio's van Nederland. Als medebestuurder in de Stichting Brainport geven wij in nauwe samenwerking met de stakeholders mede gestalte aan nieuwe richtingen en strategische kaders voor de toekomst. In 2015 is gewerkt aan een nieuw meerjarenprogramma Brainport dat in 2016 aan de samenwerkingspartners wordt voorgelegd.

BrabantStad

In 2015 zijn in BrabantStad stappen gezet in de nieuwe methodiek en werkwijze van de Werkagenda BrabantStad waarlangs gewerkt wordt aan een Aantrekkelijk, Bereikbaar en Concurrerend Brabant. Belangrijk voor de bereikbaarheid van Brabant zijn de afspraken die bij het BO MIRT in november 2015 zijn gemaakt met de Minister van Infrastructuur & Milieu over het bidbook 'Bereikbaarheid Zuid-Nederland' waaraan ook door Helmond is meegewerkt. Het netwerk BrabantStad publiceert jaarlijks een uitgebreid jaarverslag.

2.5.4 (overige) bestuurlijke netwerken)

G32

De gemeente Helmond heeft een actieve rol in het G32 Stedennetwerk. Dit kost tijd en energie, maar het levert de stad ook wat op. Er is een sterke informatiepositie verworven, we hebben invloed aan de voorkant van (landelijke) ontwikkelingen en er is toegang tot nuttige lobby-kanalen, bijvoorbeeld in de Citydeals trajecten. Als actief lid van de G32 zit de Gemeente Helmond met meer kracht aan tafel bij andere samenwerkingsverbanden. De positie in de G32 is daarmee ook van invloed op de positie van Helmond in de regio en in Brabant.

2.6 Bestuurlijke Structuur

Samenstelling gemeenteraad 31 december 2015

	Leden	en	Wethouders
SP	6		2
CDA	6		2
Lokaal sterk	6		
VVD	5		1
PvdA	3		
D66	3		
Helmond Aktief	2		
Senioren 2013	2		
Groen Links	2		1
plan!	1		
Helder Helmond	1		
Totaal	37		6

Portefeuilleverdeling van het college van burgemeester en wethouders:

- * Burgemeester Mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel: Algemene en Bestuurlijke aangelegenheden.
- * Wethouder Dhr. E. de Vries: Mobiliteit, Stedelijk Beheer en Groen, Wijken
- * Wethouder Dhr. J. van Bree: Economische Zaken, Sociale Zaken en Organisatie
- * Wethouder Mevr. M.M. de Leeuw-Jongejans: Jeugd, Onderwijs en Gezondheid
- * Wethouder Mevr. N. van der Zanden-van der Weijden: Wmo, Armoedebestrijding en Stadswinkel
- * Wethouder Dhr. F.P.C.J.G. Stienen: Stedelijke Ontwikkeling, Volkshuisvesting, Sport, Cultuur en Stadsmarketing
- * Wethouder Dhr. drs. P.H.M. Smeulders: Financiën, Duurzaamheid en Grondzaken
- * Gemeentesecretaris Dhr. mr. drs. A.P. M. ter Voert

2.7 Kerngegevens

2.7.1 Algemene kengetallen

K E R N G E G E V E N S		Werkelijk 31-12-2015	Werkelijk 31-12-2014	Werkelijk 31-12-2010	Werkelijk 31-12-2005
SOCIALE STRUCTUUR					
A. Bevolking:	Bron: OS				
0 t/m 4 jaar		4.938	5.062	5.533	5.994
5 t/m 19 jaar		16.887	16.888	16.502	15.654
20 t/m 64 jaar		53.739	53.629	54.369	53.547
65 jaar en ouder		14.542	14.147	12.171	10.496
		90.106	89.726	88.575	85.691
B. Niet Nederlandse etniciteit	Bron: OS				
Totaal		22.342	21.785	20.173	18.095
in % van de bevolking		24,8%	24,3%	22,8%	21,1%
C. Aantal werkzame personen:	Bron: OS				
12 uur en meer per week		34.100	35.400	35.700	31.800
minder dan 12 uur p.w. = parttime		5.400	5.300	5.900	5.900
D. Sociale uitkeringen:	Bron: SE				
WWB		0	2.598	1.905	2.383
Participatiewet		2.715			
WIJ		0	0	334	
Bijzondere periodieke bijstand			914	507	450
Overige regelingen			119	65	80
		2.715	3.631	2.811	2.913
E. Onderwijs:	Bron: SE				
Openbaar basis onderwijs		2.282	2.298	2.326	1.948
Bijzonder basis onderwijs		6.591	6.835	7.111	6.699
		8.873	9.133	9.437	8.647
Openbaar speciaal onderwijs		240	226	178	152
Bijzonder speciaal onderwijs		359	363	301	586
		599	589	479	738
Openbaar voortgezet onderwijs		1.787	1.802	1.753	1.394
Bijzonder voortgezet onderwijs		3.871	3.850	4.064	4.253
		5.658	5.652	5.817	5.647

KERNGEGEVENS

Werkelijk 31-12-2015	Werkelijk 31-12-2014	Werkelijk 31-12-2010	Werkelijk 31-12-2005
-------------------------	-------------------------	-------------------------	-------------------------

FYSIEKE STRUCTUUR

A. Water:	Bron: SB				
totaal (in hectare) gemeente Helmond	5.475	5.475	5.457	5.457	
vlakvormig totaal (in hectare) Totaal opp water	54,3	54,3	54,3		
waarvan binnenwater (kanaal en insteekhaven)	24,3	24,3	24,3		
waarvan historische stadskern (Kasteel en Binderen)	0,88	0,88	0,88		
lengte waterwegen/waterlopen (in km)	158	158	140	109	
B. Woningen:	Bron: OS				
totaal	39.405	39.161	37.958	36.116	
Leegstand woningen (vanaf 2007)	963	919	960		
C. Wegen: (in m2)*	Bron: SB				
Totaal*	5.162.550	5.150.518	5.325.765		
Elementverharding	3.164.453	3.152.221	3.277.809		
Asfaltverharding *	1.998.097	1.998.297	2.047.956		
D. Openbaar groen:	Bron: SB				
bossen & natuurgebieden (in hectare)	552	552	540	540	
stedelijk groen (in hectare)	512	505	511	475	
recreatiegebied (in hectare)	66	66	55	55	
bomen (aantallen)	49.226	49.718	51.012	52.205	

* Vanaf 2011 zijn de nieuwe inmeetgegevens bekend.

** In 2013 stond per abuis 513 aangegeven,
dit moest 826 zijn.

Bron vermeldingen:

Bron: O&S = "O&S Bulletin januari 2015"

Bron: S&B = opgave dienst Stedelijke Ontwikkeling & Beheer

Bron: S&E = opgave dienst Samenleving & Economie

2.7.2 Kengetallen inwoners en woningen

Het verloop van het aantal inwoners is als volgt:

Jaar	Aantal per 1 januari	Toename in % t.o.v 2005	Bewoners per woning*	Resultaat in % t.o.v. 2005
2005	85.825	0,0%	2,39	0,0%
2010	88.285	2,9%	2,33	-2,5%
2014	89.253	4,0%	2,29	-4,2%
2015	89.726	4,5%	2,29	-4,3%
2016	90.106	5,0%	2,29	-4,4%

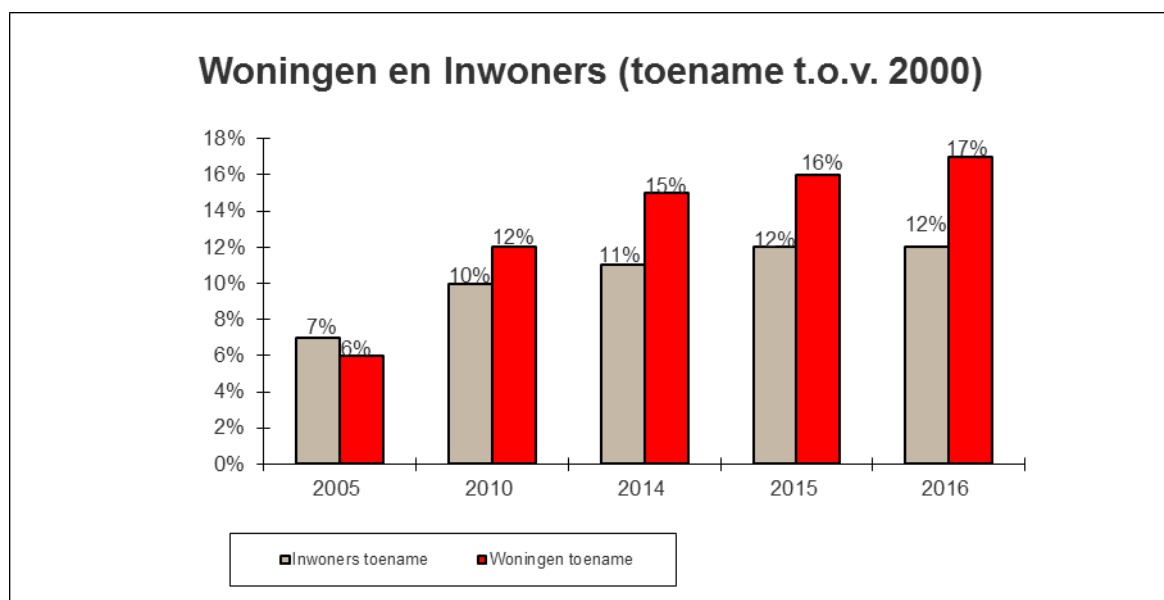
Het verloop van het aantal woningen is als volgt:

Jaar	Aantal per 1 januari	Toename woningen	Afname woningen	Aantal per 31-dec	Toename in % per 1-1 t.o.v. 2005
2005	35.866	385	135	36.116	0,0%
2010	37.841	210	93	37.958	5,5%
2014	38.954	203**	57	39.161	8,6%
2015	39.161	264**	20	39.405	9,2%
2016	39.405				9,9%

Bron: "OS Bulletin januari 2014"

** Inclusief administratieve ophoging

Het verloop van het aantal inwoners, aantal woningen en de gemiddelde woningbezetting komt grafisch tot uitdrukking in onderstaande grafieken.

3 Beleidsprogramma's

3.1 Programma 01: Veiligheid en handhaving

3.1.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Welke effecten willen we bereiken (in de periode 2015- 2018)?

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Plaats Helmond op de AD misdaad-monitor (1=minst goede score)	17	20	21	28	18	N.B.	jaarlijks, april/mei, AD
Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt in Helmond		23%	23%	20%	20%	23%	jaarlijks, Veiligheidsmonitor

* Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Veilig woon- en leefomgeving	Aantal wijken met rapportcijfer 6,5 of hoger van de inwoners voor veiligheid				6,5			in 2018 alle 11 wijken min. 6,5	vierjaarlijks, veiligheidsmonitor
	Aantal misdrijven diefstal/inbraak woning			476	470	453	517	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant
	Criminaliteit met Geweld (landelijke definitie)			807	686	714	717	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant
	Incidenten overlast i.v.m. alcohol/drugs (E38)			91	99	131	146	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant
Jeugd en veiligheid	Meldingen bij politie van overlast door jeugd (E35)	637	451	356	500	564	566	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant
	Overlast jeugd meldingen meldpunt gemeente MOeD	eerste meting beschikbaar over jaar 2015					205	gezien start 2015 geen streefwaarde	te meten vanaf 2015 MOeD
	Aantal verdachten 12-17 jaar	101	120	89	73	N.B.	N.B.	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers HKS – bewerkt door KLPD (cijfers in mei bekend)
	Aantal verdachten 18-24 jaar	259	255	243	215				
Aantal verdachten 18-24 jaar met allochtone achtergrond	100	99	108	89					
Bedrijvigheid en veiligheid	Misdrijven winkeldiefstal en winkelinbraak in Helmondse Centrum (buurten 1000 en 1007)		142	137	163	177	182	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant
	Rapportcijfer van inwoners Helmond voor veiligheid in het Centrum		6,9		6,9		6,9	minimaal handhaven t.o.v. 2011 tot 2018	tweejaarlijks, najaar inwonersenquête
	Misdrijven diefstal/inbraak bedrijven, kantoren en instellingen (buurten 1000 en 1007)		23	15	21	23	19	minimaal t.o.v. 2013 handhaven tot 2018	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant
	Misdrijven diefstal/inbraak bedrijven, kantoren en instellingen op		58	58	50	40	34	minimaal t.o.v. 2013 handhaven tot	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant

	bedrijventerreinen (Hoogeind, BZOB, De Weyer en Groot Schooten)							2018	
Fysieke veiligheid	% inwoners dat veel overlast ervaart van te hard rijden			21%	23%	23%	23%	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, veiligheidsmonitor
	% inwoners dat veel overlast ervaart van parkeerproblemen			22%	22%	23%	23%	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, veiligheidsmonitor
Integriteit en veiligheid	% Helmondse opkopers met opkoopregister						85%	in 2018 100%	BV.VBJZ

3.1.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Masterplan Integrale Veiligheid 2015-2018 Peelland/Helmond

Uitvoering actieprogramma jaarschijf 2015.

Afgerond, resultaat behaald. In maart 2015 heeft de gemeenteraad de Kadernota Integrale Veiligheid Peelland/Helmond 2015-2018 vastgesteld. Hierin is een aantal prioriteiten voor heel Peelland benoemd, als ook enkele prioriteiten die voornamelijk voor Helmond gelden. Concreet betreft dit 'Geweld', 'Woninginbraken', 'Overlast gevende jeugd en jeugdgroepen', 'Criminele jeugd', 'Ondermijnende criminaliteit', 'Verkeersveiligheid' en 'Drank- en drugsoverlast' (Peelbreed) en 'Woonoverlast', 'Fietsendiefstal' en 'Evenementen en Veiligheid' (specifiek op verzoek van Helmond). Op basis van deze prioriteiten zijn projectplannen opgesteld, met als doel de criminaliteit en overlast binnen deze speerpunten te verminderen. Op basis van de actualiteit is daar voor de gemeente Helmond ook nog een projectplan rondom de aanpak van radicalisering, polarisatie en jihadisme aan toegevoegd.

De politiecijfers over 2015 tonen aan dat Helmond ook het afgelopen jaar een veiligere stad is geworden. Het totaal aantal delicten is met 6% afgenomen. Meest opvallend is de daling binnen de delicten 'Zakkenrollerij' (-47%), 'Openlijk geweld' (-23%) en 'Vernielingen' (-21%). Deze delicten vallen onder de bredere definitie 'Geweld'. Binnen enkele andere delicten is juist een stijging te zien. Meest opvallend hierbij is de stijging binnen 'Straatroven' (+36%) en 'Woninginbraken' (+15%). Gezien het feit dat ook dit door de Raad vastgestelde prioriteiten betreft, zal hier vanaf 2016 een verdiepingsslag op worden ingezet.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014) Het Masterplan Vermogenscriminaliteit dat in B5 verband is afgesproken zal ingevoerd zijn. *Afgerond, resultaat behaald. In 2014 en 2015 is er gewerkt aan de implementatie van een 'Masterplan Vermogenscriminaliteit'. Dit plan richt zich op (de aanpak van) woninginbraken, heling, voertuigcriminaliteit, overvallen en straatroven. Dit geldt niet voor het onderdeel 'regiemodel slim samen toezien' (intelligence), waarvan het delen van informatie en uiteindelijk het opzetten van een gezamenlijke intelligence een belangrijke pijler is.*

Bestuurlijk belang

Stichting Stadswacht

De stichting Stadswacht wordt ingezet ter verbetering van de toezichtfunctie in de openbare ruimte en het creëren van eenvoudige arbeidsplaatsen.

De gemeente Helmond heeft een bestuurlijk belang in de stichting. Na statutenwijziging in 2011 telt het bestuur 8 leden, zijnde de leden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeentesecretaris. De burgemeester fungeert als voorzitter en de gemeentesecretaris als secretaris-penningmeester.

3.1.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	8.039	8.118	8.222	7.602	620
Baten	615	570	954	1.092	-138
Totaal saldo van baten en lasten	7.424	7.548	7.268	6.510	758
Gerealiseerd resultaat	7.424	7.548	7.268	6.510	758

Toelichting op programmaniveau

Programma 1 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 758.000.

Dit voordeel is met name ontstaan binnen het onderdeel Brandweer (Veiligheidsregio). Dit voordeel bestaat voor € 278.000 uit de restitutie van het positieve jaarrekeningsaldo van de Veiligheidsregio en voor € 212.000 uit de niet ingezette gelden die beschikbaar zijn gesteld voor aanvullende/onontkoombare kosten (coördinatie rampenbestrijding en crisisbeheersing, brandveilig leven en brandveiligheidstoets) als gevolg van de regionalisering van de brandweer. In 2015 is een start gemaakt met de invulling van deze taken, maar dat heeft nog niet tot kosten geleid.

Daarnaast is in 2014 bij de berap meegedeeld dat er kosten (€ 32.000) zijn gemaakt voor de ontmanteling van een XTC-lab en dat deze kosten zouden worden verhaald op de veroorzaker. In 2015 is deze bijdrage gerealiseerd.

Tenslotte is er een voordeel ontstaan op personele budgetten omdat de geraamde ureninzet op andere programma's heeft plaatsgevonden.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP110 Integraal veiligheidsbeleid algemeen	1.864	444	1.508	171	356	-273	83
HP120 Handhavingsbeleid	968	226	953	226	15		15
HP125 Integraal veiligheidsbeleid en horeca	460		327	37	133	37	170
HP140 Brandweer	4.931	283	4.815	657	116	374	490
Totaal saldo van baten en lasten	8.223	953	7.602	1.091	620	138	758
Verrekening met reserves							
Gerealiseerd resultaat	8.222	954	7.602	1.092	620	138	758

Voorstel tot resultaatbestemming

Voorgesteld wordt om uit het niet ingezette budget van de brandweer/veiligheidsregio een bedrag van € 160.000 te reserveren voor de realisatie van een crisiscentrum en de doorontwikkeling van de crisisorganisatie.

3.2 Programma 02: Werk en inkomen

3.2.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Strategische indicatoren*	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Meting: jaar, peildatum en bron
Aantal bijstandsuitkeringen	2.183	2.275	2.331	2.371	2.518	2.610	2.635	jaarlijks, 1-1, Werk en Inkomen, Gemeente Helmond
Aantal bijstandsgerechtigden				2.737	3.011	3.112	3.139**	
Aantal WW-uitkeringen	1.810	1.720	2.290	2.720	2.650	3.040		jaarlijks 31-12 CBS Regionale Kerncijfers Nederland (t/m 2013) daarna UWV
% Bijstandsgerechtigden t.o.v. beroepsbevolking				5,8%	6,3%	6,6%		jaarlijks, 1-1, Werk en Inkomen, Gemeente Helmond
% WW-uitkeringen t.o.v. de feitelijke beroepsbevolking	4,0%	3,7%	4,9%	5,8%	5,8%	6,6%		jaarlijks 31-12 CBS Regionale Kerncijfers Nederland (t/m 2013) daarna UWV***
% WW-uitkeringen jeugd potentiële beroepsbevolking (15 t/m 24 jaar)	0,8%	0,8%	1,4%	1,6%	1,2%	1,5%		jaarlijks 31-12 Atlas sociale verzekeringen (t/m 2011) daarna UWV
% Particuliere hh met een inkomen tot								jaarlijks, met vertraging van 2-jaar, CBS-RIO
105%	10,6%	10,9%	11,5%	12,3%				
110% van sociaal minimum	13,4%	13,5%	14,2%	15,1%	N.B.	N.B.		
120%	17,7%	17,7%	18,4%	19,3%				
Werkend en laaginkomen: aantal huishoudens die actief zijn op de arbeidsmarkt en een inkomen tot 105% van het sociaal minimum hebben	930	930	1.040	1.090	N.B.	N.B.		jaarlijks, met vertraging van 2-jaar, CBS-RIO
kinderen in minimahuishoudens (105%): aandeel kinderen dat opgroeit in minimahuishouden	9,5%	9,8%	10,6%	11,6%	N.B.	N.B.		jaarlijks, met vertraging van 2-jaar, CBS-RIO

* Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

* betreft raming op basis van Stimulansz Minimascan

**Voorlopig cijfer

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Bijstand	Ontwikkeling in aantal bijstandsuitkeringen per jaar Helmond	7%	-2,7%	0,9%	6,8%	1,7%	N.B.	ontwikkeling gelijk aan Zuidoost-Brabant	jaarlijks, 31-12 CBS –Statline
	Ontwikkeling in aantal bijstandsuitkeringen per jaar Zuidoost-Brabant	6%	-0,9%	3,0%	7,6%	4,7%	N.B.		
Werkloosheid	Ontwikkeling in aantal ww-rechten per jaar Helmond	-8,1%	-5,0%	33,0%	19,2%	-2,9%	14,7%	ontwikkeling gelijk aan Zuidoost-Brabant	jaarlijks 31-12 CBS Regionale Kerncijfers Nederland (t/m 2013) daarna UWV
	Ontwikkeling in aantal ww-rechten per jaar Zuidoost-Brabant	-7,9%	-2,0%	23,3%	24,1%	0,4%	8,1%		
	Ontwikkeling in aantal ww-rechten jeugd (tot 25 jaar) Helmond	-37,3%	-14,3%	93,1%	18,0%	-27,4%	31,1%		

3.2.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Aanpak armoede 2015-2018

Afgerond, resultaat behaald. Op 7 juli 2015 is de nota minimabeleid vastgesteld en is het bijbehorende actieprogramma in uitvoering genomen. In 2015 is onder andere de ophoging van de inkomensgrens van 110% tot 120% van het sociaal minimum voor de individuele bijzondere bijstand, maaltijdvoorziening, Collectieve Aanvullende Verzekering en de participatieregeling voor schoolgaande kinderen ingevoerd. Daarnaast is een eenmalige inkomstenstoets ontwikkeld waarmee in het voorjaar van 2016 is gestart. In maart 2016 is de commissie Maatschappij op de hoogte gebracht van de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de nota minimabeleid.

Beleidsplan handhaving WWB 2014 t/m 2018 en adviesnota "permanente rechtsmatigheidscontrole" Afgerond, resultaat behaald. Op 16 december 2014 is door ons college het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven 2015-2018 vastgesteld. Het onderwerp permanente rechtmatigheidscontrole maakt hier onderdeel van uit.

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Werkbedrijf

Effectief en efficiënt inregelen van Werkbedrijf.

Gestart. Op 1 december 2015 heeft uw gemeenteraad unaniem besloten tot de vorming van het Werkbedrijf. De implementatie is in volle gang. Er wordt voortvarend gewerkt aan de ontvlechting van de afdeling Werk en inkomen uit onze gemeente en de integratie ervan in het Werkbedrijf.

De uitvoering bijzondere bijstand, minimaregelingen en schulddienstverlening
Dit wordt in het kader van Peelsamenwerking ondergebracht in de uitvoeringsorganisatie Peel 6.1.
Afgerond, resultaat behaald. Middels een dienstverleningsovereenkomst hebben wij inhoud gegeven aan de uitvoering van deze taken. De dienstverleningsovereenkomst loopt tot 31 december 2015.

Overige beleidsuitvoering: Budgetresultaten voor omvangrijkste reguliere producten

Schulddienstverlening

Voldoen aan de wettelijke eisen t.a.v. de maximale wachttijd van 4 weken.

Afgerond, resultaat behaald. Aan de in de wet gestelde termijn dat de maximale wachttijd niet meer mag zijn dan 4 weken is het hele jaar voldaan.

Beoordelen instroom

60% van het aantal meldingen aan de poort leidt niet tot een uitkering.

Afgerond, resultaat niet behaald. In 2015 bestond er in ca. 45% van het aantal aanmeldingen recht op een uitkering. De reden hiervoor is dat de systematiek van aanmelden in 2015 gewijzigd is. De directe meldingen via werk.nl vormen meteen een aanvraag en worden niet geregistreerd als melding. Aan deze doorverwijzing naar werk.nl gaat een procedure van informatieverstrekking vooraf. Voorheen werden deze meegenomen in het percentage.

Verwerken instroom

85% van de toegekende aanvragen wordt tijdig afgehandeld.

Afgerond, resultaat niet behaald. In 2015 is ca. 81% van de aanvragen binnen de gestelde termijn afgehandeld. Dit is met name te verklaren door een relatief langere afhandeltijd in de beginmaanden van 2015 als gevolg van de invoering van de Participatiewet en de extra toestroom van aanmeldingen en aanvragen. Deze vertraging in de beginmaanden werkt door in de gemiddelde afhandeltijd over het hele jaar 2015. Vanaf september worden de aanvragen tijdig afgehandeld.

Handhaven

De kwaliteit van de handhaving WWB verhogen door verder verbeteren van de informatiegestuurde handhaving en handhavingscommunicatie. Daarnaast het mogelijk vervangen van de 2-jaarlijkse themacontrole door een permanent project "rechtmatigheid".

Afgerond, resultaat behaald. In 2015 is een aantal maatregelen opgenomen om de kwaliteit van de handhaving WWB/Participatiewet te verhogen. Deze maatregelen betreffen de inzet van doorlopende, gerichte handhavingscommunicatie, bestandskoppelingen en signaalsturing. Tevens zijn een communicatieplan en communicatiekalender opgesteld en wordt de deskundigheid van medewerkers verbeterd door de verzorging van diverse trainingen op het gebied van de Participatiewet en handhaving in het bijzonder. Tot slot is in het beleidsplan Hoogwaardig Handhaven 2015-2018 gekozen voor een jaarlijkse controle op basis van een uitgebreide risicoselectie, waardoor extra controles jaarlijks projectmatig worden aangepakt.

Budgetbewaking

Opzetten van een sluitende begroting naar aanleiding van de beschikbare Rijksmiddelen en de bijdragen van de Peelgemeenten. Vervolgens uitvoeren van deze begroting binnen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Afgerond, resultaat deels behaald. De participatietaken zijn in 2015 uitgevoerd binnen de daarvoor beschikbare begrotingsmiddelen. De kosten voor de uitkeringsverstrekking zijn ca. € 945.000 hoger dan het begrotingsbudget.

Uitvoeren Wet sociale werkvoorziening

Uitvoeren van de taakstelling welke door de Peelgemeenten is vastgesteld en afgesproken met het Werkbedrijf.

Het realiseren van een taakstellend aantal Wsw-plaatsingen voor gemeenten is met de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015 komen te vervallen. De sociale werkvoorziening wordt gestaag afgebouwd middels natuurlijk verloop.

Aanvragen bijzondere bijstand en overige inkomensondersteunende maatregelen

85% van de aanvragen wordt tijdig afgehandeld.

Afgerond, resultaat niet behaald. Als gevolg van de uitbreiding van de activiteiten aan het begin van het jaar betreffende de uitvoering bijzondere bijstand en minimaregelingen en als gevolg van de toename van het aantal aanvragen is de tijdigheid in de eerste helft van het jaar niet gerealiseerd. De tijdigheid lag op ca. 50%. Hierbij moet worden opgemerkt dat urgente aanvragen altijd met voorrang worden behandeld. In de tweede helft van het jaar is er sprake geweest van een forse inhaalslag. De tijdigheid bij de aanvragen individuele bijzondere bijstand ligt vanaf september op gemiddeld 80%. Vanaf september zijn alle nieuwe aanvragen individuele bijzondere bijstand steeds tijdig afgehandeld. Echter, de inhaalslag die is gemaakt drukt wel het gemiddelde tijdigheidspercentage waardoor deze op gemiddeld 80% uitkomt. Voor de overige minimaregelingen (Collectieve Aanvullende Verzekering, Individuele inkomenstoelage) ligt de tijdigheid vanaf september boven de 95%.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014) Actualisering kadernota schulddienstverlening

Afgerond, resultaat behaald. De regionale kadernota Schulddienstverlening 2015 - 2018 is op 5 januari 2016 door uw gemeenteraad vastgesteld. In de kadernota is onder meer geregeld dat de schulddienstverlening door de unit Zorg en Ondersteuning breed toegankelijk is voor inwoners met zware financiële problemen, de ketenpartners via het gebruik van het intakekompas bijdragen aan de toeleiding van de doelgroep en problemen van inwoners integraal worden aangepakt (in samenwerking met ketenpartners), bijvoorbeeld via budgetbeheer, minnelijke schuldregeling en Wsnp-verklaring (Wet schuldsanering natuurlijke personen).

3.2.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	87.953	90.688	87.353	87.331	22
Baten	75.052	74.836	48.018	49.575	-1.557
Totaal saldo van baten en lasten	12.901	15.852	39.335	37.756	1.579
Verrekening met reserves					
Lasten			4.839	4.839	
Baten	2.773	1.940	6.840	6.838	2
Gerealiseerd resultaat	10.128	13.912	37.334	35.757	1.577

Toelichting op programmaniveau

Programma 2 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 1.577.000. Dit resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een nadeel op de kosten voor de uitkeringsverstrekking en voordelen op de kosten voor participatie en de bijzondere bijstand.

Uitkeringsverstrekking

In 2015 is voor de rijksbijdrage voor de uitkeringsverstrekking, het zogenoemde inkomensdeel (i-deel), een gewijzigde verdeelsleutel geïntroduceerd. Deze verdeelsleutel heeft een nadelig effect voor het aandeel van onze gemeente in het landelijk, beschikbare budget. Ten opzichte van 2014 is het budget voor onze gemeente met € 1,5 miljoen naar beneden bijgesteld. De ontwikkeling van het uitkeringsbestand laat in 2015 echter nog steeds een stijgende lijn zien. Dit mede als gevolg van de invoering van de Participatiewet waardoor gemeenten te maken kregen met aanvragen van – voor de gemeenten – nieuwe doelgroepen. Deze ontwikkelingen resulteren in een overschrijding van het uitkeringsbudget van € 945.000.

Participatie

Op het participatiebudget resteert in 2015 een bedrag van ca. € 1,2 miljoen. Dit is enerzijds te verklaren door een onderbesteding op bepaalde activiteiten, waarmee in de prognose wel rekening is gehouden (€ 0,5 miljoen). Deze activiteiten vloeien voort uit de invoering van de Participatiewet per 1 januari 2015. Landelijk zijn ten aanzien van een aantal onderwerpen van de Participatiewet discussies ontstaan tussen de uitvoerders van de wet en het Rijk. Deze gingen bijvoorbeeld over het normenkader beschut werken (beleidsvrijheid gemeenten versus landelijke sturing op realisatie aantal beschut werkplekken), vormgeving instrumentarium en verantwoordelijkheid langdurige financiële gevolgen van de loonkostensubsidiëring. Deze discussies hebben terughoudendheid veroorzaakt bij de uitvoerders van de regelingen. Met de invoering van de Wet Harmonisering instrumenten Participatiewet beoogt het Rijk de uitvoerders tegemoet te komen. Daarnaast hebben we in 2015 subsidie van het Europees Sociaal Fonds toegekend gekregen voor twee projecten waarvan één - Jeugd additionele scholing, opleiding en toerusting van jongeren op of tot de arbeidsmarkt – reeds

afgerond en ter verantwoording aangeboden is. Het andere project – Actieve inclusie - loopt nog tot eind 2016. De projecten die we uitvoeren in het kader van deze ESF-acties zijn bestaande projecten, waarvoor gemeentelijke middelen beschikbaar waren. Dit betekent dat de gemeentelijke middelen die in 2015 beoogd waren voor het eerstgenoemde project, hier niet langer voor ingezet hoeven te worden (€0,7 miljoen). In uw raadsbesluit d.d. 1 december 2016 heeft uw gemeenteraad reeds besloten om de gemeentelijke middelen, die vrijgemaakt worden in de begroting als gevolg van de toegekende ESF-subsidie, aan te wenden voor de uitvoering van de Participatiewet.

Bijzondere bijstand

Het positieve saldo op de bijzondere bijstand wordt veroorzaakt door een onderbesteding op het beschikbaar gestelde bedrag van €0,6 miljoen voor de ophoging van de inkomensgrens naar 120% van het sociaal minimum voor onder andere de individuele bijzondere bijstand en de collectieve aanvullende verzekering. Deze ophoging is in 2015 gefaseerd doorgevoerd, waardoor niet alle middelen zijn besteed.

Qua ontwikkeling van de bijzondere bijstand is het aantal aanvragen ten opzichte van vorig jaar wederom gestegen. Het aantal binnengekomen aanvragen is gestegen met 25% (2.786 aanvragen in 2015), terwijl het aantal toegekende aanvragen is toegenomen met 40% (bijna 2.000 aanvragen zijn toegekend). Door deze toename in het aantal toegekende aanvragen als de ophoging van het sociaal minimum zijn de uitgaven ruim toegenomen, waarbij voornamelijk de kosten op het gebied van bewindvoering de grootste impact hebben op de totale uitgaven. Om de afhandeling van het aantal binnengekomen aanvragen op te vangen is extra personeel ingezet en zijn de werkprocessen meer gestructureerd aan de kant van de toegang.

Schulddienstverlening

De uitvoering van schulddienstverlening heeft, samen met de bijzondere bijstand, WMO en Jeugd, plaatsgevonden binnen de uitvoeringsorganisatie Zorg & Ondersteuning. Binnen de schulddienstverlening is het aantal aanmeldingen met 20% gedaald. Desondanks zitten meer mensen in de schulddienstverlening, een toename van bijna 20%, omdat de doorlooptijd van een volledig traject minimaal 3,5 jaar beslaat. Naast deze toename is extra ingezet op de samenwerking met de lokale partijen en worden bepaalde activiteiten tegenwoordig binnen de afdeling uitgevoerd in plaats van door externe partijen. Dit ondanks dat de afdeling een aantal langdurige zieken kent, welke gedeeltelijk zijn opgevangen met inhuur. Hierdoor resteert een klein negatief resultaat op het product van de schulddienstverlening.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Verschil t.o.v. begroting lasten	Verschil t.o.v. begroting baten	Verschil t.o.v. begroting saldo
HP602 Uitvoering uitkeringsregelingen	45.675	41.224	48.302	43.532	-2.627	2.308	-319
HP603 Bijzondere bijstand	5.523	489	4.736	365	787	-124	663
HP604 Schuldienstverlening	1.771	473	1.505	176	266	-297	-31
HP618 Werkgelegenheidsbeleid	21.780	1.564	21.715	1.548	65	-16	49
HP619 Minima beleid	1.498	1.498	1.675	1.666	-177	168	-9
HP621 Participatie	11.107	2.771	9.397	2.288	1.710	-483	1.227
Totaal saldo van baten en lasten	87.354	48.019	87.330	49.575	24	1.556	1.580
Verrekening met reserves	4.839	6.840	4.839	6.838		-2	-2
Gerealiseerd resultaat	92.192	54.858	92.170	56.413	22	1.555	1.577

Voorstel tot resultaatbestemming

Restant Participatiebudget

Conform het raadsbesluit d.d. 1 december 2015, het restant op het participatiebudget dat veroorzaakt wordt door de ontvangst van een subsidie van het Europees Sociaal Fonds van € 655.000 te reserveren en aan te wenden ten behoeve van de Participatiewet in 2016.

Restant Bijzondere bijstand

Voorgesteld wordt het restant budget bijzondere bijstand van €543.000 te storten in de reserve WWB ter dekking van toekomstige, onvoorziene uitgaven doordat het financiële effect van de beleidskeuzes gedurende 2015 niet bekend zijn. Deze zijn pas in 2016 duidelijk in verband met de gefaseerde implementatie in 2015.

3.3 Programma 03: Zorg en welzijn

3.3.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Strategische indicatoren*	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Meting: jaar, peildatum en bron
% Inwoners van 12-18 jaar dat mantelzorg verricht		11%				13%	GGD-enquête, vier jaarlijks
% Inwoners van 18 jaar en ouder dat mantelzorg verricht	18%	17%		20%		19%	inwonersenquête, O&S
% Inwoners van 18 jaar en ouder dat vrijwilligerswerk verricht	26%	28%		32%		25%	inwonersenquête, O&S
% Inwoners (18-64 jarigen) in Helmond dat de eigen gezondheid als matig of slecht beoordeeld	14%			12%			3-jaarlijks, zorgzame stad, driejaarlijks
% 65-plussers in Helmond dat de eigen gezondheid als matig of slecht beoordeeld	20%			20%			3-jaarlijks, zorgzame stad, driejaarlijks
% mensen dat gebruik maakt van een of meerdere individuele Wmo-voorzieningen	6,9%	7,3%	7,6%	7,8%	7,7%	8,8%**	jaarlijks, jaarcijfers, O&S

*Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

**Met ingang van 2015 zijn in de Wmo ook begeleidingsvoorzieningen uit AWBZ ondergebracht

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Mantelzorg en vrijwilligerswerk	% Mantelzorgers dat problemen ervaart	36%	44%		35%			minimaal handhaven % 2013	3-jaarlijks, zorgzame stadenquête
Zelfstandig functioneren	% Helmonders dat sterke belemmeringen in het dagelijks leven ervaart	6%	6%		6%			minimaal handhaven % 2013	3-jaarlijks, zorgzame stadenquête
	% Helmonders dat lichte belemmeringen in het dagelijks leven ervaart	20%	19%		17%			minimaal handhaven % 2013	3-jaarlijks, zorgzame stadenquête
Deelnemen	Ervaart door lichamelijke/geestelijke gezondheid beperkingen om deel te nemen aan mts. leven	alleen nog voor Helmond beschikbaar				3%		zelfde als andere steden	www.waarstaatje gemeente.nl

3.3.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

WMO Subsidieprogramma 2016

Oplevering van het Wmo Subsidieprogramma 2016 met een overzicht van subsidies aan maatschappelijke organisaties die bijdragen aan de realisatie van de beleidsdoelen. De subsidiëringssystematiek van vrijwilligersorganisaties (incl. sportverenigingen) wijzigt vanaf 2016. We willen meer ruimte creëren voor subsidiëring van burgerinitiatieven en activiteiten/projecten gericht op het versterken van de lokale netwerken.

Afgerond, resultaat behaald. Het Wmo Subsidieprogramma 2016 is opgeleverd met een overzicht van gesubsidieerde producten en subsidies aan maatschappelijke organisaties. De aanpassing van de subsidiesystematiek voor vrijwilligersorganisaties zal in 2016 vorm krijgen. Als gevolg van de decentralisaties is de opzet van onze programmabegroting 2016 gewijzigd. Met name in de programma's 2, 3, 4 en 6 ziet u dit terug. Om die reden hebben we ervoor gekozen de aanbeveling van de rekenkamercommissie - om een duidelijkere link te leggen tussen dat wat vrijwilligersorganisaties doen en de doelstellingen in onze programmabegroting – niet tegelijk in te passen maar met ingang van 2017. In het voorjaar van 2016 hebben wij uw raadscommissie de kaders voorgelegd op basis waarvan wij onze subsidies verstrekken. Hierbij is zichtbaar op welke wijze wij de aanbevelingen van de rekenkamercommissie hebben ingepast.

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Uitvoering nieuwe Wmo taken

Als gevolg van de decentralisatie AWBZ vanuit Peel 6.1. een verdere doorontwikkeling (ontwikkelagenda samenhangend met inkoop van deze nieuwe taken). Zoals

- kwaliteit, toegang en vervoer bij de Begeleiding
- scheiding wonen en zorg en innovatie dagbesteding bij Beschermd Wonen.

Afgerond, resultaat behaald. We zijn er in geslaagd om in 2015 de nieuwe taken Wmo, die zijn overgekomen vanuit de AWBZ, volledig uit te voeren en we hebben gezorgd voor continuïteit van zorg voor onze inwoners. In 2015 hebben we tevens een start gemaakt met de doorontwikkeling van onderwerpen op de ontwikkelagenda, te weten kwaliteit, toegang en vervoer bij begeleiding, scheiden van wonen en zorg en innovatie dagbesteding bij Beschermd Wonen. De kwaliteit (door de uitwerking van een werkwijze voor contractbeheer en -management), toegang en vervoer bij begeleiding zijn in 2015 opgepakt. Vanaf eind 2015 (en in 2016) krijgen de beleidsontwikkeling beschermd wonen, waaronder scheiden van wonen en zorg, en het onderwerp toezicht op kwaliteit (rechtmatige inzet van middelen) verder vorm.

Uitvoering nieuwe (gedecentraliseerde) taak Beschermd Wonen

Afgerond, resultaat behaald. Begin 2015 stond de continuïteit van zorg centraal. Cliënten met een AWBZ indicatie voor beschermd wonen kregen op basis van het overgangsrecht een WMO indicatie en dezelfde zorg en ondersteuning als in 2014 onder het regime van het zorgkantoor. In 2015 is een start gemaakt met de doorontwikkeling van het beleid. Een onderzoek naar beschermd wonen in de regio en expertisetafels met zorgaanbieders, cliëntvertegenwoordiging en gemeenten leverden

inzichten op in de huidige uitvoering en verbeteringsuggesties voor het toekomstige beleid. Dit resulteert in 2016 in beleidsvoorstellen aan uw gemeenteraad.

Opstellen regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Afgerond, resultaat behaald. De regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling is opgeleverd. We hebben deze in mei 2015 vastgesteld.

Versterken van lokale netwerken

Stimuleren en uitbouwen van de 'ZorgSamen Buurt': inwoners nemen de verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving en komen zelf met initiatieven om ervoor te zorgen dat ze zolang mogelijk op een prettige manier zelfstandig kunnen blijven wonen in de eigen buurt en het beroep op zwaardere vormen van zorg geleidelijk terugloopt.

Afgerond, resultaat behaald. Uw raadscommissie Maatschappij is in september 2015 geïnformeerd over ontwikkelingen met betrekking tot sociale netwerken in wijken, zoals ZorgSamenBuurt (buurtnetwerken waar mensen ondersteuning bieden aan elkaar) en informele collectieve voorzieningen, zoals dagbesteding voor kwetsbare inwoners met inzet van vrijwilligers. Ook zien we in wijken eetpunten ontstaan. Daarnaast is gestart met Zorg- en Gemak Plus: studenten (59 stagiaires) van het ROC leveren Zorg- en Gemakdiensten (bijv. was- en strijkservice, boodschappenhulp, begeleiding naar een activiteit in de wijk, gezelschap bieden). In 2015 zijn 15.000 uren aan reguliere ZeG diensten geleverd door inwoners met een uitkering en vrijwilligers en 2.000 uren door de studenten aan totaal 450 klanten.

Versterken van lokale netwerken

Versterken samenwerking sociale partners die zich bevinden in het lokale netwerk en nadere invulling regierol door de gemeente: de partners weten elkaar te vinden en zoeken de oplossing zoveel mogelijk in het lokale netwerk om op die manier het beroep op zwaardere vormen van zorg geleidelijk terug te dringen.

Afgerond, resultaat behaald. In maart is een smoelenboek (per wijk) opgeleverd voor de 1e-lijns professionals. In maart en november is per gebied een rondetafelbijeenkomst georganiseerd met 1e-lijns professionals over hoe de oploskracht van lokale netwerken versterkt kan worden. Diverse acties zijn opgepakt. Als input voor de rondetafelbijeenkomsten is een eerste aanzet gemaakt dat inzicht geeft in het zorggebruik per wijk. De rondetafelbijeenkomsten krijgen in 2016 een vervolg.

Overige beleidsuitvoering: Budgetresultaten voor omvangrijkste reguliere producten

Verwerken maatwerkvoorzieningen Wmo, exclusief HO

Van alle aanvragen overige Wmo voorzieningen (excl. Huishoudelijke Ondersteuning) wordt 90% tijdig afgehandeld.

Afgerond, resultaat niet behaald. Als gevolg van de implementatie van de nieuwe taken is in de eerste maanden achterstand ontstaan bij het verwerken van de aanvragen. Deze achterstand is later ingelopen. Hierbij is van belang dat urgente situaties altijd met voorrang zijn opgepakt.

- *Gehandicaptenparkeerkaarten: De tijdigheid is gemiddeld 80%. Vanaf september ligt de tijdigheid boven de 90%.*
- *Vervoersvoorzieningen: De tijdigheid is gemiddeld 82%.*
- *Woonvoorzieningen: De tijdigheid is gemiddeld 52%. De laatste maanden is dit gestegen naar circa 70%. Met name de uitgebreide en complexe woningaanpassingen zijn langdurige trajecten die veel tijd vragen*

- *Rolstoelvoorzieningen: De tijdigheid is gemiddeld 47%. De laatste maanden is dit sterk verbeterd en is de tijdigheid circa 73%. De betrokkenen hebben in de meeste gevallen geen last gehad van het niet tijdig afhandelen van de aanvraag omdat de levering eerder plaatsvond.*

Verwerken maatwerkvoorzieningen Wmo, HO

Van alle aanvragen (incl. verlengingen) Huishoudelijke Ondersteuning wordt 95% tijdig afgehandeld. Afgerond, resultaat niet behaald. Als gevolg van de implementatie van de nieuwe taken is in de eerste maanden enige achterstand ontstaan bij het verwerken van de aanvragen. De tijdigheid lag gemiddeld over het hele jaar genomen op 86%. Aan het einde van het jaar was het tijdigheidspercentage 92%. Ook hier geldt dat in urgente situaties de aanvraag met voorrang is opgepakt.

Verwerken maatwerkvoorzieningen Wmo Begeleiding

Van alle aanvragen (incl. verlengingen) Begeleiding wordt 90% tijdig afgehandeld. Afgerond, resultaat niet behaald. Het tijdigheidspercentage bij de aanvragen begeleiding was gemiddeld 58%. In de meeste gevallen ging het om herbeoordelingen waarbij de begeleiding gedurende het herbeoordelingstraject doorliep. De afhandeling en herbeoordeling van de aanvragen begeleiding is een nieuwe taak per 1 januari 2015. Als gevolg van de implementatie van de nieuwe taken WMO, waaronder de begeleiding, is in het begin een achterstand ontstaan bij de afhandeling. De nieuwe aanvragen zijn voor het overgrote deel tijdig afgehandeld.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren
--

(2014) Herijking accommodatiebeleid

In 2009 is het accommodatiebeleid vastgesteld. Huidige ontwikkelingen zoals de decentralisatie van rijkstaken (onder meer de dagbesteding) en vergrijzing en ontgroening in onze stad vragen om een herijking van de rol van wijkaccommodaties en het beleid.

Afgerond, resultaat behaald. De gemeenteraad heeft in december 2015 ingestemd met onder meer eenduidigheid in de omvang van beheer bij de verschillende wijkhuizen en het terugbrengen van de omvang van het beheer in brede zin.

3.3.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	27.468	52.890	56.155	49.505	6.650
Baten	3.570	1.979	3.234	3.313	-79
Totaal saldo van baten en lasten	23.898	50.911	52.921	46.192	6.729
Verrekening met reserves					
Lasten	3.486		1.589	1.589	
Baten	651	340	2.116	1.851	265
Gerealiseerd resultaat	26.733	50.571	52.394	45.931	6.463

Toelichting op programmaniveau

Programma 3 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 6.463.000. Dit resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door voordelen op de Wmo-regelingen individuele voorzieningen, persoonlijke ondersteuning, begeleiding en beschermd wonen. Daarnaast zien we ook geringe voordelen op de budgetten voor personele capaciteit, wijkteams en het gezondheidsbeleid.

Individuele voorzieningen Wmo

Het voordeel op de individuele voorzieningen kent meerdere oorzaken. We hebben een onderbesteding op de externe advieskosten door het feit dat we meer gebruik maken van de expertise van de eigen WMO consulenten in plaats van externe partijen.

Daarnaast zien we op de onderdelen woon-, collectief vervoers- en rolstoelvoorzieningen een onderbesteding. Deze getallen laten ten opzichte van voorgaande jaren geen afwijkend beeld zien.

Het budgetvoordeel op de rolstoel- en vervoersvoorzieningen is mede te verklaren door een gunstige gezamenlijke Peel aanbesteding op het gebied van hulpmiddelen en een voordelig aanbestedingstraject, gezamenlijk met 18 SRE gemeenten, ten aanzien van het collectief vervoer met Taxibus.

Voor het overige zien we in z'n algemeenheid dat, net als vorig jaar, het beroep op de individuele voorzieningen WMO verder afneemt en dat er meer gebruik wordt gemaakt van de eigen mogelijkheden als mede de mogelijkheden in het netwerk. Het totaal aantal afgehandelde aanvragen ten aanzien van rolstoelen, vervoer, wonen, en parkeren voor gehandicapten bedroeg in 2015 circa 1.720. In 2014 was dit aantal nog 2.100, in 2013 2.320 en in 2012 2.570. De daling van de aanvragen zet zich voort.

Persoonlijke ondersteuning (huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en beschermd wonen)

Het voordeel op de huishoudelijke ondersteuning wordt enerzijds verklaard door de nieuwe werkwijze (schoon en leefbaar huis) en anderzijds door een afname van het aantal nieuwe verzoeken voor huishoudelijke ondersteuning. De afname in het aantal verzoeken komt doordat burgers voortaan een hogere eigen bijdrage betalen als gevolg van de afschaffing van de Wtcg (Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten). Dit laatste met uitzondering van mensen met een inkomen lager dan 120% van het sociaal minimum. Zij betalen geen eigen bijdrage en ontvangen een zogenaamde 0-factuur. Al enige jaren is sprake van een daling van het aantal aanvragen en deze tendens zet zich verder voort in 2015. Dit is voor een deel terug te voeren op de gekantelde aanpak.

In 2015 is een budget toegekend voor de huishoudelijke hulp toelage, waarvan we een bedrag van €632.000 overhouden. Dit komt doordat deze toelage pas in maart 2015 operationeel is geworden en tegelijkertijd is in de beginfase minimaal gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Wel is in de loop van 2015 sprake van een gestage groei. Het gaat voor Helmond om ongeveer 350 klanten.

Op de nieuwe taken beschermd wonen en begeleiding zien we een overschot op begeleiding van ca. €1.900.000 en op beschermd wonen van ca. €858.000. Omdat deze taken in 2015 voor het eerste jaar worden uitgevoerd, zijn geen ervaringscijfers bekend. Voor beschermd wonen voert Helmond de taken uit als centrumgemeente.

Personele capaciteit

Het positieve resultaat op de personele lasten wordt veroorzaakt door het invullen van vacatureruimte door externe inhuur. De kosten hiervan worden verantwoord binnen programma 13.

Wijkteams

Het Rijk stelt vanaf 2015 middelen beschikbaar aan gemeenten voor de ontwikkeling van wijkteams. In Helmond hebben we bewust gekozen niet direct aan de slag te gaan met wijkteams maar in eerste instantie:

- te investeren in de netwerksamenwerking in de wijk (o.a. met een smoelenboek, rondetafelbijeenkomsten per gebied, vormen van een visie op gebiedsgericht werken) en
- te focussen op de implementatie en uitvoering van de nieuwe taken (tijdige en adequate zorg leveren).

In de loop van 2015 is met partners de keuze gemaakt om meer structuur aan te brengen in de netwerksamenwerking met de vorming van gebiedsteams. Dit zal in 2016 plaatsvinden. Hierdoor zijn de middelen met betrekking tot sociale wijkteams in 2015 niet volledig besteed.

Gezondheidsbeleid

In de begroting van de GGD is rekening gehouden met een bijdrage voor frictiekosten in verband met een bezuinigingstaakstelling binnen de Gemeenschappelijke regeling en met een vooraf bepaalde bijdrage aan het gezamenlijk takenpakket. Beide elementen bleken uiteindelijk minder te kosten dan begroot.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP641 PV 1 Sociale samenhang en leefbaarheid	3.924	63	3.655	59	269	-4	265
HP644 PV 4 Mantelzorg-en vrijwilligersonderst.	1.549		1.541		8		8
HP645 PV 5 Participatie en zelfredzaamheid	1.729	330	1.549	348	180	18	198
HP690 WMO individuele voorzieningen	5.101	484	4.241	525	860	41	901
HP695 Wmo persoonlijke ondersteuning	36.918	1.993	31.851	2.210	5.066	217	5.283
HP700 Wmo subsidieregelingen	410		420		-10		-10
HP707 PV 7-9 Maats. Opv./Oggz/verslavingsbel.	4.811	363	4.631	170	180	-193	-13
HP708 Gezondheidsbeleid	1.699		1.610		89		89
HP720 Lijkbezorging	9		6	1	3	1	4
HP722 Begraafplaatsen	6		1		5		5
Totaal saldo van baten en lasten	56.156	3.233	49.505	3.313	6.650	80	6.729
Verrekening met reserves	1.589	2.116	1.589	1.851		-266	-266
Gerealiseerd resultaat	57.744	5.350	51.095	5.164	6.650	-186	6.463

Voorstel tot resultaatbestemming

Restantbudget Wmo

Conform de bestendige gedragslijn wordt voorgesteld om de restantmiddelen Wmo van € 5.577.000 te storten in de reserve Wmo.

3.4 Programma 04: Jeugd en onderwijs

3.4.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron	
Een goede start op de basisschool	% doelgroep leerlingen nemen deel aan VVE	in ontwikkeling						N.B.		VVE-monitor
Start-kwalificatie	% jongeren van 22 jaar dat een startkwalificatie heeft	65%	67%			71%	72%	toename t.o.v. 2011	jaarlijks, peildatum 1-10, LLA	
Terugdringen schooluitval	Aantal en % jongeren op Vo niveau van 15-22 jaar dat jaarlijks de school verlaat zonder startkwalificatie***	71 (1,5%)	81 (1,7%)	71 (1,5%)	24 (0,5%)	17 (0,3%)	29 (0,6%)	in 2018 niet gestegen t.o.v. 2013	per school jaar, cijfers 2015 betrekking op schooljaar 2014-2015, www.vsvverkenner.nl	
	Aantal en % jongeren op MBO niveau van 15-22 jaar dat jaarlijks de school verlaat zonder startkwalificatie***	219 11,2%	210 11,0%	222 11,1%	155 (7,8%)	117 (5,7%)	128 (6,2%)			
Gezondheid	% jongeren (12-18 jaar) in Helmond dat hun eigen gezondheid als (heel) goed beoordeeld		86%					N.B.	neemt toe t.o.v. 2011	GGD, 4 jaarlijks
	% ouders/opvoeders in Helmond dat de gezondheid van hun kinderen als (heel) goed beoordeeld			96%				N.B.	blijft minimaal constant t.o.v. 2012	GGD, 4 jaarlijks
	% kinderen in Helmond dat geen overgewicht heeft			94%				N.B.	blijft minimaal constant t.o.v. 2012	GGD, 4 jaarlijks
	% jongeren in Helmond dat geen overgewicht heeft		89%					87%	blijft minimaal constant t.o.v. 2011	GGD, 4 jaarlijks
Terugdringen alcohol gebruik	12-15 jarigen die nooit alcohol drinken		80%					86%	afname van het alcohol gebruik	GGD, 4 jaarlijks
Ondersteuning	% jeugdigen dat beroep doet op specialistische jeugdzorg	met de start van decentralisatie jeugdzorg komt dit in beeld						9%	in 2018 minder dan in 2015	2015 (excl geheime adressen)
	% jeugdigen met JR of JB-maatregel	met de start van decentralisatie jeugdzorg komt dit in beeld						1,1%	in 2018 minder dan in 2015	CBS, jan-jun 2015
Jeugd en veiligheid**	Meldingen bij politie van overlast door jeugd (E35)	637	451	356	500	564	566	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers, Politie Oost-Brabant	
	Aantal verdachten 12-17 jaar	101	120	83	73	N.B.	N.B.	verminderen t.o.v. 2013	jaarlijks, jaarcijfers HKS – bewerkt door KLPD (cijfers in mei bekend)	
	Aantal verdachten 18-24 jaar	261	257	255	215					
	Aantal verdachten 18-24 jaar met allochtone achtergrond	100	99	108	91					

** gezien de inspanningen die op dit gebied vanuit zowel dit programma Jeugd als programma 1 Veiligheid worden gedaan, zijn deze indicatoren bij beide programma's opgenomen.

***Vanaf het schooljaar 2012/2013 wordt er een nieuwe definitie van startpopulatie en vsv-er gebruikt. Hierdoor vallen de aantallen een stuk lager uit dan in voorgaande jaren.

3.4.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Herijking peuterspeelzaalbeleid

Het Rijk bereidt voorstellen voor om de voorschoolse voorzieningen verder te harmoniseren, waardoor onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk nog meer op elkaar worden afgestemd. Gewijzigde wetgeving vraagt herijking van het gemeentelijk peuterspeelzaalbeleid/ aangescherpt beleid voor voorschoolse voorzieningen.

Gestart. In 2015 is de uitvoering van de vroeg- en voorschoolse educatie in Helmond getoetst op toekomstbestendigheid. Daarbij zijn - met input van de relevante partners uit het veld - toekomstscenario's onderzocht voor gesubsidieerde voorschoolse voorzieningen die rekening houden met landelijke beleids- en financieringsaanpassingen (rondom onderwijsachterstandenbeleid en harmonisatie voorschoolse voorzieningen). De onderzoeksfase is hiermee afgerond. In 2016 worden hierover voorstellen aan uw raad voorgelegd.

Evaluatie individuele aanpak jeugd & veiligheid

In 2015 wordt de individuele aanpak van risicojongeren met o.a. de trajectregisseur risicojeugd geëvalueerd.

Afgerond, resultaat behaald. De individuele aanpak van risicojongeren - voorheen de Top 30 aanpak - is geëvalueerd en besproken in uw raad. De "Top 30" wordt vanaf 2016 deels geïntegreerd in het reguliere jeugdbeleid (hinderlijke en overlastgevende jongeren) en deels ondergebracht bij de PersoonsGerichte Aanpak (criminele jeugd).

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Verminderen overlast door jongeren/top 30 laatste kans aanpak

In 2015 wordt het 9-sporenbeleid voortgezet. Alle jeugdgroepen zijn in beeld van het JeugdPreventieTeam en de casusregisseur risicojeugd voert procesregie op de aanpak van individuele jongeren uit deze groepen. De regisseur zet zowel in op de preventieve als repressieve aanpak. In 2015 wordt aanvullend voor een 30-tal jongeren van wie het gedrag in de openbare ruimte niet toelaatbaar is en die zich niet laten corrigeren, een plan op maat opgesteld en uitgevoerd met als doel toeleiding naar school of werk.

Afgerond, resultaat behaald. 3 groepen uit het jeugdpreventieteam worden intensief gevolgd in het kader van een groepsgerichte aanpak. Bij de casusregisseur zijn 56 jongeren in beeld. Hiervan zijn 12 ondergebracht bij de persoonsgerichte aanpak criminele jongeren, 3 jongeren volgen een traject op maat, gericht op toeleiding naar werk, school of stage. 10 jongeren worden intensief gevolgd door de politie in samenwerking met de trajectregisseur. Deze jongeren waren niet te bewegen tot een traject, zijn erg negatief in beeld maar er is (nog) geen aanleiding om hen justitieel aan te pakken. 4 jongeren zitten in detentie. De overige 27 jongeren zijn in beeld en worden gemonitord in samenwerking met opvoedondersteuning, jeugd en gezinswerkers, politie en GGZ. Er zijn 5 jongeren (< 12 jaar) waar in samenwerking met jeugdofficier en de Raad voor de Kinderbescherming intensief begeleiding op is gezet.

Verminderen taalachterstanden van kinderen

In 2012 hebben G33 en Rijk bestuursafspraken gemaakt in het kader van Voor- en Vroegschoolse Educatie voor de periode 2012 t/m 2015. Deze afspraken zijn in de tweede helft van 2014 bijgesteld. In 2015 ligt de focus op het realiseren van deze afspraken en het borgen van de gerealiseerde resultaten met de partners.

Gestart. In september 2015 heeft het ministerie van OCW gemeld dat het realiseren van de bestuursafspraken OAB/VVE met een jaar is verlengd tot 1 januari 2017. In 2015 is het VVE/OAB beleid verder geborgd en is er een extra impuls gegeven - op verzoek van de inspectie - aan het bereik van de doelgroep en de ouderbetrokkenheid. Op alle locaties zijn - met behulp van LEVgroep en de bibliotheek - meer ouders bereikt.

Voorkomen voortijdig schoolverlaten

In 2015 werken we samen met het onderwijs aan het realiseren van de landelijke streefnormen (percentage uitschrijvingen zonder startkwalificatie) voor de diverse onderwijsniveaus: 22,5% voor MBO 1, 10 % voor MBO 2, 2,75 % voor MBO 3-4, 1% voor VO-onderbouw, 4% voor VMBO-bovenbouw en 0,5% voor Havo/VWO-bovenbouw.

Afgerond, resultaat behaald. Het percentage uitschrijvingen zonder startkwalificatie in Helmond bedraagt 2,25% (166 van de in totaal 7.360 Helmondse leerlingen, over het gehele schooljaar gerekend vanaf de officiële teldatum 1-10-2014 tot 1-10-2015). Bij de tweede Berap leken we nog op schema te liggen op basis van de toen bekende informatie. Maar uit nadien aangeleverde informatie is gebleken dat er vanaf de zomer - aanvang nieuwe schooljaar - nog een stijging is ontstaan. Het absolute aantal sluit daardoor onvoldoende aan op de landelijke streefdata. In ons regulier overleg met het MBO zullen we nader ingaan op de oorzaken en mogelijke maatregelen. Ten opzichte van eerdere schooljaren (2011-2012 en 2012-2013) is niettemin nog steeds sprake van een afname van het aantal voortijdig schoolverlaters.

Laagdrempelig opvoedondersteuning bieden

In 2015 opereren opvoedondersteuners in de wijk als centrale ingang naar de jeugdzorg. Met opvoedondersteuners beogen we vroegtijdig en licht te interveniëren en daarmee zwaardere, duurdere interventies te voorkomen. In 2015 ligt de focus op het positioneren van opvoedondersteuner nabij vindplaatsen (scholen, kinderopvang en peuterspeelzalen) en verwijzers (zoals huisarts) en het stabiliseren/ombuigen van het beroep op zwaardere vormen van jeugdzorg.

Afgerond, resultaat behaald. Er zijn 30 opvoedondersteuners die gekoppeld zijn aan scholen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen en huisartsen. Deze opvoedondersteuners zijn verdeeld in 4 gebiedsteams. In ieder team zitten opvoedondersteuners met verschillende expertises. In totaal zijn dit jaar 2.271 hulpvragers geweest. 1.710 casussen zijn afgesloten, 561 casussen lopen nog. De aansluiting van opvoedondersteuners bij "vindplaats school" loopt goed, de samenwerking met kinderopvang, peuterspeelzaal en huisarts wordt in 2016 verder uitgebouwd. Gezien het aantal casussen is het inzetten van opvoedondersteuners geslaagd, het voorziet in een behoefte. Of de inzet van opvoedondersteuners nu al heeft geleid tot vermindering van zwaardere vormen van jeugdzorg is niet bekend. Hierover zijn op dit moment nog niet voldoende cijfers beschikbaar. Het terugrollen (benutten van de eigen kracht en collectieve voorzieningen) vraagt bij opvoedondersteuners niettemin nog aandacht.

Jeugd&gezinswerk

In 2015 kopen we via de Peel Jeugd&Gezinswerk in voor Helmondse jeugdigen en gezinnen die zeer intensieve begeleiding nodig hebben. Wanneer lokale opvoedondersteuners besluiten een jeugd&gezinswerker in te schakelen dan worden deze trajecten bij Helmond in rekening gebracht. Voor 2015 is de ambitie om met de inzet van de jeugd&gezinswerkers binnen het budget te blijven.

Afgerond, resultaat behaald. In 2015 is ongeveer voor 220 Helmondse gezinnen een jeugd & gezinswerker ingeschakeld. In 199 huishoudens is een jeugd & gezinswerker actief. In het vierde kwartaal van 2015 zijn 15 nieuwe gezinnen ingestroomd en is in 7 gezinnen het jeugd & gezinswerk beëindigd, omdat de problematiek is gestabiliseerd en een overdracht heeft plaats gevonden naar de opvoedondersteuner of omdat het gezin met behulp van zijn netwerk op eigen benen staat.

Versterken lokaal netwerk jeugd

Inwoners, ondernemers, professionals en vrijwilligers die dagelijks in contact komen met jeugdigen nemen mee de verantwoordelijkheid voor het opvoeden van onze jeugd. Zij komen in actie met initiatieven bijvoorbeeld bij (gedeelde) opvoedvragen en jongerenoverlast. Zij zijn tevreden over de ondersteuning door het jongeren (opbouw)werk en/of opvoedondersteuner en ervaren minder handelingsverlegenheid.

Afgerond, resultaat behaald. Dit resultaat is aangescherpt tot het voeren van een resultaatgerichte dialoog per zorggebied over het terugdringen van zorggebruik door onder andere betere preventie en inzet van laagdrempelige oplossingen dichtbij huis. In maart en oktober hebben we met partners rondetafelgesprekken gevoerd en is aan de hand van ontwikkelde zorgprofielen per wijk bewustzijn voor het zorggebruik gecreëerd. Daarnaast hebben we op diverse thema's acties ondernomen. Zo is voor vechtscheidingen een sociale kaart met beschikbare interventies opgesteld, hebben partners hun cursussen en voorlichting over bijv. seksuele weerbaarheid afgestemd op de vraag en op elkaar en hebben diverse informele initiatieven zich in november gepresenteerd aan opvoedondersteuners om hun kennis van voorliggende voorzieningen te vergroten.

Overige beleidsuitvoering: Budgetresultaten voor omvangrijkste reguliere producten

Inspectiebezoeken door GGD

In 2015 zal de GGD, in opdracht van de gemeente, reguliere inspecties uitvoeren bij 25 peuterspeelzalen, 23 kinderdagverblijven, 31 buitenschoolse opvangorganisaties, 3 gastouderbureaus en 16 gastouders. Aan de hand van de handhavingsadviezen wordt per locatie een handhavingstraject ingezet.

Daarnaast zal de GGD, afhankelijk van het aantal binnenkomende aanvragen, inspecties voor registratie in het Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP) uitvoeren. Deze inspecties worden, binnen drie maanden na registratie in het LRKP, gevolgd door een exploitatie onderzoek.

Afgerond, resultaat behaald. Tot 1 januari 2016 heeft de GGD, in opdracht van de gemeente Helmond, reguliere inspecties uitgevoerd bij: 23 peuterspeelzalen, 25 kinderdagverblijven, 28 buitenschoolse opvanglocaties, 2 gastouderbureaus, 16 gastouders. Bijzonderheden: Er zijn twee voornemens tot het opleggen van last onder dwangsom verstuurd. Eén van deze voornemens heeft werkelijk geleid tot het opleggen van een last onder dwangsom. Deze last onder dwangsom is verbeurd en betaald. Het andere voornemen heeft niet geleid tot het opleggen van een last onder dwangsom. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn er geen bijzonderheden waarneembaar in het aantal aanvragen tot registratie van gastouders. Ook niet na invoering van leges.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014)Verordening leerlingenvervoer

Afgerond, resultaat behaald. De verordening leerlingenvervoer is door uw gemeenteraad vastgesteld op 29 maart 2015.

3.4.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	20.508	47.990	49.915	46.864	3.051
Baten	3.378	3.849	4.609	7.114	2.505
Totaal saldo van baten en lasten	17.130	44.141	45.306	39.749	5.556
Verrekening met reserves					
Lasten			88	88	
Baten	445	133	1.413	60	1.353
Gerealiseerd resultaat	16.685	44.009	43.981	39.777	4.203

Toelichting op programmaniveau

Programma 4 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 4.203.000 Dit resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door voordelen op de jeugdzorg, onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer en het kinderopvang- en peuterspeelzaalbeleid.

Jeugdzorg

Het jaar 2015 is het eerste jaar van de decentralisatie jeugdzorg. In dit eerste jaar is gebleken dat we ten aanzien van onze begroting op verblijf/specialistische zorg een overschrijding hebben. Wel zien we een verschuiving in inzet van middelen verblijf naar ambulante zorg. We hebben op lokaal niveau middelen gereserveerd voor onvoorziene zaken. We zijn voorzichtig met inzet van deze middelen omgegaan, mede gelet op de onzekere ontwikkelingen binnen jeugd. Het jaar 2015 is vooral een transitiejaar geweest, een eerste jaar, waarin we ervaring hebben opgedaan met de jeugdzorg. In 2016 zullen we steviger sturen op de gewenste transformatie.

Onderwijshuisvesting

In Dierdonk zijn de schoolwoningen verkocht. Dit verklaart het voordeel op onderwijshuisvesting.

Leerlingenvervoer

In 2015 is de Verordening Leerlingenvervoer aangepast als gevolg van landelijke regelgeving. Deze regelgeving hield, onder andere, in dat vervoer naar speciaal voortgezet onderwijs (VSO) niet langer meer voor bekostiging in aanmerking komt. Uw raad heeft besloten voor de leerlingen, die op dit

moment al het VSO bezoeken, een overgangsregeling te hanteren, maar leerlingen die met ingang van het schooljaar 2015-2016 een VSO bezoeken komen niet in aanmerking voor bekostiging voor leerlingenvervoer. Dit zorgt voor een voordelig saldo op leerlingenvervoer.

Het voordeel op het product Openbare Speelgelegenheden is het gevolg van minder vervangingen van speeltoestellen in 2015, omdat hier vanuit inspecties geen aanleiding voor was.

Kinderopvang- en peuterspeelzaalbeleid

Het voordeel op kinderopvang- en peuterspeelzaalbeleid wordt veroorzaakt doordat in 2015 minder Sociaal Medische Indicatiestellingen zijn uitgebracht en geen aanvullende activiteiten voor het peuterspeelzaalwerk zijn gesubsidieerd.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP408 PV 1 Sociale samenh. en leefbaarh. jeugd	29.886	29	26.094	120	3.792	91	3.883
HP409 Specialistische ondersteuning	3.801		3.109		692		692
HP410 Huisvesting onderwijs	6.230		6.615	808	-385	808	423
HP450 PV 2 Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)	4.155	4.105	5.730	5.730	-1.575	1.625	50
HP465 Leerlingenvervoer	1.161	6	1.081		80	-6	74
HP470 PV 2 Voorkomen voortijdig schoolverlaten	1.114	370	1.155	365	-41	-5	-46
HP478 Techniekeducatie	80		80				
HP480 Educatieve voorzieningen	120		123		-3		-3
HP575 Openbare speelgelegenheden	348	6	294	9	54	3	57
HP660 Kinderopvang- en Peuterspeelzaalbeleid	958		720	6	238	6	244
HP670 PV 2 Accommodatiebeheer jeugd - jongeren	650	94	543	75	107	-19	88
HP671 Jeugdgezondheidsbeleid	1.412		1.319		93		93
Totaal saldo van baten en lasten	49.915	4.610	46.864	7.113	3.051	2.505	5.556
Verrekening met reserves	88	1.413	88	60		-1.353	-1.353
Gerealiseerd resultaat	50.003	6.022	46.952	7.174	3.051	1.152	4.203

Voorstel tot resultaatbestemming

Restantmiddelen Jeugdzorg

Voorgesteld wordt om de middelen van € 2.795.000 te reserveren voor mogelijke tegenvallers in 2017. De uitvoering van de Jeugdzorg bevindt zich momenteel nog steeds in een overgangsfase waardoor de ontwikkeling van de kosten moeilijk in te calculeren is.

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
4. Jeugd en onderwijs	1.904	94%

Toelichting niet aangevraagde investeringen

In het investeringsprogramma is € 107.000 beschikbaar gesteld voor aanvragen van schoolbesturen met betrekking tot wettelijke eisen. In 2015 zijn met betrekking tot dit onderwerp geen aanvragen ingediend waarvoor aanpassingen noodzakelijk waren in het kader van wettelijke eisen vanuit het Rijk. We verwachten geen claims meer en derhalve stellen wij voor om het investeringsbedrag te laten vrijvallen.

3.5 Programma 05: Cultuur

3.5.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Strategische indicatoren*	2010	2011	2013	2015	Meting: jaar, peildatum en bron
Gemiddeld rapportcijfer op de vraag hoe inwoners van Helmond het culturele klimaat van Helmond beoordelen	6,9	6,7	6,9	6,8	tweejaarlijks, inwonersenquête
Tevredenheid met het aantal, de kwaliteit en variatie aan culturele voorzieningen (van degenen met oordeel)		76%	85%	88%	tweejaarlijks, inwonersenquête

*Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

Onderwerp	Tactische doelstelling	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Cultureel actief	Bezoekersaantallen Speelhuis, incl. Scalazaal en verhueringen	58.125	53.108	15.123 **	32.349**	49.684	42.154	aantallen handhaven	2005-2010 seizoencijfers (2009 = sept.'08-aug '09, 2011 jaarcijfer, Speelhuis
	Bezoekersaantallen gemeentemuseum	45.832	35.115	32.611	29.311	35.644	28.062	stijging t.o.v. 2013	jaarcijfers, gemeentemuseum
	Bezoekersaantallen Cacaofabriek				Filmzaal Popzaal Expo	15.900 9.000	25.541 17.545 9.022	door start in Cacaofabriek geen streefwaarde	jaarcijfers, registratie Cacaofabriek
	Aantal leden gesubsidieerde amateurkunst (van fanfare tot koor tot dansvereniging)	1.842	1.819	1.793	1.793	1.750	1.746	handhaving niveau 2013	jaarcijfers, peildatum 31-12 verenigingen
	Aantal inwoners dat amateurkunst beoefent		15%		16%		20%	handhaving niveau 2013	1 ^e meting 2011 (inw.enq.)
	Aantal deelnemers kunstkwartier	2.843	2.514	2.477	2.109	1.926	1.841	handhaving niveau 2013	jaarcijfers, Dienst SE, afdeling Kunst en Cultuur
	Helmondse leden openbare bibliotheek*	19.300	18.500	17.800*	16.400	14.900	15.200	handhaving niveau 2013	jaarcijfers, Openbare bibliotheek
	Gem. aantal geleende boeken / 1000 inwoners	516	515	425*	441	415	402	handhaving niveau 2013	jaarcijfers, Openbare bibliotheek
	Aantal bezoekers openbare bibliotheek Watermolenwal				154.274	162.257	149.889	handhaving niveau 2013	jaarcijfers, Openbare bibliotheek
Evenementen	Oordeel inwoners over de kwaliteit, variëteit en aantal evenementen (van degenen met een oordeel)		85%		85%		86%	handhaving niveau 2013	tweejaarlijks, inwonersenquête

*in 2012 zijn 3 vestigingen van de Helmondse bibliotheek gesloten

**door brand geen volledig jaar, in 2013 start in de kerk

3.5.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Subsidiebeleid 2015

Nieuwe beleidsregels voor de verdeling van subsidiegelden aan zowel amateur- als professionele culturele partijen in Helmond, waarin een verschuiving plaatsvindt van subsidiëren aan de hand van ledenaantallen naar geleverde prestatie en vernieuwing.

Afgerond, resultaat niet behaald. Het college heeft een voorstel tot wijziging van de amateurkunstsubsidies besproken. In relatie tot de bezuiniging op cultuur en maatschappelijke vraagstukken is besloten de subsidiesystematiek voorlopig ongewijzigd te laten.

Erfgoedvisie 2015

Beleidskader voor behoud en onderhoud van de gemeentelijke monumenten.

Gestart. In 2015 is bij de tweede Berap aangekondigd dat de uitwerking van dit resultaat vertraagd is omdat nog niet geheel duidelijk was wat de gevolgen van de bezuinigingen zouden zijn op erfgoed en monumenten (mede afhankelijk van de begroting 2016). Ook is eind 2015 de aanzet gegeven tot de (ambtelijke) voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet, die grote gevolgen zal hebben voor de wijze waarop we omgaan met de leefomgeving en ruimtelijke vraagstukken. Omdat uit de eerste verkenningen blijkt dat de Omgevingswet ook significante gevolgen zal hebben voor de wijze waarop omgegaan wordt met erfgoed en monumenten, heeft het de voorkeur om bij de uitwerking van het beleidskader nadrukkelijk de koppeling te leggen met voorbereidingsproces voor de Omgevingswet. Deze krijgt in 2016 verder vorm.

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Heldere beschikkingen met de grotere culturele externe partijen

In de beschikking worden vaste lasten en taken helderder gescheiden. Daarnaast worden de kaders beter beschreven, komt er binnen die kaders meer ruimte voor de instellingen en wordt er meer gestuurd op maatschappelijk effect. Ook de jaarcyclus wordt aangepast zodat een beschikking meer verstrekt wordt naar de meest actuele situatie.

Afgerond, resultaat behaald. De gesprekcyclus met de instellingen wordt op inhoud vormgegeven. De (maatschappelijke) doelstellingen zijn gezamenlijk opgesteld verwoord in heldere beschikkingen.

Zakelijker accounthouderschap culturele instellingen

Met de instellingen worden gedurende het jaar heldere plannings gemaakt en processen beschreven die allemaal als onderlegger dienen om de resultaten van de gesprekken goed in de jaarplannen en de beschikkingen te laten landen.

Afgerond, resultaat behaald. De plannings en resultaten met de instellingen worden besproken en hebben hun plek gekregen in de beschikkingen. Daarnaast is het traject opgepakt om de bezuiniging die vanaf 2016 voor de instellingen speelt te verwerken in de opdracht voor dat jaar.

Nieuwe subsidieregels Amateurkunst

De amateurverenigingen krijgen een nieuw subsidiekader. Daarin aandacht voor prestatie en plaats in het Helmondse.

Afgerond, resultaat niet behaald. Zie toelichting bij resultaat "Subsidiebeleid 2015".

Stimulans cultureel ondernemerschap (in relatie tot Brabant C)

Met partners in Helmond gaan we op zoek naar culturele initiatieven die een stimulans kunnen geven aan spoor- of kanaalzone. Dit proberen we op hoog kwalitatief niveau te (laten) ontwikkelen waarmee we de weg naar mogelijke fondsen gaan zoeken.

Afgerond, resultaat behaald. In 2015 zijn diverse initiatieven verkend om mogelijk te ontwikkelen. Om echter aanspraak te kunnen maken op grote fondsen, waaronder Brabant C, is het noodzakelijk dit te doen met grotere projecten (voor wat betreft innovatiekracht én financieel). Dit is vooralsnog moeilijk te realiseren met vrijwillige inzet en de omvang van de budgetten in de Helmondse culturele sector. Met zowel de provincie, de stichting Brabant C en een aantal Helmondse bedrijven wordt verkend in hoeverre het mogelijk is hierin te professionaliseren en wellicht andere investeerders aan te trekken, waarmee zowel een kwalitatieve als kwantitatieve sprong gemaakt kan worden.

(2015) Visie op 'collectie Helmond'

Samen met museum en partners wordt geïnventariseerd welke in Helmond aanwezige collecties een intensivering van behoud of beleid nodig hebben, en waar mogelijke samenwerking of koppelen van collecties een meerwaarde op kan leveren (zowel qua presentatie als behoud).

Gestart. Eind 2015 is gestart met het inventariseren van de waarde van collecties in Helmond die in het bezit zijn van publieke of private partijen/instellingen. Daarbij wordt met deze eigenaren en de provinciale instelling Erfgoed Brabant samengewerkt. De (veelal uit vrijwilligers bestaande) partijen moeten hierbij zelf een groot deel van hun collectie beschrijven en in kaart brengen. Dit vraagt meer tijd dan voorzien.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2013) Gaviolizaal

De stichting Draaiorgels Helmond heeft tijd en middelen gekregen om van de collectie een goed lopende expositie te maken. Daarnaast zal in samenspraak met de gemeente gezocht worden naar een oplossing voor de huisvesting.

Gestart. De stichting Draaiorgels Helmond heeft tijd en middelen gekregen om van de collectie een goed lopende expositie te maken. Daarnaast wordt in samenspraak met de gemeente gezocht naar een oplossing voor de huisvesting. De stichting probeert diverse activiteiten te ontplooiën om bezoekers te trekken. De gemeente inventariseert de waarde van de collectie, en onderzoekt mogelijke alternatieve locaties. In het 1e kwartaal 2016 is een voorstel uitgewerkt waarin een keuze gemaakt kan worden voor de toekomstige huisvesting of opslag van de orgels. De toekomst van het huidige pand (dat nog zeker tot 1-1-2018 gehandhaafd kan blijven), het toekomstplan van de Stichting, én andere ontwikkelingen in het centrum zullen hierbij meegenomen worden.

(2014) Uitvoeren diverse onderdelen cultuurkompas.

(visie erfgoedbeleid, mogelijkheden culturele starters ontwikkelen, doorontwikkeling culturele evenementen).

Afgerond, resultaat behaald. Met de culturele evenementen is een traject doorlopen waardoor er op onderdelen gefuseerd is of verbeteringen zijn doorgevoerd. Voor de culturele starters is een pilotprogramma ontwikkeld om ze te helpen bij het ontwikkelen van meer expertise. In 2016 zal bezien worden hoe dit door te zetten naar de toekomst. De visie op het erfgoedbeleid is, zoals eerder aangegeven, uitgesteld.

(2014) Subsidiebeleid amateursector en culturele evenementen.

Binnen de bestaande financiële budgetten middels andere criteria en gewijzigde toegekende bedragen ruimte scheppen voor flexibiliteit in de budgetten en ruimte voor vernieuwing.

Afgerond, resultaat niet behaald. Zie toelichting bij resultaat "Subsidiebeleid 2015".

Bestuurlijk belang

Wethouder van Deutekomstichting

Via de wethouder van Deutekomstichting wordt financiële steun verleend aan Helmondse verenigingen op het vlak van recreatie, sport, cultuur en jeugdbeweging.

Voorzitter is wethouder Stienen; secretaris en penningmeester zijn 2 ambtenaren, tenminste 4 leden van het bestuur worden aangewezen door de gemeenteraad.

3.5.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	12.656	11.640	12.340	12.299	42
Baten	2.570	1.465	1.449	1.424	25
Totaal saldo van baten en lasten	10.086	10.175	10.891	10.875	16
Verrekening met reserves					
Lasten	143		20	20	
Baten	110				
Gerealiseerd resultaat	10.119	10.175	10.911	10.895	17

Toelichting op programmaniveau

Programma 5 laat per saldo over 2015 een positief resultaat zien van € 17.000.

Dit wordt net als in voorgaande jaren deels veroorzaakt door een voordeel op de onderdelen monumentenzorg, archeologie en industrieel erfgoed. Daarnaast zien we ook voordelen op de onderdelen Speelhuis en Museum. Bij het onderdeel kermis zien we net als in voorgaande jaren een nadeel.

Monumentenzorg

Bij monumentenzorg geldt dat een deel van het budget bestemd is voor onderhoudssubsidies aan monumentale panden. De subsidies zijn echter nadrukkelijk bedoeld als ondersteuning, de eigenaren dienen nog steeds een substantieel deel zelf te financieren. Gebleken is dat in deze financieel onzekere tijden al enkele jaren een lager beroep wordt gedaan op de gemeentelijke subsidiemiddelen. Overigens is door het economisch herstel het overschot wel kleiner dan in 2014.

Archeologie

Voor het onderdeel archeologie geldt dat de gemeente verplicht is om archeologisch onderzoek te (laten) verrichten wanneer archeologisch waardevolle bodemschatten worden gevonden. Mede door een geringer aantal bouwprojecten in de laatste jaren is ook op dit onderdeel een overschot ontstaan.

Industrieel erfgoed

Binnen het budget industrieel erfgoed worden ten dele diverse projecten structureel gesubsidieerd of bekostigd zoals het aanlichten kanaalzone, subsidies kleinere erfgoedmusea, stadshistoricus etc. Daarnaast is door uw raad in 2014 besloten om eenmalig € 50.000 beschikbaar te stellen van deze middelen voor de exploitatie van de Gaviolzaal in 2015. Daarnaast is er nog ruimte voor nieuwe en incidentele initiatieven. In 2015 resteert hiervan een deel omdat er onvoldoende kwalitatieve aanvragen waren om de middelen hiervoor ter beschikking te stellen.

Kermis

Bij de 2^e Berap 2015 bent u geïnformeerd over het verwachte tekort op de exploitatie van de kermis in 2015. Het uiteindelijke tekort op de exploitatie van de kermis in 2015 bedraagt € 220.000. Net als voorgaande jaren is het tekort te wijten aan enerzijds de lage inschrijvingen van exploitanten en anderzijds aan de zeer hoge energielasten 2015 en afrekeningen energielasten voorgaande jaren.

Theater Speelhuis

Theater Speelhuis heeft in 2015 een positief resultaat behaald. Belangrijkste factoren die daartoe hebben bijgedragen zijn een meevaller op de energielasten, hogere opbrengsten als gevolg van meer aandacht voor publiciteit en marketing en aangescherpte inkoop programmering. In juni 2015 is bovendien, in opdracht van de gemeente, het Samenhangend Podiumplan Helmond opgeleverd. Vanwege wisselingen in het management zijn de uitkomsten van dat plan in 2015 niet verder uitgewerkt. Invulling van het plan zal in 2016 plaatsvinden.

Gemeentemuseum

Gemeentemuseum Helmond sluit in 2015 met een positief resultaat van € 76.000 (dit is het resultaat exclusief de personeelslasten). Dit resultaat is ontstaan doordat het Gemeentemuseum Helmond

uitgaven op het gebied van o.a. aankopen (kunst)collecties heeft uitgesteld en het tentoonstellingsprogramma 2015 bewust sober heeft ingericht, teneinde de doorontwikkeling van het Gemeentemuseum Helmond verder vorm te geven. Daarnaast heeft het museum met succes extra inkomsten gegenereerd uit cultureel ondernemerschap en doorverkoop van de Fiep-Westendorp expositie. Dit betreft incidentele middelen. Het voorstel is om het voordeel op het budget gemeentemuseum te bestemmen voor herinrichting kasteel en conform eerdere besluitvorming te storten in de egalisatiereserve Museum.

Overig

Vanwege met derden aangegane verplichtingen is een voorziening gevormd met het oog op toekomstige frictiekosten in het kader van de bezuinigingen.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP502 Stichting kunstkwartier	1.712		1.933		-221		-221
HP505 Beeldende kunst en vormgeving	120		98		22		22
HP510 Museum	1.933	113	1.787	178	146	65	211
HP515 Speelhuus Gaviolizaal	2.658	961	2.656	979	2	18	20
HP520 Bibliotheek Helmond-Peel	2.203		2.203				
HP522 Amateur.kunstbeoefening	209		195		14		14
HP525 Evenementen festiviteiten	604	375	756	264	-152	-111	-263
HP530 Monumentenzorg en archeologie	602		437		165		165
HP540 Toeristische aangelegenheden	193		189		4		4
HP542 Overige culturele aangelegenheden	2.107		2.044	2	63	2	65
Totaal saldo van baten en lasten	12.341	1.449	12.298	1.423	43	-26	17
Verrekening met reserves	20		20				
Gerealiseerd resultaat	12.360	1.449	12.319	1.424	41	-25	17

Voorstel tot resultaatbestemming

Theater Speelhuus

In 2015 is het Samenhangend Podiumplan Helmond opgeleverd. Als gevolg van wisselingen in het management zijn de uitkomsten van dat plan in 2015 niet verder geïmplementeerd. Implementatie zal in 2016 plaatsvinden. Voorgesteld wordt om hiervoor een bedrag van € 80.000 te reserveren

Gemeentemuseum

Het voorstel is om het voordeel op het budget gemeentemuseum te bestemmen voor herinrichting kasteel en conform eerdere besluitvorming te storten in de egalisatiereserve Museum.

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
5. Cultuur	195	87%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

In het investeringsprogramma was in 2015 € 165.000 opgenomen voor de nieuwe verlichting (LED-verlichting) op beide locaties van Gemeentemuseum Helmond. Dit bedrag is op € 25.000 na aangevraagd. De dekking voor de investering bestond uit een besparing op de energiekosten. Gebleken is dat de besparing niet voldoende zou zijn om de hele investering af te dekken vandaar dat de ambities naar beneden zijn bijgesteld.

3.6 Programma 06: Sport en recreatie

3.6.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Deels facilitair programma, ambities liggen deels in het realiseren van een aantal voorzieningen.

Strategische indicatoren*	2011	2012	2013	2015	Meting: jaar, peildatum en bron
% Van de Helmonders van 12-18 jaar dat aangeeft aan de beweegnorm te voldoen	25%			27%	vierjaarlijks, GGD
% Van de Helmonders van 19-64 jaar dat aangeeft aan de beweegnorm te voldoen		71%		.	vierjaarlijks, GGD
% Van de Helmonders ouder dan 64 jaar dat aangeeft aan de beweegnorm voor 55 te voldoen		64%		.	vierjaarlijks, GGD
% Van de Helmondse volwassenen dat sport	65%		63%	65%	tweejaarlijks, inwonersenquête

*Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2104	2015	2016	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Sporten	Aantal jeugdleden gesubsidieerde sportverenigingen	7.912	7.940	7.708	7.691	7.762	7.611	7.506	handhaven aantallen 2014	jaarlijks
	Aantal gehandicapte leden gesubsidieerde sportverenigingen	25	116	158	164	157	160	165	handhaven aantallen 2014	jaarlijks
Vrije tijd	% Van de inwoners (18 jaar en ouder) dat een oordeel heeft over en (zeer) tevreden is met het aantal, de kwaliteit en de variatie in vrijetijdsvoorzieningen.		72%		71%		74%		handhaving niveau 2009	tweejaarlijks, inwonersenquête

3.6.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Natuurpoort Stiphout

Afronding planologische procedures en start bouw.

Gestart. Het voorlopig ontwerp (VO) Natuurpoort Stiphout is gereed en het bestemmingsplan is in vooroverleg.

Groene Peelvallei

Oplevering van een nieuw perspectief.

Gestart. Op dit moment wordt het plan van een van de initiatiefnemers nader verkend en uitgewerkt, een plan dat prima past binnen de kaders van het coalitieakkoord (kleinschalige recreatie initiatieven, ruimte voor groen en de plas deels openbaar). Dit plan bestaat uit een horecapaviljoen bij Berkendonk, dagrecreatie in de vorm van adventure en het beheer van de recreatieplas en parkeerplaats. Het horecapaviljoen wordt samen met een horecaondernemer uitgewerkt. Na de nadere uitwerking wordt dit plan informatief in de commissie gepresenteerd.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014) Uitbreiden Tennispark TV Carolus met 4 tennisbanen

Gestart. Tegen het door uw raad - in september 2015 - vastgestelde bestemmingsplan Brandevoort Oost, Uitbreiding Tennispark is bezwaar ingediend bij de Raad van State. Het afhandelen van het bezwaar wordt afgewacht voordat er gestart wordt met de uitvoering van het project.

(2014) Uitbreiden hockeycomplex Sportpark Warande

Gestart. Medio 2015 heeft uw raad besloten over de ligging en de locatie van de velden. Een bestemmingsplanwijziging wordt voorbereid. Besluitvorming hierover in uw raad zal medio zomer 2016 plaatsvinden.

(2014) Privatisering de Helmvaarders, SC Oranje-Zwart en SV Swift

Gestart. De privatisering van de Helmvaarders heeft vertraging opgelopen. De privatisering is juridisch voorbereid middels een overeenkomst. Vanwege bestuurswisselingen is de overeenkomst nog niet besproken met de vereniging. De financiële consequenties worden eerst in beeld gebracht voordat de eigendomsoverdracht plaatsvindt. Het vitaliseringstraject met Oranje-Zwart is nog niet afgerond. De vereniging is op dit moment nog niet financieel vitaal genoeg om volledig geprivatiseerd te worden. De privatisering Swift wordt meegenomen in de ontwikkelingen op sportpark De Braak (de sporthal en handbalvereniging Oranje-Wit).

3.6.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v. begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	6.057	5.751	5.719	5.547	172
Baten	759	742	742	736	6
Totaal saldo van baten en lasten	5.298	5.009	4.977	4.811	166
Verrekening met reserves					
Lasten			92	92	
Baten	719		40	40	
Gerealiseerd resultaat	4.579	5.009	5.029	4.863	166

Toelichting op programmaniveau

Programma 6 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 166.000. Dit resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door lagere uitvoeringskosten, hogere opbrengsten uit de verhuur van binnensportaccommodaties en minder uitgaven voor subsidiëring en onderhoud.

De lagere uitvoeringskosten voor sport zijn het gevolg van niet volledig ingevulde vacatures voor het sporthalbeheer.

Een efficiëntere verhuur en toewijzing van binnensportaccommodaties heeft geleid tot hogere huuropbrengsten. Daarnaast is er sprake van lagere energielasten.

Tenslotte constateren we dat er met name ten aanzien van het klein onderhoud minder aanvragen zijn ingediend met als gevolg minder kosten.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP550 Sport en recreatie	5.425	737	5.243	711	182	-26	156
HP570 Groenvoorzieningen - recreatie	124		125		-1		-1
HP572 Recreatiegebieden	169	5	179	25	-10	20	10
Totaal saldo van baten en lasten	5.718	742	5.547	736	171	-6	165
Verrekening met reserves							
		92	40	92	40		
Gerealiseerd resultaat	5.811	782	5.639	776	172	-6	166

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
6. Sport en recreatie	1.944	96%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

Knelpunten sportaccommodaties (€ 68.626)

Het doel van dit flexibel budget was de mogelijkheid om in te kunnen spelen op kansen/knelpunten, die zich zouden kunnen voordoen. In 2012 is deze post deels aangevraagd voor de aanleg van 1,5 kunstgrasveld voor voetbalvereniging Stiphout Vooruit (sportpark Molenvan). Daarna is deze post in 2013 wederom benut als aanvullende dekking voor een beweegzone op sportpark Brandevoort. Voorgesteld wordt om het niet aangevraagde deel van de "knelpuntenpot" toe te voegen aan de algemene middelen vanwege de geringe omvang.

3.7 Programma 07: Economisch beleid en werkgelegenheid

3.7.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Strategische indicatoren*	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Meting: jaar, peildatum en bron
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners Helmond	470	465	465	460	453	438	jaarlijks 1-4 Vestigingenregister/BRP
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners Helmond (inclusief uitzendkrachten)	488	485	486	483	474	462	jaarlijks 1-4 LISA/CBS
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners referentiesteden ** (inclusief uitzendkrachten)	572	569	560	550	539	537	jaarlijks 1-4 LISA/CBS

* Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

** Eindhoven, Breda, 's-Hertogenbosch, Tilburg, Hengelo (Ov.), Vlaardingen, Emmen, Roosendaal, Oss, Almelo, Schiedam, Venlo, Sittard-Geleen en Heerlen.

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Vestigingsklimaat	Relatieve ontwikkeling in het aantal bedrijfsvestigingen per jaar in Helmond 2004 =100	146%	149%	149%	149%	152%	155%	ontwikkeling Helmond gelijk of beter dan in Brabant-Zuidoost	jaarlijks, 1-4 Vestigingen Register
	% Ontwikkeling aantal bedrijfsvestigingen Helmond t.o.v. voorgaand jaar (inclusief ZZP-ers)	1,4%	2,0%	0,2%	-0,2%	2,6%	2,0%		
	Relatieve ontwikkeling in het aantal bedrijfsvestigingen per jaar in Zuidoost Brabant 2004 =100	138%	141%	145%	148%	149%	N.B.		
	% Ontwikkeling aantal bedrijfsvestigingen Zuidoost Brabant t.o.v. voorgaand jaar (inclusief ZZP-ers)	4,4%	2,1%	2,6%	2,3%	0,8%	N.B.		
Ondernemersklimaat	Oordeel ondernemingsklimaat in Helmond	Nieuwe landelijke meting KING						score minimaal vergelijkbaar gemiddelde NL	landelijke monitor, tweejaarlijks
Versterken speerpuntsectoren: food- en automotive	Aantal bedrijven in de foodsector	126	123	108	111	158	NB	stijging t.o.v. 2013	jaarlijks, 1-4 Vestigingen Register
	Aantal arbeidsplaatsen in de foodsector	1.827	1.855	1.859	1.974	1.856*	NB	stijging t.o.v. 2013	jaarlijks, 1-4 Vestigingen Register
	Aantal bedrijven in de automotivesector	44	52	51	50	45	44	stijging t.o.v. 2013	jaarlijks, 1-4 Vestigingen Register
	Aantal arbeidsplaatsen in de automotivesector	1.590	1.634	1899	1993	1954	2.000	stijging t.o.v. 2013	jaarlijks, 1-4 Vestigingen Register

3.7.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Jaarplan arbeidsmarktbeleid 2015

Afgerond, resultaat behaald. In samenspraak met de commissie B&E is er voor gekozen om met ingang van 2015 een meer interactief proces in te zetten met een aangepaste wijze van discussie en besluitvorming op dit onderwerp. Omdat veel arbeidsmarktthema's al aparte besluitvormingstrajecten kennen (bijv. techniekeducatie, Werkbedrijf), dan wel waar de gemeente Helmond partner in is en geen directe besluitvormende rol in heeft (bijv. sectorplan, human capital agenda Brainport), is er voor gekozen geen apart jaarplan meer op te stellen. In de plaats komt een cyclus waarbij de commissie B&E door middel van jaarlijkse presentaties wordt geïnformeerd over de beleidsprogramma's en ontwikkelingen. Daarbij wordt met de commissie een inhoudelijke discussie gevoerd gericht op nieuwe input en accenten voor het beleid. Dit heeft voor het eerst plaats gevonden in een gecombineerde vergadering van de commissies Bestuur & Economie en Maatschappij op 23 april 2015.

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Ondernemerschaps- en startersbeleid

Herijking van de in 2012 opgestelde beleidsnota en onderliggende activiteiten. N.a.v. ontwikkelingen bij externe partners (bijv. reorganisatie Kamer van Koophandel en Syntens) en om de balans op te maken van 2 jaar uitvoering. Mede in relatie tot initiatief van de 'rode loper'.

Afgerond, resultaat behaald. Als onderdeel van de herijking is een aantal werksessies gevoerd met externe partijen als de Kamer van Koophandel, Brainport Development, het vertrouwensteam en de Rabobank. Daarbij is stil gestaan bij de resultaten/ervaringen ten aanzien van de door de gemeente Helmond opgezette starters/bedrijvencentra en ondersteunende activiteiten (coaching, huurgewenning, netwerkbijeenkomsten). De ervaringen zijn meegenomen in het onderzoek De Economische Kracht van Helmond en worden betrokken in de opvolging ervan.

Gemeentelijk accountmanagement

Doorontwikkelen van het bestaande accountmanagement, mede vanuit het perspectief van de 'Rode Loper'. Tevens verkenning van de mogelijkheden om verdere stappen te realiseren op het vlak van gezamenlijk accountmanagement met externe partners.

Afgerond, resultaat behaald. In 2015 is binnen de eigen organisatie en met externe partners waaronder vertegenwoordigers van het Helmondse bedrijfsleven (o.a. werkgeversplein en stichting bedrijventerreinen) gekeken naar de verbeterpunten en mogelijkheden van het accountmanagement. Daarbij is ook gesproken over de mogelijkheden van gezamenlijk accountmanagement met organisaties als Werkbedrijf/Werkgeversplein, parkmanagement enz. Deels zijn de bevindingen geïmplementeerd of worden deze meegenomen in de organisatieontwikkeling in 2016. Daarnaast zal een nadere fundamentele discussie gevoerd worden in 2016 over gezamenlijk accountmanagement.

Regionaal arbeidsmarktbeleid Helmond-Peelland / ESF

Met het oog op de nieuwe ESF-periode 2014-2020 neemt Helmond als centrumgemeente het voortouw om samen met de partners in de arbeidsmarktregio een gezamenlijk programma op te stellen.

Afgerond, resultaat behaald. Het betreft hier twee ESF lijnen: Actie J1 (Jeugd) en Actie A (Sociale Inclusie). De ESF subsidie Actie J1 heeft gelopen van 17 januari 2014 t/m 31 oktober 2015. De belangrijkste projecten hieruit zijn Samen werkend leren in de Bouw, Talent Verplicht, Startersbeurs, Werkcheque, klantmanagement Jongeren en nog enkele kleinere projecten. De eindverantwoording is op 29 januari 2016 ingediend. De vaststelling van de subsidie geschiedt uiterlijk binnen 24 maanden. De ESF subsidie actie A loopt vanaf 01 januari 2015 tot en met 31 december 2016. Er is een subsidie aangevraagd in samenwerking met het samenwerkingsverband PRO/Vso. Daarbij gaat het om stagebegeleiding van leerlingen Pro/Vso en ook het klantmanagement van het Werkbedrijf.

Techniekeducatie/technologiepact Helmond

Uitvoering van het technologiepact waarbij beoogd wordt om minimaal 1500 deelnemers te hebben voor de diverse techniekprojecten.

Afgerond, resultaat behaald. In 2015 zijn diverse succesvolle events gerealiseerd onder de noemer van techniekeducatie: de Dutch Technology Week (inclusief de High Tech Ontdekkingsroute bij AAE BV), het Autotech Event (met wederom ruim 1000 deelnemers uit groepen 7 en 8), de Mobility Challenge/Braintrigger en de regiofinale van de First Lego League (i.s.m. Hogeschool De Kempel). Daarnaast zijn initiatieven actief gestimuleerd zoals de Brainport Scholen (met Jan van Brabant en Knippenberg College).

Opstellen en uitvoering programma Smart en Green Mobility

Binnen het brede automotive programma wordt specifiek voor Smart en Green Mobility een kaderprogramma opgesteld (en tegelijkertijd uitgevoerd) met daarin een uitwerking van de inhoudelijke koers en actiepunten.

Gestart. In 2015 is gestart met het opstellen van een integraal Smart en Green mobility programma, waarbij intensieve afstemming gezocht is met de mobiliteitsagenda's van onder meer het Rijk, de B5, de provincie, Brainport Development en AutomotiveNL. Dit heeft geleid tot een eerste kader maar vraagt om een verdieping die in 2016 gerealiseerd wordt.

Organisatie Automotive Week 2015

Als opvolger van de zeer succesvolle editie in 2011 wordt in maart/april 2015 opnieuw de Automotive Week georganiseerd met diverse activiteiten op het gebied van slimme mobiliteit. De Automotive Campus en haar omgeving zijn in deze week het internationale podium voor innovatieve ontwikkelingen die het verkeer nog schoner, veiliger en betrouwbaarder maken.

Afgerond, resultaat behaald. De automotive week is gehouden van 25 maart tot en met 1 april en had het thema Smart Mobility on the Road. Het voornamelijk business-to-business event heeft met het weekvullende programma circa 1500 bezoekers uit binnen- en buitenland naar Helmond getrokken. De Automotive Campus en de stad Helmond hebben met enige regelmaat landelijk in het nieuws gestaan. De Automotive week werd geopend door minister Schulz-van Haegen, burgemeester Blanksma, de Belgische federale minister van mobiliteit mw.J. Galant en de DG Mobiliteit en Transport van de EC mw. M Kopczynska.

Gebiedsontwikkeling en inrichting openbare ruimte Automotive Campus

Voortdurend wordt gewerkt aan de gebiedsontwikkeling van de Automotive Campus en de verdere inrichting van de openbare ruimte. Zo wordt in vierde de kwartaal 2015 de ontsluiting van de campus

op de Europalaan definitief opgeleverd. Verder wordt de haalbaarheid onderzocht voor de realisatie van een nieuw bedrijfsverzamelgebouw op de campus.

Afgerond, resultaat behaald. Begin 2015 was de aanleg van de openbare ruimte inclusief verlichting op de campus nog in volle gang. Dit was in het eerste kwartaal afgerond. De volgende fase was de aansluiting van de campus op de Europaweg. Hiermee is in april 2015 gestart en in december 2015 was het gereed. Tevens is het groene middengebied tijdelijk ingericht met gras, straatmeubilair en verharding in vorm van een ovaal voor evenementen. Ten aanzien van dit groene middengebied is Europese-subsidie aangevraagd en in december 2015 goedgekeurd. Het betreft: 'Biodiversiteit op bedrijventerreinen'. De aanvraag beoogt het versterken van groen en aanbrengen maatregelen voor creatie van biotopen voor specifieke doelsoorten.

Professionalisering sitemanagement Automotive Campus

Met de groei in bedrijven en participanten op de campus én de verdere inrichting van de gebouwen en de omgeving is het noodzakelijk om een verdere professionalisering te realiseren in het sitemanagement. Dit wordt in 2015 samen met AutomotiveNL, vastgoedeigenaren en bewoners van de campus ingevuld.

Gestart. Samen met AutomotiveNL en de drie medegrondeigenaren Hurks, Van de Ven en de BOM is in 2015 een verdere uitwerking gegeven aan de contouren voor het campussitemanagement. Hiermee is de basis gelegd voor gezamenlijk campussitemanagement. Deze wordt in 2016 geformaliseerd.

Kenniscentrum Plantaardige reststromen FTPB

In 2015 wordt het kenniscentrum Plantaardige Reststromen op het Food Tech Park Brainport geopend. Dit kenniscentrum richt zich op het ontwikkelen en ontsluiten van kennis over hergebruik van plantaardige materialen die uit o.a. productieprocessen van de foodindustrie ontstaan.

Gestart. In 2015 is voor het kenniscentrum een tweetal subsidieaanvragen ingediend bij de provincie en bij OP-Zuid voor meer dan € 200.000. Deze zijn echter afgewezen. Eind 2015 hebben het FTPB en het betrokken food bedrijfsleven een nieuwe uitwerking gegeven aan het initiatief (met de nieuwe naam Triple F - food from food) waarbij een interregionale samenwerking is aangegaan met Flanders Food. Dat heeft geresulteerd in een Interreg aanvraag die zich inmiddels in de 2e fase van goedkeuring bevindt. Een consortium van 15 foodbedrijven uit Helmond en de grotere regio neemt actief deel aan het project.

Acquisitie FTPB

In 2015 wordt gestreefd naar het aantrekken van (minimaal) 3 partners die zich ook op het Food Tech Park Brainport vestigen. Daarnaast wordt de samenwerking met internationale foodregio's geïntensiveerd.

Afgerond, resultaat behaald. Met de bedrijven Avure Technologies, Carrezzo en Holland Aqua hebben drie bedrijven zich gevestigd op het FTPB. Daarnaast maakt het FTPB deel uit van twee Interregprogramma's waarbij samenwerkingsprojecten worden opgezet met partners uit Duitsland, België, Italië en Spanje.

Innovatiecorporatie FTPB

De in 2014 opgerichte innovatiecorporatie op het Food Tech Park Brainport wordt uitgebreid met het streven om in 2015 15 aangesloten bedrijven te hebben.

Gestart. Het FTPB heeft in samenwerking met partners als de Rabobank Helmond, Brainport Development en Food Connection Point een model voor de innovatiecorporatie uitgewerkt. Door het aantreden van een nieuw bestuur bij het FTPB eind 2015 is de formele invoering van de innovatiecorporatie uitgesteld naar 2016.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014) Uitvoering Pilot Beste dienstverlening van Nederland.

Afgerond, resultaat behaald. Dit resultaat is in de verantwoording uitgewerkt onder de resultaten 'Ondernemerschap- en startersbeleid' en 'Gemeentelijk accountmanagement'.

(2014) Food Technology Park Brainport: Project Eindeloos (biobased) in uitvoering.

Afgerond, resultaat behaald. Dit resultaat betreft het kenniscentrum en is in de verantwoording uitgewerkt onder 'Kenniscentrum Plantaardige Reststromen FTPB'.

(2014) Afronding planvorming Patronaat en start uitvoering.

Gestart. In 2015 heeft uw raad positief besloten ten aanzien van de renovatie van het Patronaat. Direct daarna is een projectteam gevormd dat het technisch Programma van Eisen heeft geactualiseerd en toewerkt naar de concrete uitvoering. Ten aanzien van de financiering heeft het Bouwfonds Cultuurfonds in december 2015 besloten een subsidie beschikbaar te stellen van 20.000 euro.

(2014) Realisatie Plan van aanpak Jeugdwerkloosheid Helmond-De Peel.

Afgerond, resultaat behaald. Het plan van aanpak heeft vanaf 2014 een vervolg gekregen in het ESF programma Actie J1 (Jeugd). Hierover wordt separaat verantwoord onder resultaat 'Regionaal Arbeidsmarktbeleid Helmond-Peelland'.

Bestuurlijk belang

Stichting Brainport

Via de stichting Brainport wordt uitvoering gegeven aan de programmapunten genoemd in Brainport Navigator waarbij overheden (financiers), bedrijfsleven en kennisinstellingen samenwerken. Burgemeester Blanksma is bestuurslid van de stichting Brainport.

Coöperatie Federatie AutomotiveNL u.a.

De coöperatie heeft ten doel;

a. Het ontwikkelen en promoten van de industriële automotive sector.

b. Het bevorderen van de samenwerking tussen de leden en ledengroepen alsmede de bevordering van de multidisciplinaire samenwerking tussen overheden, kennis- en onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven op het gebied van (industriële) automotive.

Wethouder Van Bree is bestuurslid van de Coöperatie.

3.7.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	3.138	2.615	3.447	3.054	393
Baten	266	308	308	311	-3
Totaal saldo van baten en lasten	2.872	2.307	3.139	2.743	396
Verrekening met reserves					
Lasten	55				
Baten	405		642	507	135
Gerealiseerd resultaat	2.521	2.307	2.497	2.236	261

Toelichting op programmaniveau

Programma 7 laat over 2015 per saldo een positief resultaat zien van € 261.000.

Economische zaken

Het positieve resultaat wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door het niet invullen van vacatureruimte waardoor een voordeel ontstaat binnen de personele lasten.

Daarnaast is in 2015 een voordeel ontstaan op de ondersteuningskosten van het ESF-project. Een deel van deze kosten zal in 2016 alsnog gemaakt worden. Omdat deze kosten worden afgedekt uit de ESF-subsidie heeft dit geen gevolgen voor het resultaat van de jaarrekening.

Tenslotte is er een positief resultaat ontstaan doordat een aantal geplande activiteiten niet is doorgedaan, waaronder een tweetal ondernemersbijeenkomsten en een concreet project gericht op het inzetten van big data op de Helmondse bedrijventerreinen (hiervan is besloten het in eigen beheer uit te voeren in 2016).

Markten

Bij de 2^e Berap 2015 bent u geïnformeerd over het verwachte tekort op de exploitatie van de markt in 2015. Het uiteindelijke tekort in 2015 bedraagt € 21.000. De voornaamste reden voor het tekort op de markt blijft de lage bezettingsgraad op, met name, de woensdagmarkt en de vrijdagmarkt. De lagere opbrengsten zijn in 2015 enigszins gecompenseerd door, met name, lagere personele lasten.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP320 Lokaal economisch beleid			24		-24		-24
HP340 Economische en industriële zaken	3.195	65	2.826	124	369	59	428
HP360 Markten	238	238	206	185	32	-53	-21
HP370 Energie opwekken	14	5	-2	2	16	-3	13
Totaal saldo van baten en lasten	3.447	308	3.054	311	393	3	396
Verrekening met reserves		642		507		-135	-135
Gerealiseerd resultaat	3.447	950	3.054	818	393	-132	261

Investerings

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
7. Economisch beleid en werkgelegenheid	2.282	0%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

Induma-West en Automotive (€ 2.282.000)

De, hier opgenomen, middelen hebben enerzijds betrekking op het project Induma-West (€ 1.400.000) waarvoor de kredietaanvraag in 2016 aan uw raad wordt voorgelegd. Anderzijds gaat het om de middelen (€ 882.000) voor Automotive, waarvoor in 2015 geen aanvraag is gedaan in afwachting van de afronding van de businesscase parkeren in samenwerking met de provincie.

3.8 Programma 08: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

3.8.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Strategische indicatoren*	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Meting: jaar, peildatum en bron
Aantal inwoners	88.285	88.575	88.766	89.022	89.253	89.726	90.106	jaarlijks peildatum 1-1
Ontwikkeling in aantal inwoners	290	191	256	231	473	380		jaarlijks t.o.v. 1-1 jaar ervoor
Aantal dagen dat een woning te koop staat voor verkoop in Helmond	161	185	214	165	206	154		jaarlijks, cijfers over jaar, Funda (SRE)
Gecombineerde score op basis van de mening van inwoners over de aanwezigheid van groen in en rond de stad en Helmond als groene stad		6,2		6,3		6,6		inwonersenquête najaar, vernieuwd in 2011

*Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Groei	Aantal opgeleverde woningen	195	310	462	441	194	255	toename gemiddeld 500 woningen	jaarlijks, cijfers over jaar, woningcartotheek
Gedifferentieerd	% van de bewoonde woningvoorraad dat koopwoning is	53,1%	53,6%	53,7%	54,0%	53,8%	52,6%	55 % koop eind 2018	jaarlijks, 1-1, woningcartotheek
	% Van nieuwbouw dat wordt gerealiseerd als sociale koopwoning	7,2%	0%	12,8%	9%	16%	26%	10 % van de nieuwbouw	jaarlijks, cijfers over jaar, woningcartotheek
	Aantal woningen dat gerealiseerd wordt die mede geschikt zijn voor de huisvesting van senioren	3	76	156	238	10	6	circa 100 per jaart	jaarlijks, cijfers over jaar, woningcartotheek
	Aandeel van de gerealiseerde woningen voor starters	9%	0%	12,8%	9%	20%	26%	10% van de nieuwbouw	jaarlijks, cijfers over jaar, woningcartotheek
Natuurontwikkeling	Realisatie ecologische verbindingzone (onder meer Goorloop, Groene Peelvallei)*	0,25	0	0	2.0	0	NB	In 2015 volledig gerealiseerd (19,4 km lengte)	jaarlijks, cijfers over jaar, projectregistratie afdeling

3.8.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Asielbeleid - evaluatie en nieuwe beleidslijn

Met betrekking tot de opvang van vluchtelingen en asielzoekers zonder verblijfsvergunning.

Gestart. Hoewel er nog steeds geen officieel bestuursakkoord is tussen het Rijk en de VNG gaan wij ervan uit dat de bestaande opvangvoorziening in de loop van 2016 in Helmond wordt gesloten. Met de stichting Vluchteling als Naaste (VaN) vindt overleg plaats over de afbouw van de voorziening.

Wonen en Zorg - beleidsnota

Levensloopbestendigheid woningvoorraad.

Afgerond, resultaat behaald. In de concept woonvisie 2016-2020 is het onderwerp Wonen en Zorg opgenomen en uitgewerkt. De nota wordt in 2016 aan uw raad aangeboden.

Bestemmingsplan Suytkade (actualisatie)

Gestart. Het bestemmingsplan Suytkade I is gereed en ligt per 21 januari 2016 6 weken ter inzage.

Bestemmingsplan Helmond-West Goorloopzone

Afgerond, resultaat behaald. Het bestemmingsplan is inmiddels onherroepelijk.

Bestemmingsplan Automotive CampusNL

Gestart. Het bestemmingsplan is in ontwikkeling.

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Woningbouwproductie

Jaarlijks richten we ons op bruto realisatie van 500 woningen.

Afgerond, resultaat niet behaald. De doelstelling om bruto 500 woningen te realiseren is in 2015 niet gerealiseerd. Het aantal woningen dat opgeleverd is bedraagt 256.

Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)

Uitvoering 2e project (CPO) en (in overleg met de initiatiefnemers) opstart 3e project.

Gestart. Fase 1 en 2 (in totaal 14 woningen) van het 2e CPO-project (Iedereenkanbouwen in Stepekolck) zijn in uitvoering en er wordt verder gewerkt aan de volgende fasen. Het 3e CPO-project (afbouw van het CPO-project aan de Hortsedijk met 7 woningen) is in voorbereiding. Daarnaast wordt op korte termijn een 4e project (een nieuw project in Brandevoort van Iedereenkanbouwen) opgestart.

Woonruimteverdeling

a. Ontwikkelen 1 portal voor woningzoekenden;

b. Onderzoek naar (mogelijkheid) 1 urgentiesysteem;

c. Monitoring gevolgen gewijzigde wetgeving voortoewijzing van woningen op leefbaarheid wijken en buurten

Gestart. Over de invoering van 1 portal bestaat tussen gemeenten en woningcorporaties inmiddels in hoofdlijnen overeenstemming, zodat hieraan in 2016 invulling wordt gegeven. De urgentieregeling is

door de gemeenteraad op 1 december 2015 vastgesteld in de vorm van de Huisvestingsverordening 2016. De urgentieregeling is op 1 januari 2016 in werking getreden. Met de herziening van de Woningwet in 2015 is een discussie ontstaan wat woningcorporaties nog in het kader van de Leefbaarheid wel en niet meer mogen doen. Met de woningcorporaties is afgesproken op basis van de Woonvisie 2016 - 2020 een nieuwe afspraak in de prestatieafspraken 2016 vast te leggen.

Duurzaamheid

a. Opzet en (mogelijke) realisatie 2 pilot projecten duurzaam betaalbaar wonen

b. Uitrol (concept) 'Helmond bespaart energie' over eerste wijken

Gestart. a. Vanuit de vraagstelling om de levensduur van de woning meer af te stemmen op de veranderende woningbehoefte door bijvoorbeeld uit te gaan van een levensduur van slechts 20 of 25 jaar worden er in 2016/2017 een tweetal projecten gerealiseerd. Hierbij spelen de kosten, kwaliteitseisen en de duurzaamheid een belangrijke rol. De locaties waar deze projecten zullen worden gerealiseerd zijn:"

Locatie Hurksestraat. Voorheen IVO Mavo"

Locatie Spring connect, hoek 2e Haagstraat/3e Haagstraat.b.

Uitgangspunt hierbij is dat de lokale marktpartijen samen één keten vormen die werkzaamheden aan woningen integraal kan uitvoeren. Daarbij presenteert de keten zich als één partij met ook één aanspreekpunt naar de uiteindelijke particuliere woningeigenaar. De uitrol van project vindt op dit moment plaats in de wijken Zwanenbeemd/Warande. Tegelijkertijd is er de intentie dat Helmond bespaart nauw zal gaan samenwerken met het project Nul op de Meter/particulieren. Doel hiervan is onder meer kennis- en markt vergroten.

Samenwerking Peel 6.1

Harmonisatie convenanten en limitatieve lijsten binnen de peelgemeenten (in relatie tot de uitvoering Wmo).

Gestart. De concept convenanten zijn gereed en worden medio 2016 afgerond.

AMvB bodemenergie

Afronding en implementatie bodemenergiesystemen.

Afgerond, resultaat behaald. Er wordt nu geen Masterplan Bodem opgesteld in het kader van de AMvB, er zijn geen gebieden aan te wijzen zijn waar interferentie of niet duurzaam gebruik van de bodem op korte termijn zal optreden. Ook zijn er maar 5 meldingen tot nu binnen gekomen die ook geen interferentie op elkaar hebben. In het kader van de verdere ontwikkelingen GEOthermie en warmtenetten zal het opstellen van een warmtevisie wel aan de orde zijn. Deze valt echter niet onder de reikwijdte van de AMvB.

Overige beleidsuitvoering: Budgetresultaten voor omvangrijkste reguliere producten

Wabovergunningen

Verlenen van 400 Wabo gerelateerde vergunningen.

Afgerond, resultaat behaald. In 2015 zijn er 647 Wabo-gerelateerde aanvragen ingediend en zijn 666 Wabo-gerelateerde vergunningen verleend.

Bouwinlichtingen

Verstrekken van 350 bouwinlichtingen.

Afgerond, resultaat niet behaald. In 2015 zijn 328 verzoeken om bouwinlichtingen binnengekomen en afgehandeld.

Doorlooptijden reguliere Wabooaanvragen

doorlooptijden van reguliere Wabooaanvragen is in 100% gelijk of lager dan 8 weken.

Afgerond, resultaat behaald. Alle reguliere ingediende Wabo-aanvragen zijn binnen de wettelijk termijn van 8 weken afgehandeld.

Starterslening/duurzaamheidslening

In 2015 is het streven 45 startersleningen en 25 duurzaamheidsleningen te verstrekken.

Afgerond, resultaat behaald. In 2015 zijn 77 startersleningen en 64 duurzaamheidsleningen verstrekt.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014) Bestemmingsplan De Braak.

Afgerond, resultaat behaald. Het bestemmingsplan De Braak is inmiddels onherroepelijk.

(2014) Bestemmingsplan Groene Loper.

Afgerond, resultaat behaald. Het bestemmingsplan is op 9 juni 2015 vastgesteld door uw raad.

(2014) Bestemmingsplan Helmond Oost.

Afgerond, resultaat behaald. Het bestemmingsplan Helmond Oost I is op 9 juni 2015 vastgesteld door uw raad.

(2014) Gemeentelijke doorvertaling landschapsinvesteringsregeling

(uitwerking Provinciale Verordening Ruimte).

Afgerond, resultaat behaald. Het college heeft op 24 november 2015 de Beleidsregel

Kwaliteitsverbetering Landschap vastgesteld. De Commissie Omgeving heeft het stuk ter kennisname ontvangen bij de stukken van de vergadering van 15 december 2015.

Bestuurlijk belang

Stichting Peelnetwerk.

Deze stichting bewaakt de doelstellingen die zijn neergelegd in de samenwerkingsovereenkomst Peelnetwerk d.d. 21 september 2012 (zie ook raadsinfobrief 2012, nr.64).

Wethouder Stienen is namens de gemeente Helmond bestuurslid. Hij vervult momenteel de functie van secretaris.

3.8.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	35.241	48.669	50.506	54.429	-3.922
Baten	24.835	45.494	45.747	78.059	-32.312
Totaal saldo van baten en lasten	10.406	3.175	4.759	-23.630	28.388
Verrekening met reserves					
Lasten		1.793	235		235
Baten	220	220	220	220	
Gerealiseerd resultaat	10.186	4.749	4.774	-23.850	28.624

Toelichting op programmaniveau

Programma 8 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 28.624.000. Dit resultaat wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een voordeel op de grondexploitatie. Daarnaast is er een nadeel op de Wabo.

Grondexploitatie

Het resultaat over 2015 uit grondexploitatie is € 29,1 miljoen positief. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Wabo

In de begroting 2015 was rekening gehouden met legesinkomsten voor de Wabovergunningen van circa € 3 miljoen. De uiteindelijk gerealiseerde opbrengsten zijn circa € 1,2 miljoen. Bij de 2^e Berap 2015 is uw raad al geïnformeerd over het achterblijven van deze opbrengsten. Ten opzichte van de oorspronkelijke raming zijn de opbrengsten in 2015 met circa € 1,8 miljoen achtergebleven. Als oorzaken zijn hiervoor aan te wijzen:

- Een aantal voorgenomen woningbouwprojecten zijn doorgeschoven naar 2016.
- En een aantal vergunningaanvragen zijn ingetrokken, waardoor leges zijn terugbetaald.

De (nadelige) afwijking op de baten wordt enigszins gecompenseerd door een (voordelige) afwijking op de lasten als gevolg van lagere uitvoeringskosten (uren) en lagere kapitaallasten krediet Wabo digitalisering (eerste jaar van afschrijving 2016) en een (voordelige) afwijking op de baten als gevolg van niet geraamde opbrengst dwangsommen en leges aanvragen vergunningen kamerbewoning.

Volkshuisvesting

In de begroting 2015 was rekening gehouden met een intensivering van € 200.000 voor de voortzetting van de startersleningen in 2015. Dit bedrag is in 2015 niet aangewend en voorgesteld wordt om dit bedrag middels resultaatbestemming over te hevelen naar 2016. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de toelichting onder voorstel tot resultaatbestemming.

Daarnaast is een voordeel ontstaan van ca. € 200.000 welke voort komt uit een administratieve correctie uit de verplichtingen uit de beginbalans. Deze zijn begin 2015 vrijgevallen ten bate van de exploitatie, in 2014 zijn deze ten laste van het resultaat op dit hoofdproduct gebracht.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP820 Ruimtelijke ordening stafafdelingen	132		132				
HP825 Ruimtelijke ordening algemeen	1.090	79	1.134	77	-44	-2	-46
HP830 Planproductie PBH	3.841	1.990	2.924	1.112	917	-878	39
HP835 Planproductie BV BOS			2		-2		-2
HP840 Bouw- en woningtoezicht	4.206	3.042	3.326	1.301	880	-1.741	-861
HP850 Volkshuisvesting	802	53	828	492	-26	439	413
HP860 Volkshuisvesting onderzoek en statistiek	70		99		-29		-29
HP870 Woonwagengebeleid	19		16		3		3
HP880 Grondexploitatie	40.348	40.583	45.968	75.076	-5.620	34.493	28.872
Totaal saldo van baten en lasten	50.506	45.747	54.429	78.058	-3.923	32.311	28.388
Verrekening met reserves	235	220		220	235		235
Gerealiseerd resultaat	50.741	45.967	54.429	78.279	-3.688	32.312	28.624

Voorstel tot resultaatbestemming

Beheers- en rentekosten startersleningen

Voor de voortzetting van de startersleningen in 2015 heeft u besloten om eenmalig € 200.000 beschikbaar te stellen voor het opvangen van de beheers- en rentekosten van de leningen in 2015. Uitgaande van een gemiddeld leningbedrag van € 30.000 kunnen daarvoor door de gemeente circa 45 leningen worden verstrekt. Dit bedrag is in 2015 niet aangewend, waardoor voorgesteld wordt om dit te storting in een bestemmingsreserve startersleningen.

Resultaat grondexploitatie

Voorgesteld wordt om, conform het door de Raad vastgestelde Reserve- en voorzieningenbeleid 2016-2019, het positieve resultaat op het grondbedrijf, groot € 29,1 miljoen, te storten in de Algemene reserve grondexploitatie.

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	1.016	0%

Toelichting niet aangevraagde investeringen

Bij de begroting 2016 is besloten om de investering Groene Peelvallei ad € 1.016.000 te laten vervallen. Bij de begroting 2016 is ter compensatie een bestemmingsreserve Groene Peelvallei gevormd van € 1 miljoen vanuit de incidentele ruimte.

3.9 Programma 09: Stedelijke vernieuwing

3.9.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Strategische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Meting: jaar, peildatum en bron
Aantal verkooppunten detailhandel per 1.000 inwoners in Helmond.	6,2	6,2	6,0	6,0	6,0	5,8	5,6	jaarlijks, Locatus, peildatum januari
% Leegstand (leegstaande verkooppunten afgezet tegen het totaal van verkooppunten (leegstand plus detailhandel en niet-detailhandel in het hoofdwinkelgebied (incl. Steenweg) in Helmond	8,0%	10,6%	11,8%	11,2%	10,2%	12,8%	14,6%	
% leegstaande verkooppunten detailhandel in het hoofdwinkelgebied	7%	9%	10%	9%	8%	11%	13%	
Verhouding winkelverkoopvloeroppervlak** centrum/periferie*** Helmond	25%	25%	25%	25%	26%	26%	27%	Locatus, peildatum januari
Verhouding winkelverkoopvloeroppervlak** centrum/periferie*** 50-100.000 inwoners					36%	36%	36%	Locatus, peildatum januari
Bezoekersaantallen centrum****				3.014.000	3.462.000	3.849.000		CityTraffic, jaarcijfers

* Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

** Betreft alleen detailhandel en leegstand

*** % wvo in het centrum t.o.v. totale wvo

**** Optelsom van het aantal unieke shoppers (dus bezoekers tijdens openingstijden en –dagen van de winkels in het centrum) per dag in 2013

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Aantrekkelijke woonomgeving	Het oordeel van inwoners over hun woonomgeving: het aantal van de 11 wijken met een rapportcijfer van minimaal 7 voor de leefbaarheid			8	8		2018 alle wijken scoren minimaal 7	vierjaarlijks veiligheidsmonitor
Aantrekkelijkheid centrum	Oordeel inwoners Helmond over centrum	7,1	7,0		6,9	6,9	Rapportcijfer in 2014 $\geq$ 7	tweejaarlijks, inwonersenquête

3.9.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Binnenstad Oost: Verbeteren leefbaarheid Leonardusbuurt

In 2015 is een wijkperspectief vastgesteld op basis waarvan de Leonardusbuurt integraal programmatisch wordt verbeterd. De reeds lopende aanpak wordt gecontinueerd.

Gestart. Het wijkperspectief voor de Leonardusbuurt is in concept gereed en wordt begin 2016 aan het college aangeboden.

Binnenstad Oost: Woningbouw Sposlocatie Leonardusbuurt

Op de SPOS-locatie zijn 20 woningen in aanbouw.

Niet gestart. De archeologische opgraving op de Spos locatie is inmiddels succesvol afgerond. Er zijn zo'n 25 Romeinse graven blootgelegd uit 150 tot 250 na Christus. Het bouwterrein is inmiddels vrijgegeven voor nieuwbouw en bouwrijp gemaakt. De bouw van de 20 nieuwe woningen start eind januari 2016.

Binnenstad Oost: Uitvoering Huiskamergesprekken Leonardusbuurt

De vierde tranche van de huiskamergesprekken in de Leonardusbuurt zijn in uitvoering.

Gestart. De vierde tranche van de huiskamergesprekken is gaande.

Binnenstad Oost: Winkelplein zuid

Medio 2015 wordt het winkelplein-zuid in zijn geheel (commerciële ruimte, appartementen en openbare ruimte) opgeleverd.

Gestart. De Lidl en de 18 appartementen zijn in het voorjaar 2015 opgeleverd. Ook de openbare ruimte is opgeleverd. Ook de herontwikkeling van Winkelplein Zuidwest is opgestart, zodat het volledige winkelplein kan worden afgerond.

Binnenstad Oost: Weverspoort

Het Weverspark en diverse hieraan gelegen bouwprojecten zijn gereed of in uitvoering.

Gestart. Het Weverspark is opgeleverd. Twee bouwblokken zijn opgeleverd en voor drie bouwblokken is de omgevingsvergunning verleend dan wel aangevraagd. Na bouw van deze blokken zijn 3 van de 4 zijden van het Weverspark bewoond en bebouwd. De ontwikkeling en de bouw van de 4e zijde is voorzien in 2016 en 2017.

Binnenstad Oost: Herinrichting Bakelsedijk

Medio 2015 is de Bakelsedijk en het Bijsterveld heringericht.

Afgerond, resultaat behaald. De herinrichting van de Bakelsedijk is gereed en de Bakelsedijk is weer volledig opengesteld.

Helmond West: Herstructurering

Einde 2015 zijn een tweetal bouwprojecten in Oud West (fase 2 aan Haaglaan en locatie Kienhal) gereed. Twee andere projecten zijn in voorbereiding. Het Markiesveld is vergroot en ingericht.

Afgerond, resultaat behaald. De twee bouwprojecten in Oud West, te weten Oud West fase 2 Ridderhof en locatie Kienhal, zijn opgeleverd. Ook Oud West fase 3, de Markieshof, is inmiddels in aanbouw en de eerste woningen worden binnenkort opgeleverd. Vanwege de bouw van de

Markieshof is er voor gekozen om de locatie Markiesveld te gebruiken voor het ketenpark van de aannemer. Hiertoe is de herinrichting van het Markiesveld een jaar uitgesteld.

Helmond West: Wijkeconomie

Het tot ambachtelijke bedrijvencentrum verbouwde gebouw 't Patronaat is in gebruik genomen. *Gestart. Ten behoeve van de verbouwing van 't Patronaat tot bedrijvencentrum is door de gemeenteraad een aanvullend krediet beschikbaar gesteld. Medio 2016 kan de verbouwing starten.*

Helmond West: Goorloop

De ecologische verbindingszone is deels ingericht (noord) en deels in uitvoering (midden). *Gestart. Het nieuwe Goorlooppark noord is 16 juli 2015 opgeleverd. De sanering van het Raaymakersterrein is opnieuw vertraagd. Adriaans Moeskops bv is inmiddels in gebreke gesteld en aansprakelijk gesteld voor alle schade en kosten ten gevolge van deze vertraging. De ecopassage Mierloseweg is inmiddels aanbesteed, maar de uitvoering wacht op afronding van de sanering van het terrein Raaymakers. Ook Goorlooppark Midden is technisch uitgewerkt, maar ook deze aanleg wacht op afronding van de sanering. De ecopassage Houtse Parallelweg (inclusief ecologische maatregelen aan de duiker onder het spoor) en de 2e fase Speeltuin Helmond West wacht op afronding van de tunnelbak Kasteelherenlaan begin 2016. De aanleg van de 2e fase Speeltuin West kan daarom niet meer voor 1 april 2016 (begin speeltuinseizoen) worden afgerond en is uitgesteld naar 1 oktober 2016. Met name de sanering van het Raaymakersterrein is zeer kritiek. Het risico dat de deadline voor Samen Investeren (1 juli 2016) niet wordt gehaald, wordt steeds groter.*

Helmond West: Kasteelherenlaan

De aanleg van de Kasteelherenlaan (incl. onderdoorgang bij het spoor) is in uitvoering. *Gestart. De uitvoering van de Kasteelherenlaan is in volle gang. Er is vertraging geweest bij het realiseren van de onderdoorgang, maar door de aanleg van de kruising Heeklaan en de onderdoorgang parallel te laten lopen kan het tijdverlies worden gecompenseerd en wordt de subsidietermijn (1 juli 2016 gereed) gehaald.*

Suytkade: woningbouwproductie

De discussie over de samenwerking tussen de gemeente en van Wijnen dient te zijn afgerond. Bij een positief resultaat van de haalbaarheidsstudie (in 2014) zullen de initiatieven voor de invulling van Groenkwartier noordwest (ca. 24 woningen en een gezondheidscentrum) en stadsdeel noord (ca. 25 woningen) worden voorbereid tot concrete bouwaanvragen.

Gestart. De GEM Suytkade is eind 2015 opgeheven. Suytkade is opgenomen in de gemeentelijke grondexploitatie. De plannen voor Groenkwartier Noord West en voor Stadsdeel Noord (in totaal ca. 70 woningen) worden uitgewerkt.

Suytkade: Co-creatie Soet op Suyt

De samenwerking die in het Soet op Suyt project is ontstaan, wordt omgezet in een co-creatief samenwerkingsverband tussen alle betrokken partijen in Suytkade, Annawijk en omgeving. *Stil gezet. Het vormen van een co-creatief samenwerkingsverband bleek een brug te ver. Het bleek moeilijk partijen te binden, budgetten los te laten en zeggenschap te delen. De goede contacten zijn overgebleven en moeten blijven gekoesterd. De betrokken bewoners hebben er voor gekozen de 'wijkraad-functie' bij de wijkraad centrum te laten en zijn zich gaan toeleveren op de organisatie van een tweetal markten, te weten de Soet op Suyt markt en de Parijse markt, in samenwerking met respectievelijk de Cacaofabriek en Fitland.*

Centrum:

Oplevering van het nieuwe Centrumperspectief.

Gestart. Wij hebben eind november de procesaanpak voor het opstellen van een centrumperspectief met de commissies Omgeving en Bestuur & Economie besproken. Op basis van dit opiniërende gesprek is de procesaanpak aangepast.

Centrum: beperkt uitbreidingsplan retail

Planvorming voor een nieuw winkelcentrum (6000 m2 tot 8.000 m2).

Niet gestart. Dit project is niet opgestart in 2015. De uitkomst van de onderhandeling met ForumInvest Van Wijnen hebben ertoe geleid dat partijen afscheid van elkaar genomen. Over de inhoud van dit onderhandelingsresultaat bent u in november 2015 op de hoogte gesteld via de voorhangprocedure. Dit maakte de weg vrij om een nieuw perspectief voor het centrum op te stellen waarmee inmiddels is gestart.

Centrum: Plan van Aanpak De Waart

Gestart. Met Woonpartners hebben gesprekken plaatsgevonden over de afwikkeling van de Samenwerkingsovereenkomst 2010. Dit in verband met het niet uitvoeren van het Centrumplan en slopen van de Bleek. Gelijktijdig vinden gesprekken plaats over een uitvoeringsprogramma om de buurt leefbaarder te maken. Een en ander is afhankelijk van elkaar. In de tussentijd wordt middels interventies de leefbaarheid bevorderd.

3.9.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	4.281	4.373	4.419	4.412	7
Baten	179	262	298	319	-21
Totaal saldo van baten en lasten	4.102	4.111	4.121	4.093	28
Verrekening met reserves					
Lasten	143			84	-84
Baten			9	5	4
Gerealiseerd resultaat	4.245	4.111	4.112	4.173	-61

Toelichting op programmaniveau

Programma 9 laat over 2015 per saldo een nadelig resultaat zien van € 61.000.

Dit wordt enerzijds veroorzaakt door lagere kosten voor (extra hoog niveau) onderhoud van het centrum. Anderzijds is de bespaarde rente over de reserve Stedelijke Vernieuwing via dit programma aan de reserve Stedelijke Vernieuwing toegevoegd.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Verschil t.o.v. begroting lasten	Verschil t.o.v. begroting baten	Verschil t.o.v. begroting saldo
HP310 Centrum	731	133	694	126	37	-7	30
HP805 Stadsvernieuwing visie en strategie	334	129	379	136	-45	7	-38
HP810 Stadsvernieuwing wijk en buurtbeheer	574	36	597	56	-23	20	-3
HP815 Stadsvernieuwing algemeen	2.779		2.741		38		38
Totaal saldo van baten en lasten	4.418	298	4.411	318	7	20	27
Verrekening met reserves		9	84	5	-84	-4	-88
Gerealiseerd resultaat	4.419	307	4.496	323	-77	16	-61

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
9. Stedelijke vernieuwing	6.545	38%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

In 2015 zijn diverse kredieten beschikbaar gesteld voor fysieke ingrepen in de openbare ruimte Helmond-West en Binnenstad-Oost. De komende jaren (2016-2017) wordt het restant aangevraagd.

3.10 Programma 10: Verkeer en mobiliteit

3.10.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Strategische indicatoren*	2010	2011	2013	2015	Meting: jaar, peildatum en bron
Tevredenheid met OV		67%	70%	73%	tweejaarlijks, inwonersenquête
Helmond is een fietsvriendelijke stad (% (helemaal) mee eens)	80%	86%	92%	91%	tweejaarlijks, inwonersenquête
Vaak/altijd naar het centrum met:					
fiets	47%	50%	56%	50%	tweejaarlijks, inwonersenquête
auto	48%	47%	46%	46%	
lopend	22%	26%	32%	31%	

* Voor deze indicatoren worden geen streefwaardes benoemd.

Onderwerp	Tactische indicatoren	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	frequentie meting
Verkeersveiligheid	aantal geregistreerde ongevallen	580	446	422	N.B	N.B	verminderen aantal ongevallen	Bestand geregistreerde Ongevallen Nederland
Parkeren	Aandeel mensen dat (zeer) tevreden is met het aantal parkeerplaatsen in de buurt	52%		61%		58%	waardering handhaven	tweejaarlijks, inwonersenquête
	Waardering voor parkeermogelijkheden van auto in het centrum	56%		66%		72%	waardering 2013 handhaven	tweejaarlijks, inwonersenquête
	Waardering voor parkeermogelijkheden van fiets in het centrum	82%		94%		97%	waardering 2013 handhaven	twee jaarlijks, inwonersenquête
	Aandeel mensen dat vindt dat parkeeroverlast in de buurt vaak voorkomt		22%	22%	23%	23%	% overlast afnemen t.o.v. 2013	Veiligheidsmonitor

3.10.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Actualisatie Helmond Mobiel inclusief fietsbeleid

Gestart. Het nieuwe Verkeer- en Vervoersplan heeft forse vertraging opgelopen doordat prioriteit gegeven is aan het Bidbook Bereikbaarheid Zuid-Nederland. Het Verkeer- en Vervoersplan, Helmond Mobiel 2025, is medio 2016 gereed voor bespreking in de commissie Omgeving en raad.

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Nieuw fietspad richting Nuenen - Eindhoven

Gestart. De grondvererving is in volle gang. De start van de aanleg is gepland in het najaar van 2016 voor wat betreft het gedeelte Slegersstraat, Brandevoortse Dreef.

Uitvoering parkeerbeleid

Gestart. Op dit moment zijn er geen middelen beschikbaar voor de uitvoering van maatregelen zoals bijvoorbeeld de bezoekersregeling. In het 2e kwartaal van 2016 zal bekeken worden of er nog andere mogelijkheden zijn om alsnog middelen hiervoor vrij te maken.

Aanpak gelijkvloerse overwegen (LVO-programma)

Gestart. Het subsidieverzoek voor de kruising Kanaaldijk-Heeklaan met het spoor is ingediend. Het ministerie van Verkeer en Waterstaat heeft een eigen methodiek voor het uitwerken van de alternatieve maatregelen voor tunnels ontwikkeld. Begin 2016 komen zij naar Helmond om deze methodiek toe te passen op de kruising bij de Kanaaldijk. Voor de kruising met de Hoofdstraat worden de door uw raad ingediende tunnelvarianten nader uitgewerkt. Naar verwachting wordt de uitkomst hiervan medio 2016 aan uw raad voorgelegd.

Beter Benutten 2.0

Afgerond, resultaat behaald. De Beter Benutten subsidie bestaat uit 3 onderdelen: 1. Beter Benutten 2.0 (in Helmond inzet op versterken fietsbeleid) 2. Beter Benutten Logistiek en 3. Beter Benutten C-ITS. Helmond participeert op alle onderdelen en heeft voor alle onderdelen subsidie toegekend gekregen. De eigen co-financiering is opgenomen in Begroting 2016 (incl. kansrijke investeringen voor 2017).

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014) Afronding Verkeersveiligheidsplan 2013

Afgerond, resultaat behaald. De schoolzones bij basisscholen zijn onder andere hierbij gerealiseerd.

(2014) Afronding Fietsbeleidsplan 2013.

Gestart. De laatste werkzaamheden met betrekking tot het actieplan Fiets 2013 worden in 2016 afgerond.

(2014) Hoofdwegenstructuur: 2e ontsluiting Stiphout.

De aanleg start in 2014.

Afgerond, resultaat behaald. Op 2 november jl. is de Tweede Ontsluiting Stiphout, de "Stiphoutse Dreef", officieel geopend.

(2014) Dorpsstraat Stiphout: herinrichtingsplan gereed.

Gestart. Momenteel worden er afspraken gemaakt met betrekking tot de uitvoering met de aangrenzende grondeigenaren en wordt het ontwerp uitgewerkt in een definitief ontwerp. De aanbesteding kan naar verwachting medio 2016 plaatsvinden.

3.10.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	1.347	1.267	1.267	1.258	9
Baten	244		75	292	-217
Totaal saldo van baten en lasten	1.103	1.267	1.192	966	226
Verrekening met reserves					
Lasten	21		75	51	24
Baten	128				
Gerealiseerd resultaat	997	1.267	1.267	1.018	249

Toelichting op programmaniveau

Programma 10 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 249.000.

Niet alle voorgenomen investeringen (m.n. uitvoering verkeersveiligheidsplan, hoogwaardige fietsverbinding Helmond-Eindhoven en herinrichting openbare ruimte combicentrum) zijn volledig uitgevoerd. Hierdoor vallen de werkelijke kapitaallasten € 85.000 lager uit ten opzichte van de geraamde kapitaallasten.

Vanwege een aantal grote regionale (onrendabele) projecten zoals uitwerking bidbook Bereikbaarheid, inzet Smart Mobility (Beter Benutten C-ITS), derde spoor Betuweroute en twee landelijke subsidietrajecten 'Landelijk Verbeterprogramma Overwegen (LVO)' en 'Beter Benutten Vervolg' zijn er extra uren ingezet voor in totaal € 51.000.

In 2015 hebben we een subsidie van € 96.000 ontvangen van de Provincie Noord Brabant voor het project fietspad Kanaaldijk Noord Oost en van derden een bedrag van € 121.000 inzake realisatieovereenkomst parkeerterrein Wederhof.

Vanuit de afkoopregeling parkeerplaatsen is € 24.000 minder ontvangen, waardoor ook de storting in de reserve parkeerbonds lager is uitgevallen dan geraamd.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP090 Regionale aangelegenheden brabantstad	69		44		25		25
HP250 Verkeer en vervoer beleid	1.199	75	1.215	292	-16	217	201
Totaal saldo van baten en lasten	1.268	75	1.259	292	9	217	226
Verrekening met reserves	75		51		24		24
Gerealiseerd resultaat	1.342	75	1.310	292	32	217	249

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
10. Verkeer en mobiliteit	4.408	9%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

Het niet aangevraagde bedrag is bestemd voor de uitvoering van het fietsbeleidsplan, de aanpak van parkeerproblemen in woonwijken, diverse infrastructurele aanpassingen voor stimulering openbaar vervoer, hoofdwegstructuur (diverse kleine maatregelen) en de (verdere) realisatie van de hoogwaardige fietsverbinding Eindhoven-Helmond.

Hoogwaardige fietsverbinding Eindhoven-Helmond: Door vertraging in de grondverwingen bij het project "Hoogwaardige fietsverbinding Eindhoven-Helmond" zijn deze middelen niet aangevraagd. Dit zal in 2016 gebeuren.

Fietsbeleidsplan: De kredieten zijn in 2015 nog niet aangevraagd. De kredieten zullen in 2016 aangevraagd worden en in de loop van 2016 / 2017 worden uitgevoerd

Reconstructie Zuidende: Bij de begroting 2016 is besloten om de investering reconstructie Zuidende ad € 1.6 miljoen te laten vervallen.

Hoofdwegstructuur (diverse kleine maatregelen), Stimulering openbaar vervoer en parkeerproblemen woonwijken: Vanaf 2016 is hiervoor de bestemmingsreserve mobiliteit- en verkeersveiligheid beschikbaar.

3.11 Programma 11: Openbare ruimte en natuurbescherming

3.11.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Onderwerp	Tactische indicatoren	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Onderhoud	Tevredenheid inwoners over onderhoud van openbare ruimte (grijs: straten, trottoirs, paden en pleinen in de buurt)	70%		71%		67%	Ondanks bezuinigingen constant houden	tweejaarlijks, inwonersenquête
	Tevredenheid inwoners over onderhoud van openbare ruimte (groen)	69%		71%		70%	Ondanks bezuinigingen constant houden	tweejaarlijks, inwonersenquête
	Aandeel inwoners dat (zeer) tevreden is over het onderhoud van openbare ruimte (blauw: waterpartijen) in de buurt.	74%		80%		73%	Ondanks bezuinigingen constant houden	tweejaarlijks, inwonersenquête
	Fysieke verloedering (% veel overlast)		28%	26%	23%	21%	Ondanks bezuinigingen constant houden	jaarlijks, Veiligheidsmonitor

3.11.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

(2015) Groenvisie, Binnenstad

Niet gestart. In het licht de bezuinigingsopgaven 2017 en verder wordt momenteel de vorm, de opbouw en inhoud van de groenvisies herzien

Overige beleidsuitvoering: Budgetresultaten voor omvangrijkste reguliere producten

Bezetting parkeergarages

De bezettingsgraad van de parkeergarages is gelijk of beter aan die van 2013.

Afgerond, resultaat niet behaald. In 2015 blijft het aantal parkeertransacties op straatparkeren gelijk aan 2014, betreffende het aantal parkeertransacties in parkeergarages is er sprake van een daling met 2.6%. De daling wordt grotendeels veroorzaakt in de maand december. In 2015 blijft de totale inkomsten op straat en in garage met ruim 1% achter op de raming. De fiscale naheffing blijft met 48% achter op de raming.

Uitvoeren van het Programma Onderhoud Wegen 2015 (POW 2015)

Het uitvoeren van (integraal) onderhoud van de openbare ruimte op het gebied van wegen, riolering, groen, verlichting en verkeersmaatregelen.

Gestart. Het POW 2015 is grotendeels (90%) uitgevoerd. De resterende werkzaamheden worden (project Schutterslaan en Rijnlaan) in het voorjaar 2016 afgerond.

Conservering wanden Henri Dunanttunnel (1)

reinigen en schilderen van de wanden.

Niet gestart. Het conserveren van de wanden van de Henri Dunanttunnel is uitgesteld in verband met een spoedreparatie aan de voegen van de brug Geldropseweg.

Fontein 't Cour (2)

Waterdicht maken van de fonteinbak.

Afgerond, resultaat niet behaald. Het waterdicht maken van de fonteinbak van 't Cour heeft gewacht op besluitvorming in uw raad rondom de bezuinigingen. Besloten is de fontein af te koppelen en de fonteinbak anders in de richten. Hierover is overeenstemming bereikt met de Vereniging van Eigenaren.

Baggeren wateren Groene Loper en BZOB

cf. afspraak met het waterschap bij de overdracht

Gestart. De baggerwerkzaamheden aan de singels BZOB zijn afgerond en afgerekend met waterschap Aa en Maas. De baggerwerkzaamheden bij de Groene Loper zijn niet uitgevoerd in 2015 in verband met beperkte middelen. Deze zijn voorzien in de begroting 2016.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2014) Vervanging en instandhouding stedelijk groen- en boomstructuren

In 2014 worden diverse groen- en boomstructuren vervangen of verbeterd, gebruik makend van de kredieten van eerdere jaren. Uitvoering voorzien van Eikendreef, Trambrugweg en Kasteel-Traversal / Deurneseweg. Voorbereiding doorlopend t/m het 3e kwartaal 2014, uitvoering 4e kwartaal 2014 t/m 1e kwartaal 2015.

Afgerond, resultaat behaald. Werkzaamheden KasteelTraversal/Deurneseweg zijn conform planning afgerond. Voor Eikendreef/Trambrugweg zijn enkele kleinschalige ingrepen gedaan.

3.11.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	20.637	21.567	21.645	21.356	289
Baten	4.677	5.232	5.507	5.396	111
Totaal saldo van baten en lasten	15.960	16.335	16.138	15.960	178
Gerealiseerd resultaat	16.054	16.335	16.138	15.960	178

Toelichting op programmaniveau

Programma 11 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 178.000.

Het nadelig saldo bij wegen wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door :

- Hogere kosten asfalteringsprogramma € 0,2 miljoen. In 2011 heeft uw raad het actieplan fiets 2011 vastgesteld. Daarbij is besloten om van de totale kosten actieprogramma fiets 2011 een bedrag van € 0,4 miljoen te dekken uit het programma openbare werken (POW) 2011. In 2015 is het nog resterende gedeelte van € 0,2 miljoen ten laste van het budget asfalteringsprogramma 2015 verrekend met het krediet actieprogramma fiets 2011.
- Lagere reclame inkomsten € 0,1 miljoen. Met ingang van 2013 zijn een aantal contracten ten aanzien van reclame inkomsten opnieuw afgesloten voor een periode van 5 jaar voor billboards en 10 jaar voor lichtreclames en abri's en europanelen. Met name voor billboards is beduidend lager ingeschreven.
- Hogere kosten beheer en onderhoud straatverlichting € 0,2 miljoen. In 2015 heeft een totale controle van de openbare verlichting op stroomwegen plaatsgevonden, waardoor veel meer lampen dan andere jaren vervangen zijn. Een groot deel van de eigen openbare verlichting installatie in het centrum is compleet vervangen vanwege onveilige situaties. En tenslotte zijn werkzaamheden slim gecombineerd en deels naar voren gehaald waardoor de kosten hoger zijn uitgevallen. Dit alles resulteert in hogere kosten beheer en onderhoud.

Het voordelig saldo bij wegen reiniging wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door:

- Lagere kosten onkruidbestrijding op verharding € 0,2 miljoen. Met ingang van 1 januari 2016 geldt de wettelijke verplichting om volledig chemievrij onkruid te bestrijden. In 2015 is nog een deel van het areaal het onkruid chemisch bestreden.
- Lagere kosten reguliere reinigingswerkzaamheden (inzet Blink) € 0,2 miljoen. Met minder inzet (in en extern) en minder kosten is de gewenste kwaliteit van reiniging in stand gehouden.
- Lagere verwerkingskosten veegzand en veegvuil € 0,1 miljoen. De economische crisis met minder consumentenuitgaven en beperkte bouw- en sloopactiviteiten hebben ook nog in 2015 invloed gehad.

Het nadelig saldo op de parkeerexploitatie bedraagt per saldo in 2015 € 0,35 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door hogere lasten als gevolg van een eenmalige nadeel op de kapitaallasten van € 57.000 in verband met het vervallen van de investering parkeergarage Centrum. Daarnaast vallen de kosten € 92.000 hoger uit als gevolg van de uitbreiding van de beheerdersruimte parkeergarage Boscotondo en de aanleg van een bewakingsstelsel. De lagere baten zijn het gevolg van minder inkomsten fiscalisering voor een bedrag van € 97.000 en minder parkeerinkomsten van € 90.000.

Het voordelig saldo bij groen is hoofdzakelijk ontstaan bij de onderhoudsbestekken, waar door de verdere aanpassing van de Atlantopdracht aan het marktconforme prijsniveau, een voordeel van € 0,2 miljoen is ontstaan. Ook seizoensinvloeden, zoals bij plaagbestrijding en vuilverwerking en lagere kapitaallasten dragen voor € 0,1 miljoen bij aan het positieve saldo. Tenslotte is aan onderhoud buiten de onderhoudsbestekken (terreinmeubilair, hekwerken e.d.) € 0,1 miljoen minder uitgegeven als gevolg van de staat van het onderhoud van het straatmeubilair waardoor de werkzaamheden niet noodzakelijk zijn.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP210 Wegen	9.211	803	9.578	734	-367	-69	-436
HP220 Wegen - beheerkaart	164		158		6		6
HP225 Wegen - reiniging	2.252	902	1.816	968	436	66	502
HP230 Parkeervoorzieningen	2.656	3.539	2.817	3.352	-161	-187	-348
HP260 Verkeer en vervoer uitvoering	1.224	25	1.174	3	50	-22	28
HP270 Binnenhavens en waterwegen	964	118	1.061	164	-97	46	-51
HP580 Groenvoorzieningen & natuur excl.recrea.	5.041	100	4.639	157	402	57	459
HP595 Groenvoorzieningen & natuur , fonteinen	134	19	114	19	20		20
Totaal saldo van baten en lasten	21.646	5.506	21.357	5.397	289	-109	180
Verrekening met reserves							
Gerealiseerd resultaat	21.645	5.507	21.356	5.396	289	-111	178

Voorstel tot resultaatbestemming

Ameideplein

Voorgesteld wordt om de ontvangen verzekeringspremie, groot € 97.000, over te hevelen naar 2016 om het voegenprobleem op het Ameideplein op te lossen.

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
11. Openbare ruimte en natuurbescherming	8.647	64%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

Het niet aangevraagde bedrag is bestemd voor vervanging camera's, openbare ruimte Stiphout-Dorpsstraat, vervanging van de sluizen 8 en 9, de 3^e fase Goorloopzone, de (recreatieve ontwikkeling) Groene Peelvallei, de vervanging en instandhouding stedelijk groen-en boomstructuren en de vervanging realisatie Dierdonk planrand Noord/waterberging.

Cameratoezicht

De investeringsmiddelen € 54.000 voor de vervanging van camera's worden aangevraagd op het moment dat er camera's stuk gaan. In 2015 is dit niet aan de orde geweest.

Openbare ruimte Stiphout-Dorpsstraat

De resterende middelen € 802.000 met betrekking tot het project openbare ruimte Stiphout – Dorpsstraat zijn nog niet aangevraagd vanwege vertraging in de uitvoering van het project door de intensieve afstemming met alle belanghebbenden.

Vervanging sluizen 8 en 9 voorbereiding

Voor de vervanging van de sluizen 8 en 9 is in 2014 een voorbereidingskrediet aangevraagd om een aantal onderzoeken te kunnen uitvoeren. Een aantal voorbereidende onderzoeken zijn reeds uitgevoerd. In de 1^e helft 2016 worden een aantal ontwerp-varianten uitgewerkt. Definitieve besluitvorming wordt medio 2016 verwacht en wacht in ieder geval op de uitkomsten van de discussie met de bedrijven in de insteekhaven. De restantmiddelen € 450.000 dienen beschikbaar te blijven.

Goorloopzone

De restantmiddelen € 1.217.000 ten behoeve van de 3^e fase Goorloopzone worden niet meer aangevraagd. Op 9 juni 2015 heeft u besloten om een krediet beschikbaar te stellen ten behoeve van de 3^e fase Goorloopzone. Daarbij heeft u ook besloten om een deel van de dekking van dit krediet niet ten laste te brengen van de investeringspost 3^e fase Goorloopzone, maar ten laste van het MPSV en het krediet Kasteelherenlaan. Daarnaast is voor een gedeelte in het investeringsprogramma ten onrechte uitgegaan van een bedrag inclusief BTW.

Vervanging en instandhouding stedelijk groen- en boomstructuren

Op 1 maart 2016 heeft u ingestemd met het beschikbaar stellen van een krediet voor de aanpak boomwortelproblematiek 2016. Daarbij heeft u tevens besloten om de investeringsmiddelen € 100.000 voor de vervanging en instandhouding stedelijk groen- en boomstructuren als dekking voor dit (nieuwe) krediet aan te wenden.

Groene Peelvallei

De nog niet aangevraagde middelen € 355.000 dienen beschikbaar te blijven voor uitgaven de komende jaren die betrekking hebben op planontwikkeling, visievorming, beheer, onderhoud en

investeringen in maatregelen die samenhangen met plannen & projecten ten aanzien van de Groene Peelvallei.

Dierdonk planrand Noord / waterberging

Voor het project Dierdonk planrand Noord / waterberging is in 2015 een krediet aangevraagd. Dit project is afgerond en de resterende middelen ad € 150.000 worden niet meer aangevraagd.

3.12 Programma 12: Milieu

3.12.1 Welke effecten hebben we bereikt?

De Milieuvisie Helmond 2025, is in 2012 vastgesteld. Hierin zijn verschillende integrale beleidsdoelstellingen vastgesteld. Eind 2012 is hier tevens een Milieumonitor aan gekoppeld. Deze beleidsdoelstellingen zullen periodiek gemeten worden waardoor de ontwikkelingen van deze beleidsdoelen in de tijd goed te volgen zullen zijn. De periode 2012-2015 wordt gebruikt om de basis aan indicatoren, zoals opgesteld in 2012, over de volle breedte door te vertalen naar een totaal aan zinvolle set van strategische en tactische indicatoren. Onderstaande tabel laat daarom slechts een beperkte doorsnede zien.

Onderwerp	Tactische indicatoren	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
Bodem	Aantal nog te saneren cq. beheersen locaties met label spoed binnen de voorraad	46	19	7	13	8	5	Spoedlocaties in 2015 gesaneerd c.q. beheerst	Jaarlijks, bodem-informatiesysteem
Afval	Kilo's huishoudelijk restafval per inwoner	192	192	196	189	188	189	Maximaal 192 kg per inwoner per jaar	Jaarlijks, afvalregistratie
	% afval dat gescheiden wordt ingezameld	20,0%	50,4%	49,2%	60,9%	59,8%	60,1%	In 2015 60% (LAP2)	Jaarlijks, afvalregistratie

3.12.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsvoorbereiding

Nota Geurbeleid

Gestart. Op 10 november 2015 hebben wij het concept geurbeleid vastgesteld waarbij milieuvergunningaanvragen aanvullend getoetst worden aan de mate van cumulatie van geurhinder. Het concept geurbeleid is begin 2016 besproken met bewoners en betrokken bedrijven. Vervolgens zal het concept geurbeleid ter inzage worden gelegd.

Kaderstelling inzake geurbelasting

Afgerond, resultaat behaald. Op 10 november 2015 hebben wij de kaderstelling inzake geurbelasting en conceptgeurbeleid vastgesteld. Dit betekent dat bij milieuvergunningaanvragen aanvullend getoetst gaat worden aan de mate van cumulatie van geurhinder. Het concept geurbeleid volgt nog een ter inzage procedure.

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Versnellingsagenda Duurzaamheid

Binnen de versnellingsagenda duurzaamheid wordt duurzame ontwikkeling opgenomen als basis voorwaarde. Hieraan gekoppeld de uitwerking van de TCO gedachte.

Gestart. In juni 2015 heeft de succesvolle conferentie 'Versnellingsagenda Duurzaamheid' plaatsgevonden. Samen met 120 partners in de stad hebben we projecten opgesteld waarmee we gaan werken aan de doelstelling 'Helmond Klimaatneutraal in 2035'. De website www.allelichtenopgroen.nl laat de succesvolle projecten uit de stad zien. Daarnaast is het boek de Versnellingsagenda Duurzaamheid opgesteld door de verschillende partners in de stad en in ontvangst genomen door uw raad.

Beleidsnota Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) Milieu

Als onderdeel van de integrale beleidsnota handhaving fysieke domein dient er ook een uitwerking te komen voor het werkveld milieu. Dit om een goede prioritering te kunnen maken voor een doelmatige inzet van de middelen.

Stilgezet. Toezicht en Handhaving op het gebied van Milieu wordt opgenomen in de nieuw te formuleren integrale handhavingvisie, een van de veranderopdrachten die als onderlegger voor de doorontwikkeling van de gemeentelijke organisatie fungeren.

Overige beleidsuitvoering: Budgetresultaten voor omvangrijkste reguliere producten

MUP Milieu

Uitvoeren jaarschijf 2015 waaronder de UP's Geluid, Bodem, Lucht, Externe Veiligheid, Klimaat en Duurzaamheid.

Gestart. De benoemde projecten binnen de jaarschijf 2015 van het Milieu Uitvoeringsprogramma (MUP) zijn opgestart, uitgevoerd dan wel afgerond.

Uitvoering regulier onderhoud riolering uit OPR 2015

Regulier onderhoud van riolen, gemalen en alle andere aanpalende voorzieningen via jaarlijkse of meerjarige onderhoudsbestekken.

Afgerond, resultaat behaald. Alle reguliere onderhoudswerkzaamheden aan de riolering uit het OPR 2015 zijn uitgevoerd.

Resultaten doorgeschoven projecten voorgaande jaren

(2012) Basisvoorzieningen kunststofinzameling.

Afhankelijk van verdere uitwerking Verpakkingconvenant en besluitvorming Afvalbeleidsplan wordt de huidige huis-aan-huis inzameling mogelijk uitgebreid of aangepast; er wordt voorsnog uitgegaan van realisatie op 10 locaties van brengvoorzieningen (ondergrondse perscontainers).

Gestart. Uitwerking Afvalbeleidsplan heeft meer voorbereidingstijd gevraagd dan voorzien ten gevolge van complexiteit inhoudelijke opgaves. Bestuurlijke (principe-)besluiten worden begin 1e kwartaal 2016 verwacht, waarna definitief met de uitwerking wordt gestart. Dan wordt ook duidelijk of en in welke omvang basisvoorzieningen daadwerkelijk gerealiseerd moeten worden.

(2014) Uitvoeren van het OPR 2014

Vervanging/renovatie/onderhoud van riolen en gemalen conform het OPR 2014.

Afgerond, resultaat behaald. De projecten binnen het Operationeel Programma Rioleringen (OPR) zijn uitgevoerd.

(2014) Gemeentelijk Rioleringsplan

Gestart. Het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) heeft een looptijd tot en met 2015. In het kader van de samenwerking op het waterdossier met de Peelgemeenten heeft uw raad op 1 maart 2016 besloten het huidige GRP beleidsmatig te verlengen tot en met 2018. Tevens is het bij het verlengde GRP behorende kostendekkingsplan 2016-2018 door uw raad vastgesteld.

(2014) Waterplan

Gestart. Het Waterplan heeft een looptijd tot en met 2015. In het kader van de samenwerking op het waterdossier met de Peelgemeenten heeft uw raad in 2016 besloten het huidige Waterplan beleidsmatig nog met enkele jaren te verlengen.

3.12.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	23.048	26.446	27.178	22.503	4.675
Baten	23.829	23.671	23.659	20.157	3.502
Totaal saldo van baten en lasten	-781	2.775	3.519	2.346	1.173
Verrekening met reserves					
Lasten	1.008		-275	-275	
Baten				-129	129
Gerealiseerd resultaat	226	2.775	3.244	2.201	1.043

Toelichting op programmaniveau

Programma 12 laat over 2015 per saldo een voordelig resultaat zien van € 1.043.000.

Het voordelig saldo op huishoudelijke afvalstoffen is toegevoegd aan de bestemmingsreserve afvalstoffenheffing.

Stortingen in voorziening riolering

In 2015 is een bedrag van € 4,2 miljoen toegevoegd aan de voorziening riolering. Dit bedrag betreft het in het tarief van 2015 opgenomen deel van de vergoeding voor de toekomstige vervangingsinvesteringen € 2,4 miljoen en het voordeel op de kapitaallasten 2015 wat in het tarief is voorzien € 1,7 miljoen.

Verrekening met reserve rioleringen

Het saldo van de exploitatie is verrekend met de reserve rioleringen. Dit saldo bedraagt (inclusief de BCF-component van de exploitatie) afgerond € 16.000.

Voor de reguliere inzet van de ODZOB binnen Helmond is structureel budget beschikbaar binnen het programma Milieu. Voor de opstartfase en de ontvlechting van de SRE Milieudienst heeft uw raad een tot 1 januari 2018 aflopend incidenteel budget beschikbaar gesteld. Een deel van dit incidentele budget is nog niet ingezet, omdat er binnen de ODZOB nog géén afrondende besluitvorming en/of implementatie van duurzame oplossingen heeft plaatsgevonden van enkele problemen waar deze gelden destijds voor gereserveerd zijn (o.a. voor de garantiesalarissen). Daarnaast hebben noodzakelijke organisatorische optimalisaties (procesoptimalisatie inclusief automatisering en informatievoorziening) nog géén prioriteit gekregen binnen de bedrijfsvoering van de ODZOB. Voorgesteld wordt om een bedrag van € 664.400 te storten in een nog te vormen bestemmingsreserve ODZOB.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP730 Huishoudelijke afvalstoffen	10.075	9.875	9.822	9.832	253	-43	210
HP750 Ontsmettingen en ov.reinigingen	469		411		58		58
HP755 Reinigingen graffiti	247	173	185	116	62	-57	5
HP760 Rioleringen	10.792	10.717	9.670	9.654	1.122	-1.063	59
HP780 Milieubeheer	5.595	2.894	2.414	555	3.181	-2.339	842
Totaal saldo van baten en lasten	27.178	23.659	22.502	20.157	4.676	-3.502	1.174
Verrekening met reserves	-275		-275	-129		-129	-129
Gerealiseerd resultaat	26.903	23.659	22.228	20.027	4.675	-3.632	1.043

Voorstel tot resultaatbestemming

Garantiesalarissen SRE MD - ODZOB

Bij de oprichting van de ODZOB is personeel van het voormalige SRE overgegaan. Een aantal personeelsleden zijn daarbij ingeschaald op een lagere functie, met behoudt van salaris (garantielonen). De kosten voor medio 2013 tot juli 2017 komen grotendeels ten laste van de Metropoolregio Eindhoven, die daarvoor incidentele dekking heeft. Dit is de uitkomst van een mediation traject tussen ODZOB en MRE. Met ingang van juli 2017 zullen deze kosten ten laste van de gehanteerde uurtarieven van de ODZOB gebracht worden. Daarmee worden de taken die de ODZOB uitvoert voor gemeenten duurder. Het Helmondse deel (12% op basis van inwoners) bedraagt structureel € 50.000.

Voorgesteld wordt een bedrag van € 664.400 te storten in een nog te vormen bestemmingsreserve ODZOB.

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
12. Milieu	3.730	87%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

Het nog niet aangevraagde bedrag is bestemd voor het realiseren van ondergrondse afvalvoorzieningen de Veste en basisvoorzieningen kunststofinzamelingen.

Het realiseren van ondergrondse afvalvoorzieningen de Veste is afhankelijk van de (verdere) bouwproductie de Veste. De verwachting is dat deze middelen in 2016 € 30.000, 2017 € 34.484 en 2018 € 64.484 worden aangevraagd.

De kadernotitie afvalbeleidsplan 2014 – 2022 is in 2014 door uw raad vastgesteld. Na het vaststellen van deze kadernotitie zijn wij gestart met het zoeken naar nog meer verbetermogelijkheden. Voor de volgende stromen is dit mogelijk: oud papier, textiel, glas en PMD (plastic, metaal en drankkartons). Na het raadplegen van de commissie Omgeving in het 1^e kwartaal 2016 wordt zo snel mogelijk gestart met de inzameling van PMD en worden voorstellen voor de optimalisatie van inzameling van andere stromen gemaakt. De nog resterende investeringsmiddelen dienen voor dit doel beschikbaar te blijven.

3.13 Programma 13: Bestuur en organisatie

3.13.1 Welke effecten hebben we bereikt?

Onderwerp	Tactische indicatoren	2014		Streven	Meting: jaar, peildatum en bron
		Helmond	50.000-100.000 inw.		
Draagvlak beleid	Vertrouwen manier waarop gemeente bestuurd wordt (% (heel) veel)	29%	28%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
	Gemeente doet wat zij zegt (% (helemaal) eens)	26%	26%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
Samenwerking met de stad	De gemeente luistert naar de mening van haar burgers (% (helemaal) eens)	32%	34%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
	De gemeente betreft burgers voldoende bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen (% (helemaal) eens)	33%	33%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
	Burgers en organisaties krijgen voldoende ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren	32%	34%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
	Samenwerking met burgers (score 0-10)	6,0	5,9	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
	De gemeente stelt zich flexibel op als dat nodig is (% (helemaal) mee eens)	26%	23%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
Burgers actief betrokken	Aandeel burgers dat actief is geweest om de buurt te verbeteren	20%	23%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
Administratieve lasten	De gemeente houdt voldoende toezicht op het naleven van regels (% (helemaal) eens)	33%	28%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
Informatievoorziening	De gemeente gebruikt heldere taal	51%	60%	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente
Kwaliteit dienstverlening	Waardering dienstverlening burger (rapportcijfer)	6,7	6,7	minimaal vergelijkbare score gem. 50.000-100.000 inw.	tweejaarlijks, waar staat je gemeente

3.13.2 Wat hebben wij ervoor gedaan in 2015?

Beleidsuitvoering gericht op de beleidsresultaten

Implementatie I&A visie Peel 6.1

Op basis van de in de eerste helft van 2014 opgestelde I&A visie voor Peel 6.1 zal naar verwachting eind 2014 een besluit worden genomen door de stuurgroep Peel 6.1 om deze visie inclusief bijbehorende Business Case en implementatieplan voor te leggen aan de colleges en raden van de peelregio. Dit met het doel om de implementatie voor te bereiden.

Stilgezet. Vanwege de ontwikkelingen in de peelsamenwerking, is dit traject stopgezet.

Overige beleidsuitvoering: Budgetresultaten voor omvangrijkste reguliere producten

80% van de klanten wordt binnen 5 minuten geholpen (gemeten vanaf de afspraaktijd). In de piekperiode ligt dit op 65%.

Afgerond, resultaat deels behaald. In de piekperiode wordt de servicenorm ruim gehaald, 71% van de klanten wordt binnen 5 min geholpen. 45% heeft geen wachttijd. In de dalperiode wordt de servicenorm niet gehaald, 76% van de klanten wordt binnen 5 min geholpen. 52% heeft geen wachttijd. Reden: De personele inzet wordt efficiënt gepland en bij onvolkomenheden is de inzet minderflexibel dan in vergelijking in de piekperiode.

80% van de inkomende telefoontjes wordt opgenomen. De klant krijgt betrouwbare wachtrij informatie en heeft zo de keuze: wachten of een andere keer terug te bellen.

Afgerond, resultaat behaald. 91% van de inkomende telefoontjes wordt opgenomen. De klant krijgt betrouwbare wachtrij informatie. 3% van de klanten in de wachtrij verbreekt zelf binnen 20 seconden de verbinding. De dienstverleners van het KCC zijn ieder kwartaal getraind op het thema klantvriendelijkheid. Iedere medewerker wordt hierop periodiek gecoacht.

"60% van de inkomende telefoontjes wordt door het KCC - dus in de 1e lijn - afgewikkeld. De overige telefoontjes worden doorgezet naar de vakafdelingen.

De klant wordt geholpen en pro-actief geïnformeerd over de mogelijkheden in de E-dienstverlening. "
Afgerond, resultaat deels behaald. De telefoontjes van klanten met een algemene "gemeentebrede" vraag worden voor 70% in de 1e lijn afgewikkeld. De telefoontjes van klanten met een Zorg en Werk & Inkomen vraag worden voor 30% in de 1e lijn afgewikkeld. Dit heeft te maken met de veelal complexere aard van de vragen. Om deze reden gaan we in de toekomst naar een ander model voor de telefonische dienstverlening van deze doelgroep.

40% van de inkomende mail wordt door het KCC - dus in de 1e lijn - afgewikkeld. De overige mail wordt doorgezet naar de vakafdelingen ter beantwoording.

Afgerond, resultaat behaald. 50% van de contactformulieren wordt in de 1e lijn afgewikkeld. 42% van de mail wordt in de 1e lijn afgewikkeld. Tevens is er een kwaliteitsslag gemaakt in de E-mail beantwoording. Dit betekent dat conform het begrip goed gastheerschap de dienstverlening aan de klant centraal staat.

Bestuurlijk belang

Coöperatieve vereniging Dimpact u.a.

De gemeente Helmond is vanaf 2008 lid van de coöperatieve vereniging Dimpact u.a. die de belangen behartigd van haar leden met betrekking tot het ontwikkelen en leveren van oplossingen voor gemeentelijke digitale dienstverlening.

In november 2015 heeft ons college besloten om het lidmaatschap per 1 januari 2017 op te zeggen.

De gemeente Helmond heeft als lid tot 1 januari 2017 zeggenschap binnen de algemene ledenvergadering.

3.13.3 Wat waren de kosten?

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	35.260	21.455	24.117	28.588	-4.471
Baten	8.117	6.592	4.177	4.503	-326
Totaal saldo van baten en lasten	27.143	14.863	19.940	24.085	-4.145
Verrekening met reserves					
Lasten	3.873	108	2.787	2.689	97
Baten	19.588	1.840	5.936	10.002	-4.066
Gerealiseerd resultaat	11.428	13.131	16.791	16.772	19

Toelichting op programmaniveau

Programma 13 laat over 2015 per saldo een nadelig resultaat zien van € 19.000.

Dit resultaat is opgebouwd uit verschillende onderdelen. Hieronder wordt op hoofdlijnen aangegeven hoe de verschillende onderdelen hebben bijgedragen aan het resultaat 2015.

Overdracht secretarie-archief / milieuarhief aan het RHCe

In de regioraad van 19 februari 2014 is het geactualiseerd bedrijfsplan van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCe) vastgesteld. Het RHCe heeft daarin diverse bezuinigingen op het gebied van beheerskosten (met name personele en huisvestingskosten) gerealiseerd. Daarnaast is de verdeling van de kosten vereenvoudigd, op basis van het toenemende vraag naar en aanbod van digitale informatie worden de kosten grotendeels verdeeld op basis van het aantal inwoners, in plaats van strekkende meters archief. Dit levert een voordeel op van € 144.000.

Overhead

De afrekening van de kostenplaatsen waarop de lasten voor de gemeentelijke organisatie worden verantwoord bedraagt per saldo € 0,8 miljoen nadelig. Het analyseren van dit nadeel is zeer complex en is voor een deel niet goed mogelijk omdat in 2015 niet alle doorbelastingen in afwachting van de herstructurering van de financiële administratie meer zijn geboekt. Hierdoor zijn bijvoorbeeld de extra

opbrengsten vanuit de Peelgemeente voor de DVO Z&O niet verrekend met de kostenplaatsen. Doordat de kosten hiervan zoveel mogelijk ten laste van de bestaande organisatiebudgetten zijn gebracht is er een onderuitputting gerealiseerd op het beschikbare budget voor de organisatieontwikkeling (€ 1,1 miljoen) van € 0,8 miljoen. Dit bedrag is voor € 0,75 miljoen verrekend met de reserve Organizeontwikkeling conform het voorstel uit de tweede Berap.

Hetzelfde geldt voor € 400.000 voordeel op Automatisering dat met de reserve Automatisering is verrekend.

Als gevolg van prijsverschillen bij de inzet van inhuur versus de inzet van vast personeel, is voor ca. € 0,7 miljoen minder kosten doorbelast aan de diverse producten en programma's. Het "nadeel" op de kostenplaatsen staat dus tegenover een voordeel op die programma's. Tot slot is een bezuinigingstaakstelling op bedrijfsvoeringsbudgetten van ca € 0,2 mln. nog niet gerealiseerd, hetgeen tot een nadeel leidt.

Arbeidsvoorwaardenbeleid

Tenslotte zit er een voordeel op de kostenplaatsen van € 941.000 als gevolg van de vrijval van de voorziening Arbeidsvoorwaardenbeleid voor € 941.000.

In de jaren tot 2005 ontvingen gemeenten jaarlijks geormerkte middelen uit het gemeentefonds ten behoeve van de uitvoering van cao-afspraken. Vanaf 2005 zijn deze geormerkte middelen niet langer als zodanig te herkennen maar versleuteld in de totaaluitkering die gemeenten jaarlijks uit het gemeentefonds ontvangen. Er zijn geen claims voorhanden geweest in 2015, ook is geen actueel bestedingsplan voorhanden waardoor het saldo ad € 941.000 op basis van de verslaggevingsvoorschriften moet vrijvallen ten gunste van de exploitatie. Er resteren ook geen verplichtingen meer uit hoofde van deze middelen. In de huidige meerjarenbegroting wordt het budget van het personeel jaarlijks geactualiseerd naar actuele rechtspositieregeling.

Het voorstel is om dit bedrag beschikbaar te houden voor arbeidsvoorwaardelijke doelen.

Stadswinkel

Het resultaat van de Stadswinkel toont een positief saldo van € 282.000. Dit saldo wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door een voordeel op de personeelslasten als gevolg van een efficiënte bedrijfsvoering. Dit houdt in dat formatieplaatsen voor een deel ingevuld worden door tijdelijke medewerkers. Zo kunnen veranderingen in de benodigde capaciteit snel worden opgevangen, maar worden formatieplaatsen niet langer bezet dan noodzakelijk.

Daarnaast zien we ook een hogere opbrengst bij de reisdocumenten en een verkiezingsbudget dat niet helemaal benut is. Het aantal verstrekte reisdocumenten is circa 1.600 stuks hoger dan begroot. Geconstateerd is dat onze klanten naast een paspoort ook een Nederlandse Identiteitskaart aanvragen. Het combineren van de Provinciale en Waterschapsverkiezingen heeft geleid tot een onderuitnutting van het verkiezingsbudget.

Financiering

In 2015 is de gemeente door een tweetal partijen aangesproken op verstrekte borgstellingen, waardoor op dit product een nadeel is ontstaan van € 338.000. Van dit nadeel betreft € 70.000 een storting in de voorziening borgstellingen omdat een claim over 2015 nog niet is afgehandeld.

Voor één van de partijen is de borgstelling afgewikkeld. De andere borgstellingsovereenkomst loopt nog door tot en met 2021 en kan ook in de toekomst tot kosten leiden.

Vastgoed

Het saldo van Vastgoed is licht negatief.

In de begroting wordt uitgegaan van volledige huur tegen marktconforme prijzen. Incidenteel tegenvallende verhuurinkomsten en leegstand enerzijds en het verkopen van panden en de herontwikkeling van locaties voor woningbouw anderzijds hebben tot dit licht negatieve resultaat geleid. Het niet benutte deel van de onderhoudsmiddelen ad € 500.000 is conform 2^e Berap 2015 in de reserve onderhoud Vastgoed gestort.

De volgende locaties zijn in 2015 verkocht c.q. herontwikkeld voor woningbouw:

- Verkoop grond v.w. Poelmanstraat 65
- Verkoop appartement Doeverode (Suytkade)
- Gedeeltelijke verkopen van woonwagencentrales

Nieuwe investeringen

Bij dit onderdeel is een afwijking van per saldo € 4 ton. Het betreft bijdragen aan lopende kredieten. Deze bijdragen worden voor een groot deel (€ 4 miljoen) gecompenseerd door onttrekkingen uit reserves (zie de mutaties in de reserves). Hierdoor resteert er een voordelig verschil van € 4 ton. Dit betreft afwijkingen op de kapitaallasten. Het nadeel dat hier wordt gepresenteerd, wordt gecompenseerd door voordelen op de kapitaallasten in diverse programma's. Per saldo heeft dit geen invloed op het resultaat van de jaarrekening.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP003 College van B&W	2.113	1	2.253		-140	-1	-141
HP010 Raad en raadscommissies	1.432		1.324	8	108	8	116
HP015 Bestuurlijke vernieuwing	6		3		3		3
HP020 Regionale aangelegenheden	1.934		1.514		420		420
HP025-HP914 Bestuurondersteuning	7.845	-316	9.585	168	-1.740	484	-1.256
HP070 Stadswinkel	4.213	1.431	4.453	1.953	-240	522	282
HP918 Stelposten	473				473		473
HP920 Financiering en treasury	132	42	486	57	-354	15	-339
HP926 Beheer gem. gebouwen en terreinen	-486	1.842		2.290	-486	448	-38
HP928 Stedennetwerk	55	9	43	14	12	5	17
HP930 Nieuwe investeringen	6.401	1.168	8.925	13	-2.524	-1.155	-3.729
Totaal saldo van baten en lasten	24.117	4.177	28.586	4.503	-4.471	326	-4.145
Verrekening met reserves	2.787	5.936	2.689	10.002	97	4.066	4.163
Gerealiseerd resultaat	26.904	10.113	31.277	14.505	-4.373	4.392	19

Voorstel tot resultaatbestemming

Verkiezingsbudget

Het combineren van de Provinciale en Waterschap verkiezingen heeft geleid tot een voordeel op het verkiezingsbudget van € 40.000. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan de egalisatiereserve Verkiezingen om de fluctuaties op dit terrein beheersbaar te houden.

Arbeidsvoorwaardenbeleid

Het voorstel is om het bedrag ad € 941.000 vanuit arbeidsvoorwaardenbeleid beschikbaar te houden voor arbeidsvoorwaardelijke doelen en te storten in de nieuw te vormen reserve Arbeidsvoorwaardenbeleid.

Implementatie BGT

Voorgesteld wordt het restant budget van € 101.000 over te hevelen naar 2016 om de achterstanden opgelopen in het reguliere inmeten en verwerken van mutaties in de BGT weg te werken, en te kunnen voldoen aan de wettelijke verplichtingen voor de BGT.

Voorgenomen investeringen

Programma	Bedrag IVP	Aangevraagd
13. Bestuur en organisatie		
- automatisering	1.053	1%
- strategische investeringen	17.855	0%

Toelichting niet aangevraagde investeringen:

De middelen bij automatisering zijn nog niet gevraagd omdat de technische levensduur in veel gevallen langer is dan de economische levensduur, waarop de vervangingsinvesteringen zijn gebaseerd. Hierdoor worden aanvragen om investeringen te vervangen later gedaan. De middelen dienen ten aanzien van automatisering derhalve doorgeschoven te worden.

Als onderdeel van de strategische investeringen is in 2010 een bedrag van ca. € 40 miljoen beschikbaar gesteld voor de aanpak van het buitenomtracé Kasteelherenlaan. Ca € 25 miljoen van de dekking was beschikbaar vanuit de middelen voor strategische investeringen, het overige was beschikbaar uit subsidies. Hierbij is in de begrotingswijziging ten onrechte voor het volledige bedrag van € 25 miljoen de reserve strategische investeringen geraamd, waarbij feitelijk € 17,9 miljoen vanuit de investeringsruimte strategische investeringen ingezet had moeten zijn. Voorgesteld wordt om dit in 2016 te corrigeren (heeft geen nadelige budgettaire consequenties) bij de verwerking van de effecten van de jaarrekening 2015. Daarmee is bovengenoemd investeringsbedrag dus volledig ingezet.

4 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

In dit hoofdstuk worden de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente uitgewerkt en nader toegelicht. De baten uit deze algemene dekkingsmiddelen zijn niet meegenomen bij de diverse programma's, met uitzondering van de lokale heffingen waarvan de besteding gebonden is aan de opbrengsten.

Totaaloverzicht op programmaniveau

In onderstaande tabel is de afwijking op programmaniveau ten opzichte van de (gewijzigde) begroting 2015 en de rekening 2014 weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Rekening	Primitieve begroting	Begroting incl. alle wijzigingen	Rekening	Vershil t.o.v begroting saldo
	2014	2015	2015	2015	2015
Lasten	7.621	9.079	8.197	7.303	894
Baten	138.532	178.948	205.865	207.508	1.643
Totaal saldo van baten en lasten	-130.911	-169.869	-197.668	-200.205	2.537
Verrekening met reserves					
Lasten	27.723	831	9.926	9.820	106
Baten	27.229	6.862	17.999	17.996	-3
Gerealiseerd resultaat	-130.417	-175.900	-205.741	-208.380	2.640

Toelichting op programmaniveau

Het programma algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien laat per saldo een voordelig resultaat zien van € 2.640.000.

Post onvoorzien

Post onvoorzien incidenteel

De post onvoorzien bestaat onder meer uit de post onvoorzien incidenteel en bedraagt ultimo 2015 € 0,7 miljoen voordelig. Voor het verloopoverzicht van de post onvoorzien incidenteel wordt verwezen naar tabel 4.2 "ruimte onvoorzien uitgaven" verderop in dit hoofdstuk.

Post dubieuze debiteuren

In 2015 is een aanvullende storting gedaan van € 0,9 miljoen in de voorziening dubieuze debiteuren.

Overige financiële middelen

Het voordeel op dit product bedraagt € 762.000. Een deel van dit voordeel is ontstaan doordat een deel van de escrow, die gevormd is bij de verkoop van Essent aan RWE voor mogelijke claims van de koper, niet is aangesproken. Hierdoor is een éénmalig agio uitgekeerd aan de aandeelhouders, waarvan Helmond € 50.000 heeft ontvangen.

De dividenduitkering van de BNG daalt met € 48.000 ten opzichte van de raming als gevolg van een lagere winst in 2014. Het nadeel op de beleggingen APG en ABN-Amro bedraagt per saldo € 567.000. Dit nadeel ontstaat deels doordat voor de belegging van APG jaarlijks een dividenduitkering geraamd wordt welke niet wordt uitgekeerd maar wordt herbelegd binnen het fonds. Ook is de waarde van het garantieproduct ABN-Amro gedaald.

Het resultaat van de renteomslag leidt tot een voordeel van € 447.000. In de berekening van de renteomslag wordt rekening gehouden met aan te trekken leningen in verband met investeringen die gedurende het jaar gedaan worden. Echter het investeringsvolume is achtergebleven bij de raming in de begroting 2015 en heeft daarom niet geleid tot het aantrekken van extra financiering.

Het achterblijven van de investeringen werkt ook door in de onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen, waardoor een voordeel op de bespaarde rente ontstaat van € 880.000. Doordat investeringen die gedekt zouden worden uit reserves/voorzieningen (nog) niet zijn doorgegaan, is de onttrekking aan de reserves/voorzieningen lager dan geraamd. Ook zijn enkele nieuw gevormde reserves (bijv. reserve incidentele middelen begroting 2015 en de reserve onderhoud vastgoed) nog niet meegenomen in de oorspronkelijke raming.

Algemene rijksuitkeringen/gemeentefonds

Met ingang van 2015 is de omvang van het gemeentefonds enorm gestegen. Dit komt doordat gemeenten vanaf dat jaar verantwoordelijkheden hebben gekregen voor de gebieden WMO, jeugd en participatie. De middelen voor de uitvoering van deze taken zijn via de integratie-uitkering sociaal domein toegevoegd aan het gemeentefonds.

Het resultaat van het gemeentefonds bedraagt € 2.062.000. Dit bedrag bestaat voor € 852.000 uit hogere ontvangsten dan de raming en voor € 1.210.000 uit nog openstaande verplichtingen.

De totale gemeentefondsuitkering bedroeg in de begroting 2015 € 170.694.264 en dit bedrag is gebaseerd op de meicirculaire 2014. Behoudens enkele mutaties op de integratie-uitkering sociaal domein, is de uitkering niet tussentijds aangepast aan de verschillende circulaire (decembercirculaire 2014 en 2015, meicirculaire 2015 en septembercirculaire 2014 en 2015). Dit omdat er vaak grote verschillen tussen de circulaire optreden die gedurende het jaar leiden tot positieve en negatieve mutaties.

Daarnaast is in de ontvangsten van het Rijk ook een verrekening opgenomen over de jaren 2013 en 2014. De definitieve vaststelling van een jaarschijf uit het gemeentefonds geschiedt nl. na twee jaar, waardoor dit jaar de uitkering van 2013 definitief is vastgesteld.

Zowel de mutaties uit de circulaire als de verrekening van eerdere jaren leiden in 2015 tot een hogere ontvangst en een voordeel van € 852.000.

Een hogere gemeentefondsuitkering leidt ook tot hogere verplichtingen, doordat tussentijds via de circulaire middelen voor bepaalde doelen beschikbaar worden gesteld. Voor het beschikbare budget van de verplichtingen geldt ook dat deze niet tussentijds is aangepast aan de verschillende circulaire. Het voordeel op de verplichtingen bedraagt € 1.210.000.

Overzicht per hoofdproduct

In onderstaande tabel is de afwijking op hoofdproduct tussen de realisatie 2015 en de gewijzigde begroting weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Begroting huidig jaar lasten	Begroting huidig jaar baten	Rekening huidig jaar lasten	Rekening huidig jaar baten	Vershil t.o.v. begroting lasten	Vershil t.o.v. begroting baten	Vershil t.o.v. begroting saldo
HP940 Post onvoorzien	463	1.770	1.379	2.409	-916	639	-277
HP944 Overige financiële middelen	4.953	13.362	4.431	13.496	522	134	656
HP950 Onroerend zaak belasting	914	18.783	870	18.664	44	-119	-75
HP960 Overige belastingen	657	1.256	603	1.391	54	135	189
HP970 Algemene rijksuitkeringen/gemeentefonds	1.210	170.694	20	171.547	1.190	853	2.043
Totaal saldo van baten en lasten	8.197	205.865	7.300	207.507	894	1.642	2.536
Verrekening met reserves	9.926	17.999	9.820	17.996	106	-3	103
Gerealiseerd resultaat	18.123	223.864	17.121	225.504	1.005	1.640	2.639

Voorstel tot resultaatbestemming

Gemeentefonds

Via het gemeentefonds zijn middelen ontvangen die op diverse onderdelen nog niet zijn ingezet. Dit betreft met name nieuwe verplichtingen in 2015 die volgen uit één van de circulaire's in dit jaar.

Voorgesteld wordt om de volgende budgetten te reserveren voor volgend jaar:

- Maatschappelijke opvang € 907.000
- Herstructurering Wsw-sector (motie Kerstens) € 587.000
- Tijdelijke voorziening bed, bad en brood € 164.000
- Bodemsanering € 205.000

Daarnaast wordt voorgesteld de volgende middelen te storten in de daartoe aanwezige bestemmingsreserves:

- Jeugdwerkloosheid € 100.000 in de reserve Transitie Jeugdzorg
- Transitiekosten RUD (2013) € 58.000 in de nieuwe bestemmingsreserve ODZOB

4.1 Lokale heffingen

Bij dit onderdeel wordt een totaalbeeld gegeven van de opbrengsten uit lokale heffingen waarvan de besteding niet wettelijk gebonden is aan de opbrengsten. In de paragraaf "lokale heffingen" (hoofdstuk 5.7) wordt naast een overzicht van de gerealiseerde inkomsten uit lokale heffingen ook aandacht besteed aan het beleid ten aanzien van lokale heffingen, lokale lastendruk en het kwijtscheldingsbeleid.

Tabel opbrengsten lokale heffingen (bedrag x € 1.000)

Soort heffing	Realisatie 2015
Onroerende zaakbelasting	18.665
Hondenbelasting	530
Precariobelasting	271
Totaal lokale heffingen	19.466

4.2 Ruimte onvoorziene uitgaven

Bij de 1^e en 2^e Berap 2015 is het budgetverloop van de begrotingspost onvoorzien incidenteel ten opzichte van de primitieve begroting inclusief de 1^e wijziging gepresenteerd.

Per 31 december 2015 is het voordelig saldo van de begrotingspost onvoorzien incidenteel in totaliteit € 687.000. Dit saldo is als volgt opgebouwd:

Nummer begrotings-wijziging	Datum raadsbesluit	Nummer raadsbijlage	Onvoorzien	Incidenteel
			Beschikbaar 2015	€ 1.334
			Begroting 2015 incl. 1e wijziging	€ 1.334
16	3-2-2015	10	Noodopvang voor vluchtelingen in Helmond	€ -25
19	31-3-2015	28	Leges kinderopvang	€ -18
527	4-6-2015	54	Jaarrekening 2014: Bijdrage boekverlies bij verkoop Callenburgh	€ -83
30	7-7-2015	70	Bedrijfsplan Cacaofabriek, extra subsidie 2014 en 2015	€ -420
32	3-11-2015	99	2 ^e Berap 2015: Leges Bibob	€ -50
32	3-11-2015	99	2 ^e Berap 2015: Vervuiling Adonislaan	€ -51
			Totaal tussentijdse wijzigingen:	€ -647
			Eindstand	€ 687

5 Verplichte paragrafen

5.1 Paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing

Tenminste twee maal per jaar wordt de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgesteld. Een maal ten behoeve van de begroting en een maal ten behoeve van het jaarverslag. In deze paragraaf wordt de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit gewogen en beoordeeld. Het weerstandsvermogen is een maatstaf om te beoordelen of de gemeente in staat is om de nadelige gevolgen van risico's (de financiële tegenvallers daarvan) op te kunnen vangen zonder dat het beleid moet worden gewijzigd.

De beschikbare weerstandscapaciteit betreft de middelen (euro's) en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om onverwachte substantiële kosten te dekken. De benodigde weerstandscapaciteit heeft betrekking op alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie.

Het weerstandsvermogen vertegenwoordigt de verhouding tussen het benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit, de mate waarin de gemeente in staat is de risico's op te kunnen vangen.

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- De uitgangspunten weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Het weerstandsvermogen, de ratio tussen de benodigde en beschikbare capaciteit;
- De beschikbare weerstandscapaciteit;
- De benodigde weerstandscapaciteit, met een toelichting op de gewijzigde risico's;
- De basisset van 5 financiële kengetallen, nieuwe indicatoren op basis van het BBV.

5.1.1 Uitgangspunten weerstandsvermogen en risicobeheersing

De afgelopen jaren is risico- en kwaliteitsmanagement een steeds belangrijker item geworden. Onvoldoende beheerste risico's bedreigen de kwaliteit en de processen. Dit kan leiden tot onverwachte schades en kostenposten. In 2015 zijn bij het opstellen van de programmabegroting 2016 de meest relevante risico's voor onze gemeente geïnventariseerd en voor zover mogelijk gekwantificeerd.

Risicomanagement betreft het sturen op bedreigingen en kansen die de realisatie van de doelstellingen in de weg staan of daaraan juist bijdragen. Bij de beoordeling van de risico's zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Van ieder risico is een inschatting gemaakt van de financiële impact en de kans van optreden.
- Risico's zijn gekwantificeerd en daarop zijn de consequenties van een eventuele beheersmaatregel in mindering gebracht. Wat resteert is het restrisico dat betrokken wordt bij de benodigde weerstandscapaciteit.
- Niet alle onderzochte risico's zijn te vertalen in een financiële omvang of bandbreedte en worden pm weergegeven.
- Zoals vastgesteld bij de financiële verordening wordt gestreefd naar een ratio weerstandsvermogen tussen de 1,5 en 2,0. Dat wil zeggen dat alle (rest)risico's voor 1,5 à 2 maal gedekt kunnen worden door de beschikbare financiële ruimte.

5.1.2 Ratio weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt gemeten als de verhouding tussen de weerstandscapaciteit die de gemeente beschikbaar heeft en de verwachte financiële gevolgen van de risico's, volgens onderstaande formule:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Risico's (risicoprofiel)}}$$

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 61,2 miljoen per 31 december 2015, deze wordt nader toegelicht bij het onderdeel "Reservepositie" verderop in deze paragraaf.

Het totaal aan risico's, de benodigde weerstandscapaciteit, wordt ingeschat op € 52,125 miljoen, de onderbouwing daarvan is opgenomen bij het onderdeel "Risico's en onzekerheden".

De ratio weerstandsvermogen bedraagt dan € 61,2 / € 52,1 = 1,17.

Een ratio die lager is dan 1,0 duidt op een kwetsbare financiële positie omdat de capaciteit niet voldoende is om de geïdentificeerde risico's af te dekken. Een ratio van bijvoorbeeld 2,0 of hoger geeft aan dat er meer middelen beschikbaar zijn dan er worden ingezet en kan erop duiden dat onnodig middelen in reserve worden gehouden waardoor bijvoorbeeld ambities onnodig op de "reservelijst" blijven staan.

De ratio geeft een goed beeld van de verhouding beschikbare weerstandscapaciteit en noodzakelijke weerstandscapaciteit. Het is echter geen wetmatigheid dat bij een ratiowaarde kleiner dan 1,0 of groter dan 2,0 direct geanticipeerd moet worden op maatregelen in de middelensfeer. Niet alle geïdentificeerde risico's doen zich tegelijkertijd voor.

De berekende ratio van 1,17 is lager dan de streefwaarde tussen de 1,5 en 2,0.

Dit wordt vooral veroorzaakt door de ratio van het Grondbedrijf. De ratio voor het Grondbedrijf bedraagt 1,0. Het risico bedraagt € 43,9 miljoen en de algemene reserve Grondbedrijf € 43,5 miljoen. Voor de algemene risico's bedraagt het restrisico € 8,2 miljoen en de algemene weerstandscapaciteit € 17,7 miljoen hetgeen leidt tot een ratio van 2,2.

In de berekening van de weerstandscapaciteit is de (nog niet gerealiseerde) winstverwachting bij het Grondbedrijf niet meegenomen. Wanneer dit principe wordt toegepast bij de begroting 2016 levert dit het volgende beeld op:

Weerstandscapaciteit € 36,8 miljoen / risico's (excl. winstverwachting ad € 27,6 miljoen) € 49,3 miljoen geeft een ratio van 0,75 versus 1,17 nu bij jaarrekening 2015.

Wordt bij het bepalen van de ratio per 31 december 2015 de winstverwachting meegenomen dan is deze ratio als volgt:

Weerstandscapaciteit (incl. winstverwachting ad € 39 miljoen) € 100,2 miljoen / risico's € 52,4 miljoen = 1,91 versus 1,69 bij de begroting 2016.

5.1.3 Beschikbare weerstandscapaciteit

De omvang en het beschikbaar hebben van reserves is bepalend voor de mogelijkheden om tegenvallers te kunnen opvangen. Bij de vaststelling van de begroting 2016 is het reservebeleid

herzien. Uitgangspunt hierbij is dat de omvang van het weerstandsvermogen tenminste van voldoende niveau moet zijn om de gekwantificeerde risico's te kunnen opvangen.

De meest relevante reserves met betrekking tot de beschikbare weerstandscapaciteit, bedragen per 31 december 2015:

- Algemene reserve vrij aanwendbaar	€ 15,6 miljoen*
- Algemene reserve Grondbedrijf	€ 43,5 miljoen

* Stand van de reserve per 31 december 2015. Nog geen rekening is gehouden met de mutaties in de reserves per 1 januari 2016 op basis van de programmabegroting 2016.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is in Helmond gedefinieerd als alle middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. De weerstandscapaciteit kent zowel een incidentele als een structurele component.

Op basis van de stand per 31 december 2015 bedraagt de beschikbare incidentele weerstandscapaciteit:

Vrij aanwendbaar deel algemene reserve	€ 59,1 miljoen
Post onvoorzien incidenteel	<u>€ 0,7 miljoen</u>
Totaal beschikbare incidentele weerstandscapaciteit	€ 59,8 miljoen

Ten aanzien van het vrij aanwendbaar deel van de algemene reserve grondbedrijf, wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Voor de post onvoorzien incidenteel bedraagt in de exploitatie 2015 na begrotingswijzigingen € 687.000.

De stille reserves (activa waarbij de actuele waarde hoger is dan de huidige boekwaarde) zijn niet bepaald en daarom niet in de berekening opgenomen. Indien deze wel meegenomen zouden zijn zou de beschikbare weerstandscapaciteit hoger zijn, waardoor er mogelijk meer vermogen beschikbaar is om de risico's af te dekken.

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit. De gemeente Helmond kan haar belastingen verhogen of haar heffingen kostendekkend maken om financiële tegenvallers op te vangen. De omvang van de onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de feitelijke opbrengst uit het totaal van de onroerende zaakbelasting, de rioolheffing en de afvalstoffenheffingen enerzijds en de opbrengst die de gemeente realiseert als zij een beroep doet op een aanvullende bijdrage op grond van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (de zogenaamde artikel 12-norm) anderzijds. Volgens die norm moeten de afvalstoffenheffing en de rioolheffing 100% kostendekkend zijn, of mag de onderdekking gecompenseerd worden door een hoger OZB-tarief.

De huidige OZB-inkomsten bedragen	€ 18,7 miljoen
De maximale inkomsten bedragen	<u>€ 20,1 miljoen</u>
Dit leidt tot een onbenutte capaciteit van	€ 1,4 miljoen

Uit de berekening van de onbenutte belastingcapaciteit blijkt dat de gemeente Helmond nog een ruimte van € 1,4 miljoen heeft (tot het redelijk peil op basis van artikel 12).

De toets aan de artikel 12- norm geeft derhalve het volgende beeld:

Tabel Berekening onbenutte belastingcapaciteit

<i>(bedragen x € 1 miljoen)</i>	<i>Huidige inkomsten</i>	<i>Maximale Inkomsten*</i>	<i>Onbenutte capaciteit</i>
OZB	18,7	20,1	1,4
Afvalstoffenheffing	9,0	9,0	0
Rioolheffing	9,7	9,6	0
Totaal			1,4

* Dit is de opbrengst aan OZB-belastingen, wanneer de tarieven gelijk zouden zijn aan de artikel 12-norm (0,1790% van de WOZ- waarde). Voor Afvalstoffen- en Rioolheffing geldt , dat kostendekking wordt bepaald op begrotingsbasis.

Gemeenten zijn in principe vrij om de hoogte van de OZB-tarieven te bepalen. Bestuurlijk is echter vastgelegd, dat de minister de gemeenten maant om de tariefstijging op macro-niveau te matigen, waarbij uitgangspunt is, dat de tariefstijging landelijk niet meer dan 3,00% mag zijn in 2015.

De totale beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt:

Incidenteel	€ 59,8 miljoen
Structureel	<u>€ 1,4 miljoen</u>
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	€ 61,2 miljoen

5.1.4 Risico's

Risico's beschouwen we niet per definitie als iets negatiefs, dat zoveel mogelijk moet worden uitgebannen. Beleid maken en uitvoeren brengt nu eenmaal risico's met zich mee. Wel is het van belang dat van te voren goed wordt nagedacht over de mogelijke gevolgen, zodat een afgewogen besluit wordt genomen. Dit vraagt om goed risicomanagement. De risico's beheersen door deze op gestructureerde wijze expliciet te inventariseren, beheersmaatregelen uit te voeren en te evalueren ter vermijding of vermindering van die risico's.

Het gaat daarbij niet alleen om de omvang van de risico's, maar ook om de kans dat een risico zich feitelijk voordoet. Dat inzicht is nodig om te kunnen bepalen wat de minimale omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit moet zijn, zodat risico's die zich voordoen, volledig opgevangen kunnen worden.

Specifieke risico's

De specifieke risico's zijn risico's die van toepassing zijn op Helmond. Zoals aangegeven in de inleiding zijn we bezig om verbeteringen aan te brengen op het gebied van weerstandsvermogen en risicobeheersing. Bij de begroting 2016 zijn de bekende risico's gekwantificeerd, bij de begroting 2015 zijn de risico's herzien. Onderstaand volgt dan ook een bijstelling van de risico inschatting en kwantificering van de risico's, ten opzicht van de begroting 2016. Per risico is aangegeven of het een nieuw, bestaand of gewijzigd risico betreft.

Bij de kans dat een risico zich voordoet wordt rekening gehouden met de volgende scores, met het daarbij behorende waarderingspercentage:

- Uitstaande geldleningen en borgstellingen (5%)
- Zeer onwaarschijnlijk (10%)
- Onwaarschijnlijk (25%)
- Mogelijk (50%)
- Waarschijnlijk (100%)

Voor een aantal risico's zijn reeds beheersmaatregelen genomen. De kwantificering van deze beheersmaatregel wordt in mindering gebracht op het risico. Per saldo ontstaat dan een restrisico. Het totaal aan restrisico resulteert dan in de benodigde weerstandscapaciteit.

Totaaloverzicht specifieke Risico's

	Risico's	Incidenteel/Structureel	Waarderingspercentage	Risico x € 1.000	Beheersing	Dekking x € 1.000	Restrisico x € 1.000
1.	Grondbedrijf	I	100	43.900			43.900
2.	Juridische claims	I	50	700			350
3a.	3-Decentralisaties	I	100	10.400	Reserves 3D's	10.400	0
3b.	Participatiewet BUIG	S	50	3.500			1.750
4a.	Verstreckte geldleningen	I	5	25.700			1.285
4b.	Borgstellingen	I	5	36.000			1.800
5.	Leegstand Vastgoed	I	10	7.000	stelpost begroting	150	550
6.	Vennootschapsbelasting	I/S	100	PM			PM
7.	BTW sport	S	50	200			100
8.	Werkkostenregeling	S	10	150			15
9.	Fiscale claims	I	25	100			25
10.	Claim Attero	I	100	1.700	Reserve Afval	1.700	0
11a.	Garantiesalarissen ODZOB	S	100	50			50
11b.	Ontvlechting W&I	I	100	1.650	Reserve winst AG	1.200	450
12.	Schade door natuurgeweld	I	10	1.000			100
13.	Calamiteiten	I	10	5.000			500
14.	Contractuele verplichting	I	50	500	Voorziening	225	0
15.	Organisatie ontwikkeling	I	25	5.000			1.250
	Totale restrisico						52.125
							+ PM

1 Grondexploitatie

Gewijzigd

Het grondbeleid van de gemeente Helmond is uitgewerkt in de nota grondbeleid 2013 - 2016. Voor een nadere onderbouwing en toelichting daarop wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

In de resultaten van de grondexploitaties, zoals deze in deze jaarrekening zijn opgenomen, is zoveel mogelijk rekening gehouden met de op dit moment bekende omstandigheden en feiten.

Naast deze omstandigheden en feiten zijn er ook nog onvoorziene risico's. Het grondexploitatieproces is namelijk een langlopend proces.

De einddatum van het langstlopende project (Brandevoort 2) wordt verwacht op 1 januari 2031 op basis van de thans bekende gegevens.

In onderstaande risicoanalyse wordt de ratio weerstandsvermogen op 2 verschillende manieren nader uitgewerkt. De onvoorziene risico's in de grondexploitatie en de relatie met het weerstandsvermogen van de grondexploitatie. Enerzijds op basis van de IFLO methode en anderzijds op basis van de risicoanalyse op projectniveau.

Algemene reserve Grondbedrijf

Algemene reserve Grondbedrijf bedraagt (31 december 2015)	€ 14,4 miljoen
Bij; resultaat 2015	<u>€ 29,1 miljoen</u>
Algemene reserve Grondbedrijf per 1 januari 2016	€ 43,5 miljoen

IFLO methode

Vanuit het Ministerie van Binnenlandse zaken is de IFLO (Inspectie Financiën Lagere Overheden) norm opgesteld. De IFLO norm relateert de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit aan de boekwaarde van de complexen in exploitatie en de nog te maken kosten. De norm bestaat dus uit 2 elementen:

1. 10% van de boekwaarde van de exploitatie.
2. 10% van de nog te maken kosten in deze exploitaties.

Indien deze norm wordt toegepast op de Helmondse situatie resulteert dit in het volgende bedrag:

10% van de netto boekwaarde (na aftrek voorziening) ad € 161 miljoen	€ 16,1 miljoen
10% van de nog te maken kosten ad € 278 miljoen	<u>€ 27,8 miljoen</u>
Totaal	€ 43,9 miljoen

Uitgaande van de risico's gebaseerd op de IFLO norm van € 43,9 miljoen versus de algemene reserve Grondbedrijf van € 43,5 miljoen bedraagt de ratio van het weerstandsvermogen: $€ 43,5 / € 43,9 = 1,0$. Deze variant van risicobenadering van het Grondbedrijf leidt tot een kwetsbaar ratio. De streefwaarde is een ratio tussen 1,5 en 2,0. In deze methode is geen rekening gehouden met toekomstige winstverwachtingen.

Risicoanalyse op projectniveau

De IFLO methode is algemener van opzet.

Naast deze methode zijn op projectniveau de projecten beoordeeld op hun onvoorziene risico's.

Dit betreft met name de complexen Brandevoort 2, Suytkade, Centrum en de overige complexen.

Binnen deze complexen kunnen zowel onvoorziene voor- als nadelen optreden qua programmering, fasering en opbrengstverwachting.

Deze project specifieke risicoanalyse wordt niet in deze paragraaf opgenomen vanwege deels de vertrouwelijkheid van deze risicoanalyse. Op grond van de huidige inzichten liggen de risico's tussen de € 60 en € 80 miljoen én een toekomstige winstverwachting bedraagt € 39,0 miljoen.

Uitgaande van de risicoanalyse op projectniveau geeft dit het volgende beeld:

- Algemene reserve Grondbedrijf	€ 43,5 miljoen
- Winstverwachting	<u>€ 39,0 miljoen</u>
Weerstandscapaciteit Grondbedrijf	€ 82,5 miljoen

De omvang van de ratio's is uitgewerkt in onderstaand overzicht:

Weerstandscapaciteit	€ 82,5	€ 82,5	€ 82,5
/ risico's grondbedrijf	/€ 82,5	/€ 55,0	/€ 41,2
= ratio	= 1,0	= 1,5	= 2,0

Bij een risico inschatting van €60 miljoen benadert de ratio de minimale streefwaarde van 1,5.

Binnen de weerstandscapaciteit zijn de te verwachten winsten niet direct beschikbaar en moeten uiteindelijk ook nog gerealiseerd gaan worden. Per jaar kunnen er derhalve flinke fluctuaties voorkomen. Het is derhalve reëel om behoedzaam om te gaan met deze weerstandscapaciteit en deze beschikbaar te blijven houden voor de risico's op de grondexploitaties.

2. *Juridische geschillen*

Gewijzigd: wijziging leidt niet tot ander risicoprofiel

Binnen de gemeente Helmond dreigen er enkele juridische risico's, deze afzonderlijke risico's betreffen de juridische claims en worden samengevoegd tot één juridische risico. Het gaat daarbij in totaal om een mogelijk risico van afgerond €700.000.

3. *Decentralisaties*

Ongewijzigd

3a. Jeugd/Wmo

Per 1 januari 2015 zijn de taken op het gebied van zorg en jeugd overgegaan van rijk naar gemeente. De invoering van deze "decentralisaties" is dus een feit; de doorontwikkeling (en met name de benodigde "transformatie") is nog in volle gang. Er zijn inhoudelijke en financiële onzekerheden. De opgebouwde reserves bieden voorsnog ruimte om de taken en transformatie uit te voeren voor de gemeente Helmond.

Vanwege de onzekerheden wordt dit risico niet meegenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Daar staan de bestemmingsreserves Jeugd en Wmo (€1,5 resp. €8,9 miljoen per 31 december 2015) tegenover, het restrisico wordt daarom voor alsnog op nihil bepaald.

Gewijzigd: gecorrigeerde dekking

3b. Participatiewet

De wijzigingen met betrekking tot de participatiewet leiden tot een integraal budget voor de gemeentelijke re-integratietaken en de afbouw van de wettelijke WSW-taken. Beide taken dienen taakstellend gerealiseerd te worden binnen de beschikbare middelen ten behoeve van de participatiewet. In principe wordt daarbij geen risico gelopen.

Het inkomensdeel daarentegen kan wel leiden tot een risico. Overschrijdingen op de WWB-uitkeringen leiden tot een eigen risico van gemiddeld 10%. Bij deze open einde regeling is het risico dan ook aanwezig dat daarop een beroep gedaan wordt. De totaal geraamde WWB-uitkeringen bedragen ongeveer €35 miljoen. Het mogelijke risico is dan 10% daarvan, namelijk €3,5 miljoen. De waardering van dit structureel risico is 50% en kan voor 2 jaar opgevangen kan worden binnen de reserve Wet Werk en Bijstand.

4. Leningen en borgstellingen

Gewijzigd: wijziging leidt niet tot ander risicoprofiel

Mede als gevolg van het aangescherpte leningen- en borgstellingenbeleid, waarbij een aanvraag voor een lening of borgstelling alleen in behandeling wordt genomen als voldaan is aan een aantal strenge criteria, zijn in 2015 geen nieuwe leningen of borgstellingen verstrekt. Wel is er een herfinanciering geweest in verband met de buitengewone aflossing van de verstrekte geldleningen aan de Stichting Vitalis Residentiële Woonvormen.

Met het terugtreden van ontwikkelaar van Wijnen uit de GEM Suytkade zijn de activiteiten eind 2015 overgenomen door het grondbedrijf (zie paragraaf grondbeleid). De verstrekte leningen aan de GEM Suytkade zijn afgelost.

Door deze ontwikkelingen is het totale volume aan verstrekte geldleningen- en daarmee ook ons risico hierop- flink afgenomen. Wel blijven de leningen en borgstellingen aan de stichting Belangen Helmond Sport en de BVO Helmond Sport een voortdurende bron van zorg. In 2016 wordt een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden op sportpark de Braak waarbij de insteek is een multifunctioneel sportpark, incl. onderwijsvoorzieningen en zorgverlening. Bij dit onderzoek worden ook de huidige leningen en borgstellingen betrokken.

Bijna 50% van de leningenportefeuille wordt gevormd door de startersleningen. Een risico bij deze leningen is dat – als gevolg van hertoetsingen- starters later mogen gaan aflossen. Hierdoor komen de beschikbaar gestelde middelen later dan gepland terug naar de gemeente, waardoor de renteopbrengsten achterblijven. Op dit moment is er nog geen aanleiding om de huidige aannames met betrekking tot de risico's en de geraamde renteopbrengsten aan te passen.

In 2015 zijn een tweetal verstrekte borgstellingen ingeroepen. Eén van deze borgstellingen heeft een meerjarig karakter en ook in de komende jaren (tot en met 2021) is het risico aanwezig dat een beroep op deze borgstelling (max. € 200.000 per jaar) wordt gedaan. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij programma 13.

Het totaal aan verstrekte geldleningen bedraagt per eind 2015 € 25,2 miljoen en de gewaarborgde geldleningen € 35,9 miljoen. Op basis van het vastgestelde leningen- en borgstellingenbeleid bedraagt het risico 5% van de totaal uitstaande geldleningen. Het waarschijnlijke risico is dan € 3,1 miljoen.

5. Leegstand, Vastgoed

Gewijzigd: verhoging risicobedrag

Als gevolg van de economische ontwikkelingen, demografische ontwikkelingen en de ingezette bezuinigingsmaatregelen loopt de gemeente risico op een toenemende leegstand van gemeentelijk vastgoed, een overschot aan kantoren en appartementen. De economische crisis zorgt voor een cumulerend effect door nog meer leegstand en minder markt. Door de ingestelde bezuinigingen is niet uit te sluiten dat huurders van gemeentelijk vastgoed failliet gaan of minder m² ruimte willen huren, hetgeen de leegstand vergroot.

De totaal geraamde huuropbrengsten bedragen ongeveer € 7 miljoen, het risico van leegstand wordt voor de relatief lage huren opgevangen binnen de exploitatie. Uitgangspunt is dat tegenvallende verhuurinkomsten en leegstand afgedekt worden binnen de exploitatie Vastgoed.

Echter een drietal panden met een huuropbrengst van meer dan € 500.000 kennen een laag risicoprofiel, maar hebben wel direct een grote impact. De huuropbrengst van de Cacaofabriek, het Kunstkwartier en de Bibliotheek bedragen samen € 1,8 miljoen. Het zeer onwaarschijnlijk risicoprofiel bedraagt € 700.000, waarmee een eerste jaar van leegstand opgevangen moet kunnen worden. In de begroting 2016 is abusievelijk rekening gehouden met een stelpost voor huurderiving van € 150.000.

6. *Vennootschapsbelasting*

Ongewijzigd

In 2015 en begin 2016 worden de gevolgen van de vennootschapsbelastingplicht voor de organisatie geïnventariseerd door het in kaart brengen van de bestaande activiteiten van de gemeente Helmond. Tevens wordt gekeken naar de samenhang met de BTW en de gevolgen van de Wet Markt & Overheid. De daadwerkelijke financiële en administratieve impact wordt beoordeeld. Duidelijk is dat de invoering van deze wet voor de gemeente leidt tot extra administratieve lasten als gevolg van het voeren van een fiscale administratie, het opstellen van een fiscale openingsbalans en het doen van belastingaangiften.

Naar alle waarschijnlijkheid gaat het daarbij om de volgende onderdelen: grondexploitatie, vastgoedexploitatie en parkeerexploitatie. De financiële administratie wordt hierop ingericht, hetgeen extra inspanning en capaciteit vraagt.

De eerste aangifte wordt niet voor 2018 gedaan. Gezien alle landelijke onzekerheden wordt het risico daarbij ingeschat op PM.

7. *BTW gelegenheid geven tot sport*

Ongewijzigd

Indien het gelegenheid geven tot sport wordt vrijgesteld van btw dan heeft dit financiële consequenties. Op investeringen die de afgelopen 10 jaar hebben plaatsgevonden kan herzienings-btw van toepassing zijn, hetgeen een incidenteel effect heeft. Toekomstige investeringen in sportaccommodaties worden duurder.

Structureel bestaat een mogelijk risico op een kostenverhoging van maximaal € 200.000, zijnde de huidige terug te vorderen btw op de jaarlijkse exploitatielasten.

8. *Effecten werkkostenregeling*

Ongewijzigd

De werkkostenregeling is per 1 januari 2015 ingevoerd. Dit heeft in 2015 geleid tot een naheffing van € 180.000, die opgevangen is binnen de exploitatie 2015. Ondanks de nodige beheersmaatregelen om de extra kosten voor 2016 en verder te reduceren, is de kans aanwezig dat ook de komende jaren de werkkostenregeling tot naheffing zal leiden. Een naheffing van € 150.000 is ook voor volgende jaren een waarschijnlijk risico.

9. *Fiscale claims*

Gewijzigd: verlaging risicobedrag

Ten aanzien van diverse (fiscale) onderwerpen is het mogelijk dat er een claim uit voortkomt. deze afzonderlijke risico's worden samengevoegd tot één fiscaal risico.

Het betreft hier met name:

- Geschil belastingdienst ten aanzien van het Werkgeversplein
- Herziening btw-compensatie brandweerkazerne Brandevoort
- Fietsenstalling station (risico bij heffing vergoeding)

Op deze onderdelen wordt een onwaarschijnlijk risico van € 100.000 (de inschatting bij de begroting 2016 bedroeg € 320.000) ingeschat

10. *Afvalcontract Attero*

Gewijzigd: uitspraak toegevoegd

Door Attero is bij gemeenten een claim neergelegd bij gemeenten in verband met het vermeend niet nakomen van de aanleverplichtingen. Het mogelijke risico is de voorlopige claim van Attero tot februari 2017 van € 1,7 miljoen. Door gemeenten wordt deze claim betwist. Inmiddels is begin januari

2016 door Nederlands Arbitrage Instituut een uitspraak gedaan in ons voordeel in ieder geval voor de periode t/m 2014. Uw raad is daarover middels een raadsinformatiebrief van op de hoogte gebracht. Het is nog onzeker of Attero hiertoe vervolgstappen onderneemt. Daarnaast kan Attero nog een claim indienen voor de periode 2015 tot het einde van de contractperiode (2017). In de reserve Afvalstoffenheffing zijn voldoende middelen opgenomen om dit risico af te dekken, tot het moment dat hierover volledige duidelijkheid is. Hierdoor is het restrisico nihil.

11. Samenwerkingsverbanden

Bestaande samenwerkingsverbanden

a. Omgevingsdienst Zuidoost Brabant (ODZOB)

Ongewijzigd

Bij de oprichting van de ODZOB is personeel van het voormalige SRE overgegaan. Een aantal personeelsleden zijn daarbij ingeschaald op een lagere functie, met behoudt van salaris (garantielonen). De kosten voor de 5 jaren komen grotendeels ten laste van de Metropoolregio Eindhoven, die daarvoor incidentele dekking heeft. Dit is de uitkomst van een mediation traject tussen ODZOB en MRE.

Met ingang van juli 2017 zullen deze kosten ten laste van de gehanteerde uurtarieven van de ODZOB gebracht worden. Daarmee worden de taken die de ODZOB uitvoert voor gemeenten duurder. Het Helmondse deel (12% op basis van inwoners) bedraagt structureel € 50.000 waarbij de kans waarschijnlijk is dat dit risico zich voordoet. Echter indien ingestemd wordt met de resultaatbestemming bij programma 12 Milieu, waarbij de vorming van een bestemmingsreserve ODZOB voorgesteld wordt, zal het restrisico nihil bedragen.

Nieuwe samenwerkingsverbanden

b. Ontvlechting ten behoeve van GR Peel 6.1 en Werkbedrijf Atlant de Peel

Gewijzigd, risico ontvlechting ten behoeve van GR Peel 6.1 komt te vervallen.

De gemeenschappelijke regeling Werkbedrijf Atlant de Peel is nieuw op te richten. Daarbij worden zowel bestaande als nieuwe (van het Rijk overgedragen) taken overgedragen aan een nieuwe organisatie. Vooral met betrekking tot de reeds bestaande taken betekent dit een ontvlechtingsvraagstuk voor de gemeente Helmond. In het totaal gaan ruim 150 fte vanuit de gemeente overgeplaatst worden naar de nieuwe gemeenschappelijke regeling. Dit brengt zowel op de directe formatie, op de ondersteunende formatie als op de overhead een kans op ontvlechtingskosten met zich mee. Indien de overdracht van de ondersteunende formatie later dan 1 januari 2016 plaatsvindt ontstaan tijdelijk extra te financieren ontvlechtingskosten. Ervan uitgaande dat de overdracht van de helft van de overheadfuncties direct realiseerbaar is, wordt dit waarschijnlijke risico ingeschat op € 1,2 miljoen voor W&I.

Eind 2015 heeft de gemeente Helmond besloten om de taken op het gebied van jeugdzorg, Wmo en BMS niet onder te brengen in de gemeenschappelijke regeling Peel 6.1. Dit houdt in dat er een ander soortige ontvlechting ontstaat. Helmond gaat hierbij namelijk naar alle waarschijnlijkheid alleen verder. Daarmee blijft de kwantificering van het eerder opgenomen risico van ontvlechting Zorgpoort van € 450.000 gehandhaafd.

Het risico van ontvlechting W&I kan opgevangen worden door de reservering van de winstuitkering Atlant Groep 2014, deze bijdrage is in 2015 gestort in de reserve achtervang I-deel.

12. Schade door natuurgeweld

Ongewijzigd

Bij natuurrampen kunnen in de openbare ruimte grote schades ontstaan die niet door verzekering worden gedekt. Door goed regulier onderhoud in de openbare ruimte, vooral bomen, wordt dit risico zoveel mogelijk beheerst. De kans dat zich een natuurramp voor doet is onwaarschijnlijk, maar heeft wel een grote impact, geschat op € 1 miljoen. Hetgeen een restrisico betekent van € 100.000.

13. Calamiteiten

Ongewijzigd

Calamiteiten, rampen met een grote impact en schade op de Helmondse bevolking. Het actueel houden van het beschikbare rampenplan. Door regelmatig overleg met ketenpartners (politie, veiligheidsregio, ggd etc.) wordt dit risico zoveel mogelijk beheerst. De kans dat zich een calamiteit voordoet is onwaarschijnlijk maar kent een grote impact, geschat op € 5 miljoen. Daarmee is het restrisico € 500.000.

14. Contractuele verplichtingen gemeente

Gewijzigd

Als gevolg van de economische ontwikkelingen en door de raad besloten bezuinigingsmaatregelen bestaat de kans dat partijen failliet gaan. Op basis van contractuele verplichtingen kan het zijn dat de gemeente geconfronteerd wordt met mogelijke frictiekosten van deze partijen. Dit mogelijk risico wordt ingeschat op € 500.000. Inmiddels is besloten om hiervoor een voorziening te treffen ad € 225.000, zie paragraaf 6.4 toelichting op de balans: passiva.

15. Doorontwikkeling organisatie

Gewijzigd

De organisatie van de gemeente Helmond wordt de komende jaren aangepast voor de veranderende vraag naar dienstverlening en aan de samenwerking binnen het Werkbedrijf Atlant de Peel. Dit betekent investeren in de kwaliteit van de organisatie waardoor de dienstverlening verder wordt geoptimaliseerd. De processen binnen de organisatie worden daartoe ook in verregaande mate gedigitaliseerd en er zal veel meer worden gedaan in co-creatie. Voor deze doorontwikkeling zijn extra middelen uitgetrokken, waarbij vooralsnog geen rekening is gehouden met frictie- of mobiliteitskosten voor het personeel. Hierbij wordt uitgegaan van een risico van € 5 miljoen, het een waardering van 25%.

Algemene risico's

Naast die hiervoor benoemde specifieke risico's kennen alle gemeenten ook algemene risico's, bijvoorbeeld macro-economische ontwikkelingen en rente-, loon- en prijsontwikkelingen. Ook zijn er onzekerheden over (toekomstig) rijksbeleid en ontwikkelingen in wet- en regelgeving (bijvoorbeeld fiscale wetgeving) die risico's met zich meebrengen. Door deze onzekerheden is het op dit moment vaak nog niet mogelijk de eventuele financiële omvang van deze risico's te kwantificeren. Deze risico's zijn onzekerheden die nagenoeg niet beïnvloedbaar noch kwantificeerbaar. Indien deze algemene risico's voor de gemeente Helmond leiden tot meer specifieke en kwantificeerbare risico's zullen deze opgenomen worden bij de specifieke risico's. In een cyclisch proces worden deze risico's voortdurend up-to-date gehouden.

1. *Ontwikkelingen Gemeentefonds (incl. herverdeling) en aanvullende bezuinigingen .*

Ongewijzigd

Wijzigingen in het uitgavenniveau van de Rijksoverheid, waaronder (verdere) bezuinigingen, hebben invloed op de ontwikkeling (accres) van het gemeentefonds en brengen daarom financiële risico's met zich mee (trap-op trap-af systematiek). Eveneens kunnen aanpassingen van de maatstaven (aantal bijstandsgerechtigden, leerlingenaantallen etc.) leiden tot wijzigingen. Dit kan bijvoorbeeld doordat het Rijk de tarieven aanpast, maar ook de aantallen kunnen wijzigen. En daarnaast is de uitkeringsfactor ook van grote invloed op de uitkering.

2. Economische ontwikkelingen

Ongewijzigd

De huidige economische situatie brengt een aantal mogelijke risico's met zich mee waarvan de omvang en kans van optreden lastig in te schatten zijn. De ontwikkelingen in Helmond volgen redelijk het landelijk beeld en werken door in verschillende uiteenlopende gebieden zoals bijv. het aantal bijstandsgerechtigden, de grond- en woningverkoop, leegstand van gemeentelijke panden en onze eigen (belasting) inkomsten. Gemeenten lopen met name risico bij de zgn 'open eind' financieringen, zoals op de WWB-uitkeringen, bijzonder bijstand, Jeugd en Wmo-voorzieningen, leerlingenvervoer e.d.. Daarnaast zijn de economische ontwikkelingen ook van invloed op het rijksbeleid en daaruit volgende gemeentelijke inkomsten uit het gemeentefonds. Een en ander kan leiden tot lagere rijksinkomsten, welke niet altijd (zonder meer en meteen) binnen de begroting kunnen worden opgevangen.

3. Bezuinigingen en frictiekosten

Ongewijzigd

Verschuivende budgetten in de begroting zijn gebaseerd op algemene veronderstellingen bijvoorbeeld loon- en prijspeil, aantallen inwoners of woningen, rentestand, bezoekersaantallen en bezuinigingen. Dit kan uiteraard ook tot mee- of tegenvallers leiden en het mogelijk niet realiseren van de afgesproken doelstellingen. Ook de voorgestelde bezuinigingen brengen de nodige risico's met zich mee. Bezuinigingen kunnen niet haalbaar blijken, op termijn pas realiseerbaar zijn dan wel leiden tot de nodige frictiekosten.

De hieruit voortvloeiende financiële problemen worden in principe binnen de betreffende beleidsterrein opgelost.

4. Planschades, fiscale claims en overige juridische geschillen

Ongewijzigd

Mede door de toegenomen juridisering van de samenleving en door specifieke ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en jurisprudentie worden gemeenten in toenemende mate geconfronteerd met verzoeken tot schadevergoedingen. Voor zover bekend, zijn er thans geen procedures gaande, die de vermogenspositie sterk zouden kunnen aantasten.

5. Schade als gevolg van bestuurlijk of ambtelijk handelen

Ongewijzigd

Inherent aan het overheidshandelen op lokaal niveau is dat er korte lijnen zijn tussen bestuurders en ambtenaren enerzijds en ondernemingen of burgers anderzijds. Het is bijna onvermijdelijk dat daarbij wel een toezeggingen, mededelingen e.d. worden gedaan (bijv. in het kader van vergunningverlening of subsidieverstrekking) die later niet haalbaar blijken of die niet meer terug te draaien zijn. Uiteraard dienen dergelijke zaken zoveel mogelijk te worden voorkomen. Dit kan met name door goede procedures op te stellen, maar naar verwachting zijn deze risico's nooit helemaal uit te sluiten.

6. Wijzigende wet- en regelgeving

Gemeenten zullen moeten voldoen aan door de hogere overheden opgelegde wet- en regelgeving. Wijzigingen daarop zullen door de gemeenten ingevoerd moeten worden. Dit kan leiden tot wijzigingen in de organisatie als gevolg van overdracht van taken en daarbij behorende financiële consequenties, zoals bij de 3 decentralisaties. Wijzigingen op fiscaal gebied of als gevolg van de BBV kunnen leiden tot administratieve en ook mogelijk financiële consequenties. De belangrijkste wijzigingen voor de gemeente Helmond zijn momenteel;

- a. *Decentralisaties sociaal domein*
- b. *Vennootschapsbelasting overheidsbedrijven*
- c. *Verandering BTW wetgeving Sport*
- d. *Omgevingswet*
- e. *Vernieuwing BBV (toerekening rente en overhead)*

Nieuw

Eind 2018 zal volgens planning de nieuwe Omgevingswet in werking treden. Met de nieuwe Omgevingswet wordt het uitgebreide stelsel van wet- en regelgeving in het domein van de fysieke leefomgeving ingrijpend herzien en vereenvoudigd. 26 wetten (rond thema's als milieu, ruimtelijke ontwikkeling, verkeer, water, cultuurhistorie, etc.) gaan geheel of gedeeltelijk op in deze nieuwe raamwet. Dit moet leiden tot meer integraliteit in afweging en besluitvorming. Hieraan verbonden zit de ambitie om te komen tot deregulering in het domein van de fysieke leefomgeving. Deze ambitie wordt overigens niet direct juridisch afgedwongen. De afwegingen hieromtrent worden (binnen de vastgelegde rijksregels) in principe bij de desbetreffende overheid gelegd.

Het definitieve Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV met de wijzigingen voortvloeiende uit het traject Vernieuwing BBV en uit de invoering van de Vennootschapsbelasting is op 17 maart 2016 geplaatst in het Staatsblad (nr 2016, 101). De consequenties daarvan en eventuele risico's daaromtrent worden momenteel nader onderzocht.

Financiële kengetallen

Vanaf de jaarrekening 2015 is op basis van het BBV verplicht om een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen in de begroting. De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De voorgeschreven kengetallen geven het volgende beeld:

<i>Kengetallen</i>	Jaarstukken 2015	Begroting 2015	Jaarstukken 2014
1.a Netto schuldquote	35,7%	43,0%	53,4%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	28,5%	34,9%	35,2%
2. Solvabiliteitsrisico	55,7%	50,5%	49,9%
3. Grondexploitatie	41,5%	36,2%	40,8%
4. Structurele exploitatieruimte	16,0%	1,6%	2,7%
5. Belastingcapaciteit	101,7%	102,0%	99,5%

Netto schuldquote

Een goed kengetal om de hoogte van de schulden van een gemeente te beoordelen, is de netto schuld als aandeel van de inkomsten. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen des te meer schuld een gemeente kan aangaan.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen de 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen de 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Voorzichtigheid is dan geboden aldus de VNG.

Helmond heeft bij de jaarrekening 2015 een netto schuldquote van 35,7%, een verlaging ten opzichte van zowel de begroting 2015 als de jaarrekening 2014. Indien de netto schuldquote gecorrigeerd wordt voor alle verstrekte leningen aan derden, wordt de netto schuldenlast verlaagd. Dit levert voor de Helmond een lagere schuldquote op van minder dan 29%.

Hieruit blijkt dat Helmond een goede score heeft, de druk van de rentelasten en aflossing op kan vangen binnen de exploitatie.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De ratio geeft het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal.

De solvabiliteit geeft aan op welke wijze de bezittingen, die op de actiefzijde van de balans staan, zijn gefinancierd, namelijk met eigen vermogen en/of vreemd vermogen.

Een solvabiliteit van ongeveer 50% geeft aan dat de helft van het totale vermogen van de gemeente gefinancierd is met eigen vermogen. In 2015 ligt de solvabiliteit iets hoger, namelijk op 55,7 % als gevolg van een stijging van het eigen vermogen.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant beoordeelt ieder jaar of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten. In Helmond is het percentage gestegen van 40,8% in 2014 naar 41,5% in 2015. Hoe hoger het percentage hoe groter het financieel risico gegeven de huidige marktomstandigheden.

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie en de risico's wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid resp. bij de risico's in deze paragraaf.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

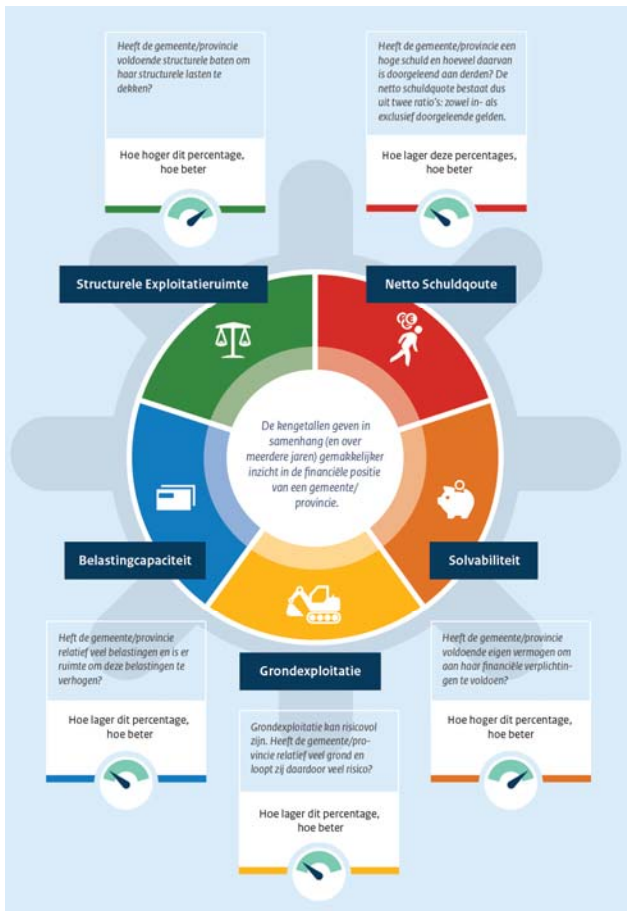
Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen.

Dit ratio is voor de Helmond positief, dat wil zeggen dat nog niet alle structurele baten vast liggen in structurele lasten. De ratio bij de jaarrekening 2015 is hoog vanwege het voordelige jaarrekeningresultaat waarbij ook op een aantal structurele kostenposten minder is uitgegeven.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in een bepaald jaar te vergelijken met het landelijk gemiddelde in het voorgaande jaar en uit te drukken in een percentage.

De totale woonlasten liggen voor Helmond, met 101,7% in de buurt van het landelijk gemiddelde. Ook blijft de gemeente Helmond met de woonlasten binnen de zogenaamde artikel 12-norm, zoals aangegeven bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit eerder in deze paragraaf.

5.2 Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen

5.2.1 Onderhoudsplan wegen en openbare verlichting

Onderhoud wegen:

De volgende werken uit het Programma Onderhoud Wegen 2015 (POW 2015) zijn in 2015 (gedeeltelijk) uitgevoerd:

- Kanaaldijk Zuidoost : Rijbaan en parkeerplaatsen
- Chopinlaan e.o : Alle verhardingen
- Kluisstraat : Rijbaan
- Houtsdonk : Fietspad
- Europaweg (parallelweg) : Voetpad
- Karel Doormanlaan : Rijbaan en voetpad
- Uiverlaan : Opstelstroken rijbaan
- Rijnbergseweg : Fietspad
- Bruhezerweg / Brouhuissedijk : Rijbaan
- Jonker Karellaan / Kruisschotseweg : Rijbaan
- Twijnsterhof : Alle verhardingen
- Oostende : Rijbaan + opstelstroken
- Mercuriuslaan : Parkeerterrein
- Ruusbroeclaan e.o. : Rijbaan (bijdrage)
- Jupiterlaan : Parkeerterrein
- Roggedijk : Bermverhardingen

De volgende werken zijn nog in uitvoering – restant uitvoering begin 2016

- Schutterslaan e.o. : Rijbanen
- Rijnlaan : Alle verhardingen

Van de POW-werken die in 2016 fysiek worden uitgevoerd is 80% van de definitieve ontwerpen gereed.

Openbare verlichting:

In het kader van het beheer en onderhoud van de openbare verlichting zijn in 2015 de onderstaande werken uitgevoerd (POW 2015).

- Basstraat e.o.
- Breedijk e.o.
- Dolomieten e.o.
- Groningenhof e.o.
- Lucas Gasselstraat e.o.
- Klaproosplein e.o.
- Rijnlaan e.o.
- Irenelaan e.o.
- Ruusbroeclaan e.o.
- Maccallastraat e.o.

5.2.2 Onderhoudsplan kunstwerken

In april 2013 is het Gemeentelijk Kunstwerkenbeheerplan (GKP) 2013-2017 door ons vastgesteld en ter kennisname naar de commissie gestuurd. Dit plan geeft de kaders waarbinnen het beheer van civieltechnische kunstwerken gedurende de planperiode plaatsvindt. Per eind 2015 heeft de gemeente Helmond 161 civieltechnische kunstwerken en ca. 18,7 km kade- en/of keermuur met een totale vervangingswaarde van ca. 173 miljoen euro.

Het reguliere onderhoudswerk voor 2015 is uitgevoerd.

Voor de jaarschijf 2015 was een aantal grotere projecten opgenomen. De stand van zaken is als volgt:

- De voorbereiding van de vervanging van sluisen 8 en 9. De eerste onderzoeken zijn in gang gezet, de definitieve uitwerking wacht nog op de uitkomsten van het onderzoek naar multimodaal ontsloten bedrijventerreinen.
- Conserveren/schilderen van de fietsbrug over de Zuidwillemsvaart (Bloemvelderbrug). Het werk is uitgevoerd.
- Het vervangen van de leuning bij de vijver in de Warande is uitgevoerd.
- Conservering/schilderen wanden Henri Dunanttunnel: het werk is niet uitgevoerd in verband met een spoedreparatie aan de voegen van de brug Geldropseweg. Het werk is op nieuw opgenomen in de programmabegroting 2016.
- Fontein 't Cour waterdicht maken: het werk is niet uitgevoerd in verband met besluitvorming rondom de bezuinigingen. Besloten is de fontein te ontmantelen en de fonteinbak een andere invulling te geven. Hierover is overeenstemming met de Vereniging van Eigenaren.
- In 2015 is een spoedreparatie uitgevoerd aan de voegen van de brug Geldropseweg. Hierdoor zijn een aantal geprogrammeerde werkzaamheden naar achteren geschoven.

5.2.3 Waterlopen / waterpartijen

De gemeente heeft een beheersysteem waarin alle watergangen en vijvers, waarvoor zij het onderhoud uitvoert, zijn vastgelegd. In 2015 had de gemeente 158 km waterlopen, 14 vijvers, bijna 8 km kanaal en 1113 duikers in beheer en onderhoud. Dit areaal is niet gewijzigd ten opzichte van 2014. In 2015 is het baggerwerk aan de singels BZOB uitgevoerd. Het waterschap Aa en Maas heeft hier een financiële bijdrage aan geleverd. Voor 2015 stond ook het baggerwerk van een aantal wateren in de Groene Loper op de agenda. Dit is niet uitgevoerd in verband met budgettaire beperkingen. Voor 2016 is dit opnieuw opgenomen in de programmabegroting.

De reguliere onderhoudswerkzaamheden aan de waterlopen, waaronder het maaiwerk en het doorspuiten van duikers, zijn conform planning uitgevoerd.

5.2.4 Onderhoudsplan rioleringen (G.R.P)

In oktober 2009 is ons vigerende Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) vastgesteld voor een planperiode 2010-2015. Daarin zijn de gemeentelijke beleidslijnen voor de invulling van de zorgplichten voor stedelijk afvalwater, hemelwater en grondwater vastgelegd. Het GRP is een wettelijk verplichte planvorm.

In het GRP is, naast het beleid, ook het beheer en onderhoud van riolering en aanpalende voorzieningen vastgelegd. De gemeente Helmond beschikt per 31 december 2015 over ca. 633 km riolering (inclusief persleidingen en drukriool), 70 km drainage, 201 gemalen (inclusief drukrioolgemalen), 16 bergbezinkbassins, 7 IBA's (systemen voor individuele behandeling van afvalwater) en nog enkele aanpalende voorzieningen. De totale vervangingswaarde bedraagt ca. € 337 miljoen (prijsspeil 2009).

De kwaliteit van de riolering is in Helmond op een acceptabel niveau. Voor de kwaliteitsbewaking van de riolering wordt uitgegaan van inspecties die uitgevoerd en geanalyseerd worden volgens de NEN-normen. De resultaten hiervan worden ingevoerd in het beheersysteem en zijn mede aanleiding voor het nemen van maatregelen.

De reguliere onderhoudswerkzaamheden zoals omschreven in het operationeel programma rioleringen 2015 (OPR 2015) zijn uitgevoerd. De investeringswerken uit het OPR 2015 zijn in voorbereiding of in uitvoering. Een aantal werken van voorgaande jaren liep nog door in 2015.

5.2.5 Onderhoudsplan groen

Areaalontwikkeling groen

De werkelijk onderhouden oppervlakte openbaar groen bedroeg eind 2015 in totaal 1.130 hectare. Hiervan was ca. 66 hectare natuurgebieden, ca. 552 hectare bossen en ca. 512 hectare openbaar groen. Daarnaast werden er 49.226 bomen onderhouden.

In het openbare groen is nog steeds sprake van een areaal groei. Bruto nam het areaal met bijna 7.5 hectare toe en is het areaal openbaar groen 512 hectare groot geworden.

Tenslotte kan gemeld worden dat, door boomwissel- en saneringsplannen, het aantal te onderhouden bomen wederom licht (ca. 1%) is afgenomen. Beleidsuitgangspunten in Bomenvisie ed. ('kwaliteit voor kwantiteit') en het toepassen van de in 2013 vastgestelde Richtlijnen duurzame aanplant ('plant een boom goed of plant hem niet') in onze (her-)inrichtingsplannen (waarvan in 2015 o.a. in Brandevoort en Akkers diverse saneringsplannen zijn uitgevoerd) hebben zichtbare invloed op het bomenareaal.

Beleidsdocumenten en plannen

Voor het Beheerplan Stedelijk Groen is gekozen om een andere aanpak dan oorspronkelijk beoogd te hanteren. Middels het wijksgewijs opstellen van zgn. Groenvisies (gericht op beheer en onderhoud) is beoogd hier de komende jaren invulling aan te geven. De eerste hiervan, de Groenvisie Helmond-Oost, is in februari 2014 door het college vastgesteld.

In het licht van het coalitieprogramma als ook de bezuinigingsopgave 2015 en verder wordt momenteel ambtelijk de opbouw, inhoud en de vorm van de groenvisies herbezien.

In 2015 is hard gewerkt aan het formuleren van beleid voor de boomwortelproblematiek stadsbreed, resulterend in de ambtelijke afronding eind 2015 van de Kadernota aanpak boomwortelopdruk. Besluitvorming hierover wordt verwacht in februari 2016.

5.2.6 Onderhoud gebouwen

Resultaten

In 2015 is de voorbereiding en uitvoering van een groot aantal projecten, zowel op het gebied van renovatie, onderhoud en nieuwbouw gestart dan wel opgeleverd. Het aantal slooprojecten was beperkt. Verder is er een begin gemaakt met enkele specifieke duurzaamheidsprojecten. De voorbereiding en uitvoeringsbegeleiding vindt voor het grootste deel door eigen medewerkers plaats. Het uitvoerend werk zelf is ondergebracht bij aannemers.

Een aantal van deze projecten zijn:

- Plaatsing van zonnepanelen op daken van diverse gemeentelijke panden
- Vervangingsprojecten installaties (verwarming, luchtbehandeling en electra) van gemeentelijke gebouwen
- Opstellen en uitvoeren van het contracten-onderhoud
- Schilderprojecten gemeentelijke gebouwen
- Dakvervangingsprojecten gemeentelijke gebouwen
- Renovatie en oplevering van de Geseldonk
- Start voorbereiding realisatie definitief theater in de OLV-kerk
- Asbestsanering en groot onderhoud Kasteel
- Geluidsaneringsprojecten Spoorzone en Kasteelherenlaan
- De verbouwing en renovatie van de Leonardusschool en vm Lakei
- Diverse onderhouds- en uitbreidingsprojecten basisscholen, waaronder de Toermalijn

- Diverse kleinschalige bouwkundige onderhoudsprojecten.

De uitvoering van het onderhoud aan de gemeentelijke objecten geschiedt volledig planmatig aan de hand van de MOP's (meerjarenonderhoudsplanningen). In 2015 zijn die planningen allemaal geactualiseerd.

Doorgaans zijn onderhoudsprojecten relatief klein van omvang, maar in 2015 zijn enkele grotere projecten gestart en (deels) uitgevoerd (Leonardus, Toermalijn, Lakei) om panden verhuurgeschikt te maken.

De veiligheidsaspecten in gemeentelijke gebouwen genieten hoge prioriteit. Veelal is dat contractueel geregeld (liftkeuringen, controle van de brandmeldinstallaties, blusmiddelen, verwarmingsketels).

Geplande financiële taakstellingen zijn gerealiseerd. In de onderhoudsbegrotingen voor de komende jaren wordt een structurele bezuiniging van € 200.000,- per jaar doorgevoerd.

De inkomsten staan in de stagnerende vastgoedmarkt onder druk, ook voor wat betreft het gemeentelijke, maatschappelijke vastgoed. Niettemin is er sprake van een goed rekeningresultaat, onder meer doordat enkele gebouwen in Helmond-oost zijn gesloopt en herontwikkeld voor woningbouw. Verder is via Vastgoed een aantal appartementen in Suytkade verkocht, en zijn de voormalige schoolwoningen in Dierdonk met boekwinst aan de man gebracht. De leegstand van de voormalige bibliotheek blijft een doorn in het oog: als echter naar het totale areaal gekeken wordt dan is die zeer gering: een "moeilijk" gebouw als Lakei is opnieuw verhuurd, drie lege schoolgebouwen (Leonardus, Toermalijn, De Rakt/Groningenhof) zijn volledig bezet, de kinderopvanglocaties zijn ondanks de bezuinigingen open en verhuurd gebleven en verder is sprake van enkele initiatieven die zeer kansrijk zijn.

Risico's

Enkele panden staan nog leeg, waarmee leegstandskosten gepaard gaan. Wat daarvan de invloed zal zijn op het exploitatieresultaat 2016, is afhankelijk van de eventuele verkoopopbrengsten, c.q. de nieuw af te sluiten huurcontracten. In het huidige economische klimaat is de vraag naar huisvesting beperkt, zeker in relatie tot het totale aanbod, waardoor huur- en koopprijzen onder druk staan. Ook de verkoop van leegkomende panden blijft moeilijk. Niettemin is de verwachting dat de leegstand binnen de gemeentelijke vastgoedportefeuille nog verder zal afnemen (Markt 213 en De Terp). Zo mogelijk worden panden verkocht voorzover ze een minder prominente maatschappelijke functie hebben en biedingen marktconform zijn.

Door het planmatig aangepakte onderhoud in de gemeentelijke gebouwen in de afgelopen jaren en de uitgevoerde maatregelen op veiligheidsgebied (brand, legionella, wateraccumulatie, electra-keuringen e.d.) lijken de risico's op technisch gebied wat beperkter, maar dat neemt niet weg dat zich altijd een calamiteit kan voordoen

Duurzaamheid

In de komende jaren zullen meerdere duurzaamheidsmaatregelen (led-verlichting, na-isolatie van daken, gevels en pompen, HR-ketels met slimme besturingen, zonnepanelen, e.d.) uitgevoerd worden. Daar waar koppelingen mogelijk zijn, zullen ze gelijktijdig met de reguliere onderhoudswerkzaamheden in uitvoering worden gebracht. Er staat een programma van € 3.000.000,- op de rol, dat belangrijk bijdraagt aan milieudoelstellingen. De geplande investeringen in energiebesparingen in de grote gemeentelijke gebouwen verdienen zichzelf terug. Op dezelfde basis is in 2015 een begin gemaakt met een onderzoek om ook in de wijkhuizen duurzaam en rendabel te investeren.

5.3 Paragraaf Bedrijfsvoering

Voor een goede dienstverlening aan de burger is een gerichte efficiënte bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. In de praktijk moet dit tot uiting komen in het goed bedienen van de klanten van onze gemeente, interne en externe processen efficiënt te laten verlopen en zorgvuldige besluitvorming te garanderen.

Concreet gaat het om een goede dienstverlening aan de burger, namelijk door:

- een efficiënt werkende organisatie;
- een zorgvuldig besluitvormingsproces;
- een gestructureerde planning en beheersing van de beleidsuitvoering;
- waar mogelijk op een verantwoorde wijze benutten van ICT-mogelijkheden;
- de beschikbaarheid van gemotiveerd en gekwalificeerd personeel.

In dit verband gaan we achtereenvolgens in op:

- Planning- en control instrumenten;
- Personeel en organisatie;
- Arbobeleid;
- Informatievoorziening en ICT;
- Wet- en regelgeving.

5.3.1 Planning en Control instrumenten

De P&C-instrumenten behoren zodanig te zijn ingericht dat deze de organisatie en het bestuur ondersteunen bij het formuleren van beleid(svoornemens), het monitoren en bijsturen hierop en het verantwoorden hierover. Door middel van de voorjaarsnota en de programmabegroting ondersteunen we bij het formuleren van beleid(svoornemens). Via de berap's monitoren we hierop en sturen we waar nodig bij. In de jaarrekening vindt de verantwoording over de programmabegroting plaats. De doorontwikkeling van P&C-instrumenten is een continue aandachtspunt binnen de gemeentelijke organisatie. Ook in 2015 zijn diverse acties ondernomen gericht op kwaliteitsverbetering en versterking van de beheersing:

- De voorjaarsnota heeft een meer kaderstellend karakter gekregen en is daarmee, als opmaat naar de programmabegroting, een nota welke nadrukkelijk meer op hoofdlijnen is;
- De gewijzigde opzet van de voorjaarsnota is voortgezet in de totstandkoming van de programmabegroting 2016 zodat deze onder andere beter zelfstandig leesbaar is;
- De programmabegroting 2016 is digitaal beschikbaar gesteld;
- De processen van de verschillende P&C-producten zijn verder geoptimaliseerd voor de gemeentelijke organisatie.
- De financiële verordening ex. artikel 212 Gemeentewet, inclusief de bijbehorende nota's voor het Investeringsbeleid en Reserve- en voorzieningenbeleid zijn geactualiseerd door uw raad vastgesteld. Deze zijn in werking getreden met ingang van 1 januari 2016.

5.3.2 Personeel en Organisatie

Organisatieverandering

In 2015 is het nieuwe HR-programma opgesteld voor de gemeentelijke organisatie met het doel om de organisatie dusdanig in te richten dat daarmee deze kwalitatief en financieel voldoet aan het plan van aanpak door het college vastgesteld in april 2015. Onderstaand treft u een overzicht aan van hetgeen in 2015 is gedaan of in gang gezet is en in 2016 of verder gestalte zal krijgen.

Hygiëne factoren als basis: administratie, managementinformatie en wetgeving

Beoogd wordt om de doelmatigheid en de signaalfunctie van de administratie te verhogen. Digitaal inzicht is nodig ten aanzien van vaste formatie, bezetting, vacatures, uitstroom, inhuur, contractbeheer, gebruik gesprekkencyclus, kwaliteiten medewerkers. Dit veelal in samenspraak met de financiële administratie, interne zaken en automatisering.

Hiertoe is in 2015 een nieuw werkproces in- en uitdiensttreding ontwikkeld en geïmplementeerd dat recht doet aan sturing op deze basis.

Sociaal statuut als randvoorwaarde

Om de verandering mogelijk te maken wordt een sociaal statuut geschreven. Dit is gereed en is op het moment van schrijven van deze jaarrekening onderwerp van gesprek met het georganiseerd overleg.

Een voorwaardenscheppende structuur

Om te komen tot de gewenste organisatieverandering te komen, is het nodig om te komen tot een structuur die voorwaardenscheppend is. Dit betekent een verplating en een herverdeling van bevoegdheden om flexibiliteit van handelen mogelijk te maken. Ook de fusie tussen Atlant en werk- en inkomen leidt tot veranderingen in de organisatie.

In 2015 is de conceptstructuur ontwikkeld in samenspraak met het veranderteam, de ondernemingsraad en grote groepen van medewerkers. Eind 2015 is gestart met de formalisering van de structuur.

Cultuur: vormgeven aan de daadwerkelijke verandering

Cultuur "hangt niet in de lucht". Cultuur zijn hardnekkige gedragspatronen tussen mensen, en veelal ingegeven door attitudes en waarden. De gewenste verandering in de organisatie vraagt om aanpassingen in gedrag bij het management, medewerkers en bestuur. In 2015 zijn de eerste aanzetten daartoe ambtelijk aangedragen welke in 2016 en verder vorm gaan krijgen. Deze aanzetten zijn gedeeld met het college en ook terug te vinden in het organisatie rapport 'Mensen maken de stad, samen maken wij het verschil'.

Mobiliteit en leren; Ontwikkel- en Mobiliteitscentrum en Helmond academie

Voor organisatieverandering is in 2015 een Ontwikkel- en Mobiliteitscentrum opgezet dat in 2016 operationeel wordt. In het Ontwikkel- en Mobiliteitscentrum is o.a. oog voor interne doorstroming, boventalligheid en loopbaanperspectief, generatiemanagement en diversiteit. In de Helmond academie is aandacht o.a. voor leiderschap, vakmanschap, adviseur zijn, communicatietechnieken, feedback geven en teamontwikkeling. In 2015 zijn hier de ambtelijke adviezen voor uitgewerkt welke in 2016 geïmplementeerd worden.

Leiderschap bij medewerkers, managers en directie

In de nieuwe filosofie is leiderschap op alle niveaus gevraagd. Voor directie, managers en medewerkers zijn daarvoor in 2015 profielen opgesteld. Bij de implementatie van de nieuwe structuur in 2016 wordt uitgegaan van deze nieuwe profielen.

Recruitment

Het recruitmentbeleid moet richting geven aan de nieuwe organisatie. In 2015 zijn op dit terrein nog geen specifieke acties geweest. Dit wordt in 2016 verder vorm gegeven.

Plaats en onafhankelijk werken

Flexibel werken past en versterkt de wijkgerichte dienstverlening en het domein bestuur en beleid. Ook biedt het kans om de balans werk-privé beter te organiseren. Het nieuwe werken vraagt een en ander van huisvesting, Arbo en informatiebeveiliging. In 2015 zijn de eerste aanzetten hiervoor gereed gemaakt. Bij de operationalisering van de structuur in 2016 worden onderdelen ervan geïmplementeerd.

Andere kijk op externen

De Nederlandse arbeidsmarkt bestaat voor ongeveer 30 % uit flexibele krachten. Het is wenselijk in het AOG-beleid externe arbeidskrachten niet te zien als "voor even". Het idee is deze groep van medewerkers op te nemen in het AOG-beleid. Tegelijk is het zaak te duiden voor welke taken en prioriteiten vaste arbeidskrachten noodzakelijk zijn en voor welke taken en prioriteiten externe arbeidskrachten wenselijk zijn. In deze laatste groep vallen bijvoorbeeld specifieke deskundigen. In 2015 is op dit terrein nog geen actie ondernomen. In 2016 wordt, gezamenlijk met de afdeling inkoop, op dit gebied een project opgestart.

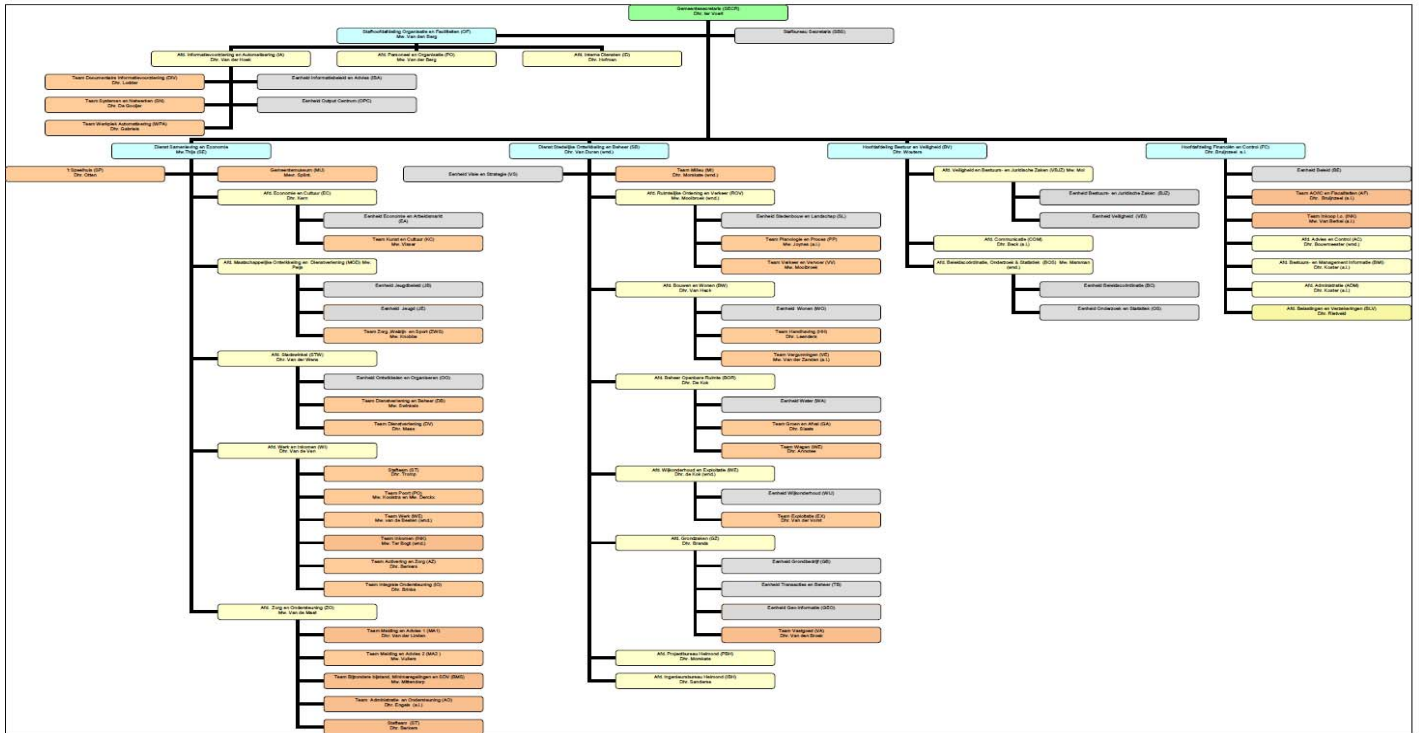
Gezondheidsmanagement

In de kijk op arbeid en organisatie is een accentverschuiving waarneembaar richting gezondheid van medewerkers. Veel kenmerken voor arbeidstevredenheid, affectieve binding en goed werknemerschap hebben ook een effect op gevoelens van veiligheid, welzijn en gezondheidsklachten. Tegelijk is er tegenwoordig meer en specifieke aandacht voor gezondheid. Ook het plaats en onafhankelijk werken en de context van sommige functies (bijvoorbeeld werk en inkomen) maakt aandacht voor gezondheid (in ieder geval Arbo en veiligheid) nodig. Een integratie van arbeid, organisatie en gezondheid ligt voor de hand.

Hierover is in 2015 met het georganiseerd overleg gesproken. De afspraak is dat in 2016 en verder dit beleid gestalte moet gaan krijgen.

Organigram per 4 januari 2016

Organigram 4 januari 2016

Analyse personele formatie en inhuur

In deze paragraaf wordt ingegaan op de kosten van de personele formatie in relatie tot de inhuur omdat deze nauw gerelateerd zijn aan elkaar. Daarbij is zo goed mogelijk geprobeerd om de verschillende categorieën inhuur te onderscheiden omdat daar verschillende oorzaken aan ten grondslag liggen. Omdat dit onderscheid in 2015 nog niet helder in de financiële administratie werd vastgelegd is dit een benadering op hoofdlijnen. Vanaf 2016 worden de verschillende typen inhuur in de hernieuwde administratie bijgehouden.

Formatie

In onderstaande tabel is de bezetting per 31 december 2015 en de daaraan gerelateerde kosten afgezet tegen de begroting 2015.

	Begroting 2015		Realisatie 2015		Verschil		
	Fte	€	Fte	€	Fte	€	
Bestuur en veiligheid	43	3.518.000	42	3.340.000	1	178.000	V
Financiën en Control	64	4.398.000	54	3.888.000	10	510.000	V
GS & College BW	17	1.854.000	20	1.858.000	-3	-4.000	N
Griffie	3	1.012.000	3	873.000	-	139.000	V
Organisatie en Faciliteiten	72	5.586.000	67	5.362.000	5	224.000	V
Samenleving en Economie	308	19.753.000	256	16.701.000	52	3.052.000	V
Stedelijke ontwikkeling en Beheer	204	14.974.000	186	13.568.000	18	1.406.000	V
Totaal	711	51.095.000	628	45.590.000	83	5.505.000	V

Op de vaste formatie is in 2015 per saldo een onderuitputting gerealiseerd van €5,5 mln. Dit wordt veroorzaakt doordat de bezetting op 31 december feitelijk 83 fte's lager was dan begroot. Dit heeft aan de ene kant te maken met het feit dat Helmond gebruik maakt van een flexibele schil. Anderzijds is voor de uitvoering van bepaalde (nieuwe) taken zoals in het sociaal domein meer dan gemiddeld gebruik gemaakt van inhuurkrachten. Tot slot zijn in verband met de naderende organisatieontwikkeling ontstane vacatures bewust niet ingevuld om daarmee zoveel mogelijk mogelijkheden te behouden voor de invulling van functies in de nieuwe organisatie en voor de invulling van de bezuinigingstaakstelling met ingang van 2017.

Inhuur:

In 2015 is voor € 11,5 mln aan kosten verantwoord voor externe inhuur. Zoals uit onderstaande tabel valt af te lezen is de ruimte tussen begrote formatie en werkelijke bezetting grotendeels benut om tijdelijk personeel oftewel derden in te huren ter vervanging van bestaande formatie.

	Begroting 2015		Realisatie 2015		Verschil		
	Fte	€	Fte	€	Fte	€	
Vervanging formatie			73	4.869.000	-73	-4.869.000	N
Sociaal Domein	57	3.210.000	81	4.564.000	-24	-1.354.000	N
Specifieke inhuur	28	1.831.000	32	2.106.000	-4	-275.000	N
Totaal	85	5.041.000	186	11.539.000	-101	-6.498.000	N

*Het aantal Fte's aan inhuur is een benadering en berekend door de totale lasten op basis van het gemiddelde uurtarief per categorie te herleiden naar Fte's op basis van een 36-urige werkweek.

Het aantal fte's dat ingehuurd is ter vervanging van vacatures binnen de vaste formatie bedraagt circa 73 fte's. Hiermee is een bedrag gemoeid van € 4,9 mln. Omdat ook een deel van de inhuur binnen het sociaal domein ter vervanging van bestaande formatie is gedaan is het beeld dat het formatiebudget volledig is uitgeput. In de tweede categorie inhuur zit namelijk ook een deel ter vervanging bestaande formatie binnen het sociaal domein.

De relatief forse inhuur op het sociaal domein (Werk & Inkomen en Zorg & Ondersteuning) heeft verschillende oorzaken.

Binnen Werk & Inkomen was een deel van de formatie die uiteindelijk over gaat naar het Werkbedrijf/Atlant (nog) niet structureel gefinancierd in de begroting van Helmond. Hiervoor was tijdelijke financiering beschikbaar waarvoor is ingehuurd. Daarnaast voerde Helmond deze taken via een Dienstverleningsovereenkomst ook uit voor de andere Peelgemeenten waarvoor formatie is overgekomen. Door de voorziene overgang naar het werkbedrijf/Atlant zijn deze extra formatieplaatsen niet allemaal vast ingevuld, maar is hierop deels ook ingehuurd.

Binnen Zorg & Ondersteuning is voor de nieuwe taken binnen WMO en Jeugd (nog) geen extra formatie toegevoegd aan de organisatie maar is besloten hier eerst op in te huren omdat de benodigde omvang nog onzeker was. De inhoud van de nieuwe taken, de omvang en samenstelling van het klantenbestand en van de zorgvraag waren onzeker. De kosten hiervan zijn ten laste gebracht van het programmabudget binnen programma Zorg & Welzijn. Dit is in de begroting niet vertaald door het inhuur budget te verhogen, hetgeen de afwijking verklaart tussen begroot en gerealiseerd.

Aan begrote inhuur op het sociaal domein was in totaal €3,2 mln opgenomen in de begroting; gerealiseerd is zo'n €4,6 mln. Omdat een deel binnen het sociaal domein zoals eerder aangegeven ook de inhuur ter vervanging van vaste formatie is en een deel van de voorziene inhuur niet als

zodanig is begroot gaat de vergelijking in de tabel niet helemaal op. Door de onderuitputting op de vaste formatie te relateren aan de hogere (dan begrote) kosten op de eerste twee categorieën inhuur ontstaat het volgende beeld.

Omschrijving	Begrote lasten in €	Werkelijk lasten in €	Vershil in €	
Salariskosten vast personeel	51.095.000	45.590.000	5.505.000	V
Vervanging formatie & Sociaal Domein	3.210.000	9.433.000	-6.223.000	N
Totaal	54.305.000	55.023.000	-718.000	N

Op basis van deze vergelijking is per saldo €0,7 mln meer verantwoord dan begroot aan inhuur. De dekking hiervan zit binnen het programma Zorg & Welzijn en heeft voornamelijk te maken met de nieuwe taken voor WMO en Jeugd waarvoor zoals aangegeven geen verhoging van het budget voor inhuur is doorgevoerd. Op de taken die Helmond voor de andere Peelgemeenten heeft gedaan op dit terrein is ook ingehuurd. Deze lasten zijn doorbelast aan de betreffende gemeenten en maken geen onderdeel uit van dit (Helmondse) overzicht.

Specifieke inhuur (de derde categorie) wordt hoofdzakelijk gepleegd voor werkzaamheden waarvoor de gemeente Helmond de expertise niet in huis heeft. Hierbij gaat het veelal om specifieke projecten of specifieke expertise, bijvoorbeeld in verband met de doorontwikkeling van de organisatie. Op deze categorie is per saldo €0,3 mln meer uitgegeven. De dekking voor deze meerkosten zit deels binnen de programma's (projecten) en voor het overige deel binnen de onderuitputting op overige organisatiebudgetten.

De overall conclusie is dus dat er in 2015 een onderuitputting is op de vaste formatie van €4,9 mln. Deze ruimte is gebruikt om tijdelijke inhuurkrachten te kunnen financieren. Vooral binnen het sociaal domein is veelal gebruik gemaakt van inhuurkrachten in verband met nieuwe taken en de onzekerheden m.b.t. de toekomstige positionering van de taken, mede voor de Peelregio. Per saldo zijn alle kosten gedekt in 2015, waarbij volgens afspraak ook kosten zijn toegerekend aan de programmabudgetten. Door de wijze van verrekenen en administreren in 2015 is de dekking vanuit de programmabudgetten niet expliciet zichtbaar op de kostenplaatsen.

Opbouw in leeftijd naar m/v per dienst en totaal (exclusief Raad)

Leeftijd	Geslacht		Eindtotaal		
	Man	Vrouw		M	V
<25	0	0	0		
25 - 29	5	12	17		
30 - 34	13	25	38		
35 - 39	22	46	68		
40 - 44	38	54	92		
45 - 49	48	77	125		
50 - 54	63	64	127		
55 - 59	63	64	127		
=> 60	78	47	125		
Eindtotaal	330	389	719	45,9%	54,1%

Organisatie breed is de verhouding man/vrouw in 2015 als volgt: 46% is man en 54% is vrouw. Tussen de diensten bestaan wel verschillen.

Verder kan men zien dat onze organisatie een omgekeerde piramide is. Het zwaartepunt van ons personeelsbestand ligt in de leeftijdscategorieën 45+. Dit betekent dat we in de komende jaren rekening moeten houden met een relatief grote uitstroom van personeel en dat kennisborging en verjonging in de organisatie belangrijke thema's worden.

Arbeidsverzuim

	Verzuim- percentage <i>(incl. zwangerschap)</i> 2015	Verzuim- percentage <i>(excl. zwangerschap)</i> 2015	Verzuim- percentage <i>(incl. zwangerschap)</i> 2014	Verzuim- percentage <i>(excl. zwangerschap)</i> 2014
Raadsgriffie	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Hoofdafdeling Bestuur en Veiligheid	4,51	4,51	2,48%	2,48%
Hoofdafdeling Financien en Control	6,11	5,39	5,33%	5,11%
Stafbureau secretaris	0,86	0,86	3,66%	3,66%
Stafhoofdafdeling Organisatie en Faciliteiten	4,85	4,42	1,41%	1,41%
Dienst Stedelijke ontwikkeling en Beheer	4,06	3,98	3,28%	2,99%
Dienst Samenleving en Economie	6,77	6,38	6,17%	5,79%
Gemeente Helmond	5,39	5,09	4,40%	4,14%

Het verzuim binnen onze gemeente is gestegen ten opzichte van 2014, maar blijft onder het landelijk gemiddelde verzuimcijfer voor gemeenten (Bron: A&O fonds: 2014: 5,1%, cijfers 2015 worden in mei bekend gemaakt). We hebben een aantal jaar geleden een vernieuwde verzuimaanpak geïntroduceerd met behulp van Falke en Verbaan. In 2016 krijgt dit thema opnieuw aandacht.

5.3.3 Arbobeleid

De tactische en operationele uitvoering van het strategische arbobeleid is in 2015 door de preventiemedewerkers Arbo uitgezet binnen de organisatie.

Naar aanleiding van de in 2012 gehouden RI&E (Risico Inventarisatie & Evaluatie) zijn in 2015 nieuwe acties uitgevoerd. Daarbij is de focus gelegd op medewerkers die belast zijn met buitenwerkzaamheden. Dit in het kader van het vernieuwde en aangescherpte agressiebeleid.

Arbo kenmerkt zich in 2015 door adviezen ten aanzien van Arbo werk gerelateerde zaken zoals:

- lancering interactieve Arbo informatie pagina op Intranet ten behoeve van preventieve voorlichting inzake arbeidsrisico's voor medewerkers en het bevorderen en stimuleren van Arbo bewustzijn en duurzame inzetbaarheid.
- werkplekonderzoeken en aanpassingen werkplekken door middel van het faciliteren van ergonomische en preventieve hulpmiddelen o.a. verticale muizen, RSI software, beeldschermbrillen, zit-sta bureaus aangepaste bureaustoelen ect.

Agressie

In het kader van het vernieuwde en aangescherpte agressiebeleid zijn in 2015 de volgende acties uitgezet: Werving en training informeel BIT team en tijdelijke coördinator Agressie en geweld

5.3.4 Informatievoorziening en ICT

Informatievoorziening is vanaf 2015 een strategisch thema binnen de gemeentelijke organisatie. Dat is terecht en noodzakelijk omdat de gemeente een informatie verwerkend bedrijf bij uitstek is in een samenleving die steeds digitaler is en wordt.

De digitalisering van de organisatie is niet alleen nodig omdat de wereld rondom ons steeds digitaler wordt. De digitalisering maakt vooral ook een betere dienstverlening tegen lagere kosten mogelijk. Dan gaat het niet alleen om het digitaal aanvragen van producten en diensten maar ook bijvoorbeeld om het digitaal ondersteunen van professionals bij maatwerkgesprekken aan de keukentafel. De beschikbaarheid van goede en volledige informatie, plaats- en tijdonafhankelijk, is cruciaal voor een kwalitatief goede dienstverlening.

Dit alles is een interessante ontwikkeling in een tijdsgewricht waar de kosten van overheidsorganisaties flink onder druk staan, zo ook in Helmond. Het digitaal werken in de organisatie van de gemeente Helmond is zodoende een voertuig waarmee de krimp van de organisatie gestalte kan krijgen en tegelijkertijd een voertuig om de nieuwe organisatie slimmer te laten werken dan voorheen.

In 2015 is gestart met het programma Dienstverlening & Digitalisering binnen de organisatie. Via een portfolio van circa 20 projecten is een start gemaakt met het gestructureerd opwaarderen van het niveau van informatiseren. In het onderstaande worden de resultaten daarvan kort toegelicht in 4 onderdelen:

1. Sociaal Domein in regionale context
2. Doorontwikkeling dienstverlening
3. Digitaal en zaakgericht werken
4. Professionaliseren van de organisatie

1. Sociaal Domein in regionale context

In 2015 is bijzondere aandacht besteed aan de nieuwe taken die in het kader van de decentralisaties naar de gemeente zijn gekomen. Dit bovendien in de context van de regionale samenwerkingsgedachte. Kort samengevat zijn de volgende resultaten geboekt:

- *Nieuwe taken digitaal ondersteund*
De nieuwe werkprocessen m.b.t. WMO, Jeugd en Werk en Inkomen zijn digitaal ingebed in geautomatiseerde systemen en bieden zodoende een goede basis om de nieuwe taken uit te voeren. En dat in de gehele Peelregio.
- *Werkbedrijf Atlant De Peel (WADP)*
Stappen zijn gezet om op een verantwoorde wijze de verzelfstandiging van WADP mogelijk te maken. Dit proces is nog niet afgerond. Gezamenlijk wordt bovendien gewerkt aan een lange termijn I-strategie.

- *Digitale berichten en facturering zorgaanbieders*
Flinke stappen zijn gezet in het digitale berichtenverkeer met zorgaanbieders (van opdrachtverlening tot facturering). Zeer belangrijk voor snelle en adequate betalingen.
- *Managementinformatie*
De eerste opzet voor managementinformatie ten behoeve van bestuur en management van de Peelgemeenten (waaronder Helmond) is gerealiseerd.
- *Privacy*
Bijzondere aandacht is en wordt gegeven aan de borging van privacy.
- *Regiesysteem voor de toegang*
Tenslotte is gestart met het komen tot een regiesysteem. Hiermee wordt het mogelijk dat professionals in het veld in meer samenhang en regie kunnen gaan samenwerken.

2. Doorontwikkeling dienstverlening

- *Visie op dienstverlening*
Voor de gemeentelijke dienstverlening is een ambitieuze visie ontwikkeld. Het digitaal ontsluiten van informatie is hierbij een belangrijk thema. Zo ook het op orde brengen van onze basisadministraties en het invoeren van nieuwe manieren van interacteren, zoals chatfuncties.
- *Topvragenwebsite.*
Voorbereidingen worden getroffen om de gemeentelijke website om te bouwen naar een dienstverleningskanaal. Dat betekent een transformatie van 'zenden' naar 'dienstverlening en interacteren'. De nieuwe gemeentelijke website wordt in 2016 een feit.
- *Kanaalopschoning*
Een goede dienstverlening staat of valt met een eenduidige kanaalkeuze voor inwoners en bedrijven. Een apart project is inmiddels opgestart om het aantal postbussen, websites, externe emailadressen en dergelijke op te schonen en tot een minimum terug te brengen.
- *Servicenormen*
Een zelfbewuste dienstverlening vraagt om heldere en ambitieuze servicenormen. Dit zal gebeuren in samenspraak met onze inwoners en bedrijven. Medio 2016 wordt dit afgerond
- *MijnOverheid.nl en E-Overheid voor bedrijven*
Net als de Belastingdienst is ook de gemeente Helmond inmiddels aangesloten bij MijnOverheid.nl, het dienstverleningskanaal van de overheid voor de toekomst. De evenknie voor bedrijven (E-overheid) wordt in navolging hiervan opgepakt.
- *Digitaliseren Workflow verplichtingen en facturen*
Met het project Digitaliseren Workflow Verplichtingen en Facturen wordt de procedure van factuurverwerking efficiënter ingericht en verkort. Hiermee kan de gemeente Helmond haar facturen in de toekomst veel sneller betalen. Dit is een grote wens vanuit het MKB. Alle voorbereidingen zijn getroffen. Uitsluitend vindt in de eerste helft van 2016 plaats

3. Digitaal en zaakgericht werken

- *Digitaal zaakgericht werken – OZO golf1*
Dit onderwerp had in 2015 topprioriteit. Er is hard gewerkt aan alle voorbereidingen om geheel digitaal te gaan werken in de hele organisatie. Hierdoor wordt het vinden van stukken veel eenvoudiger terwijl de samenwerking tussen afdelingen sterk wordt verbeterd. Omdat iedereen te maken krijgt met het Digitaal en Zaakgericht werken en het grote impact heeft op de manier van werken, wordt veel aandacht besteed aan het meenemen van de organisatie (mensen) in deze verandering. Begin 2016 vindt implementatie plaats.
- *Aanpak fysieke dossiers/documenten*
In 2015 is een project opgestart om de analoge informatie in de organisatie op te schonen. Beoogd effect/resultaat van dit project:

- o volledige en betrouwbare dossiers in beheer bij DIV
- o potentiële risico op informatieverlies en een informatiebeveiligingsincident te verminderen

Tientallen blauwe papiercontainers zijn afgevoerd met overtollig materiaal, rond de 100 archiefkasten naar de opslag gegaan en is er bij de meeste medewerkers een positieve(re) bewustwording ontstaan betreffende het omgaan met (documentaire) informatie.

- *Duurzaam digitaal beheersysteem – regionaal*

Het programma Duurzaam Digitaal Beheersysteem Zuidoost-Brabant is het programma waarin 20 gemeenten met het RHC-Eindhoven samenwerken. Doelstelling van dit programma is om een digitale archiefbewaarploaats te ontwikkelen die geschikt is als verantwoorde opslag, ontsluiting en beschikbaarstelling van digitale ‘archiefdocumenten’. In 2015 is het programma voortvarend van start gegaan en is naast de nodige info- en kennissessies, ook een website ontwikkeld en beschikbaar gesteld.

- *Digitaliseren bouwvergunningen*

De fysieke bouwvergunningen tot en met 1989 zijn gedigitaliseerd en in digitale vorm overgedragen aan het RHC-Eindhoven. Helmond is hiermee de eerste in de regio Zuidoost-Brabant die de wettelijk verplicht over te dragen bouwvergunningen heeft gedigitaliseerd op basis van substitutie. De in het project opgedane kennis en ervaring vindt gretig aftrek zowel binnen als buiten de eigen regio.

- *Digitaal vergaderen*

Op gebied van digitaal vergaderen is in 2015 het volgende gerealiseerd:

- o De Raad is inmiddels voorzien van de benodigde voorzieningen (Ipad en de applicatie Notubox). Deze zijn in het laatste kwartaal van 2015 uitgerold. Tot begin februari 2016 wordt de Raad zowel digitaal als analoog bediend. Daarna wordt het volledig digitaal.
- o In navolging van de Raad is ook het college voorzien van een digitale vergadervoorziening (Notubox) en de benodigde devices (Ipads).
- o Eind 2015 is gestart met een digitale vergaderomgeving (Notubox) voor het MT. In 2016 wordt dit verder opgepakt, ingericht en uitgebreid.

- *Basisregistraties op orde*

Burgers en bedrijven kunnen uiterlijk in 2017 zaken die ze met de overheid doen, zoals het aanvragen van een vergunning, digitaal afhandelen. De overheid moet dit proces faciliteren. Bovenstaande is alleen correct mogelijk op basis van juiste gegevens. Basisgegevens op orde betekent:

- 1) Burgers en bedrijven verstrekken nog maar één keer gegevens aan de overheid.
- 2) Het stelsel van basisregistraties zorgt voor het uitwisselen van gegevens binnen de overheid.
- 3) Gegevens zijn beschikbaar voor betere dienstverlening richting burgers en bedrijven.

In 2015 is de Basisregistratie Personen (BRP) geslaagd voor de interne audit en is een groot deel van de kwaliteitsachterstanden van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) weggewerkt. Ook is de transitie voltooid van de bestaande Grootchalige Basiskaart Helmond (GBKH) naar de sinds 1 januari 2016 wettelijk verplichte Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT). Begin 2016 sluit de gemeente Helmond aan op de nieuwe wijze van leveren Basisregistratie Kadaster (BRK-Levering) en de Landelijke Voorziening Waardering Onroerende Zaken (LV-WOZ).

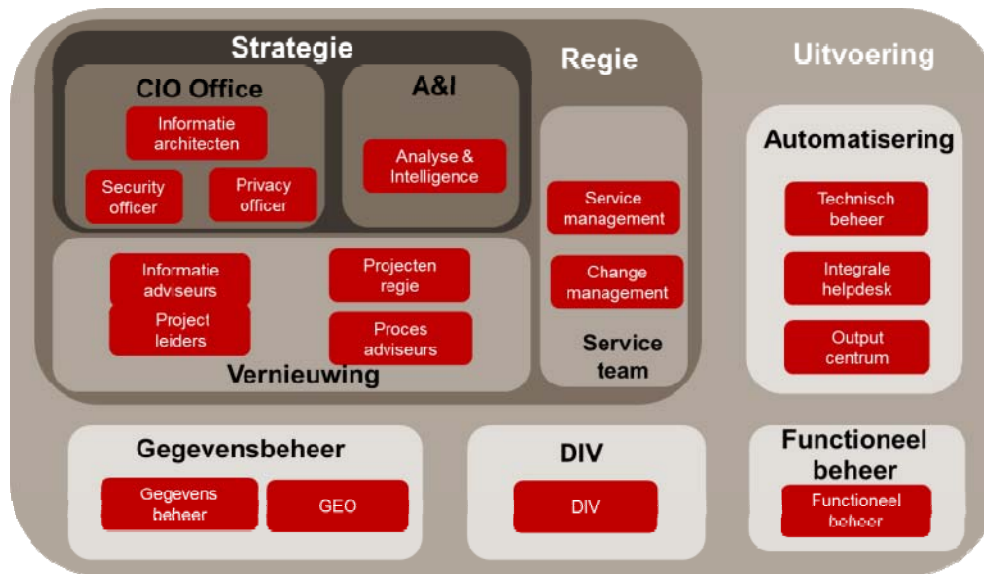
- *Update groenbeheersysteem*

Voor het beheer van “Riool”, “Wegen”, “Water” en “Groen” is een belangrijke verbetering doorgevoerd. Alle domeinen worden in de toekomst beheerd in een en dezelfde applicatie, namelijk Obsurv van Grondmij. Dit belangrijke project wordt in de eerste helft 2016 afgerond. Hiermee is het beheer van de openbare ruimte optimaal digitaal ingericht.

4. Professionaliseren van de organisatie

Het onderkennen van het belang van digitalisering vraagt om een bijpassende vertaling naar de organisatie. Anders dan de traditionele gedachte aan een 'technische' afdeling, wordt in de nieuwe organisatie-opzet 'informatie'- breed geïnterpreteerd. Dat verklaart waarom bijvoorbeeld bestuurlijke informatie (onderzoek en statistiek), big data, procesadviseurs en informatiebeveiliging in deze afdeling belegd zijn.

Hieronder een visueel overzicht van de eenheden die onderdeel gaan uitmaken van de nieuwe afdeling Informatievoorziening en Automatisering (IVA):

Ontwikkelopgaven

De diverse eenheden krijgen een aantal specifieke ontwikkelopdrachten mee:

- Automatisering : opwaarderen en verbreden van de (interne) helpdeskfunctie
- Functioneel beheer : professionaliseren van functioneel beheer organisatie breed
- DIV : na digitaliseringsslag de postintake overhevelen naar Klantcontact
- Gegevensbeheer : 1. toekomstvisie op GEO. 2. Professionaliseren en centraliseren datacenter
- Serviceteam : kwaliteitsborging, opdrachtgeverschap, change-management vormgeven
- Vernieuwing : procesondersteuning aan de lijnorganisatie (slank en slim werken)
- Analyse&Intelligence : van analoge informatie naar digitale informatieanalyse (big data);
nieuwe vormen van informatie gestuurd beleid ontwikkelen incl. visualisatie
- CIO office : inrichten i-architectuur en compliance (naleven kaders en regelgeving)

De bovenstaande ontwikkelopgaven zijn de opdrachten voor het nieuwe management in de nieuwe organisatie die in de tweede helft 2016 van start gaat.

5.3.6 Wet- en regelgeving

Alle Helmondse regels zijn sinds 2011 opgenomen in de CVDR (Centrale Voorziening Decentrale Regelgeving) en raadpleegbaar via www.overheid.nl. Daarnaast zijn de regels ook toegankelijk via onze eigen website (zie www.helmond.nl/regelgeving). Het lukt ons het regelingenbestand actueel te houden en waar nodig te verbeteren en te dereguleren. Elke nieuwe regeling en elk wijzigingsvoorstel wordt (in kwalitatieve zin) getoetst op doeltreffendheid (effectiviteit), doelmatigheid, uitvoerbaarheid, naleefbaarheid en handhaafbaarheid. Het jaar 2015 stond vooral in het teken van deregulering en administratieve lastenverlichting waarbij de focus op de Helmondse ondernemers lag. Het project deregulering wordt in 2016 voortgezet.

5.4 Paragraaf verbonden partijen

5.4.1 Algemeen

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's wordt in deze jaarverantwoording aandacht besteed aan andere rechtspersonen, waarmee de gemeente Helmond een bestuurlijke én een financiële band heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een participatie of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld, die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente Helmond.

Het inzichtelijk maken van de verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat verbonden partijen vaak beleid uitvoeren dat de gemeente in principe ook zelf kan blijven doen. De gemeente mandateert als het ware de verbonden partij daarvoor. De tweede reden betreft de kosten, het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

5.4.2 Publiekrechtelijke rechtspersonen

Per 31 december 2015 participeert de gemeente Helmond in 7 gemeenschappelijke regelingen. Het jaar 2015 heeft in het teken gestaan van aanpassing van een aantal gemeenschappelijke regelingen aan de wijzigingswet Wet gemeenschappelijke regelingen. Ook in 2016 worden nog enkele gemeenschappelijke regelingen gewijzigd moeten worden. Het nadenken over mogelijkheden tot verbetering van de democratische legitimatie heeft er toe geleid dat gezocht is naar mogelijkheden om de betrokkenheid van de gemeenteraden te vergroten.

Onzerzijds is hierbij ingestoken op het structureel opnemen van evaluatiebepalingen van gemeenschappelijke regelingen. Een keer per vier jaar achten wij een evaluatie noodzakelijk. De bedoeling is dat de gemeenteraad bij de vraagstelling betrokken wordt en uiteraard de gelegenheid heeft om te oordelen over de uitkomst van het evaluatieonderzoek. Aandacht vragen wij ook voor de governance bij de openbare lichamen. Het is van belang dat deze "in control" zijn, gezien de steeds groter worden bestuurlijke en financiële belangen.

De uitgaven die voortvloeien uit deelname aan gemeenschappelijke regelingen zijn verplichte uitgaven die in de gemeentebegroting opgenomen dienen te worden. Op grond van het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen heeft uw raad de mogelijkheid opmerkingen over de ontwerp begroting kenbaar te maken aan het algemene bestuur van de betreffende gemeenschappelijke regeling. Uw raad is in het voorjaar in de gelegenheid het gevoel van uw raad kenbaar te laten maken over de gepresenteerde ontwerpbegrotingen van de 7 openbare lichamen waarin wordt deelgenomen

Deelgenomen wordt aan de gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Regio Eindhoven. Per 1 januari 2015 is de Wet afschaffing plusregio's in werking getreden. De Wgr-taken m.b.t. mobiliteit zijn daarmee per 1 januari 2015 overgegaan naar de provincie Noord-Brabant en de Regionale Huisvestingsverordening gaat daarmee naar de gemeenten.

Op basis daarvan heeft het Metropoolregio Eindhoven zich in 2015 doorontwikkeld tot een bestuurlijk platform met een kleine servicegerichte organisatie die de regionale strategie uitwerkt op de thema's economie, infrastructuur, ruimte en ook het regionale stimuleringsfonds beheert.

Tot 2018 wordt gewerkt aan de afbouw van de oude SRE-organisatie. Herplaatsing van het personeel en uitstroom is het gevolg. Om de financiële gevolgen op te vangen is een transformatiereserve in het leven geroepen. Wij monitoren periodiek of de hiervoor geraamde middelen toereikend zijn.

In 2015 is de gemeenschappelijke regeling Blink gewijzigd. De gemeente Deurne is per 1 januari 2016 toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling Blink.

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden. Deze wet is door de gemeente Helmond in 2015 uitgevoerd op basis van een aantal bilaterale lichte gemeenschappelijke regelingen met de Peelgemeenten en gemeente Geldrop-Mierlo. Hierbij is samenwerking gezocht met de gemeenschappelijke regeling Atlant Groep. Dat is gebeurd in het perspectief van de vorming van het Werkbedrijf Atlant De Peel per 1 januari 2016. Vooruitlopend op dat proces is voor 2015 een Tijdelijk Samenwerkingsconvenant opgesteld waarin afspraken zijn vastgelegd over de vorming van het Werkbedrijf en de wijze waarop kernpartners betrokken worden in dat proces. Daarmee wordt voldaan aan de verplichting om een bestuurlijk samenwerkingsverband te organiseren waarin gemeenten, werkgevers en werknemers betrokken worden bij het inrichten van het werkbedrijf. Het convenant heeft een tijdelijk karakter. Op 1 december 2015 heeft uw raad ingestemd met de definitieve gemeenschappelijke regeling Werkbedrijf Atlant de Peel, deze is per 1 januari 2016 in werking getreden. De overgang van het personeel van de afdeling Werk & Inkomen is voorzien medio 2016. Om de samenwerking tussen het Werkbedrijf Atlant De Peel en de gemeente Helmond te structureren in 2016 is een dienstverleningsovereenkomst opgesteld.

Het aanvankelijke voornemen om een groot aantal taken bij het openbaar lichaam Peel 6.1 onder te brengen is om een aantal reden niet uit de verf gekomen. Nadat eerder al besloten was de uitvoering van de Participatiewet te beleggen bij het Werkbedrijf Atlant de Peel is eind 2015 besloten de uitvoering van de WMO, Jeugdwet en BMS niet onder te brengen in het openbaar lichaam Peel 6.1 doch de uitvoering hiervan zelf te hand te blijven nemen. Uw raad is daar uitvoerig over geïnformeerd. Eerder in 2015 was al aangegeven dat voor het onderbrengen van andere taken bij het openbaar lichaam Peel 6.1 een pas op de plaats gemaakt wordt. In 2016 wordt een standpunt ingenomen over de toekomst is van het openbaar lichaam Peel 6.1. Momenteel is het een lege juridische entiteit.

5.4.3 Privaatrechtelijke rechtspersonen

Ontwikkeling Suytkade C.V.

In de raadsvergadering van 9 juni 2015 is het dossier Suytkade behandeld. Daarbij heeft uw raad kennis genomen van het bereikte onderhandelingsresultaat tussen de gemeente Helmond en Van Wijnen Groep in het kader van de gevolgde procedure 'wensen en bedenkingen'. Inhoudelijk is uw raad akkoord gegaan met het onderhandelingsresultaat. Dit betekent dat de bestaande contractuele relatie beëindigd is en de daarbij behorende juridische infrastructuur ontmanteld is. Op 14 september 2015 hebben wij uw raad laten weten dat gewerkt zou gaan worden aan de opstelling van de jaarstukken van de Grondexploitatie Maatschappij Suytkade (GEM) en het accountantsonderzoek door Deloitte Accountants B.V. De goedkeurende controleverklaring is op 25 november 2015 afgegeven. Op basis hiervan is décharge verleend aan de bestuurders en commissarissen van de GEM en Suytkade Beheer BV.

Van Wijnen is uit de GEM is getreden en daarmee de gemeente enig aandeelhouder en commanditaire vennoot is in de BV/CV. De eerste overeengekomen betalingstermijn van € 1,25 miljoen is inmiddels, begin 2016, ook door Van Wijnen voldaan. De betaling van de tweede termijn vindt over een jaar plaats in 2017.

Wij hebben eind 2015 besloten om tot volledige ontmanteling van de GEM over te gaan. Hierdoor voegt de gebiedsontwikkeling Suytkade zich in het Grondbedrijf.

De gemeente heeft nu de vrije hand in het acquireren van en afspraken maken met partijen voor het voltooiën van Suytkade.

Overzicht gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid waaraan Helmond deelneemt:

- I. Overzicht gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid waaraan Helmond deelneemt:
  1. *Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Eindhoven*

De GR SRE was gebaseerd op de Wijzigingswet Wgr-plus. Op 1 januari 2015 is de Wgr-plusstatus van het SRE vervallen. Vanaf dat moment is de provincie Noord-Brabant met deze taken belast. Op 25 februari 2015 is besloten over de wijziging van de gemeenschappelijke regeling in Metropoolregio Eindhoven.

Gevestigd: Raiffeisenstraat 18, 5611 CH Eindhoven (vanaf september 2015)

Aard activiteiten (belang)

Een bestuurlijk platform met een klein servicegerichte organisatie die de regionale strategie uitwerkt op de thema's economie, infrastructuur, ruimte en ook het regionale stimuleringsfonds beheert. Daarnaast beheert de Metropoolregio de gemeentelijke belangen op het gebied van cultuurhistorie en erfgoedbeheer via het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven. Tenslotte behartigt zij de belangen van taken nog voortvloeiend uit het SRE (Europese subsidieprojecten, ontwikkeling Landgoed Gulbergen, Besluit woninggebonden subsidies etc.)

Visie

Samen met andere overheden, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties wordt op regionale schaal van 21 gemeenten samengewerkt aan een gezamenlijke strategie op de domeinen economie, ruimte en mobiliteit.

Realisatie beleidsvoornemens

In 2015 zijn alle werkzaamheden verricht voor een succesvolle overgang van taken, middelen en dossiers naar de provincie als gevolg van het vervallen van de WGR-plusstatus. De werkplaats Economische Strategie heeft als opdracht om de afstemming over de vernieuwde Brainport Next Generation Agenda te verbeteren. Samen met Brainport Development zijn in de (sub)regio's bijeenkomsten Brainport in Beeld georganiseerd. Daarnaast is de regionale afstemming over de jaarplannen van stichting Brainport en de nieuwe meerjarenfinanciering 2017-2020 besproken. Met de regioraad is de afspraak gemaakt om in 2015 de werking van het Stimuleringsfonds te herijken. De werking van het fonds blijft gehandhaafd, wel zijn concrete acties geformuleerd om de toegankelijkheid en zichtbaarheid van het fonds te vergroten. Vanuit de werkplaats Werklocaties zijn in 2015 de subregionale detailhandelsvisies afgerond die de basis hebben gevormd voor de regionale detailhandelsvisie. De werkplaats werklocaties heeft deze regionale detailhandelsvisie ter instemming aangeboden aan de 21 gemeenteraden. De werkplaats Arbeidsmarkt werkt aan het ontwikkelen van een gedeelde visie op een arbeidsmarkt die optimaal aansluit bij de economische Brainport strategie. De relatie met het regionaal arbeidsmarktplatform is in 2015 opnieuw gedefinieerd. Vanuit de werkplaats Strategie en Ruimte is een begin gemaakt met het herijken van de Ruimtelijke Strategie Brainport door het in gang zetten van eerder genoemde onderzoeken en het deelnemen in trajecten van partners. De werkplaats Mobiliteit en Innovatie heeft een succesvolle lobby gevoerd om de Rijksmiddelen 'Ruit' deels voor regio te behouden, en de opgaven voor de regio ingebracht in het traject Bereikbaarheid Zuid-Nederland.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het Regionaal Platform is (formeel) de samenkomst van de colleges van de 21 gemeenten en opdrachtgever voor de uitwerking van de Regionale Agenda door de werkplaatsen. Het Algemeen

Bestuur, waarin alle 21 gemeenten door een lid vertegenwoordigd zijn, stelt de algemene kaders vast. Het Dagelijks Bestuur faciliteert de samenwerking in procedurele zin (voorbereiding en uitvoering van besluiten door het Algemeen Bestuur, vertegenwoordiging van de regionale belangen).

Burgemeester Blanksma-van den Heuvel is lid van Dagelijks Bestuur. Wethouder Van der Zanden is lid van het Algemeen Bestuur namens Helmond.

Wethouder Van Bree (werkplaats Arbeidsmarktregio) en wethouder Stienen (werkplaats Wonen) zijn bestuurlijke trekkers van de werkplaatsen vanuit het belang van de (sub)regio, niet vanuit het specifieke belang van Helmond.

De werkplaats Wonen heeft een visie op de regionale woningmarkt uitgebracht.

Bijeenkomsten van het regionaal platform zijn benut voor presentaties en workshop, en in juni 2015 voor kennismaking met het nieuwe college van Gedeputeerde Staten.

De Regionale Agenda 2015-2018 is in het Algemeen Bestuur op 25 februari 2015 vastgesteld. Een belangrijk thema uit de Regionale Agenda is het doorontwikkelen van het bestuurlijk netwerk. Dit heeft onder andere geleid tot het instellen van de Raadstafel²¹.

Onder de benaming 'oud SRE' zijn in 2015 nog taken uitgevoerd binnen de Metropoolregio Eindhoven in relatie tot 4 Europese projecten waarvan het SRE (lead)partner was en uit overige taken die het SRE verplicht is zelf uit te voeren.

Voor het realiseren van de eindafwerking, pre-nazorg en de nazorg van de stortplaats Gulbergen en de verdere ontwikkeling van het Landgoed Gulbergen wordt de Voorziening Gulbergen beheerd en aangewend. Er is een adviescommissie Gulbergen ingesteld.

Voor het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven is een bestuurscommissie ingesteld. Inhoudelijk is verkend hoe het archiefwezen bestand ingericht te krijgen tegen en op de digitale uitdagingen.

Risico's

1. Adequate besteding EU-middelen.
2. Realiseren transformatie binnen de budgettaire kaders, daarvoor heeft de Metropoolregio een transformatiereserve gevormd. Daarbij is het risico aanwezig dat deze reserve onvoldoende blijkt. Deze reserve is gevormd ten behoeve van de volgende risico's binnen de Metropool:
  - Wegvallende plus-status;
  - Transformatie SRE naar Metropool (transfertaken);
  - Garantiesalarissen ODZOB personeel t/m juni 2017.
3. Het niet voor handen hebben van middelen voor investeringen voortvloeiend uit Regionale Agenda 2015-2018, noch voor interne bedrijfsvoering om plannen tot ontwikkeling te brengen.

Financiering

Financiering o.b.v. middelen EU, derden en gemeentelijke bijdragen.

Het aandeel van de gemeente Helmond bedraagt 12%, gebaseerd op het aantal inwoners.

De voorlopige cijfers 2015 zijn nog niet voorhanden.

	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 6.929.000	€
Vreemd vermogen	€ 187.978.000	€
Resultaat	(2014) € 541.000	(2015) €
Bijdrage Helmond	(2014) € 1.297.000	(2015) € 1.276.000

2. *Gemeenschappelijke regeling reiniging Blink*

Gemeenschappelijke regeling reiniging Blink, raadsbesluit d.d.7 februari 2006, bijlagenr. 18

Gevestigd: Weg op den Heuvel 35; 5701 NV Helmond

Aard activiteiten (belang)

Uitvoering afvalinzamelings- en reinigingstaken.

<i>Bestuurlijke betrokkenheid</i> Een lid aangewezen door raad uit leden college (wethouder Smeulders) en een plaatsvervangend lid (wethouder De Vries).		
<i>Aard van activiteiten (belang)</i> De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie heeft tot het doel zorg te dragen voor gemeentelijke uitvoeringstaken op het vlak van de inzameling, sortering, vermarkting en (eind)verwerking van (grondstoffen in) grof en fijn huishoudelijke afvalstoffen, de gladheidsbestrijding en de reiniging van de openbare ruimte van de deelnemende gemeenten.		
<i>Realisatie beleidsvoornemens</i> Inspanningen binnen de gemeente op het gebied van afvalinzameling zijn gericht op het realiseren van de doelstellingen uit het landelijk Afval Plan II en de ambities uit de zgn. Mansveld-brief van januari 2014. In Helmond is dat vertaald in de Kadernotitie Afvalbeleid die op 11 maart 2014 is vastgesteld.		
<i>Risico's</i> 1. Verder teruglopen aanbod aan afvalstoffen/ noodzaak tijdig afbouw van lopende verwerkingscontracten.		
<i>Financiering</i> Deelnemende gemeenten betalen een bijdrage, gebaseerd op de werkelijke kosten van de uitvoering van de werkzaamheden. GR Blink kent een kostendekkende begroting gerelateerd aan hoogte Afvalstoffenheffing. Voor de kosten van de gemeente Helmond wordt verwezen naar programma 12 Milieu.		
	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat	(2014) € 0	(2015) € 0

3. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant Zuidoost

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant Zuidoost, raadsbesluit d.d. september 2013, raadsvoorstel 76. Gevestigd: Postbus 242, 5600 AE Eindhoven		
<i>Aard activiteiten (belang)</i> De Veiligheidsregio Brabant Zuidoost behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van: Brandweezorg; a. Ambulancezorg; b. Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; c. Rampenbestrijding en crisisbeheersing.		
<i>Bestuurlijke betrokkenheid</i> De gemeenteraad wijst de burgemeester aan. Zo nodig wordt burgemeester Blanksma-van den Heuvel vervangen door loco-burgemeester De Vries.		
<i>Aard van activiteiten (belang)</i> De Veiligheidsregio draagt zorg voor: a. de aangelegenheden die in het kader van de doelstelling van belang zijn en waarvan de uitvoering door de gemeente, na besluitvorming in het Algemeen Bestuur, aan de Veiligheidsregio wordt opgedragen; b. het uitvoering geven aan de taken van de Regionale Ambulance Voorziening (RAV) voor zover en voor zolang daartoe de Veiligheidsregio vergunninghouder is als bedoeld in de Wet ambulancezorg;		

- c. het ondersteunen van het gezag van de burgemeester in geval van een calamiteit;
- d. het integraal afstemmen van het door de gemeenten te voeren veiligheidsbeleid voor zover dit een relatie heeft tot de taakstelling van de Veiligheidsregio;
- e. het toetsen en adviseren van het gemeentelijk pro-actie en preventiebeleid ten behoeve van het (regionale) rampen- en crisisbeheersingsbeleid;
- f. het uitvoeren van de basisbrandweezorg en de organisatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing binnen de regio;
- g. het uitvoeren van verordeningen op het terrein van beleidskaders, operationele procedures en operationele leiding op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- h. het uitvoeren van de taken die bij of krachtens dienstverleningsovereenkomst door een gemeente in het kader van de doelstelling aan de Veiligheidsregio worden opgedragen.

Realisatie beleidsvoornemens

Het bevorderen van een veiligere leefomgeving voor mensen die in Zuidoost-Brabant wonen of verblijven. Als het noodzakelijk is, wordt professionele hulp geboden. De Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost is een organisatie waarin brandweer, GHOR en RAV (Regionale Ambulancevoorziening) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, beperken en bestrijden.

Risico's

1. Gemeente is aansprakelijk voor tekorten naar rato van de bijdrage aan de gemeente uit het gemeentefonds.
2. Mogelijkheden om opgedragen bezuinigingstaakstellingen te realiseren binnen aangegeven tijdsbestek.
3. Rechtspositionele vraagstukken als gevolg van afslanking organisatie en arbeidsonrust.

Financiering

Financiering geschiedt o.b.v. rijksbijdragen, bijdragen zorgverzekeraars, regiopolitie Brabant Zuidoost en de deelnemende gemeenten.

	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 7.500.000	€ 6.900.000
Vreemd vermogen	€ 28.700.000	€ 28.600.000
Resultaat	(2014) € 3.500.000	(2015) € 4.600.000

4. *Gemeenschappelijke regeling Werkbedrijf Atlant de Peel*

Gemeenschappelijke regeling Atlant Groep 2008 raadsbesluit d.d. 10 juni 2008, bijlagenr. 60. M.i.v. 1 januari 2016 is deze gemeenschappelijke regeling gewijzigd in Werkbedrijf Atlant de Peel raadsbesluit d.d. 1 december 2015, raadsvoorstel 96.

Gevestigd: Montgomeryplein 6, 5705 AX Helmond

Aard activiteiten (belang, t/m 31 december 2015)

Integrale uitvoering Wet sociale Werkvoorziening, alsmede activiteiten op het vlak van arbeidsreïntegratie en aangepaste arbeid aan personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand staan van de reguliere arbeidsmarkt.

Bestuurlijke betrokkenheid (t/m 31 december 2015)

De gemeente Helmond heeft het recht uit zijn midden, de voorzitter inbegrepen, 1 lid aan te wijzen, die tevens lid is van het algemeen bestuur. Het lid van het algemeen bestuur is tevens lid en voorzitter van het dagelijks bestuur (wethouder Van Bree).

Aard van activiteiten (belang, t/m 31 december 2015)

Het openbaar lichaam Atlant Groep heeft tot doel het in stand houden van een gemeenschappelijke voorziening voor de integrale uitvoering van de Wsw, de daaruit voortvloeiende en daarmee verband houdende voorschriften en regelingen alsmede het rechtstreeks of middellijk aanbieden van een integraal dienstenpakket op het gebied van arbeidsreïntegratie en aangepaste arbeid aan de op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staande inwoners van de gemeenten die deelnemen aan deze regeling.

Realisatie beleidsvoornemens

Uitvoeren van de taakstelling die door de Peelgemeenten is vastgesteld en is afgesproken met het werkbedrijf. In 2015 is op basis van de samenwerkingsconvenant met de afdeling Werk & Inkomen (W&I) van de gemeente Helmond en andere partners vorm gegeven aan de per 1 januari 2015 gedecentraliseerde Participatiewet. Binnen dit samenwerkingsconvenant is de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Werkbedrijf Atlant de Peel voorbereid.

Risico's

1. Als gevolg van de modernisering van de Wsw moet marktgericht geopereerd worden, waarbij risico's niet volledig afgedekt worden uit subsidies gemeenten.
2. Omzet is afhankelijk van economische ontwikkelingen.
3. De door de Atlant Groep opgerichte BV's dienen te functioneren onder bestuurlijke verantwoording en financieel toezicht van het bestuur van de Atlant Groep.
4. In 2015 is ingespeeld op bestuurlijke veranderingen en noodzakelijke aanpassing van bedrijfsprocessen die voortvloeien uit de Participatiewet.
5. Gemeenschappelijke regeling Atlant Groep is in 2015 omgevormd in gemeenschappelijke regeling Werkbedrijf Atlant de Peel. Dit gaat gepaard met:
  - a. Transformatiekosten als garantietoelagen aan medewerkers Werkplein betaald moeten worden (voor verkrijgende of voor latende organisatie)
  - b. Aanloopkosten die opgenomen moeten worden in het bedrijfsplan/aangepaste begroting
  - c. Exploitatierisico's als rijksbudget tekort schiet.
  - d. Gemeente Helmond heeft ontvechttingskosten (als gevolg van afsplitsing afdeling W&I).

Financiering

De financiering geschiedt door gemeentelijke subsidies, bijdragen van gemeenten en bijdragen derden. Het aandeel van de gemeente Helmond bedraagt 55% op basis van de taakstelling arbeidsjaren.

	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 16.583.000	€ 16.466.000
Vreemd vermogen	€ 7.834.000	€ 8.241.000
Resultaat	(2014) € 2.948.000	(voorlopig 2015) € 2.423.000

5. *Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant Zuid-Oost*

Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant Zuid-Oost laatstelijk gewijzigd bij raadsbesluit d.d. 2 november 2009 bijlagenr. 127.

Gevestigd: *Vestiging Helmond*; De Callenburgh 2, 5701 PA Helmond

Vestiging Eindhoven; Stadhuisplein 2, 5611 EM Eindhoven

Aard activiteiten (belang)

Aanvankelijk bedoeld als gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de 6 Peelgemeenten voor taken die voortvloeien uit de aanpassing van de Wmo en de invoering van de Jeugdwet en de Participatiewet. Per 1 januari 2016 is deze doelstelling achterhaald als gevolg van andere bestuurlijke keuzes.

Bestuurlijke betrokkenheid

De colleges van burgemeester en wethouders wijzen uit hun midden aan twee leden van het Algemeen bestuur. Ook wijzen zij uit hun midden twee plaatsvervangende leden van het algemeen bestuur aan. Tot lid van het algemeen bestuur zijn aangewezen wethouders De Leeuw-Jongejans en Van der Zanden. Tot plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur zijn aangewezen de wethouders Van Bree en De Vries.

Aard van activiteiten (belang)

De GGD Brabant-Zuidoost streeft - onder regie van de gemeenten – door middel van preventie naar gezondheidswinst van alle inwoners, om zo een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van hun leven en zelfredzaamheid te vergroten. De dienstverlening betreft gezondheid, preventie en snelle interventie, is professioneel en betrouwbaar en komt tot stand vanuit de wens van de klant en in dialoog met de opdrachtgevers en samenwerkingspartners”.

Realisatie beleidsvoornemens

De GGD adviseert over gezondheid en helpen zo gezondheidsproblemen te voorkomen. We verzorgen inentingen, geven voorlichting op bijvoorbeeld scholen of aan verenigingen en we adviseren gemeenten over hun gezondheidsbeleid. Met aparte campagnes besteden we aandacht aan speciale aspecten van gezondheid, zoals overgewicht of het gevaar van alcohol voor pubers. Soms behandelt de GGD ook gezondheidsproblemen, zoals bij tuberculose en seksueel overdraagbare aandoeningen (Soa's).

De GGD is er voor iedereen maar in het bijzonder ook voor de gemeenten. Alle gemeenten in Nederland hebben de taak om de gezondheid van hun inwoners te beschermen en te verbeteren. De GGD voert deze taak voor de gemeenten uit. Een deel van deze activiteiten is in de wet vastgelegd.

Risico's

1. Gemeente is aansprakelijk voor tekorten naar rato van de bijdrage aan de gemeente uit het gemeentefonds.
Hierbij zijn 2 dossiers te benoemen die financiële consequenties kunnen hebben:
  - a. Discussie over integrale JGZ is uitgesteld, met het risico dat deze niet gepositioneerd wordt bij de GGD BZO.
  - b. De ambulancezorg moet in de komende jaren opnieuw aanbesteed worden, dit betekent dat deze mogelijk aan een andere partij gegund kan worden.
2. Mogelijkheden om opgedragen bezuinigingstaakstellingen te realiseren binnen aangegeven tijdsbestek.

Financiering

Financiering o.b.v. bijdrage deelnemende gemeenten, bijdragen ziektekostenverzekeraars ambulancehulpverlening en bijdrage particulieren.

	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 2.250.000	€ 2.310.000
Vreemd vermogen	€ 12.698.000	€ 14.095.000
Resultaat	(2014) € 125.000	(voorlopig 2015) € 100.000

6. *Gemeenschappelijke regeling Peel 6.1*

Gemeenschappelijke regeling Peel 6.1; collegebesluit van 18 februari 2014 nadat eerder de raad bij besluit van 4 februari 2014, bijlagenr. 12 toestemming heeft geven voor het treffen van deze gemeenschappelijke regeling. Voor de meest actuele informatie wordt verwezen naar het raadsvoorstel 10 d.d. 2 februari 2016.

Gevestigd: Zandstraat 94, 5705 AZ Helmond.

<i>Aard activiteiten (belang)</i> Gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de 6 Peelgemeenten voor taken die voortvloeien uit de aanpassing van de Wmo en de invoering van de Jeugdwet en de Participatiewet.		
<i>Bestuurlijke betrokkenheid</i> De colleges van burgemeester en wethouders wijzen uit hun midden aan twee leden van het Algemeen bestuur. Ook wijzen zij uit hun midden twee plaatsvervangende leden van het algemeen bestuur aan. Tot lid van het algemeen bestuur zijn aangewezen burgemeester Blanksma-van den Heuvel en wethouder Stienen. Tot plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur zijn aangewezen de wethouders Van Bree en De Vries.		
<i>Realisatie beleidsvoornemens</i> De uitvoering van de decentralisatietaken Jeugd, Wmo en Bijzondere Bijstand, Minimabeleid en Schulddienstverlening heeft in 2015 buiten de gemeenschappelijke regeling Peel 6.1 om door de gemeente Helmond plaatsgevonden. Voor alle Peelgemeenten op basis van afzonderlijke dienstverleningsovereenkomsten.		
<i>Risico's</i> Een lege gemeenschappelijke regeling, risico is dan ook te verwaarlozen.		
<i>Financiering</i> Voor de verdere oprichting van de gemeenschappelijke regeling is door de 6 deelnemende gemeente elk € 30.000 bijgedragen in 2015.		
	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen	€ 0	€ 77.000
Resultaat	(2014) € 0	(2015) € 0
Helmondse bijdrage	(2014) € 50.000	(2015) € 30.000

7. Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB). Opgericht op 1 januari 2013 door de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten in Zuidoost-Brabant en door het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant. Gevestigd: Keizer Karel V Singel 8, 5615 PE Eindhoven		
<i>Aard activiteiten (belang)</i> De ODZOB is een uitvoeringsorganisatie die is opgericht om een verdere verbetering tot stand te brengen in: - de dienstverlening bij de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht- en handhaving; - de kwaliteit en veiligheid van de werk- en leefomgeving. Dit gebeurt op de terreinen VTH, plattelandontwikkeling (landbouw, leefbaarheid, recreatie en toerisme, natuur en water), ruimtelijke ordening, cultuurhistorie, duurzaamheid en communicatie.		
<i>Bestuurlijke betrokkenheid</i> Het college van burgemeester en wethouders heeft 1 lid uit zijn midden aangewezen tot lid van het algemeen bestuur (wethouder Smeulders).		
<i>Realisatie beleidsvoornemens</i> De bijdrage van de ODZOB richt zich vooral op het uitvoeren van wettelijke milieu- en bouwtaken. Zij doen dit door het op zo'n manier reguleren van activiteiten van bedrijven, burgers en instellingen, dat er zo min mogelijk overlast voor de leefomgeving is. Voorbeelden hiervan zijn voorkomen van geluid- en stankoverlast, beperken veiligheidseisen gezondheidsrisico's van bedrijven, aanpak van bodemvervuiling en controle zwemwater. Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) zijn de instrumenten die hiervoor worden ingezet.		

Indien gewenst ondersteunt de ODZOB de deelnemers ook met advisering, procesbegeleiding of projectondersteuning.

Risico's

1. Gemeenten zijn aansprakelijk voor tekorten o.b.v. afname diensten.
2. Afhankelijkheid van fluctuaties in het aantal vergunningaanvragen.
3. Vertraging inrichting nieuwe organisatie en aanwezigheid bovenformatief personeel en garantiesalarissen. Vanaf 2017 worden de garantiesalarissen doorberekend aan de deelnemende gemeenten, door een ophoging van de uurtarieven.

Financiering

De bijdrageverplichting van de gemeente is gebaseerd op een toerekening van kosten voor afgenomen landelijke basis- en verzoektaken. Het belang van de gemeente Helmond is gerelateerd op de verstrekte opdrachten.

	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 1.033.000	€ 1.577.000
Vreemd vermogen	€ 6.754.000	€ 6.265.000
Resultaat	(2014) € 631.000	(voorlopig 2015) € 543.000

II Overzicht privaatrechtelijke rechtspersonen waarin Helmond deelneemt:

1. *Brainport Development NV*

Brainport Development NV

Gevestigd: Emmasingel 11, 5611 AZ Eindhoven

Aard activiteiten (belang)

Het creëren van een duurzaam innovatief ecosysteem dat internationaal kan concurreren en zo de basis vormt voor welvaart en welzijn in de regio en daarbuiten, welk doel zij realiseert door:

- a. Brainportstrategie-ontwikkeling en -monitoring van resultaten;
- b. projectontwikkeling en het uitvoeren van projecten en programma's;
- c. marketing, communicatie, promotie en acquisitie;
- d. bedrijfsadvies en -financiering;
- e. advies aangaande bedrijfshuisvesting en het ontwikkelen en exploiteren van onroerende zaken en bedrijventra, alsmede het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande in de meest ruime zin genomen in verband staat of daartoe bevorderlijk kan zijn.

Bestuurlijke betrokkenheid

Commissarissen worden benoemd door de stichting Brainport. Burgemeester Blanksma is bestuurslid van de stichting Brainport.

Aard van activiteiten (belang)

Brainport Development is een economische ontwikkelingsorganisatie die samen met partners uit bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid werkt aan het versterken van Brainport Regio Eindhoven

High tech en design in combinatie met hoogwaardige maakindustrie en ondernemerschap leveren de oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen van morgen.

Realisatie beleidsvoornemens

Brainport Development ontwikkelt de regionale economische strategie, stimuleert en realiseert regionale en (inter)nationale projecten en programma's, promoot Brainport Regio Eindhoven in binnen- en buitenland en ondersteunt het regionale innovatieve bedrijfsleven met advies, financiering en huisvesting in high tech bedrijventra.

Risico's

1. Het niet voor handen hebben van middelen voor investeringen.

2. Het niet hebben van voldoende middelen voor interne bedrijfsvoering om plannen tot ontwikkeling te brengen.

Financiering

Inleg aandelenkapitaal: 328 aandelen à € 453,78 = € 148.840

In de jaarrekening 2014 stond vermeld dat deze verkocht waren. In 2014 zijn slechts de aandelen van voorheen bedrijventerrein De Pinckaert BV verkocht. De cijfers over 2015 zijn nog niet beschikbaar.

	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 3.254.000	€
Vreemd vermogen	€ 1.609.000	€
Resultaat	(2014) € 283.000	(2015) €

2. *Automotive Facilities Brainport (AFB) Holding*

Automotive Facilities Brainport (AFB) Holding

Gevestigd: Emmasingel 11, 5611 AZ Eindhoven

Aard activiteiten (belang)

a. het opzetten, exploiteren, deelnemen in en beheren van facilitaire testcentra op de High Tech Automotive Campus in Helmond;

b. het oprichten, verkrijgen en vervreemden van vennootschappen en ondernemingen, het verkrijgen en vervreemden van belangen daarin en het beheren of doen beheren, en het voeren of doen voeren van bestuur over vennootschappen en ondernemingen en het financieren of doen financieren daarvan.

Bestuurlijke betrokkenheid

De directie wordt momenteel gevoerd door de directie van AutomotivNL. B.V.

Realisatie beleidsvoornemens

Er zijn vier testlaboratoria ontwikkeld: voor elektrische mobiliteit, voor coöperatieve driving, voor manufacturing processes, training en education, en voor endurance, safety en testing. Om een open innovatie te stimuleren, kunnen onderwijsinstellingen en startende bedrijven onder gunstige voorwaarden van deze testlabs gebruikmaken. Het programma realiseert bovendien een accelerator center met werkplaatsen en kantoorunits voor startende automotive bedrijven.

Risico's

1. Verlies inleg aandelenkapitaal bij gedwongen liquidatie.

2. Het niet voor handen hebben van middelen voor investeringen.

3. Het niet hebben van voldoende middelen voor interne bedrijfsvoering om plannen tot ontwikkeling te brengen.

4. Gemeente in rol als ontwikkelaar.

Financiering

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 1.575.000 en het geplaatst kapitaal € 1.314.000.

De gemeente Helmond neemt deel voor 38% van het geplaatst aandelenkapitaal.

	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	-/- € 49.000	-/- € 170.000
Vreemd vermogen	€ 2.120.000	€ 2.270.000
Resultaat	(2014) -/- € 92.000	(2015) -/- € 79.000

3. *NV Bank voor Nederlandse Gemeenten*

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten

Gevestigd: Koninginnegracht 2, 2514 AA Den Haag		
<i>Aard activiteiten (belang)</i> Door beroep op kapitaalmarkt zorg dragen voor het voorzien in de financieringsbehoeften van publiekrechtelijke rechts-personen.		
<i>Bestuurlijke betrokkenheid</i> Jaarlijks is er een aandeelhoudersvergadering.		
<i>Realisatie beleidsvoornemens</i> De strategie van de BNG is met 'de klant' mee te bewegen. De bank doet dit door met diensten op maat in te spelen op de veranderende behoeften van de klanten. De financiële diensten omvatten kredietverlening, advies, betalingsverkeer, elektronisch bankieren en vermogensbeheer en gebiedsontwikkeling.		
<i>Risico's</i> Macro-economische omstandigheden kunnen sterke vermogenspositie beïnvloeden. Risico's worden laag ingeschat (thans tripple AAA)		
<i>Financiering</i> Gemeente Helmond bezit 52.650 aandelen à €2,50.		
	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 3.582 miljoen	€ 4.163 miljoen
Vreemd vermogen	€ 149.891 miljoen	€ 145.317 miljoen
Resultaat	(2014) € 126 miljoen	(2015) € 226 miljoen

4. Enexis Holding NV

<p>Als gevolg van de verkoop van de aandelen van de gemeente Helmond in Essent N.V. in 2009 is er een aantal andere deelnemingen bijgekomen waarvan</p> <p>a. Enexis Holding N.V. de belangrijkste is. Daarnaast betreft het</p> <p>b. CBL Vennootschap B.V.;</p> <p>d. Vordering Enexis B.V.;</p> <p>e. Verkoop Vennootschap B.V.;</p> <p>f. Extra Zekerheid Vennootschap B.V.;</p> <p>g. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.;</p> <p>h. Claim Staat Vennootschap;</p> <p>i. Essent Milieu Holding B.V.</p> <p>Gevestigd: Enexis Holding, Magistratenlaan 116, 5223 MB 's-Hertogenbosch</p>		
<i>Aard activiteiten (belang)</i> (a) Enexis Holding NV beheert het leidingennetwerk voor de doorvoer van energie, b,c,d,e,f, g en h zekerstelling belangen voormalige aandeelhouders Essent N.V. (i) Essent Milieu Holding BV voert beheerstaken uit op gebied van milieu (voormalige regionale stortplaatsen).		
<i>Bestuurlijke betrokkenheid</i> Jaarlijks is er een aandeelhoudersvergadering.		
<i>Realisatie beleidsvoornemens</i> Verwezen wordt naar het jaarverslag 2015 van Enexis N.V.		
<i>Risico's</i> Risico's worden laag ingeschat vanwege het afbouw scenario.		
<i>Financiering</i> Gemeente Helmond bezit 23.177 aandelen à € 1 in Enexis Holding NV, voor het geringe aandelenkapitaal in de andere B.V.'s wordt verwezen naar de paragraaf financiering.		

De jaarrekening 2015 is nog niet beschikbaar.		
Enexis Holding N.V.	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 3.516.700.000	€
Vreemd vermogen	€ 2.900.300.000	€
Resultaat	(2014) € 265.500.000	(2015) €
CBL. Vennootschap B.V.	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	USD 9.810.998	USD
Vreemd vermogen	USD 106.574	USD
Resultaat	(2014) USD -/-66.740	(2015) USD
Vordering Enexis B.V.	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 65.628	€
Vreemd vermogen	€ 862.130.753	€
Resultaat	(2014) € -/- 16.621	(2015) €
Verkoop Vennootschap BV	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 363.304.918	€
Vreemd vermogen	€ 79.968.164	€
Resultaat	(2014) € 17.290.428	(2015) €
Claim Staat Vennootschap	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 8.541	€
Vreemd vermogen	€ 36.057	€
Resultaat	(2014) € -/- 43.846	(2015) €
Elektriciteitsproductie B.V.	1 januari 2015	31 december 2015
Eigen vermogen	€ 1.598.145	€
Vreemd vermogen	€ 107.847	€
Resultaat	(2014) € -/- 18.535	(2015) €

5.5 Paragraaf grondbeleid 2015

5.5.1 Inleiding

Jaarlijks vindt voorafgaand aan het opstellen van de jaarrekening een actualisatie van de grondexploitatieprojecten plaats. Daarbij wordt aan de hand van de allerlaatste feitelijke en economische ontwikkelingen beoordeeld wat de verwachte resultaten zijn. In deze paragraaf grondbeleid wordt een toelichting gegeven op de uitgangspunten die daarbij zijn gehanteerd.

Vorig jaar zijn wij op verzoek van de rekenkamercommissie in de paragraaf grondbeleid ook uitgebreid ingegaan op de werking van de BBV voorschriften in relatie tot de grondexploitatie. Hierop is vorig jaar positief gereageerd en wij hebben daarom besloten om dit een vast onderdeel van de paragraaf grondbeleid te maken. In 2015 zijn de BBV voorschriften voor grondexploitatie niet aangepast maar de commissie BBV heeft aangekondigd dat er in het voorjaar van 2016 een wijziging op deze voorschriften wordt doorgevoerd. Daarbij wordt een overgangsbepaling ingesteld die bepaalt dat de voorgenomen wijzigingen in het BBV (met terugwerkende kracht) gaan gelden per 1 januari 2016 maar dat deze wijzigingen geen effect mogen hebben op de waardering van grondexploitaties en vermogensposities van de gemeente ultimo 2015. Bij de uitleg van de BBV voorschriften in deze paragraaf grondbeleid gaan we enkel in op de huidige voorschriften. Bij de toelichting op het jaarrekening resultaat van 2015 wordt een directe relatie gelegd met deze uitleg van de BBV voorschriften.

Ter informatie wordt een totaalbeeld gegeven van alle grondexploitaties waarbij een vergelijking wordt gemaakt tussen de verwachte resultaten bij de jaarrekening 2014 en de jaarrekening 2015 en de toename van de boekwaarde.

Als laatste wordt een toelichting gegeven op de voortgang van de beleidsuitvoering op een aantal majeure grondexploitaties.

In deze paragraaf wordt niet ingegaan op een risico analyse en de relatie met het benodigde weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Voor een beter inzicht in de totale risico's van de gemeente hebben wij besloten om alle risico's op één plek in de jaarrekening toe te lichten bij de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing". Voor een inzicht in de risico's bij het grondbedrijf verwijzen wij u daarom naar deze paragraaf.

5.5.2 Uitgangspunten jaarrekening 2015

Voor de doorrekening van de grondexploitaties zijn een aantal parameters nodig . Dit betreft met name de parameter kostenstijging voor de toekomstige te verwachten kosten, de parameter opbrengststijging voor de nog te verwachten grondopbrengsten en de parameter rente om de rentetoerekening van de toekomstige kasstromen te kunnen berekenen.

Parameters

Voor de berekening van de grondexploitaties zijn bij de jaarrekening 2015 de volgende parameters gebruikt:

1. Kostenstijging	1,5%
2. Opbrengststijging	1,5% (met ingang van 2018, in 2016 en 2017 0%)
3. Rente	3,25%

Ad1 Kostenstijging

Om de inflatie op de nog te maken kosten te kunnen berekenen wordt een percentage berekend. De afgelopen jaren is hiervoor een percentage van 2% gehanteerd. De CPI (consumenten prijs index) index is op dit moment lager. Hetzelfde geldt voor de GWW (grond, weg, waterbouw) index. Wij hebben daarom besloten om de parameter voor de jaarlijkse kostenstijging te verlagen van 2% naar 1,5%.

Ad 2 Opbrengststijging

Tot 2008 werd jaarlijks met een opbrengstenstijging gerekend. Door de crisis zijn de grondprijzen voor de woningbouw vanaf 2008 gelijk gebleven. Op dit moment klimt de woningbouw uit het dal en zijn de VON (vrij op naam) prijzen van woningen aan het stijgen. De meeste gemeenten houden weer rekening met opbrengstenstijgingen van hun grondprijzen. Metafoor Ruimtelijke Ontwikkelingen (vroeger Metrum) publiceert regelmatig over toekomstige trends in de woningbouw. Metafoor gaat voor een gemiddelde woningmarktregio uit van een opbrengstenstijging tot 3% vanaf 2017. Een jaarlijkse opbrengstenstijging van de grondexploitaties heeft een groot positief effect op de eindwaarden. Gezien de grote effecten kiezen wij nu voor een voorzichtige benadering en verwachten wij dat de grondprijzen met ingang van 2018 weer jaarlijks met 1,5% kunnen gaan stijgen. Voor alle duidelijkheid: wij bepalen nu dus niet dat de grondprijzen ook in 2018 zullen stijgen maar voor de berekening van de verwachte eindresultaten op grondexploitaties gaan we vooralsnog uit van een stijging met ingang van 2018. De discussie over de grondprijzen voor 2018 zal bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2017 worden gevoerd.

Ad 3 Rente

Hierbij wordt de intern gehanteerde omslagrente van 3,25% (op basis van de programmabegroting) in de berekening meegenomen.

Sociale grondprijzen.

In 2013 hebben de negen gemeenten van het Stedelijk Gebied Eindhoven een samenwerkingsconvenant ondertekend met daarin diverse opdrachten. Het convenant is door alle gemeenteraden besproken en goedgekeurd. Eén van de opdrachten gaat over het afstemmen van de sociale grondprijzen. De letterlijke tekst luidt: *“Er zijn grote verschillen in grondprijzen die gemeenten hanteren in geval van sociale woningbouw. Om onnodige scheefheid te voorkomen streven gemeenten naar afstemming van de sociale grondprijsmethodiek. De gemeente spreken daartoe af om uiterlijk deze bestuursperiode te onderzoeken of voor het bepalen van hun sociale grondprijs een gezamenlijke methode kan worden afgesproken.”*

Inmiddels heeft deze afstemming plaatsgevonden en heeft de gemeenteraad op 29 maart 2016 besloten om de grondprijs voor de sociale koop gelijk te trekken met de vrije sector grondprijs en de grondprijs voor de sociale huur te verhogen van € 226 per m² naar € 275 per m².

Woningbouwprogramma

In de grondexploitaties waarop de gemeente risico loopt bedraagt het aantal nog te realiseren woningen ca 4000 (looptijd tot 1 januari 2031). In de provinciale cijfers (de bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant, oktober 2014) voor de ontwikkeling van de woningbehoefte is voor de periode 2014 tot 2030 een stijging van 5.690 woningen opgenomen voor Helmond. Dit betreft een netto toename en moet voor de bruto plancapaciteit verhoogd worden met de te slopen woningen in deze periode. In de provinciale cijfers is ook een positief migratiesaldo opgenomen in de woningprognoses.

Het verschil heeft deels betrekking op particuliere exploitaties, waarop de gemeente geen risico loopt. Indien nadrukkelijke keuzes gemaakt worden in het niet toevoegen van nieuwe locaties, is de opgenomen capaciteit in de grondexploitaties noodzakelijk om in de Helmondse woningbehoefte te voorzien. Het aantal woningen qua uitgifte in de planning van de grondexploitaties is de eerste jaren nog laag gehouden en loopt langzaam op, omdat er signalen zijn dat de markt positiever gestemd raakt.

Bedrijventerreinen

In de grondexploitaties is nog een capaciteit van 69 ha uit te geven bedrijventerrein opgenomen. Hierin zijn alle segmenten opgenomen (kleinschalig, gemengd, grootschalig, hoogwaardig en automotive).

De gemiddelde uitgifte per jaar in de grondexploitaties bedraagt ca. 4 tot 6 ha in de eerste jaren en dalend in de latere jaren. Het gemiddelde over de afgelopen 10 jaar qua uitgifte bedroeg ca. 4 ha per jaar, waarbij de uitgifte in de eerste 5 jaren van deze 10-jarsperiode ca. 6 ha was en in de laatste 5 jaren van deze 10-jarsperiode ca. 2 ha was. Op dit moment (eind 2015/begin 2016) merken wij een duidelijk aantrekkende vraag en wij gaan er vanuit, dat in 2016 weer een substantiële oppervlakte uitgegeven kan worden.

Daarnaast is de gemeente bezig met de pilot vraaggericht ontwikkelen, waarbij het uitgangspunt is dat eerst ontwikkeld en geïnvesteerd wordt bij concrete vraag.

5.5.3 Uitleg BBV voorschriften inzake grondexploitatie.

In de BBV voorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording) is bepaald dat de grondexploitaties tenminste jaarlijks worden herzien. Conform deze aanbeveling staan wij jaarlijks bij de jaarrekening uitgebreid stil bij alle grondexploitaties (grexen) en wordt een zo reëel mogelijk financieel beeld gegeven op basis van een actualisatie van de grondexploitaties waarbij aspecten als looptijd, projectfasering, omvang en realiteit van de waarderingen worden bezien. Over de financiële gevolgen hiervan wordt aan de raad verantwoording afgelegd via het jaarrekeningresultaat. Indien zich tussentijds ingrijpende gebeurtenissen voordoen met grote gevolgen voor de grondexploitaties, zal de raad conform aanbeveling van de commissie BBV geïnformeerd worden c.q. betrokken worden bij de besluitvorming, o.a. jaarlijks bij de 2e berap.

Zoals gezegd staan wij bij de jaarrekening jaarlijks uitgebreid stil bij alle grondexploitaties. Op grond van wat er gerealiseerd is (boekwaarde) en een uitgebreide analyse van wat er op de verschillende grondexploitaties nog moet gebeuren wordt er een zo goed mogelijke inschatting gemaakt van de verwachte looptijd en eindresultaten in de toekomst. Daarbij wordt zoveel als mogelijk gebruikt gemaakt van onderzoeksrapporten, woningbouwprogramma's, grondprijvergelijkingen etc. Uiteraard is de toekomst voorspellen lastig omdat hierbij allerlei factoren een rol spelen, zowel plaatselijk, regionaal als landelijk.

Grondexploitaties met een verwachte winst op de einddatum

Als de verwachte eindresultaten berekend zijn, wordt voor de grondexploitaties met een verwachte winst op de einddatum, bepaald of het mogelijk is om reeds een gedeelte van deze winst te nemen. Daarbij geldt het realisatieprincipe en het voorzichtigheidsprincipe. Met andere woorden: de winst mag pas worden genomen als hij ook daadwerkelijk is behaald (realisatieprincipe). Dit betekent dat er minimaal sprake moet zijn van een negatieve boekwaarde (meer opbrengsten gerealiseerd dan

lasten). Als extra voorwaarde is daarbij gesteld dat de behoedzaam geraamde nog te maken laatste kosten geheel zijn gedekt door de gerealiseerde verkopen (voorzichtigheidsprincipe).

Voor de winstgevende grondexploitaties waarvan de winst nog niet kan worden genomen heeft de actualisatie van de grondexploitatie geen directe gevolgen voor het jaarrekeningresultaat. De winstpotentie speelt wel een rol bij de bepaling van het weerstandsvermogen. Hierop komen wij terug bij de paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing”.

Grondexploitaties met een verwacht verlies op de einddatum

Voor de grondexploitaties met een verwacht negatief eindresultaat geldt dat dit berekende verlies direct moet worden genomen tegen de contante waarde van dit verlies. Met andere woorden: het verwachte negatieve eindresultaat op de verwachte einddatum wordt teruggerekend naar een verlies op 1 januari 2016. Het rentepercentage dat hiervoor wordt gebruikt is het rente-omslagpercentage (3,25%). Voor de contante waarde van het verwachte verlies wordt een voorziening getroffen en dit heeft een direct effect op het jaarrekeningresultaat. Er worden dus als het ware nu reeds financiële middelen apart gezet om het verwachte verlies in de toekomst te kunnen opvangen. De voorziening wordt, conform de BBV voorschriften, gepresenteerd als een waarde correctie op de boekwaarde van de balanspost Onderhanden Werk (= voorraad gronden).

Hieruit komen de begrippen bruto en netto boekwaarde voort. De bruto boekwaarde is het saldo van de gerealiseerde opbrengsten en lasten. De netto boekwaarde is de bruto boekwaarde minus de correctie van de voorziening voor verwachte verliezen. Hierop komen we verder in deze paragraaf Grondbeleid terug bij het onderdeel “De Ontwikkeling van de boekwaarde”.

Jaarrekeningresultaat.

Bij de jaarrekening wordt dus jaarlijks beoordeeld of er winsten genomen kunnen worden danwel de voorziening voor verwachte verliezen moet worden bijgesteld. Deze aanpassingen bepalen voor het overgrote deel jaarlijks het resultaat op het product grondexploitatie.

Een ander belangrijk onderdeel dat van invloed is op het jaarrekeningresultaat is zoals wij dat noemen de rente over de voorziening verwachte verliezen. Zoals hiervoor gezegd is hier niet sprake van een gebruikelijke voorziening maar van een correctie op de boekwaarde. Er wordt dus geen rente toegerekend aan een aparte voorziening maar deze rente wordt jaarlijks ten gunste gebracht van het resultaat van het grondbedrijf. Hierna wordt uitgelegd hoe dit nu precies werkt.

Jaarlijks wordt over de bruto boekwaarde op 1 januari van de afzonderlijke grondexploitaties de omslagrente (3,25%) doorberekend vanuit het concern. Dit zijn als het ware de kosten van financiering van de boekwaarde van de grondexploitaties. Deze rentekosten drukken op de grondexploitaties zelf.

De rente wordt dus daarmee berekend over de bruto boekwaarde van de complexen.

Doordat er een voorziening is gevormd voor de verwachte verliezen is de werkelijke financieringsbehoefte echter lager, namelijk over de netto boekwaarde. Het verschil is de rente over het gedeelte van de voorziening en dit wordt jaarlijks ten gunste gebracht van het jaarrekeningresultaat van het grondbedrijf.

Hierna wordt aan de hand van de hiervoor beschreven uitleg van de BBV voorschriften toegelicht hoe het jaarrekeningresultaat van 2015 is bepaald. Daarbij wordt ook een totaalbeeld gegeven van alle grondexploitaties en inzicht gegeven in de toename van de boekwaarde en de gevolgen voor het weerstandsvermogen.

5.5.4 Jaarrekeningresultaat 2015

In dit gedeelte wordt een toelichting gegeven op welke financiële consequenties de actualisering van de kostprijscalculaties heeft gehad voor het resultaat uit grondexploitatie over 2015: ca €29,1 miljoen positief. Daarbij wordt aangesloten bij de uitleg zoals die in het vorige onderdeel is beschreven.

Winstnemingen (voordeel € 3,5 miljoen).

In 2015 is op 3 grondexploitaties tussentijds winst genomen voor in totaal € 3,5 miljoen. Dit zijn de grondexploitaties van Brandevoort 1 (€2,2 miljoen), Weverspoort (€ 1,1 miljoen) en Rijpelberg Bedrijventerrein (€0,2 miljoen).

- Brandevoort 1. De negatieve boekwaarde (dus meer gerealiseerde opbrengsten dan uitgaven) voor de winstneming was ruim €5,3 miljoen. De behoedzaam geraamde nog te maken kosten zijn circa €3 miljoen. Dit betekent dat er ruimte is om €2,2 miljoen winst te nemen. Bovendien zijn er nog ruim €8,8 miljoen opbrengsten te realiseren. De negatieve boekwaarde na de winstneming is circa €3,1 miljoen.
- Weverspoort. De negatieve boekwaarde voor de winstneming was €5,9 miljoen. De behoedzaam geraamde nog te maken kosten zijn ruim €4,7 miljoen. Dit betekent dat er ruimte is om nu €1,1 miljoen winst te nemen. De negatieve boekwaarde na winstneming is ruim €4,7 miljoen.
- Rijpelberg bedrijventerrein. De negatieve boekwaarde voor de winstneming was circa €0,9 miljoen. De behoedzaam geraamde nog te maken kosten zijn €0,7 miljoen. Dit betekent dat er ruimte is om nu €0,2 miljoen winst te nemen. Bovendien zijn er nog circa €1,5 miljoen opbrengsten te realiseren. De negatieve boekwaarde na winstneming is circa €0,7 miljoen.

Aanpassing voorziening exploitatieverliezen (voordeel € 22,8 miljoen).

De voorziening exploitatieverliezen kan op grond van 2 oorzaken worden aangepast. Enerzijds zoals hiervoor bij de uitleg van de BBV is beschreven als gevolg van de actualisatie van de grondexploitaties waaruit nieuwe dan wel aangepaste verliezen worden verwacht waarvoor direct een voorziening moet worden getroffen. Anderzijds wordt de hoogte van de voorziening aangepast als een verliesgevende grondexploitatie kan worden afgesloten. Alsdan kan de voorziening vervallen en valt het gereserveerde bedrag in de voorziening (grotendeels) weg tegen het werkelijk gerealiseerde verlies. In 2015 zijn geen verliesgevende grondexploitaties afgesloten. De aanpassing van de hoogte van de voorziening komt dus volledig voort uit de actualisatie van de grondexploitaties.

Bij de actualisatie van de grondexploitaties is uitgegaan van de parameters zoals die al eerder in deze paragraaf zijn beschreven. De aanpassing van de parameters heeft grote gevolgen voor de verwachte eindresultaten van de grondexploitaties en het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. De maatregelen met de grootste financiële gevolgen zijn de opbrengststijging met 1,5% met ingang van 2018 (€22,7 miljoen) en de verlaging van de kostenstijging van 2% naar 1,5% (€4,5 miljoen). Andere maatregelen die een aanzienlijk effect hebben zijn het stoppen met het storten in de reserve RIW en revitalisering bedrijventerreinen conform de besluitvorming bij de begroting 2016. Tenslotte heeft de ophoging van de sociale grondprijzen een positief effect van ca €5,0 mio contant ,rekening houdend met een overgangsregeling voor lopende onderhandelingen.. Het effect van de ophoging van de sociale prijzen is in combinatie met diverse kleinere planaanpassingen en de verwevenheid met de opbrengststijging vanaf 2018 niet direct aan te geven. Zoals gezegd zijn dit effecten op de te verwachten eindresultaten. De effecten op het jaarrekeningresultaat van 2015 worden hierna toegelicht.

De verbetering van de te verwachten eindresultaten op positieve grondexploitaties heeft geen direct gevolg voor het jaarrekeningresultaat. Zoals eerder in deze paragraaf is uitgewerkt worden winsten pas genomen als ze daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Uiteraard hebben de verbeterde positieve eindresultaten wel gevolgen voor het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Hierop komen wij terug bij de paragraaf “Weerstandsvermogen en risicobeheersing”.

De verbetering van de verwachte eindresultaten op negatieve grondexploitaties heeft wel een direct gevolg voor het jaarrekeningresultaat. Zoals bij de uitleg van de BBV voorschriften is aangegeven moet bij een verwacht verlies direct tegen de contante waarde van dat verlies een voorziening worden getroffen. Nu de verwachte verliezen naar beneden zijn bijgesteld kan dus een gedeelte van de middelen die zijn gereserveerd om de verwachte verliezen in de toekomst te kunnen opvangen, vrijvallen en toegevoegd worden aan het resultaat.

In de tabel hierna is een totaalbeeld geschetst van het verloop van de voorziening in 2015 als gevolg van de actualisaties van de grondexploitaties.

Complex (bedragen x € 1.000)	Voorziening toekomstig exploitatieverlies per ultimo 2014	Mutatie 2015	Voorziening toekomstig exploitatieverlies per ultimo 2015
BOUWGRONDEN IN EXPLOITATIE (BIE)			
Woongebieden:			
BRANDEVOORT II	53.733	-20.357	33.375
HEIAKKER BROUWHUIS	1.381	595	1.976
subtotaal	55.114	-19.762	35.351
Saneringsgebieden:			
CACAFABRIEK E.O.	1.512	-58	1.454
CENTRUM	8.711	-408	8.304
TOTAAL EXPL DIVERSE EXPLOITATIE OVK	14	1	15
GOORLOOPZONE NOORD	2.345	-664	1.681
GROENE LOPER	5.680	-424	5.256
MAHONIEHOUTSTRAAT BIBLIOTHEEK	239	8	247
MIERLO HOUT 3E FASE (SLEGERSSTRAAT)	2.535	-92	2.443
MIERLOSEWEG 210 T/M 232	813	112	925
OMO SCHOLEN	186	30	217
PLEINEN HEISTRAAT	1.808	194	2.002
SMALSTRAAT	1.866	-1.866	0
subtotaal	25.709	-3.167	22.544
Industriegebieden:			
AUTOMOTIVE CAMPUS	238	-238	0
EHAD ENGELSEWEG	1.267	1	1.267
RIETBEEMD	1.300	-258	1.041
SPIRO CHURCHILLAAN - FRANKE	1.511	-136	1.376
subtotaal	4.316	-631	3.684
Overige gebieden:			
subtotaal	0	0	0
Subtotaal BIE	85.139	-23.560	61.579
VOORRAAD VLOTTEND ACTIEF (VVA)			
BERKENDONK RECREATIEGEBIED	393	13	406
HEISTRAAT	80	0	80
KANAALZONE II	142	0	142
MOLENSTRAAT	102	0	102
VARENSCHUT II	0	718	718
Subtotaal VVA	717	731	1.448
Totaal	85.856	-22.829	63.027
Inbreng in 2015			
SUYTKADE	0	16.200	16.200
Generaal totaal	85.856	-6.629	79.227

Op de meeste complexen kan de voorziening aanzienlijk naar beneden worden bijgesteld met name als gevolg van de aanpassing van de parameters.

Hierop zijn een aantal uitzonderingen:

Heiakker Brouwhuis. De ontwikkeling op dit gebied verloopt stroef en er is nauwelijks bereidheid bij de ontwikkelaars om in de huidige marktomstandigheden verder te ontwikkelen. Dit brengt extra financiële risico's met zich mee en daarom verwachten wij voor dit plan vooralsnog een slechter eindresultaat. De verwachte einddatum is ook met 2 jaar naar achteren verschoven.

Groene Loper. Dit plan is naar verwachting klaar op 1 januari 2017 en de grondprijstijging heeft dus geen invloed op dit plan. De verlaging van het verwacht negatief resultaat is bij dit plan grotendeels toe te schrijven aan het wegvallen van de storting in de reserve RIW.

Mahoniehoutstraat Bibliotheek. Dit plan is naar verwachting klaar op 1 januari 2017 en de grondprijstijging heeft geen invloed op dit plan.

Mierloseweg 210-232. Dit plan heeft jarenlang stil gelegen. Onlangs is de planontwikkeling weer in gang gezet en derhalve is dit plan weer ondergebracht bij de Bouwgronden in exploitatie (BIE) en zijn de gronden overgeheveld van de Voorraad Vlottende Activa (VVA) naar de BIE. De contante waarde van het verwacht eindresultaat van de nieuwe planontwikkeling ligt ruim € 0,1 miljoen hoger dan de inschatting van de marktwaarde van de grond toen het plan nog stil lag.

OMO scholen. In dit plan zijn de scholen opgenomen die verworven zijn van OMO. Dit plan is naar verwachting klaar op 1 januari 2017 en de grondprijstijging heeft geen invloed op dit plan.

Varenschut II. Dit plan was vorig jaar volgens de BBV voorschriften nog gekwalificeerd als een NIEGG (Niet In Exploitatie Genomen Gebied). Volgens die voorschriften mochten bij NIEGG kosten geactiveerd worden tot een verwachte marktwaarde in de nieuwe situatie (dus na de realisatie). Volgens de BBV voorschriften vervalt de status van NIEGG en worden de gronden overgeheveld naar de Voorraad Vlottende Activa (VVA). De boekwaarde mag daarmee niet meer hoger zijn dan de werkelijke verkrijgingskosten waarbij rekening gehouden moet worden met een marktwaarde toets. De gronden zijn nu gewaardeerd tegen de opbrengst als landbouwgrond. De voorziening van ruim € 0,7 miljoen is gelijk aan het verschil tussen de oorspronkelijke verkrijgingskosten en de marktwaarde.

Er zijn 2 grondexploitaties die niet meer terugkomen in de stand van de voorziening per ultimo 2015. Dit zijn de grondexploitaties Automotive campus (niet langer meer een verliesgevende grondexploitatie) en Smalstraat. De exploitatie Automotive was in de jaarrekening 2014 licht negatief en is als gevolg van de doorrekening met de gunstigere parameters en toegekende subsidies positief geworden. De oorspronkelijke plannen voor de grondexploitatie Smalstraat zijn niet tot uitvoering gekomen en dit plan is inmiddels stilgelegd. De voorziening die was getroffen voor het verwachte negatieve eindresultaat van de ontwikkeling van de Smalstraat komt hiermee dus te vervallen.

Als gevolg van de actualisatie van de grondexploitaties is de voorziening voor verwachte verliezen op grondexploitaties naar beneden bijgesteld met € 22,8 miljoen. Dit heeft zoals gezegd dus een direct effect op het jaarrekeningresultaat van 2015.

Eind 2015 is vanwege de ontbinding van de GEM Suytkade de grondexploitatie Suytkade volledig ondergebracht bij de gemeente. De grondexploitatie van Suytkade heeft een verwacht negatief eindresultaat met een contante waarde van ruim € 16,2 miljoen. Voor dit bedrag is bij de inbreng van Suytkade in de gemeentelijke administratie een voorziening gevormd. Deze inbreng heeft geen gevolgen voor het rekeningresultaat in 2015 omdat het aandeel van de gemeente in het verwachte verlies van Suytkade in het verleden al is verwerkt op basis van de deelname in de GEM Suytkade.

Per saldo wordt de voorziening dus met ruim € 6,6 miljoen naar beneden bijgesteld.

Rente over de voorziening verwachte verliezen (voordeel €2,8 miljoen)

Zoals in het vorige onderdeel bij de uitleg over de BBV voorschriften is toegelicht wordt de rente (3,25%) over de stand van de voorziening op 1 januari van het afgelopen jaar (€ 85,8 miljoen) ten gunste gebracht van het jaarrekeningsaldo van het grondbedrijf.

Resultaten op Bouwgronden in Exploitatie (voordeel €0,7 miljoen)

In 2015 zijn de grondexploitatie Herstructurering Helmond West (€0,2 miljoen) en een aantal kleinere grondexploitaties (0,5 miljoen) met een positief resultaat afgesloten. Daarnaast is op de grondexploitatie Restexploitaties in 2015 een positief saldo behaald van ruim €0,1 miljoen. De plannen voor de Smalstraat zijn stilgelegd zoals reeds eerder is vermeld bij de voorziening verwachte verliezen. Dit betekent dat deze voormalige grondexploitatie van de categorie BIE wordt overgeheveld naar de Voorraad Vlottend Actief (VVA). Conform de BBV voorschriften mag de boekwaarde niet hoger zijn dan de werkelijke verkrijgingskosten waarbij rekening gehouden moet worden met een marktwaardetoets. De panden zijn nu gewaardeerd volgens de WOZ waarden. De huidige boekwaarde ligt ruim (€0,1 miljoen) hoger dan deze marktwaarde en komt ten laste van het resultaat in 2015.

Resultaten op NIEGG (nadeel €0,2 miljoen)

Bij de toelichting op de mutatie van de voorziening verwachte verliezen is vermeld dat de status van het plan Varenschut II op grond van de BBV voorschriften is aangepast van NIEGG naar VVA. De boekwaarde moet derhalve teruggebracht worden naar de oorspronkelijke verkrijgingskosten. Het verschil tussen de boekwaarde en de oorspronkelijke verkrijgingskosten komt ten laste van het resultaat 2015. De kosten die zijn afgeboekt betreffen voornamelijk rentekosten.

Resultaten op de Voorraad Vlottend Actief (nadeel €0,1 miljoen)

Dit zijn gronden die we in de toekomst in een transitieproces willen brengen maar waarvoor we nog geen concrete plannen hebben op de korte termijn. In de totaaltabel hierna kunt u onderaan terugvinden welke gronden dit zijn. Zodra deze plannen concreter worden verandert de status van deze gronden in BIE = Bouwgrond in Exploitatie (plan is in uitvoering). Tot die tijd mogen deze gronden slechts geactiveerd worden voor de verkrijgingsprijs danwel de eventueel lagere marktwaarde. De kosten (m.n. rente) en eventuele baten die in de loop van het jaar zijn gemaakt worden niet geactiveerd en komen per saldo ten laste van het jaarrekeningresultaat. Zoals eerder is aangegeven is voor de Mierloseweg 210-232 de planontwikkeling weer in gang gezet en zijn deze gronden overgeheveld naar BIE. De gronden van Smalstraat en Varenschut II zijn in 2015 toegevoegd aan deze categorie.

Resultaten op de Voorraad Vast Actief (nadeel €0,1 miljoen)

Dit zijn gronden die voor de aanpassing van de BBV regels in 2012 bij het grondbedrijf in de grondexploitatie "Overige Gronden" zijn ondergebracht. Sinds de aanpassing van de BBV zijn deze gronden geen onderdeel meer van de balanspost Onderhanden Werk maar onderdeel van de balanspost Materieel Vast Actief. In de totaaltabel hierna komen deze gronden niet meer terug, maar de afspraak is dat de financiële afwikkeling van deze gronden (verkopen en het beheer van deze gronden) blijft verlopen via het Grondbedrijf en jaarlijks wordt meegenomen met het jaarrekeningresultaat van het grondbedrijf.

Deze (ruil)gronden zijn niet voor vervaardiging aangeschaft en hebben de bestemming (tijdelijk) agrarisch danwel recreatief. De boekwaarde voor deze gronden is in 2015 niet aangepast. Het saldo van de kosten en baten mag niet worden geactiveerd en wordt jaarlijks ten laste gebracht van het

jaarrekeningresultaat van het grondbedrijf. De voornaamste oorzaak voor het nadeel in 2015 is de rentekosten voor deze gronden.

Overige resultaten (Voordeel €0,05 miljoen)

Dit is het saldo van diverse kosten en baten die niet direct aan (lopende) grondexploitaties zijn toe te rekenen zoals overhoeken, verkoop regulerende bepalingen en resultaten uit onroerende zaken (m.n. erfpachten).

5.5.5 Totaalbeeld

Ter verdere informatie en voor het totaalbeeld wordt in de tabel hierna de gevolgen van de actualisaties van de kostprijscalculaties van alle grondexploitaties weergegeven.

Bij de bouwgronden in exploitatie (BIE) wordt inzicht gegeven in het verloop van de boekwaarde, de looptijden en de verwachte resultaten van de afzonderlijke grondexploitaties. Op de gevolgen van de ten opzichte van 2014 gewijzigde verwachte eindresultaten zijn wij hiervoor ingegaan. De bedragen die daarbij zijn genoemd in de tabel bij het onderdeel "Aanpassing voorziening exploitatieverliezen" (per saldo ruim €7,5 miljoen) kunt u hierin terugvinden. De aanpassingen van de voorziening op de afzonderlijke grondexploitaties is het verschil tussen de kolommen "Contante Waarde Geprognosticeerd Verlies" in 2014 en 2015.

Verderop in deze paragraaf Grondbeleid gaan wij nog dieper in op het verloop van de boekwaarde.

De verschuivingen die in 2015 hebben plaatsgevonden van NIEGG naar VVA (Varenschut II) en van BIE naar VVA (Smalstraat) en van VVA naar BIE (Mierloseweg 210-232) kunt u ook terugzien in de tabel.

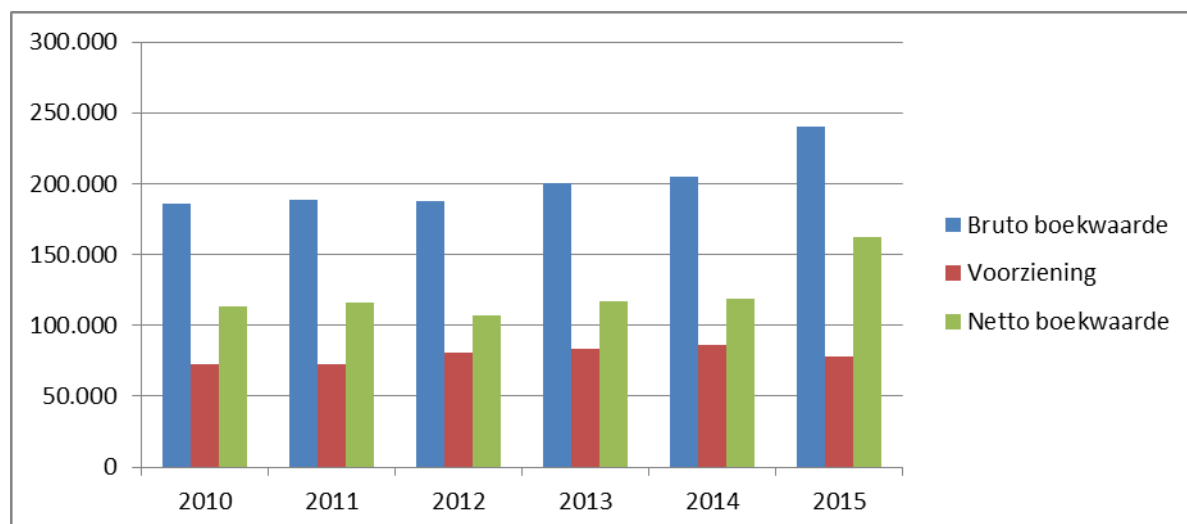
Overzicht grondexploitaties 2014 - 2015

(bedragen x € 1.000,-)												
Complex	2014						2015					
	Boekw aarde ultimo 2014	Geprognosticeerde einddatum 1 januari	Eindw aarde		Contante w aarde		Boekw aarde ultimo 2015	Geprognosticeerde einddatum 1 januari	Eindw aarde		Contante w aarde	
		Geprognosticeerde w inst	Geprognosticeerd verlies	Geprognosticeerde w inst	Geprognosticeerd verlies			Geprognosticeerde w inst	Geprognosticeerd verlies	Geprognosticeerde w inst	Geprognosticeerd verlies	
BOUWGRONDEN IN EXPLOITATIE (BIE)												
Woongebieden												
Brandevoort	-4.096	2019	10.611	0	9.337	0	-3.115	2019	9.439	0	8.575	0
Brandevoort II	153.604	2030	0	86.837	0	53.733	156.288	2031	0	53.937	0	33.375
Geldropsew eg 2011	604	2018	268	0	243	0	667	2018	224	0	210	0
Heiakker Brouw huis	5.050	2019	0	1.570	0	1.381	5.460	2021	0	2.319	0	1.976
Houtse Akker	309	2018	1.609	0	1.462	0	390	2019	2.055	0	1.867	0
School Paardenbloem	0		0	0	0	0	23	2020	424	0	373	0
Siphout Zuid	3.277	2020	52	0	44	0	3.432	2020	916	0	806	0
subtotaal woongebieden	158.748		12.540	88.407	11.086	55.114	163.145		13.058	56.256	11.831	35.351
Saneringsgebieden:												
Cacaofabriek eo	1.968	2020	0	1.775	0	1.512	2.048	2020	0	1.652	0	1.454
Centrum	7.508	2022	0	10.898	0	8.711	8.127	2022	0	10.061	0	8.304
Exploitatieovereenkomsten	-674		26	15	25	14	-214		0	16	0	15
Goorloopzone Noord	3.917	2019	0	2.665	0	2.345	4.056	2020	0	1.911	0	1.681
Groene Loper	4.649	2016	0	5.864	0	5.680	4.858	2017	0	5.427	0	5.256
Groene Loper Boskavels	-296	2017	0	0	0	0	-295	2017	586	0	567	0
Helmond West WOP	0	2021	0	0	0	0	0	2021	0	0	0	0
Herstructurering Helmond West	-230	2016	0	0	0	0	0	2016	0	0	0	0
Mahoniehoutstraat Bibliotheek	587	2017	0	255	0	239	611	2017	0	255	0	247
Merlo Hout 3e fase slegestr	3.050	2020	0	2.975	0	2.535	3.169	2020	0	2.776	0	2.443
Merlosew eg 210 tm 232	0		0	0	0	0	1.595	2019	0	1.018	0	925
OMO-scholen	234	2018	0	205	0	186	3.488	2018	0	231	0	217
Reinen Heistraat	1.653	2020	0	2.121	0	1.808	1.686	2020	0	2.275	0	2.002
Smalstraat (2015 VVA)	1.442	2022	0	2.335	0	1.866	0	2016	0	0	0	0
Suytkade	0		0	0	0	0	23.492	2023	0	20.266	0	16.200
Weverspoort	-6.390	2020	0	0	0	0	-4.764	2020	315	0	278	0
subtotaal saneringsgebieden	17.416		26	29.108	25	24.696	47.857		901	45.888	845	38.744
Industriegebieden:												
Auomotive Campus	1.002	2027	0	350	0	238	2.214	2027	846	0	595	0
Bedrijvenpark Schooten	2.270	2021	116	0	96	0	2.354	2022	239	0	197	0
BZOB	10.189	2028	16.837	0	11.108	0	9.486	2028	24.840	0	16.920	0
Ehad Engelsew eg	4.239	2021	0	1.535	0	1.267	4.386	2021	0	1.487	0	1.267
DeWeijer Oost	1.756	2021	99	0	82	0	1.798	2022	1.085	0	896	0
Rietbeemd	1.819	2023	0	1.679	0	1.300	1.877	2023	0	1.303	0	1.041
Rijpelberg bedrijventerrein	-961	2021	1.584	0	1.308	0	-745	2022	1.777	0	1.466	0
Spiro Chruhillaan Franke	3.548	2021	0	1.831	0	1.511	3.674	2022	0	1.667	0	1.376
Zuid II	-417	2021	1.467	0	1.211	0	-630	2022	1.895	0	1.564	0
subtotaal industriegebieden	23.445		20.103	5.395	13.805	4.316	24.414		30.682	4.457	21.638	3.684
Overige gebieden:												
Restexploitaties	-28	2018	2.963	0	2.692	0	-24	2019	5.120	0	4.651	0
subtotaal overige gebieden	-28		2.963	0	2.692	0	-24		5.120	0	4.651	0
SUBTOTAAL BIE	199.583		35.632	122.910	27.608	84.326	235.392		49.761	106.601	38.965	77.779
NIET IN EXPLOITATIE GENOMEN GRONDEN (NIEGG)												
Vareschut II (2015 VVA)	1.591	n.b.	0	0	0	0	0	2016	0	0	0	0
SUBTOTAAL NIEGG	1.591		0	0	0	0	0		0	0	0	0
VOORRAAD VLOTTEND ACTIEF (VVA)												
Berkendonk Recreatiegebied	1.035	2016	0	419	0	393	1.035	2017	0	419	0	406
Heistraat	128	n.b.	0	80	0	80	128	n.b.	0	80	0	80
Kanaalzone II	1.012	n.b.	0	142	0	142	1.012	n.b.	0	142	0	142
Merlosew eg 210 - 232 (2015 BIE)	1.540	n.b.	0	813	0	813	0	2016	0	0	0	0
Molenstraat	161	n.b.	0	102	0	102	161	n.b.	0	102	0	102
Smalstraat	0		0	0	0	0	1.348	n.b.	0	0	0	0
Vareschut II	0		0	0	0	0	1.408	n.b.	0	718	0	718
SUBTOTAAL VVA	3.876		0	1.556	0	1.530	5.092		0	1.461	0	1.448
GENERAAL TOTAAL	205.050		35.632	124.466	27.608	85.856	240.484		49.761	108.062	38.965	79.227
Mutatie boekwaarde/voorziening							35.434					-6.629

5.5.6 De ontwikkeling van de boekwaarde

Bij de jaarrekening 2012 zijn we in de paragraaf grondbeleid voor het eerst ingegaan op de ontwikkeling van de boekwaarde. Daarbij is met behulp van een tabel en een grafiek inzicht gegeven in deze ontwikkeling. Onderstaand treft u deze gegevens aan over de laatste 6 jaar.

Onderdeel (x €. 1.000)	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bruto boekwaarde	185.887	188.501	188.066	200.177	205.050	240.485
Voorziening	72.662	72.240	80.830	83.341	85.858	79.227
Netto boekwaarde	113.225	116.261	107.236	116.836	119.192	161.258

Zoals eerder in deze paragraaf bij het onderdeel "Uitleg BBV voorschriften inzake Grondexploitatie" is toegelicht is de netto boekwaarde de resultante van de bruto boekwaarde van de grondexploitaties die behoren tot de balanspost Voorraad Gronden minus de voorziening voor verwachte verliezen voor de grondexploitaties met een verwacht verlies op de einddatum.

In 2015 is de bruto boekwaarde fors gestegen ten opzichte van eerdere jaren. De voornaamste verklaring hiervoor is de inbreng van de grondexploitatie Suytkade in de gemeentelijke administratie. De bruto boekwaarde is met ruim €35 miljoen toegenomen (waarvan ruim €23 miljoen voor Suytkade).

De netto boekwaarde is in 2015 met €43 miljoen gestegen. Dit betekent dat de omvang van het risicodragend kapitaal verder is toegenomen. In de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" gaan wij in op de risico's die hiermee samenhangen en het benodigde weerstandsvermogen. De toename van de netto boekwaarde komt enerzijds door de toename van de bruto boekwaarde en anderzijds door de verlaging van de voorziening als gevolg van de actualisaties van de grondexploitaties. De verlaging van de voorziening hebben wij toegelicht bij het onderdeel "jaarrekeningresultaat 2015" eerder in deze paragraaf. De toename van de bruto boekwaarde wordt hierna verder toegelicht.

In 2015 zijn opnieuw de verkopen achtergebleven bij de verwachtingen. Dit geldt met name voor de projectmatige woningbouw en industriegebieden. Voor de particuliere kavels geldt dat de verwachte omzet bij sommige grondexploitaties (met name Brandevoort II) wel is gerealiseerd. Zolang echter het

totaal van de verkopen achterblijft bij de verwachtingen is het, mede gezien de hoge rentelasten, moeilijk om de boekwaarde niet verder te laten oplopen.

Uit het totaal van alle kostprijscalculaties blijkt dat nog ongeveer € 278 miljoen aan kosten worden gemaakt waarvan ruim € 70 miljoen rentekosten. Aan opbrengsten moet nog ongeveer € 457 miljoen gerealiseerd worden. Er zijn de laatste jaren geen grote nieuwe plannen opgestart en de ontwikkeling van de bestaande plannen komt steeds verder in de uitvoeringsfase en daardoor komt het keerpunt dat de opbrengsten hoger zijn dan de kosten steeds dichterbij. Wij verwachten dat dit keerpunt in 2017 bereikt is en dat de bruto boekwaarde vanaf die datum gaat afnemen.

In de tabel hierna wordt inzicht gegeven in de toename van de boekwaarde in 2015. Omdat dit een weergave van de boekwaarde is, worden uitgaven als een positief bedrag weergegeven en inkomsten als een negatief bedrag. De toename van de bruto boekwaarde is zoals reeds eerder aangegeven voor het grootste gedeelte toe te schrijven aan de inbreng van de grondexploitatie Suytkade. Omdat Brandevoort II veruit de grootste grondexploitatie is (ca 65% van de bruto boekwaarde), wordt ook de toename van Brandevoort II getoond.

Onderdeel	Mutatie Totaal	Waarvan Brandevoort II
Grondverwerving	27.247	94
Bouw- en woonrijpmaken	4.733	1.056
Bijdragen af te dragen	386	330
Overige exploitatielasten	7.411	5.225
Ontvangen bijdragen	-697	-21
Afboeking resultaat	3.897	0
Opbrengst grondverkoop	-6.779	-3.685
Ontvangen voorschotten	-432	-299
Subsidies	0	0
Overige opbrengsten	-332	-15
Totaal mutatie boekwaarde	35.434	2.685

Hierna wordt per onderdeel uit de tabel toegelicht wat de grootste posten zijn geweest die de mutaties in de boekwaarde hebben veroorzaakt.

- Grondverwerving. De inbreng van de boekwaarde van Suytkade ad € 23.5 miljoen is in de tabel bij grondverwerving opgenomen. Daarnaast is de boekwaarde bij de grondexploitatie OMO scholen met ruim €3 miljoen toegenomen. In 2009 heeft de gemeente een aantal schoolgebouwen gekocht van OMO. De juridische levering en betaling zou plaatsvinden zodra de gebouwen beschikbaar komen. Begin 2015 heeft de levering en betaling van het laatste gebouw (Gasthuisstraat) plaatsgevonden.
- Bouw- en woonrijpmaken. Op een groot aantal grondexploitaties zijn in 2015 kosten gemaakt voor bouw- en woonrijpmaken. Op Brandevoort II zijn deze kosten voornamelijk gemaakt voor woonrijpmaken in de Veste en Stepekolk en inmiddels is gestart met het bouwrijpmaken van het deelplan Liverdonk.
De voornaamste andere grondexploitaties waarop kosten zijn gemaakt zijn de Automotive Campus (woonrijpmaken), Brandevoort 1 (Ecozone en woonrijpmaken Stepekolk), Helmond West WOP (herinrichting openbaar gebied), Heiakker Brouwhuis (woonrijpmaken) en Weverspoort (buurtpark en woonrijpmaken).

- Bijdragen af te dragen. Op Brandevoort II is een planschade uitbetaald in 2015 en op Centrum is de bijdrage aan Forum Invest verantwoord. Verder is een negatieve bijdrage verantwoord op Helmond West WOP voor een bijdrage in de kosten van riolering.
- Overige exploitatielasten. De overige exploitatiekosten bestaan voor het grootste gedeelte uit de rente over de bruto boekwaarde van de grondexploitaties op 1 januari 2015. Dit is 3,25% over de bruto boekwaarde op 1 januari 2015 zijnde €205 miljoen en is €6,6 miljoen. Verder worden hier de overheadkosten en overige exploitatiekosten verantwoord.
- Ontvangen bijdragen. Er zijn op diverse grondexploitaties kleine bijdragen ontvangen. De voornaamste grondexploitatie waarop een bijdrage is ontvangen is Helmond West WOP. Voor de herinrichting van de openbare ruimte in Helmond West is in 2012 een krediet beschikbaar gesteld. Uit praktische overwegingen is besloten de budgetbewaking voor deze kosten bij het grondbedrijf te leggen. Voor de gemaakte kosten bij het grondbedrijf ontvangt het grondbedrijf jaarlijks een bijdrage uit het krediet. In 2015 was deze bijdrage €0,5 miljoen.
- Afboeking resultaat. De afboeking resultaat betreft het saldo van de winstnemingen, de resultaten op afgesloten grondexploitaties en de financiële gevolgen van de overheveling van BIE (Smalstraat) en NIEGG (Varenschut II) naar de Voorraad Vlottend Actief (VVA) in 2015. Dit is eerder in deze paragraaf bij het onderdeel "Jaarrekeningresultaat 2015" toegelicht.
- Opbrengst grondverkoop en ontvangen voorschotten. Per saldo is op grondverkoop en ontvangen voorschotten ruim €7,2 miljoen aan opbrengsten geboekt in 2015 waarvan €3,6 miljoen op Brandevoort II. Op dit complex zijn in 2015 26 losse kavels (incl CPO) verkocht en verder de grond voor 9 vrije sector koopwoningen in de Veste blok 27. De voornaamste andere grondexploitaties waarop in 2015 grondopbrengsten zijn gerealiseerd zijn BZOB (Erfpacht voor pompstation Aqua Mentha) en voor woningen in Brandevoort 1 (1 kavel op Brand en 31 projectmatige kavels in Stepekolk, waarvan 16 sociale huurwoningen), Groene Loper (5 projectkavels) en Houtse Akker (1 kavel) en Restexploitatie (1 kavel op Dierdonk).
- Overige opbrengsten. Op diverse grondexploitaties zijn kleine bijdragen ontvangen. Dit betreft met name bijdragen van derden op basis van exploitatieovereenkomsten ter dekking van de kosten voor aanleg van openbare voorzieningen.

5.5.7 Voortgang beleidsuitvoering

De uitgangspunten vastgelegd in de Nota Grondbedrijf 2013 - 2016 worden gevolgd. De plancapaciteit aan woningbouw in de gemeentelijke grondexploitaties is ongeveer 4.000 woningen. Dat is het deel, waarop de gemeente risico's loopt. In de berekeningen wordt verwacht dat deze plancapaciteit eind 2030 afgezet is.

De majeure plannen binnen het Grondbedrijf zijn:

1. Brandevoort II

De grondexploitatie Brandevoort II is met een boekwaarde van €156,3 miljoen per 31 december 2015 het grootste project. Voor dit project is een voorziening getroffen van €33,4 miljoen, de netto boekwaarde is derhalve €122,9 miljoen.

Voor Brandevoort II is het nog te realiseren woningbouwprogramma (ca 2.650 woningen) en een bedrijventerreingedeelte (27 ha) te realiseren. De verwachte einddatum is 1 januari 2031. De verkoop van particuliere kavels is behoorlijk aangetrokken en verloopt op dit moment redelijk. In de projectmatige bouw zijn verschillende projecten uitontwikkeld en staan op dit moment in de verkoop. Verder zijn een aantal projecten klaar om te starten, maar deze wachten nog op het onherroepelijk worden van het uitwerkingsplan Liverdonk

2. Centrum

Voor deze locatie is de discussie over de toekomst nog volop gaande. Inmiddels is wel besloten om de woningen in de Waart zoveel mogelijk te handhaven. Met Woonpartners lopen onderhandelingen om over dit plandeel afspraken te maken. De laatste stand van deze afspraken is in deze Grex verwerkt.

In de grondexploitatie bij deze jaarrekening is het nog te realiseren programma nagenoeg gelijk aan het programma bij de jaarrekening 2014. Op dit moment vinden diverse gesprekken met de stad plaats om een visie te kunnen gaan ontwikkelen op het centrumplan.

3. Suytkade

In 2015 is de GEM met van Wijnen ontbonden. De grondexploitatie is daarmee een volledige verantwoordelijkheid van de gemeente geworden. Door de discussies met van Wijnen konden in 2015 geen ontwikkelingen worden opgestart. Inmiddels vinden diverse planontwikkelingen plaats, die naar verwachting in 2016 tot grondverkoop gaan leiden.

5.5.8 Resultaatbestemming

Wij stellen voor het volledige positieve resultaat van de grondexploitatie uit 2015 ten gunste te brengen van het weerstandsvermogen van het grondbedrijf. Het resultaat wordt daarmee toegevoegd aan de reeds bestaande reserve grondbedrijf.

Het weerstandsvermogen bestaat uit direct beschikbare middelen in de reserve grondbedrijf en uit de verwachte toekomstige positieve resultaten van de winstgevende grondexploitaties. Deze middelen zijn niet direct beschikbaar maar komen beschikbaar zodra voldaan is aan de criteria voor winstnemingen zoals die eerder in deze paragraaf zijn beschreven bij de toelichting op de BBV voorschriften.

De verwachte positieve resultaten zijn als gevolg van de aanpassing van de parameters aanzienlijk gestegen ten opzichte van de verwachtingen bij de jaarrekening 2014. In totaal is de winstpotentie opgehoogd van ruim €27 miljoen naar €39 miljoen. In de toelaat tabel eerder in deze paragraaf is terug te vinden wat het effect is geweest bij de afzonderlijke exploitaties. Veruit het grootste effect (+ €5,8 miljoen) zit bij BZOB en wordt met name veroorzaakt door de ophoging van de grondprijzen met 1,5% met ingang van 2018. Verder is in 2015 de ontwikkeling opgestart van het gebied bij de voormalige school De Paardenbloem. Hier worden sociale woningen gerealiseerd op de plaats van de vroegere basisschool. Op het plan de Weijer Oost heeft naast de grondprijsstijging ook een verlaging van de nog te maken kosten plaatsgevonden.

Het weerstandsvermogen dient ter dekking van toekomstige risico's. Voor een beter inzicht worden alle risico's van de gemeente op 1 plek in de jaarrekening verantwoord. Dit gebeurt in de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing". Voor een verder toelichting op het weerstandsvermogen van het grondbedrijf en de (onvoorziene) risico's op grondexploitatie verwijzen wij u naar deze paragraaf.

5.6 Paragraaf financiering

5.6.1 Risicobeheer

Een belangrijk uitgangspunt van de wet Fido is dat gemeenten bedachtzaam dienen om te gaan met publieke middelen. Risicobeheersing is van groot belang.

Om gemeenten te behoeden voor de gevolgen van rentefluctuaties zijn wettelijke normen gesteld waaraan gemeenten moeten voldoen. Dit zijn de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide beogen de renterisico's te begrenzen die verbonden zijn aan de financiering van respectievelijk de korte- en lange schuld.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is de maximale omvang van de toegestane kortlopende financiering. Deze is bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal en voor 2015 bedroeg de limiet €29,8 miljoen. Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling van de liquiditeitspositie weer in realisatie tot de kasgeldlimiet per kwartaal in 2015.

Kasgeldlimiet 2015 <i>(Bedragen x € 1 miljoen)</i>	1e kwart.	2e kwart.	3e kwart.	4e kwart.
Kasgeldlimiet (8,5% van de begroting)	29,8	29,8	29,8	29,8
Gemiddelde netto vlottende schuld	38,9	17,4	6,2	-3,6
Ruimte (+) / overschrijding (-)	-9,1	12,4	23,6	33,4

Binnen de wettelijke kasgeldlimiet wordt een deel van de kortlopende financieringsbehoefte afgedekt met kasgeldleningen. Gezien de lage rentestand op de geldmarkt (tot 1 jaar) hebben we hiervan maximaal geprofiteerd en hebben we zelfs een negatieve rente ontvangen. Dit betekent dat we geld ontvangen in plaats van betalen.

In het eerste kwartaal 2015 is de kasgeldlimiet overschreden en hebben we een tweetal vaste geldleningen aangetrokken. In het vierde kwartaal hebben we tijdelijk middelen gestald bij de schatkist. Dit is nader toegelicht bij de paragraaf overige ontwikkelingen.

Renterisiconorm

Bij het opnieuw financieren van een lening, bestaat het risico van een hogere rente. Om dit risico te beperken brengen we een spreiding aan in de looptijden in de leningenportefeuille. De renterisiconorm maximeert de totale aflossing (en renteherziening) in een jaar. De renterisiconorm bedraagt 20% van het begrotingstotaal en bedraagt in 2015 €70 miljoen.

Renterisiconorm <i>(bedragen x 1 miljoen)</i>	2015
a Renteherziening	13,9
b Aflossingen	35,2
Totaal risico (a+b)	49,1
Renterisiconorm	70,0
Ruimte onder de renterisiconorm	20,9

Bovenstaande tabel laat zien dat de gemeente ruimschoots binnen de renterisiconorm blijft.

5.6.2 Ontwikkeling leningen u/g en garantieportefeuille

De gemeente heeft een terughoudend beleid bij het verstrekken van nieuwe geldleningen en borgstellingen aan derden. Hierdoor is in 2015 slechts één nieuwe lening geherfinancierd. Dit betreft de lening aan Stichting Vitalis Residentiële Woonvormen voor een bedrag van €2,0 miljoen. Er zijn geen nieuwe borgstellingen verstrekt.

Het verloop van de leningen u/g en garantieportefeuille is als volgt:

<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>	31-12-2015	31-12-2014	31-12-2013
a Geldleningen u/g			
Woningbouwcorporaties	5,4	10,4	17,1
verpleeg/verzorgingshuizen	4,8	21,6	22,6
overige	18,0	23,4	27,4
Totaal geldleningen u/g	28,2	55,4	67,1
b gewaarborgde leningen netto risico bedrag*	34,9	36,5	36,7
c Achtervang via W.S.W.	506,0	512,0	520,0
Totaal a, b en c	569,1	603,9	623,8

* Dit betreft het netto risico-bedrag, dus excl. garanties die verstrekt zijn door bijv. een waarborgfonds. Geen rekening is gehouden met door de gemeente gestelde zekerheden alsmede de financiële positie van de betreffende instelling

Het volume aan verstrekte geldleningen is in 2015 behoorlijk afgenomen. Naast de reguliere aflossingen komt dit voornamelijk door:

- De buitengewone aflossing van de verstrekte geldleningen aan de Stichting Vitalis Residentiële Woonvormen tot een bedrag van €16,0 miljoen. Het restant van de openstaande gemeentelijke financiering van €2,0 miljoen is geherfinancierd door de gemeente.
- de vervroegde aflossing van geldleningen door woningbouwcorporaties;
- Aflossing van de verstrekte geldleningen door de GemSuytkade van €6,0 miljoen en de Stichting Combivisie €0,1 miljoen.
- De overige leningen bestaan voor ruim €12,0 miljoen uit niet-revolverende Startersleningen.

Door reguliere aflossingen is het bedrag aan gewaarborgde leningen afgenomen. Ook het bedrag aan geldleningen van woningbouwcorporaties waarvoor de gemeente de zogenaamde achtervangfunctie vervult jegens het Waarborgfonds Sociale Woningbouw is teruggelopen.

5.6.3 Gemeentefinanciering

Financiering

Tot dit jaar werd bij de opgenomen geldleningen onderscheid gemaakt tussen de eigen financiering en de Gembank, waarbij de Gembank een administratief afgescheiden deel was, waarin de aan derden verstrekte geldleningen werden ondergebracht, alsmede de geldleningen die door de gemeente voor dit doel op de kapitaalmarkt werden aangegaan. De afgelopen jaren was er sprake van een toegenomen mismatch tussen de opgenomen geldleningen (o/g) en de uitgezette geldleningen (u/g). Hierdoor was de oorspronkelijke opzet van de Gembank, waarbij sprake was van één op één leningen u/g en o/g door diverse oorzaken voor een groot deel weg. Vandaar dat dit jaar de administratieve eenheid Gembank is opgeheven.

Overzicht opgenomen geldleningen

<i>bedragen x € 1 miljoen</i>		Eigen financiering
Stand per 1-1-2015		153,4
aangetrokken leningen	+/+	30,0
buitengewone aflossingen	-/-	3,8
reguliere aflossingen	-/-	31,5
stand per 31-12-2015		148,1

In het eerste kwartaal 2015 bleek uit onze rekening-courant positie, de liquiditeitsprognose en de reguliere aflossingen van de leningen, dat het nodig was een om vaste geldlening aan te trekken. Om voldoende spreiding in de looptijd van de leningen te houden in verband met de renterisiconorm, zijn er twee leningen aangetrokken van € 15,0 miljoen. De looptijden van deze leningen zijn vijf- en tien jaar.

Daarnaast is in het kader van de transactie met Vitalis besloten een geldlening bij de ING af te lossen, welke destijds als funding voor de "Vitalis deal" is aangetrokken. Hierdoor is een 2015 een buitengewone aflossing van afgerond € 3,8 miljoen gedaan.

Uitzettingen

Een belangrijk uitgangspunt van de wet Fido en de Regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO), is dat gemeenten bedachtzaam dienen om te gaan met publieke middelen. Risicobeheersing is van groot belang, zowel bij het uitzetten van middelen als bij het aangaan van leningen. Door het verplicht schatkistbankieren zijn de risico's bij het uitzetten van middelen niet meer aan de orde. De gemeente heeft nog een aantal beleggingen, die zijn aangegaan vóór de inwerkingtreding van het verplicht schatkistbankieren:

Garantieproduct ABN-AMRO: sinds 2000 is een bedrag van € 8,3 miljoen ingelegd in een garantieproduct. Op basis van deze belegging ontvangt de gemeente jaarlijks een gegarandeerd beleggingsrendement van 4% per jaar. Daarnaast ontvangt de gemeente jaarlijks een uitkering uit de belegging van € 454.000. Op 1 september 2020 ontvangt de gemeente een bedrag terug van ten minste € 5,0 miljoen.

De boekwaarde van de belegging bedraagt per 31 december 2015 € 7,3 miljoen.

APG-IS Rentefonds

Per 31 december 2015 heeft dit fonds een waarde van € 7,7 miljoen.

NV Bouwfonds Nederlandse Gemeenten

Per 31 december 2015 heeft het uitstaande deposito bij de Bank Nederlandse Gemeenten een waarde van € 2,1 miljoen.

5.6.4 Overige ontwikkelingen

Schatkistbankieren

Sinds december 2013 zijn gemeenten verplicht om overtollige middelen bij het Rijk te stallen. Dit behoudens een drempelbedrag van € 2,8 miljoen. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector. Dit verlaagt nl. de externe financieringsbehoefte van het Rijk, waardoor het Rijk minder hoeft te financieren op de markt, hetgeen zich weer vertaalt in een lagere staatsschuld. Daarnaast verwacht het Rijk een verdere vermindering van de beleggingsrisico's waaraan decentrale overheden worden blootgesteld.

In het vierde kwartaal was onze liquiditeitspositie zodanig dat we enkele weken moesten gaan schatkistbankieren. Aan deze situatie is eind 2015 een einde gekomen. Ook voor de komende jaren is de verwachting dat de effecten van schatkistbankieren voor Helmond beperkt zijn.

Deelnemingen

Omschrijving	Nominaal bedrag historische uitgaven	Ontvangsten
Automotive Facilities Brainport Holding NV: 1104 aandelen Brainport Development N.V. (voorheen NV Rede) 328 aandelen à € 453,78	22.080 148.840	0
Enexis Holding NV 23.177 aandelen à € 1,-	23.177	28.065
Essent Milieu Holding BV	1	0
Publiek belang Electr. Prod. BV	1	0
CBL Vennootschap BV	3	0
Claim Staat Vennootschap BV	3	0
Enexis BV	3	0
Verkoop Vennootschap BV	3	0
NV Bank Nederlandse Gemeenten 52.650 aandelen à € 2,50	131.625	30.010

Voor een toelichting op deze deelnemingen wordt verwezen naar de paragraaf verbonden partijen.

5.7 Paragraaf lokale heffingen

5.7.1 Uitgangspunten tarievenbeleid

Het gemeentelijke inflatiecorrectiepercentage voor tarieven is voor 2015 vastgesteld op 2%. Daar waar een afwijkend percentage van toepassing is wordt dit vermeld in de onderstaande tekst. Daarnaast mogen de tarieven van rechten die vallen onder een wettelijke beperking (m.n. (Wabo)leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing) maximaal kostendekkend zijn. Voor verdere informatie over de diverse lokale heffingen wordt hierbij verwezen naar de toelichting bij de betreffende verordeningen, die gelijktijdig met de begroting zijn vastgesteld.

5.7.2 Ontwikkeling woonlasten

Een belangrijke keuze tijdens deze bestuursperiode was die voor een gelijkblijvende lastendruk. Om op een verantwoorde manier invulling te kunnen geven aan de bezuinigingsopgave, is uitvoering gegeven aan het voorstel uit de begroting 2014 om de lastendruk in 2015 gemiddeld iets te verhogen. Voor het overige is vastgehouden aan het uitgangspunt uit het coalitieakkoord: de gemeentelijke lastendruk (OZB, riool- en afvalstoffenheffing) voor de inwoners gaat in zijn totaliteit – exclusief de inflatiecorrectie – in deze bestuursperiode niet omhoog.

De woonlasten kunnen worden bekeken vanuit het perspectief van de gebruiker van een woning (meestal de huurder), maar ook vanuit dat van de eigenaar van dat pand.

De woonlasten voor gebruikers ontwikkelen zich als volgt:

Tabel: belastingen die tot woonlasten voor gebruikers leiden (in €).

Jaar	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal	Verandering totaal t.o.v. voorgaand jaar
2010	226,32	230,28	456,60	3,01%
2011	228,12	232,08	460,20	0,79%
2012	231,96	232,08	464,04	0,83%
2013*	231,96	232,08	464,04	0,00%
2014	237,12	212,40	449,52	-3,13%
2015	222,12	216,60	438,72	-2,40%

* In 2013 was er sprake van een eenmalige teruggave van € 25 voor de Rioolheffing en € 60 voor de Afvalstoffenheffing.

Als er sprake is van een woning waar de eigenaar ook gebruiker is, betaalt deze ook Onroerend-zaakbelasting (OZB). Uiteraard leidt dit absoluut tot hogere lasten, maar de procentuele stijging blijft in vergelijking met het jaar 2013 beperkt tot 2,7% (namelijk -1,20% plus 3,94%).

Tabel: Belastingen die tot woonlasten voor eigenaren/gebruikers leiden (in €).

Jaar	OZB*	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal	Verandering totaal t.o.v. voorgaand jaar
2010	235,00	226,32	230,28	691,60	2,72%
2011	236,00	228,12	232,08	696,20	0,67%
2012	240,50	231,96	232,08	704,54	1,20%
2013	247,00	231,96	232,08	711,04	0,92%
2014	253,00	237,12	212,40	702,52	-1,20%
2015	291,50	222,12	216,60	730,22	3,94%

* Voor de bepaling van de OZB-lasten is uitgegaan van de gemiddelde waarde van een woning van € 234.587 in 2010, dalend naar € 200.024 voor het belastingjaar 2015.

5.7.3 Tarieven 2015

In deze paragraaf wordt achtereenvolgens per belasting c.q. heffing inzicht verschaft hoe het tarievenbeleid daadwerkelijk is vertaald in de tarieven voor 2015.

Onroerende zaakbelastingen

Ten aanzien van de geraamde opbrengst OZB voor 2015 is rekening gehouden met een aanpassing van de tarieven met 2%, conform het algemene tarievenbeleid voor lokale heffingen. Bij de tariefbepaling voor 2015 is uitgegaan van een totaalopbrengst van afgerond € 18,78 miljoen. Dit is gebaseerd op de OZB-opbrengsten over 2014 vermeerderd met de gevolgen van uitbreidingen (nieuwbouw e.d.), waarop een verhoging van 2% is doorgevoerd. Daarnaast is de waardedaling van de onroerende zaken, als resultaat van de jaarlijkse herwaardering, gecompenseerd in de tarieven voor het jaar 2015. Dit heeft in absolute zin tot een tariefsverhoging voor zowel de woningen als de niet-woningen geleid.

Wel is er voor gekozen om ruimte, ontstaan door de meevallende kostenontwikkelingen binnen de afvalstoffeninzameling en riooltaken, die via de Afvalstoffen- en Rioolheffing gefinancierd werden vanuit de jaren 2014 (Afval € 450.000) en 2015 (Riool € 850.000), te benutten binnen de OZB. Per saldo heeft dit geleid tot een hoger tarief OZB, maar de stijging van de woonlasten bleef voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde beperkt tot een percentage van 2,7%, hetgeen lager is dan de inflatiecorrectie in de vergelijking met het jaar 2013.

De tariefontwikkeling, die het gevolg is van bovenstaande is terug te vinden in de tabel verderop in deze paragraaf.

De opbrengst van de onroerende zaakbelastingen over het jaar 2015 loopt met een tekort van ongeveer 0,5% redelijk in de pas met de raming. Omdat de raming voor het volgende jaar uitgaat van de werkelijke WOZ-waarden over het afgelopen jaar heeft dit tekort een incidenteel karakter.

Afvalstoffenheffing

Voor de afvalstoffenheffing geldt, naast het beginsel van 100% kostendekking, het principe "de vervuiler betaalt". Waar aan de ene kant kostenvoordelen zich voor doen, staat daar een nieuwe afvalbelasting van Rijkswegge ingevoerd tegenover. Ten opzicht van het belastingjaar 2014 is het tarief voor deze heffing met 2% verhoogd tot € 216,60 op jaarbasis per perceel. De opbrengst loopt in de pas met de raming.

Rioolheffing

De rioolheffing is een bestemmingsheffing, waarmee de kosten die de gemeente maakt voor niet alleen een doelmatig werkende riolering, maar ook overige maatregelen ten aanzien van het beheer van hemelwater en grondwater, kunnen worden verhaald.

In het Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2010-2015 is het meerjarige tarievenbeleid vastgelegd. Op basis van dit beleid wordt op het tarief een jaarlijkse inflatiecorrectie toegepast, wat ook voor 2015 het geval is geweest.

Voorwaarde is een kostendekkende exploitatie. Hierin wordt ook rekening gehouden met kosten die betrekking hebben op grondwater- en hemelwaterbeheer, zoals bijvoorbeeld het onderhoud voor de gescheiden stelsels voor de afvoer van afvalwater alsmede voor de afvoer van hemelwater.

Helmond kent twee categorieën tarieven, namelijk een basistarief dat behoort bij een waterverbruik van minder dan 1.200 m³ en een aantal (degressieve) tarieven gebaseerd op een waterverbruik van meer dan 1.200 m³. De opbrengst is nagenoeg gelijk aan de raming.

Hondenbelasting

Voor het houden van een hond binnen de gemeente wordt hondenbelasting geheven. Deze belasting wordt ingezet als doelbelasting, namelijk voor de bestrijding van de gevolgen van hondenoverlast. Alleen de perceptiekosten van de heffing en invordering van hondenbelasting worden hierop in mindering gebracht.

In de gemeente werden per 1 januari 2015 ruim 8.200 honden gehouden, nagenoeg gelijk aan het voorgaande jaar. Controle op het hondenbezit is sinds 2010 uitbesteed aan de Stichting Stadswacht Helmond.

Precariobelasting

Deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op of boven gemeentegrond. Deze belasting geldt als algemeen dekkingsmiddel. Op grond van ervaringen van de laatste jaren is gebleken dat de precariobelasting tot wisselende opbrengsten kan leiden; de mate van gebruik van de openbare ruimte is moeilijk te voorspellen.

Via regelmatige controles wordt het gebruik van gemeentegrond gevolgd, waarna bij constatering van belastbare feiten een aanslag precariobelasting volgt. Om te voorkomen dat ieder klein feit al tot een aanslag leidt is een drempelbedrag van €50,00 ingevoerd.

Voor precariobelasting wordt een breed scala aan tarieven gehanteerd, dat te uitgebreid is om in de onderstaande tabel op te nemen.

Marktgeden

Voor de marktgeden geldt dat een kostendekkende begroting wordt gehanteerd. Tarieven worden hierop jaarlijks aangepast. Voor 2015 betekent dit dat de tarieven met gemiddeld ongeveer 2% zijn verhoogd, wat in de lijn ligt met de algemene inflatiecorrectie. De raming wordt evenals vorig jaar door een lagere bezettingsgraad op de markten niet gerealiseerd.

Wel is er een wijziging in de doorberekening van de promotiegeden geweest: het tarief voor de woensdagmarkt is komen te vervallen, omdat dit praktisch zeer beperkt was. Voor de zaterdagmarkt is dit tarief conform afspraak net als vorig jaar verhoogd met 30%. Dit bedrag wordt door de gemeente geïncasseerd voor de Stichting Marktpromotie.

Reclamebelasting

De tarieven voor het centrumgebied zijn voor 2015 verhoogd met de inflatiecorrectie van 2%. Voor de winkelboulevard Engelseweg kon dit achterwege blijven, omdat daar ook met de huidige tarieven de geraamde opbrengsten haalbaar waren. De opbrengsten voor beide deelgebieden worden gesplitst naar die gebieden uitgekeerd.

Leges

Leges zijn rechten die de gemeente kan heffen in verband met verstrekte (administratieve) diensten. In een aantal gevallen gaat het om tarieven met wettelijke beperkingen (bijv. paspoorten, rijbewijzen, e.d.), maar als rode draad loopt de voorwaarde van maximaal kostendekkende tarieven door de tarieventabel. Wel bestaat de mogelijkheid van kruissubsidiering, waarbij een onderdekking op het ene product uit de legesverordening mag worden gecompenseerd met een surplus aan inkomsten op een ander product. Uitzondering hierop vormen de hoofdstukken uit titel 3, waarbij kostendekking op niveau van ieder hoofdstuk afzonderlijk geldt.

Ook in 2015 bleven de inkomsten uit Wabo-leges sterk achter bij de oorspronkelijke raming, die inmiddels naar beneden is bijgesteld.

5.7.4 Overige belastingaangelegenheden

Uitvoering kwijtscheldingsbeleid

De gemeente is op grond van de Gemeentewet en de Invorderingswet bevoegd om kwijtschelding van gemeentelijke heffingen te verlenen. In Helmond zijn de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en bij eigendom van een woning die “onder water” staat de OZB in de kwijtschelding betrokken.

Op landelijk niveau zijn er in de afgelopen periode ontwikkelingen geweest ten aanzien van uitbreiding van de beleidsvrijheid voor decentrale overheden voor wat betreft het verlenen van kwijtschelding.

Zo kent de Gemeente Helmond al jaren het beleid om de kosten van bestaan te stellen op maximaal 100% van de bijstandsnorm (de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 stelt de norm op 90% van de bijstandsnorm). Daarnaast is gebruik gemaakt van de mogelijkheid om kwijtschelding aan kleine ondernemers te verlenen voor wat betreft gemeentelijke privé-belastingen (raadsbesluit 10 januari 2012). De gemeente Helmond maakt maximaal gebruik van de geboden beleidsvrijheid.

Ongewijzigd is de mogelijkheid voor kwijtscheldingsgerechtigden om middels geautomatiseerde bestandsvergelijking kwijtschelding toegewezen te krijgen. De gemeente maakt sinds 2011 van deze mogelijkheid gebruik, wat zowel voor de burger als voor de gemeente onnodige administratieve lasten voorkomt, dan wel zoveel mogelijk beperkt. De gemeente toetst hierbij ambtshalve via het Inlichtingenbureau of belastingschuldige nog in aanmerking komt voor kwijtschelding.

Kostenonderbouwing leges

Voor de bepaling van de mate van kostendekkendheid van de totale legesverordening wordt gekeken naar samenhangende stelsels van diensten, die vallen onder de werkingssfeer van de Europese Dienstenrichtlijn. Deze onderdelen zijn geclusterd in Titel 3 van deze verordening.

Daarnaast is door een uitspraak van de Hoge Raad van 13 februari 2015 bepaald, dat kruissubsidiëring tussen de overige hoofdstukken en titels van de Legesverordening mogelijk is.

Feitelijk geldt dus de eis van kostendekkendheid voor de legestarieven binnen de totale legesverordening en voor ieder hoofdstuk van Titel 3 per onderdeel afzonderlijk.

Wel wordt de roep om transparantie in de vaststelling van de leges steeds groter. Hiervoor heeft de minister van BZK de gemeenten opgeroepen om inzicht te geven in de vaststelling van de tarieven van de diverse producten van de legesverordening. Door hierbij ook een heldere kostenonderbouwing, liefst als onderdeel van deze paragraaf op te nemen zou hier in de toekomst vorm aan kunnen worden gegeven.

Rapport commissie Rinnooy Kan

In juni 2015 presenteerde de Commissie Rinnooy Kan haar rapport: “Bepalen betekent betalen”, met een advies van de Commissie over de financiële ruimte voor gemeenten.

Hierin kwam naar voren, dat de gemeenten behoefte hebben aan een groter lokaal belastinggebied en daar gezien de toename van de taken en verantwoordelijkheden van de gemeenten ook recht op hebben. In het rapport worden ook concreet voorstellen gedaan hoe hieraan invulling gegeven kan worden, waarbij met name een ingezetenebelasting en de herinvoering van het gebruikersdeel OZB voor woningen eruit worden gelicht. Het zou daarbij gaan om een verschuiving van de lasten, niet om een belastingverhoging.

De voorstellen zouden onderdeel uit moeten maken van de herziening van het belastingstelsel. Politieke besluitvorming over dit deel van het belastingplan is vooruit geschoven.

Ontwikkelingen WOZ

Op het terrein van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) is er een aantal ontwikkelingen. Zo zal met de invoering van de Landelijke Voorziening WOZ komend jaar de WOZ-waarde openbaar worden. Achterliggende gedachte hierbij is, dat de overheid transparant wil zijn naar de burger toe en dit gegeven dus vrij wil geven. Aansluitend hierop heeft de gemeente Helmond vorig jaar al voor de eerste maal aan een aantal wijken toegang gegeven tot de WOZ-gegevens via een voormelding met een prognose van de nieuwe WOZ-waarde. De ervaringen waren voorzichtig positief, waardoor ook dit jaar hier een vervolg aan is gegeven. Door de zeer beperkte deelname wordt in 2016 bezien of een andere werkwijze gekozen kan worden.

Verder worden met ingang van 2016 de aanslagbiljetten / WOZ-beschikkingen ook digitaal ontsloten via Mijn Overheid. Hierdoor kan een veel groter deel van de burgers op digitale wijze zijn aanslagbiljetten ontvangen in een beveiligde omgeving, waar deze ook opvraagbaar blijven. Op het moment dat er een nieuw aanslagbiljet wordt aangeboden wordt de burger hiervan per e-mail in kennis gesteld.

Bij de versturing van de aanslagen Gemeentelijke Heffingen 2016 hebben ruim 22 % van de burgers op deze wijze hun aanslagbiljet ontvangen.

Doordat met ingang van 1 oktober 2015 de WOZ-waarde in het kader van het nieuwe Woningwaarderingstelsel mede bepalend is geworden voor de vaststelling van de hoogte van de maximale huurprijzen krijgen ook huurders van woningen voortaan een belang bij de WOZ-waarde. Daarom krijgen ook gebruikers van woningen met ingang van 2016 op hun aanslag Gemeentelijke Heffingen voortaan een beschikkingsregel met daarop de nieuwe WOZ-waarde.

Overzicht belastingtarieven

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de voornaamste tarieven, waarmee de burger geconfronteerd is. De stijging van de tarieven is in veel gevallen gebaseerd op het percentage van de inflatiecorrectie, voor 2015 vastgesteld op 2 %.

	2013	2014	2015
<u>Onroerende Zaakbelastingen</u>			
- tarief eigenaren woningen	0,1141%	0,1221%	0,1458%
- tarief eigenaren niet-woningen	0,2095%	0,2101%	0,2225%
- tarief gebruikers niet-woningen	0,1676%	0,1681%	0,1780%
<u>Afvalstoffenheffing</u>			
- basistarief 2 x 140 lt	232,08	212,40	216,60
- tarief 1 x 140 lt & 1 x 240 lt	268,56	245,76	250,68
- tarief 2 x 240 lt	305,04	279,12	284,76
- tarief extra bak van 140 lt	51,12	46,68	47,76
- tarief extra bak van 240 lt	87,60	80,04	81,84
<u>Rioolheffing</u>			
- basistarief per jaar	231,96	237,12	222,12
<u>Hondenbelasting</u>			
- tarief 1e hond	56,16	57,36	58,44
- tarief 2e hond en volgende	112,32	114,72	116,88
- kenneltarief	280,80	286,80	292,20
<u>Marktgeden</u>			
- Zaterdagmarkt (per m ² per kwartaal)	8,90	9,00	9,20
<u>Reclamebelasting (basis)</u>			
- Centrumgebied per jaar	404,40	414,00	422,40
- Engelseweg per jaar	426,00	426,00	426,00
<u>Leges (meest voorkomende producten)</u>			
- Paspoorten jonger dan 18 jaar	50,30	51,00	51,20
- Paspoorten 18 jaar en ouder	50,30	66,90	67,10
- ID-kaarten jonger dan 18 jaar *	31,80	28,30	28,40
- ID-kaarten 18 jaar en ouder *	41,90	52,90	53,00
- Rijbewijzen	57,40	38,48	38,83
- Wabo / bouwactiviteiten (t/m € 500,000)**	25,5 ‰	35 ‰	35 ‰
- Wabo / bouwactiviteiten (> € 500,000)**	25,5 ‰	26,5 ‰	26,5 ‰

* leeftijdsgrens voor ID-kaarten lag in 2013 bij 14 jaar, miv. 2014 naar 18 jaar.

** Met ingang van 2014 wordt voor de Wabo-leges gebruik gemaakt van een staffel, waarbij het tarief tot en met € 500.000 bouwkosten hoger is dan het tarief van een aanvraag, waarbij de bouwkosten daarboven liggen.

Overzicht belastingopbrengsten (bedragen x €1.000):

Jaar:	2015	2014	2010	2005
Aantal inwoners per 31-12	90.106	89.726	88.575	85.691
Aantal woningen per 31-12	39.405	39.161	37.958	36.116
	bedrag	bedrag	bedrag	bedrag
<u>Algemeen en Burgerzaken</u>				
Burgerzaken/Stadswinkel	1.460	1.459	1.647	1.263
Speelautomaten*	1	1	8	23
Verlenging sluitingsuur*	0	0	0	18
Algemeen/vergunningen	45	67	38	35
BIBOB	16	26	31	
T O T A A L	1.522	1.553	1.724	1.339
	3%	4%	4%	3%
<u>Persoonlijke heffingen</u>				
Afvalstoffenheffing*	9.004	8.761	9.225	8.192
Rioolrechten (excl.bedrijven)	8.488	8.999	8.290	5.702
O.Z.B. Eigenaar/Gebruiker*	18.664	16.885	14.946	19.474
Hondenbelasting	530	515	402	371
T O T A A L	36.686	35.160	32.863	33.739
	83%	83%	79%	80%
<u>Gebruikersrechten</u>				
Parkeergelden	2.768	2.398	2.861	2.233
Fiscaliseren parkeerboetes	123	216	221	243
Reclamebelasting	151	145	180	0
Marktgeden	184	183	193	151
Havengelden	14	18	23	25
Precario rechten	271	287	287	395
T O T A A L	3.511	3.247	3.765	3.047
	8%	8%	9%	7%
<u>Bouw/woningaangelegenheden</u>				
Bouw-en omgevingsleges	1.223	1.307	2.216	3.068
Milieuleges	6	6	25	131
Rioolbelasting bedrijven	1.162	1.207	1.237	841
Bouwgrondbelasting	0	0	-6	13
Overige leges	0	0	25	9
T O T A A L	2.391	2.520	3.497	4.062
	5%	6%	8%	10%
GENERAAL x € 1.000	44.110	42.480	41.849	42.187
Totaal in procenten	99%	101%	100%	100%
basis 2001 is 100 %	130%	126%	124%	125%
Opbrengst per inwoner	490	473	472	492
	117%	113%	113%	118%
Opbrengst per woning	1.119	1.085	1.103	1.168
	113%	110%	111%	118%

*2006 afvalstoffenheffing teruggave 50,- per aanslag

*2006 OZB gebruiker afgeschaft

*2010 deregulering Speelautomaten

*2010 deregulering Verlenging sluitingsuur

Jaarrekening

6 Balans

6.1 Balans per 31 december 2015

(bedragen x € 1.000,-)		31-12-2015	31-12-2014
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa		507	276
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-	-	-
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	507	276	
Materiële vaste activa		225.567	231.529
- In erfpacht uitgegeven gronden	1.857	769	
- Overige investeringen met een economisch nut	171.177	177.618	
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	24.595	25.358	
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	27.938	27.784	
Financiële vaste activa		45.122	73.141
- Kapitaalverstrekkingen aan:			
- deelnemingen	180	265	
- overige verbonden partijen	-	10	
- Leningen aan:			
- woningbouwcorporaties	5.373	10.403	
- overige verbonden partijen	-	6.000	
- Overige langlopende leningen	21.965	38.167	
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	17.604	18.294	
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	-	2	
Totaal vaste activa		271.196	304.946
Vlottende activa			
Voorraden		161.269	119.203
- Grond- en hulpstoffen:			
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	-	1.591	
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	157.613	115.255	
- Gereed product en handelsgoederen	3.656	2.357	
- Vooruitbetalingen	-	-	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		26.199	31.981
- Vorderingen op openbare lichamen	16.967	13.989	
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	2.224	8.781	
- Overige vorderingen	7.008	9.211	
Liquide middelen		189	435
- Kassaldi	25	32	
- Banksaldi	164	403	
Overlopende activa		19.485	22.105
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.	4.967	12.697	
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	14.518	9.408	
Totaal vlottende activa		207.142	173.724
Totaal generaal		478.338	478.670

(bedragen x € 1.000,-)			
PASSIVA		31-12-2015	31-12-2014
Vaste passiva			
Eigen vermogen		266.607	238.859
- Algemene reserve	131.997		132.855
- Bestemmingsreserves	88.471		96.913
- Gerealiseerde resultaat	46.139		9.091
Voorzieningen		12.783	14.077
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.949		7.678
- Egalisatievoorzieningen	-		-
- Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt verkregen	7.105		4.523
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	729		1.876
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		148.129	153.566
- Onderhandse leningen van:			
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	148.129		153.402
- Verplichtingen uit hoofde van financial leaseovereenkomsten	-		164
Totaal vaste passiva		427.519	406.502
Vlottende passiva			
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar		17.181	44.847
- Overige kasgeldleningen	-		32.000
- Banksaldi	925		2.275
- Overige schulden	16.256		10.572
Overlopende passiva		33.638	27.320
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	17.839		12.073
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren;	9.380		10.408
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.	6.419		4.839
Totaal vlottende passiva		50.819	72.168
Totaal generaal		478.338	478.670
GewaARBorgde geldleningen		539.198	548.021
Garantstellingen		2.446	1.920
		541.644	549.941

6.2 Grondslagen waarderingen en resultaatbepaling

6.2.1 Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

6.2.2 Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering is rekening gehouden met de laatst gepubliceerde accresmededeling in het begrotingsjaar, in overeenstemming met de stellige uitspraak van de commissie BBV.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken.

Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld door reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

6.2.3 Balans

Vaste activa

Algemeen

In de door de gemeenteraad vastgestelde Nota activering, waardering en afschrijving zijn de uitgangspunten vastgelegd voor het activeren van investeringen in (im)materiële vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in maximaal 5 jaar afgeschreven. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven gedurende de restant looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven'

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen voortaan op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Overige investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf 1 januari van het jaar volgend op het gereedkomen c.q. verwerven van het actief lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij géén rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2008 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Gebouwen	Permanent: 40 Semi-permanent: 20 Overige: maximaal 30
Machines, apparaten en installaties	10-20
Inventaris	10
Vervoermiddelen	5
Parkeervoorzieningen	30
Sportvoorzieningen	10 - 30
Automatiseringsapparatuur	4-10

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde Nota activering, waardering en afschrijving worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals wegen, pleinen, bruggen, viaducten en

parken geactiveerd en afgeschreven in maximaal 30 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven).

Voor zover in voorkomende gevallen een snellere budgettaire dekking mogelijk is, wordt op dergelijke activa overigens (resultaatafhankelijk) extra afgeschreven. De boekwaarden moeten dus nadrukkelijk als nog te dekken investeringsrestanten worden gezien.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Bijdragen aan activa van derden worden conform het raadsbesluit d.d. 5 november 2015 niet geactiveerd.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Vlottende activa

Voorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere marktwaarde en overeenkomstig de gestelde eisen zoals genoemd in de in 2012 bijgestelde notitie grondexploitatie van de Commissie BBV. Er wordt geen rente bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden.

De overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken) alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich vooral voor indien voorraden incurant worden. De kostprijs bestaat uit de verrekenprijzen van grond- en hulpstoffen en de loon- en machinekosten die aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Verplichting voortvloeiend uit leasing

De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

6.3 Toelichting op balans: Activa

6.3.1 Vaste activa

Immateriële vaste activa

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	507	276
Totaal	507	276

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de immateriële vaste activa in het boekjaar 2015 weer.

Kosten onderzoek en ontwikkeling

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	276	247	-	16	-	-	507
Totaal	276	247	-	16	-	-	507

De investeringen voor kosten voor onderzoek en ontwikkeling betreffen de voorbereiding van het permanent theater.

Materiële vaste activa

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015
In erfpacht uitgegeven gronden	1.857	769
Overige investeringen met een economisch nut	171.177	177.618
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	24.595	25.358
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	27.938	27.784
Totaal	225.567	231.529

Onderstaande overzichten geven het verloop van de materiële vaste activa in het boekjaar 2015 weer.

Investerings met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
In erfpacht uitgegeven gronden	769	1.088	-	-	-	-	1.857
Totaal	769	1.088	-	-	-	-	1.857

In 2015 zijn vanuit gemeentelijke grondbedrijf 21 parkeerplaatsen eeuwigdurend in erfpacht uitgegeven en is één kavel op Bedrijventerrein BZOB in (reguliere) erfpacht uitgegeven.

Overige investeringen met economisch nut

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen	31.961	-	235	-	-	131	31.595
Woonruimten	2.654	-	151	68	-	-	2.435
Bedrijfsgebouwen	97.039	919	492	3.922	-	734	92.810
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	35.154	1.414	-	2.481	-	-	34.087
Vervoermiddelen	58	-	-	11	-	-	47
Machines, apparaten en installaties	3.963	62	-	453	-	-	3.572
Overige materiële vaste activa	6.789	819	-	977	-	-	6.631
Totaal	177.618	3.214	878	7.912	-	865	171.177

De 2015 zijn twee schoolwoningen en één appartement in Doevenrode verkocht. De restant boekwaarde van deze activa zijn als desinvesteringen in bovenstaand overzicht verwerkt. Daarnaast is de 'Brandweerkazerne Brandevoort' afgewaardeerd naar de duurzaam lagere marktwaarde als gevolg van het verliezen van haar maatschappelijke functie, dit leidt tot een afwaardering van €0,8 miljoen.

De investeringen met economisch nut groter dan € 200.000 in het boekjaar 2015 zijn in onderstaande tabel toegelicht:

(bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk bested in 2015	Bijdragen derden en reserves	Cumulatief bested t/m 2015
<i>Bedrijfsgebouwen met economisch nut</i>				
Openbaar onderwijs De Hilt - Huisvesting	1.469	206		1.063
Verbouwing voormalige Leonardusschool	600	209		209
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met economisch nut</i>				
Renovatie Geseldonk	1.330	1.194		1.224
<i>Overige materiële vaste activa met economisch nut</i>				
Informatiebeleidsplan 2013-2016	2.192	601		695
Totaal		2.210	-	

Investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	24.478	1.724	-	845	1.586	-	23.771
Machines, apparaten en installaties	268	15	-	37	-	-	246
Overige materiële vaste activa	612	-	-	34	-	-	578
Totaal	25.358	1.739	-	916	1.586	-	24.595

geheven

In 2015 zijn voor een bedrag van € 1,7 miljoen aan investeringen in de riolering uitgevoerd. Deze worden afgedekt uit de gespaarde bedragen voor vervangingsinvesteringen uit de voorziening riolering.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden /	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Gronden en terreinen	1.598	-	-	30	-	-	1.568
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	23.763	14.210	-	1.440	12.904	-	23.629
Machines, apparaten en installaties	1.553	154	-	212	-	-	1.495
Overige materiële vaste activa	870	1.816	-	42	1.398	-	1.246
Totaal	27.784	16.180	-	1.724	14.302	-	27.938

De investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut groter dan € 200.000 in het boekjaar 2015 zijn in onderstaande tabel toegelicht:

(bedragen x € 1.000)	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk bested in 2015	Bijdragen derden en reserves	Cumulatief bested t/m 2015
<i>Grond-, weg- en waterbouwkundige werken met maatschappelijk nut</i>				
Tweede ontsluiting Stiphout	4.850	2.294	2.294	4.106
Stedelijk verkeersmanagement 2012	292	218	218	220
Herinrichting Bakelsedijk	1.150	601		781
Actieplan fiets 2013	1.712	395	45	1.643
Goorloopzone 1e en 2e fase	12.545	2.311	2.306	11.907
Aanleg EVZ Schootenseloop	2.931	767	767	1.004
Herinrichting openbare ruimte Helmond West 1e en 2e fase	4.000	456	456	2.364
Afronden stedelijke ring (Buitenomtracé)	40.117	5.982	5.914	24.704
<i>Overige materiële vaste activa met maatschappelijk nut</i>				
High Tech Automotive Campus	5.643	1.302	1.302	4.839
Uitvoeringsprogramma geluidssanering 2011-2015	3.887	223	223	1.304
Geluidsaneringsproject Stiller Spoor	6.089	345	345	4.335
Totaal		14.894	13.870	

Financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen/af-	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2015
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	265		85			180
- overige verbonden partijen	10		10			-
Leningen aan:						
- woningbouwcorporaties	10.403			5.030		5.373
- overige verbonden partijen	6.000			6.000		-
Overige langlopende leningen	38.167	3.861		20.063		21.965
Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar	18.294	202		874	18	17.604
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2			2		-
Totaal	73.141	4.063	95	31.969	18	45.122

Kapitaalverstrekkingen

Uitmo 2014 had de gemeente Helmond een kapitaalverstrekking van € 12,7 miljoen welke volledig was voorzien naar aanleiding van de tekorten die in Grond Exploitatie Maatschappij Suytkade C.V. werden verwacht. Op 29 december 2015 is als gevolg van het bereikte onderhandelingsresultaat tussen beide commanditen de C.V. ontbonden en zijn de activiteiten overgenomen in het grondbedrijf van de gemeente Helmond. Daarnaast zijn de aandelen van de Pinckart BV afgeboekt als gevolg van de aandelenoverdracht.

Leningen aan woningbouwcorporaties

In 2015 is naast de reguliere aflossingen, € 0,5 miljoen een bedrag van € 4,6 miljoen versneld afgelost door de woningcorporaties. Er zijn geen nieuwe leningen verstrekt. Er is geen noodzaak tot het treffen van een voorziening voor oninbaarheid.

Leningen aan verbonden partijen

Met het opheffen van de Grond Exploitatie Maatschappij Suytkade C.V. is de lening aan de gemeente Helmond afgelost.

Overige langlopende leningen

In 2015 is naast de reguliere aflossingen, € 2,0 miljoen een bedrag van € 18,1 miljoen versneld afgelost. Er is in 2015 één nieuwe lening van € 1,9 miljoen aan Vitalis Zorg Groep en zijn voor € 2,0 miljoen aan nieuwe Startersleningen verstrekt via het Stimuleringsfonds voor de Volkshuisvesting. Er is een voorziening voor oninbaarheid van € 0,9 miljoen in mindering gebracht op de waardering van deze lening (2014: € 0,9 miljoen).

Overige uitzettingen met een looptijd > 1 jaar

De toename van € 0,2 miljoen in de overige uitzettingen wordt verklaard door de uitgifte van de parkeerplaatsen in eeuwigdurende erfpacht. Daarnaast is in 2015 € 0,4 miljoen ontvangen uit hoofde van de vordering inzake Bouwfonds Nederlandse Gemeenten en € 0,5 miljoen uit hoofde van het ABN AMRO garantieproduct.

Bijdrage aan activa van derden

In 2015 is de laatste termijn van de afschrijving op oude investeringen vervallen. In 2015 zijn geen nieuwe bijdragen aan activa van derden verstrekt.

6.3.2 Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categoriën:

	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>		
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
- niet in exploitatie genomen bouwgronden	-	1.591
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	157.613	115.255
Gereed product en handelsgoederen	3.656	2.357
Totaal	161.269	119.203

Grond- en hulpstoffen

Niet in exploitatie genomen bouwgronden

De niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn overgeboekt naar de voorraad gereed product en handelsgoederen. Het reëel en stellige voornemen voor de ontwikkeling het plan Varenschut II is op basis van besluitvorming komen te vervallen in 2015.

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie

De specificatie voorraad onderhanden werk, bouwgronden in exploitatie, is als volgt te specificeren:

	Boekwaarde 31-12-2014	Voorziening verlies	Balans- waarde 31-12-2014	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening verlies	Balans- waarde 31-12-2015
<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>						
Woongebieden	158.747	55.114	103.633	163.145	35.351	127.794
Saneringsgebieden	17.418	24.898	-7.479	47.858	38.743	9.115
Industriegebieden	23.445	4.316	19.129	24.414	3.685	20.729
Overige gebieden	-28	-	-28	-24	-	-24
Totaal	199.583	84.328	115.255	235.392	77.779	157.613

Voorziening verlieslatende complexen

De hoogte van de voorziening 'verlieslatende complexen' is bepaald op basis van de uitkomsten van de actualisatie van de verschillende grondexploitaties welke begin 2016 heeft plaatsgevonden. Voor de verwachte verliezen wordt de voorziening gevormd tegen de contante waarde van deze verliezen op 1 januari 2016.

In de actualisatie zijn alle gebeurtenissen verwerkt, waarvan tot het moment van vaststellen van de jaarrekening vaststaat, of besloten is, dat deze gaan plaatsvinden. Dit betreft gemaakte afspraken met marktpartijen, vaststaande wijzigingen in de woningafzet en afzet bedrijventerreinen en inschattingen voor de periode daarna ten opzichte van de uitgangspunten zoals gehanteerd bij de actualisatie en eventuele gerealiseerde aanbestedingsvoordelen.

Uitgangspunten, risico's en onzekerheden waardering grondexploitaties

De waardering van de grondexploitaties in deze jaarrekening is gebaseerd op inzichten die op dit moment reëel worden geacht c.q. zekere ontwikkelingen zijn ten aanzien van planning/fasering en parameters (grondprijzen, kosten en rente). Wijzigingen in de economische situatie en scenario's hierin, maar ook toekomstige wijzigingen op projectniveau, kunnen een (grote) invloed hebben op de uiteindelijke resultaten van de verschillende grondexploitaties van onze gemeente. Ook beleidsmatige keuzes van de gemeente over programma, ontwikkeltempo, ontwikkelvolgorde, kwaliteitsniveau etc. zijn bepalend voor het verwachte resultaat op de grondexploitaties en hiermee de waardering. Gezien de huidige marktontwikkelingen is het risicoprofiel voor de grondexploitaties de afgelopen periode toegenomen.

Programmering

Woningbouwprogramma

In de grondexploitaties waarop de gemeente risico loopt bedraagt het aantal nog te realiseren woningen ca 4.000 (looptijd tot 1 januari 2031). In de provinciale cijfers (de bevolkings- en woningbehoefteprognose Noord-Brabant, oktober 2014) is voor de periode 2014 tot 2030 nog een stijging van 5.690 woningen opgenomen voor Helmond. Dit betreft een netto-toename en moet dus voor de bruto plancapaciteit nog verhoogd worden met de te slopen woningen in deze periode. In de provinciale woningprognoses is daarnaast een positief migratiesaldo opgenomen. Het verschil heeft deels betrekking op particuliere exploitaties, waarop de gemeente geen risico loopt. Indien nadrukkelijke keuzes gemaakt worden in het niet toevoegen van nieuwe locaties, is de opgenomen capaciteit in de grondexploitaties nodig om in de Helmondse woningbehoefte te voorzien. Het aantal woningen qua uitgifte in de planning van de grondexploitaties is de eerste jaren nog laag gehouden en loopt langzamerhand op, omdat er signalen zijn dat de markt positiever gestemd raakt.

Bedrijventerreinen

In de grondexploitaties is nog een capaciteit van 69 ha uit te geven bedrijventerrein opgenomen. Hierin zijn alle segmenten opgenomen (kleinschalig, gemengd , grootschalig, hoogwaardig en automotiv).

De gemiddelde uitgifte per jaar in de grondexploitaties bedraagt ca 4 tot 6 ha in de eerste jaren en dalend in de latere jaren. Het gemiddelde over de afgelopen 10 jaar qua uitgifte bedroeg ca 4 ha per jaar, waarbij de uitgifte in de eerste 5 jaren van deze 10-jaarsperiode ca 6 ha was en in de laatste 5 jaren van deze 10-jaarsperiode ca 2 ha was. Op dit moment is sprake van een aantrekkelijke vraag naar bedrijventerreinen wat naar verwachting in 2016 tot een substantiële uitgifte leidt. Om de afzet van bedrijventerreinen te bevorderen is in 2015 gestart met de pilot vraaggericht ontwikkelen..

Rente

Het rentepercentage dat wordt gehanteerd in de grondexploitatieberekeningen is gelijk aan de intern gehanteerde omslagrente en bedraagt voor de volledige looptijd van de plannen 3,25%.

Kostenstijgingspercentage

Voor het percentage van de kostenstijging is uitgegaan van de langjarige inflatie cijfers. Hiervoor zijn de prijsindexcijfers geanalyseerd van onder andere het CBS en de ervaringscijfers uit aanbestedingen. Hieruit volgt een kostenstijgingspercentage van 1,5%.

Opbrengstenstijgingspercentage en grondprijzen

Voor de opbrengststijging is gerekend met 0% per jaar, tot en met 2017. Met ingang van het boekjaar 2018 is gerekend met een opbrengstenstijging van 1,5%. De grondprijzen zijn gebaseerd op de door de Raad vastgestelde grondprijzen bij de begroting en het aanvullende besluit over de grondprijzen voor sociale koop- en huur.

Risico's en onzekerheden

Brandevoort II

De grondexploitatie Brandevoort II is met een bruto-boekwaarde, voor aftrek van de voorziening verlieslatende complexen, van € 156,3 miljoen per 31 december 2015 het grootste project. Voor dit project is een bedrag van ruim € 33,4 miljoen (2014: € 53,7 miljoen) in de voorziening verlieslatende complexen gestort op grond van de begin 2016 geactualiseerde grondexploitatieberekening. De gewijzigde uitgangspunten voor de grondprijzen en parameters voor de opbrengstenstijging verklaren de forse afname van de voorziening verlies.

Voor Brandevoort II is het nog te realiseren woningbouwprogramma (ca 2.650 woningen) en een bedrijventerreingedeelte (27 ha) te realiseren. De verwachte einddatum is 1 januari 2031. De verkoop van particuliere kavels is in 2015 behoorlijk aangetrokken. In de projectmatige bouw zijn verschillende

projecten uitontwikkeld en staan op dit moment in de verkoop. Verder zijn een aantal projecten nagenoeg klaar om te starten, maar deze wachten nog op het onherroepelijk worden van het uitwerkingsplan Liverdonk (verwacht mei 2016).

Centrum

Voor deze locatie is de discussie over de toekomst nog volop gaande. In de grondexploitatie bij deze jaarrekening is het nog te realiseren programma nagenoeg gelijk aan het programma bij de jaarrekening 2014. Op dit moment vinden er diverse gesprekken met de stad plaats om een visie te ontwikkelen op het centrumplan.

Suytkade

In 2015 is de samenwerking in de Grond Exploitatie Maatschappij Suytkade C.V. met van Wijnen ontbonden. Op 29 december 2015 is de C.V. opgeheven en zijn de activiteiten inclusief rechten en verplichtingen overgenomen door de gemeente Helmond. Suytkade maakt nu onderdeel uit van de voorraad onderhanden werk van de gemeente. Door de discussies met van Wijnen zijn in 2015 geen ontwikkelingen opgestart. Inmiddels vinden er diverse planontwikkelingen plaats, die naar verwachting in 2016 tot grondverkoop leiden.

Een nadere toelichting op het gevoerde grondbeleid is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid in het jaarverslag.

Gereed product en handelsgoederen

Deze post bestaat uit de voorraad eigen verklaringen bij de Stadswinkel en de door het Grondbedrijf aangehouden percelen welke bestemd zijn voor de verkoop. Deze laatste zijn gewaardeerd op verkrijgingsprijs of lagere marktwaarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Onderstaand een overzicht van de in de balans opgenomen uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar:

	Boekwaarde 31-12-2015	Voorziening oninbaar	Balans- waarde 31-12-2015	Balans- waarde 31-12-2014
<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>				
Vorderingen op openbare lichamen	16.967		16.967	13.989
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	2.224		2.224	8.781
Overige vorderingen	8.505	1.497	7.008	9.211
Totaal	27.696	1.497	26.199	31.981

De vorderingen op openbare lichamen bestaan uit de vorderingen uit hoofde van het BTW Compensatiefonds en de afrekeningen met regiogemeenten in het kader van de dienstverlening op het gebied van Werk & Inkomen en Zorg & Ondersteuning door de gemeente Helmond. Daarnaast staan enkele vorderingen bij het Rijk open.

De rekening-courantverhoudingen zijn ten opzichte van 2015 fors afgenomen, dit als gevolg van het opheffen van de Grond Exploitatie Maatschappij Suytkade C.V., ultimo 2014 een saldo van € 5,7 miljoen. Het saldo per 31 december 2015 heeft voor € 2,0 miljoen betrekking op de rekening-courantverhouding inzake de startersleningen met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland.

De overige vorderingen bestaan uit de netto-debiteurenpositie in het kader van de debiteuren Werk & Inkomen van € 2,0 miljoen en voor € 3,0 miljoen op overige debiteuren. De voorziening dubieuze debiteuren heeft ultimo 2015 een saldo van € 1,5 miljoen (2014: € 1,1 miljoen) en is opgenomen voor het afdekken van oninbare vorderingen.

Schatkistbankieren

In onderstaande tabel geeft de informatie over de ontwikkeling van de buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen per kwartaal over 2015 weer afgezet tegen de referentiewaarde.

(bedragen x € 1.000,-)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Op dagbasis buiten 's Rijks schatkist gehouden middelen	599	992	1.299	2.929
Drempelbedrag	2.797			
Ruimte onder drempelbedrag	2.198	1.805	1.498	
Overschrijding van het drempelbedrag				132

Als gevolg van de extra aflossingen op de verstrekte geldleningen in het vierde kwartaal 2015 en de daardoor onstane overschrijding van het drempelbedrag. Daarbij is een overschrijding ontstaan van het drempelbedrag.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
Kassaldi	25	32
Banksaldi	164	403
Totaal	189	435

Overlopende activa

De post overlopende activa bestaat uit de volgende elementen:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2015	Boekwaarde 31-12-2014
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	4.967	12.697
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	14.518	9.408
Totaal	19.485	22.105

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen

Overeenkomstig het BBV (art. 40) dienen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel opgenomen te worden onder de overlopende activa (zie te ontvangen van overheidsinstellingen). Het totaalbedrag is als volgt opgebouwd:

(bedragen x € 1.000,-)	Saldo 31-12-2014	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2015
Stimulus	2.764		1.423	1.341
EU-bijdragen		23		23
SRE	324	68	250	142
Provincie Noord-Brabant	46	1.050		1.096
Provincie Noord-Brabant - Samen Investeren	9.534	70	8.960	644
Ministeries	29	1.359		1.388
Waterschap Aa en Maas		333		333
Totaal	12.697	2.903	10.633	4.967

Nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen, groot €9,7 miljoen, hebben betrekking op de nog te ontvangen afkoopsom inzake de Grondexploitatie Maatschappij Suytkade, groot €2,5 miljoen, en de nog te factureren opbrengsten welke in januari 2016 zijn gefactureerd. Daarnaast is een vordering opgenomen op de Sociale Verzekeringsbank uit hoofde van de uitvoering van de PGB voor de WMO en Jeugd van circa €3,2 miljoen.

Vooruitbetaalde bedragen

De vooruitbetaalde bedragen, groot €4,7 miljoen, bestaan voornamelijk uit de betaalde voorschotten voor de maand januari 2016 voor aan de Veiligheidsregio, €1,1 miljoen, de vooruitbetaalde PGB's

voor de WMO en Jeugd aan de Sociale verzekeringsbank over de maand januari 2016, € 1,0 miljoen en de vooruitbetaalde subsidie voor het eerste kwartaal van 2015, € 0,6 miljoen.

6.4 Toelichting op balans: Passiva

6.4.1 Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde	Boekwaarde
	31-12-2015	31-12-2014
Algemene reserve	131.997	132.855
Bestemmingsreserves	88.471	96.913
Gerealiseerde resultaat	46.139	9.091
Totaal	266.607	238.859

Algemene reserves:

Het verloop in 2015 van de algemene reserves is in onderstaand overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming	Onttrekking	Boekwaarde
	31-12-2014			resultaat	dekking	31-12-2015
				2014	afschrijving	
<i>Algemene reserves</i>						
Algemene Reserve	16.206	495	6.200	5.127		15.628
Algemene reserve Grondbedrijf	14.381	-	-	-	-	14.381
Dekkingsreserves exploitatie	61.390	-	236	-	-	61.154
Dekkingsres investeringen economisch nut	36.386	1.815	-	-	1.578	36.623
Dekkingsres investering maatschapp.nut	1.542	-	-	-	1.099	443
Res.Hypoth.fonds N.Br.Gem.ledenrekening	2.950	-	421	-	-	2.529
Reserve achtervang i-deel (BUIG)	-	1.239	-	-	-	1.239
Totaal Algemene reserves	132.855	3.549	6.857	5.127	2.677	131.997

Onder 'Bestemming resultaat 2014' staat de toevoegingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat over het boekjaar 2014 naar aanleiding van het door de gemeenteraad genomen besluit bij vaststellen van de jaarrekening.

De aard en doelstelling van de algemene reserves is als volgt:

- *Algemene reserve*
Buffer voor het opvangen van onvoorziene tekorten. Gemeentelijk beleid is erop gericht dat de omvang tenminste 10% van de algemene uitkering (exclusief decentralisatie- en integratie-uitkeringen) bedraagt.
- *Algemene reserve Grondbedrijf*
Deze reserve betreft het weerstandsvermogen voor de grondexploitaties. Het doel van deze reserve is om toekomstige risico's van onvoorziene ontwikkelingen en een stagerende economie op te vangen.
- *Dekkingsreserves exploitatie*
De toegerekende rente over deze reserves wordt structureel ingezet ter dekking van de exploitatie.
- *Dekkingsreserves investeringen economisch en maatschappelijk nut*
Het saldo van deze reserves wordt ingezet in de meerjarenbegroting voor de dekking van de kapitaallasten uit hoofde van de investeringen met economisch en maatschappelijk nut.
- *Reserve Hypotheekfonds Noord-Brabantse gemeenten*
Bij het opheffen van het Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten is de uitkering van het saldo in depot gezet bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Deze reserve is gevormd uit de incidenteel ontvangen middelen bij het opheffen van het fonds. Jaarlijks valt een bedrag van € 421.000 vrij ten gunste van de exploitatie ter dekking van de gedeerde dividenduitkering.
- *Reserve achtervang I-deel (BUIG)*
Het saldo van deze reserve dient als achtervang voor mogelijke tekorten op de verstrekkingen uit hoofde van de BUIG.

In onderstaand overzicht zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserves in het begrotingsjaar 2015 groter dan € 0,5 miljoen weergegeven.

(bedragen x € 1.000)	Onttrekking 2015	Storting 2015
<i>Algemene reserve</i>		
Onttrekking o.b.v. primitieve begroting 2014	1.300	
Onttrekking t.g.v. I-deel (Achtervang WI) conform 1e berap 2015	4.900	
<i>Dekkingsreserve investeringen met economisch nut</i>		
Dekking kapitaallasten investeringen met economisch nut	1.578	
Storting ter dekking kapitaallasten Hockeycomplex Sportpark Warande		1.549
<i>Dekkingsreserve investeringen met maatschappelijk nut</i>		
Dekking voor investeringen Buitenomtrace (stedelijke ring)	1.076	
	8.854	1.549

Bestemmingsreserves:

Het verloop in 2015 van de bestemmingsreserves is in onderstaand overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2014	Onttrekking dekking afschrijving	Boekwaarde 31-12-2015
<i>Bestemmingsreserves</i>						
Reserve fysieke pijler	257	-	-	-	-	257
Reserve infrastructurele werken	1.153	37	44	-	-	1.146
Reserve mobiliteitsfonds	219	-	-	-	-	219
Reserve GZ revitalisering bedrijventerr.	941	-	-133	-	-	1.074
Reserve parkeervoorzieningen	860	51	-	-	-	911
Reserve afvalstoffenheffing	4.710	-200	-71	-	-	4.581
Reserve rioleringen	1.360	-19	150	-	-	1.191
Reserve strategische investeringen	13.261	9.031	5.804	-	-	16.488
Reserve achtervang strategische invest.	8.600	-	8.600	-	-	-
Reserve ISV Invest. Sted. Vernieuwing	3.003	90	-	-	-	3.093
Reserve verzekeringsgelden theater	2.217	-	-	-	-	2.217
Reserve parkeren	1.898	-	43	-	-	1.855
Reserve stedelijke vernieuwing	2.502	170	17	90	-	2.745
Reserve integraal veiligheidsbeleid	108	-	-	-	-	108
Reserve topsport	16	-	-	-	-	16
Reserve Suytkade sporthal	3.180	-	-	-	-	3.180
Reserve GSB reserve	131	-	35	-	-	96
Reserve verstrekte geldleningen	2.780	-	30	-	-	2.750
Reserve wet werk & bijstand	1.643	3.600	97	-	-	5.146
Reserve preventie welzijn	597	-	221	-	-	376
Reserve Wet Maatschap. Ondersteuning	8.832	-	-	70	-	8.902
Reserve voorn ID-banen GH	628	20	56	-	-	592
Reserve Instroom en doorstroombanen	2.363	-	238	-	-	2.125
Reserve accommodatiebeleid	60	-	40	-	-	20
Reserve organisatiepijler	313	-	50	-	-	263
Reserve investeringsimpuls 01/05-08	7.162	-	2.514	-	-	4.648
Reserve assurantiereserve	194	-	-	-	-	194
Reserve autom/verv grote systemen	1.055	-	-	-	-	1.055
Reserve automatisering algemeen	1.720	475	216	-	-	1.979
Reserve Dams II	66	-	-	-	-	66
Reserve samen investeren Brabantstad	2.461	-	494	-	-	1.967
Res. capaciteitspunten Brabantstad	680	22	-	-	-	702
Reserve brabantnet (glasvezelkabel)	90	-	13	-	-	77
Reserve helmond west	2.600	-	50	-	-	2.550
Reserve Domotica	50	-	50	-	-	-
Reserve incidentele middelen begroting	11.697	236	6.336	-	-	5.597
Reserve transitie jeugdzorg	1.464	88	22	-	-	1.530
Reserve organisatie ontwikkeling	1.500	750	-	-	-	2.250
Reserve volkshuisvestingactiviteiten	1.760	-	220	-	-	1.540
Reserve Gemeentemuseum	277	20	-	-	-	297
Reserve egalisatie rentekosten GZ	270	-	270	-	-	-
Risicoreserve garantieproduct ABN-AMRO	2.235	-	-	-	-	2.235
Reserve capaciteit werk en inkomen	-	501	-	-	-	501
Reserve gezond in de stad (GIDS)	-	40	-	-	-	40
Res. result. jaarrekening tgv exploitatie	-	-	2.504	2.504	-	-
Reserve onderhoud buitensport	-	92	-	-	-	92
Reserve onderhoud gebouwen (vastgoed)	-	500	-	1.300	-	1.800
Totaal Bestemmingsreserves	96.913	15.504	27.910	3.964	-	88.471

Onder 'Bestemming resultaat 2014' staat de toevoegingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat over het boekjaar 2014 naar aanleiding van het door de gemeenteraad genomen besluit bij vaststellen van de jaarrekening

De aard en doelstelling van de bestemmingsreserves is als volgt:

- *Reserve fysieke pijler*
Het treffen van voorzieningen ter verbetering van de openbare ruimte en overige fysieke maatregelen die de verkeers-, fysieke en sociale veiligheid waarborgen en verbeteren.
- *Reserve infrastructurele werken*
Ter dekking van grote infrastructurele voorzieningen die samenhangen met de ontwikkeling van de stad en die een bovenwijks karakter dragen.
- *Reserve mobiliteitsfonds*
Ter dekking van extra toekomstige investeringen in het kader van mobiliteit en bereikbaarheid.
- *Reserve GZ revitalisering bedrijventerreinen*
Voor het afdekken van kosten (ruimtelijk fysiek) in het kader van de revitalisering van industriegebieden in Helmond (met name Hoogeind). Hierbij moet gedacht worden aan de sanering van bedrijven, maar ook aan investeringen in de openbare ruimte.
- *Reserve parkeervoorzieningen*
Realisatie parkeervoorzieningen in het kader van de gemeentelijke bouwverordening en onderhoud van bestaande parkeerplaatsen.
- *Reserve afvalstoffenheffing*
Ter egalisering van het exploitatieresultaat op het product afvalstoffen.
- *Reserve rioleringen*
Ter egalisering van het exploitatieresultaat op het product rioleringen.
- *Reserve strategische investeringen*
Reserve om tijdig in te kunnen spelen op toekomstige majeure projecten en knelpunten.
- *Reserve achtervang strategische investeringen*
Ter compensatie van tegenvallende toekomstige afdrachten vanuit het grondbedrijf (gelet op de huidige economische situatie).
- *Reserve Investerings Stedelijke Vernieuwing (ISV)*
Deze reserve dient om de ISV-subsidie die via het gemeentefonds wordt ontvangen, vast te houden tot het moment van besteding.
- *Reserve Verzekeringsgelden Theater*
Deze reserve dient om de verzekeringspenningen die zijn ontvangen na de brand in het theater vast te houden in afwachting van besluitvorming over de definitieve toekomst van het Helmondse theater.
- *Reserve Parkeren*
Om de kosten van het parkeren en het realiseren van parkeergarages op termijn kostendekkend te maken en om fluctuaties in de parkeerresultaten voor de komende jaren op te kunnen vangen.
- *Reserve Stedelijke vernieuwing*
Extra middelen voor stadsvernieuwingsprojecten.
- *Reserve integraal veiligheidsbeleid*
Ter dekking van kosten van maatregelen die de veiligheid in de stad bevorderen o.a. cameratoezicht.
- *Reserve topsport*
Ter dekking van kosten voor sportevenementen en topsporters.
- *Reserve Suytkade sporthal*
Ter dekking van de sloopkosten van de City sporthal.
- *Reserve Grotestedenbeleid (GSB)*
Voor afwikkeling van de nog lopende inburgeringstrajecten en ter dekking voor het werkbudget Grotestedenbeleid.

- *Reserve verstrekte geldleningen*
Het opvangen van eventueel optredende verliezen die voortvloeiende uit afgegeven gemeentegaranties/borgstellingen, verstrekte leningen aan derden en afgegeven huurgaranties.
- *Reserve wet werk & bijstand*
De reserve fungeert in principe als egalisatiereserve voor de kosten van de uitkeringsverstrekking in het kader van de WWB.
- *Reserve preventie welzijn*
Bij de behandeling van de begroting 2008 zijn een 6 tal moties aangenomen die gedekt worden uit deze reserve.
- *Reserve Wet Maatschappelijke Ondersteuning*
Om toekomstige schommelingen in de exploitatie op te kunnen vangen.
- *Reserve voormalige ID-banen GH*
Reserve ter dekking van de salariskosten van de functies binnen de gemeente Helmond die voorheen uit het Participatiebudget werden betaald (ID-banen).
- *Reserve in- en doorstroombanen*
Ter dekking van de uitvoeringskosten van voormalige instroom- en doorstroombanen.
- *Reserve accommodatiebeleid*
Middelen voor het afdekken van kosten van de deprivatisering en verbouwing van de wijkaccommodatie Geseldonk.
- *Reserve organisatiepijler*
Ter dekking van kosten voor verbetering van de organisatie en bedrijfsvoering.
- *Reserve investeringsimpuls 2001/2005-2008*
Ter dekking van investeringen volgens vastgestelde investeringsprogramma's.
- *Reserve assurantiereserve*
Ter dekking van het eigen risico van onverzekerde uitgebreide schaden (inbraak, vandalisme, glas etc.).
- *Reserve automatisering/vervanging grote systemen*
Om te garanderen dat in de toekomst voldoende middelen aanwezig zijn om de bedrijfskritische systemen te kunnen vervangen.
- *Reserve automatisering algemeen*
Voor het egaliseren van kosten automatisering over de jaren heen alsmede het opvangen van onvoorziene uitgaven ten behoeve van automatiseringsvoorzieningen
- *Reserve Dams II*
Ter bekostiging van de thema's die door de Commissie Dams II zijn aangegeven.
- *Reserve samen investeren Brabantstad*
Het mogelijk maken om de projecten in het kader van Samen Investeren af te ronden.
- *Reserve capacitaire knelpunten Brabantstad*
Ter dekking van de extra kosten voor ambtelijke inzet i.v.m. het uitvoeren van projecten in het kader van Samen Investeren Brabantstad.
- *Reserve Brabantnet (glasvezelkabel)*
Het realiseren van Brabantnet en lokale digitale marktplaats.
- *Reserve Helmond West*
Reserve ter dekking van de kosten benodigd voor herstructurering van Helmond-West.
- *Reserve Domotica*
Ter stimulering van het ontwikkelen van projecten voor zogenaamde Domotica woningen.
- *Reserve incidentele middelen Begroting*
Middelen ter dekking van intensiveringen in de begroting en investeringen.
- *Reserve transitie jeugdzorg*
Financiering van invoerings- /overgangskosten die een rol spelen bij de invoering van een nieuw stelsel in het kader van de decentralisatie jeugdzorg.

- *Reserve organisatieontwikkeling*
Ter dekking van de kosten voor organisatieontwikkeling.
- *Reserve Volkshuisvestingsactiviteiten*
Ter dekking van uitgaven voor Volkshuisvesting.
- *Reserve Gemeentemuseum*
Middelen voor doorontwikkeling semipermanente tentoonstellingen, opbouw voor investeringen kasteel museum.
- *Reserve egalisatie rentekosten GZ*
Ter dekking van het nadelig saldo vanuit de renteomslag in de jaren 2014 en 2015
- *Risicoreserve garantieproduct ABN-AMRO*
- Reserve om het eventueel toekomstige verschil tussen het beleggingsresultaat en het gegarandeerde eindbedrag te verrekenen.
- *Reserve capaciteit werk en inkomen*
Deze reserve dient ter dekking van de extra middelen voor incidentele formatie-uitbreiding (2014-2016).
- *Reserve gezond in de stad (GIDS)*
De middelen over de jaren 2015-2017 verdelen die we in het gemeentefonds ontvangen t.b.v. projecten omtrent Gezond In De Stad (GIDS).
- *Reserve resultaat Jaarrekening t.g.v. exploitatie*
Reserve om de overgenomen budgetvoordelen bij de jaarrekening te verdelen ten gunste van de exploitatiebudgetten van het daarop volgende begrotingsjaar.
- *Reserve onderhoud buitensport*
Deze egalisatiereserve is gevormd naar aanleiding van het meerjarenonderhoudsprogramma sport. Middels deze reserve worden tekorten in een bepaald jaar opgevangen en worden overschotten in de reserve gestort.
- *Reserve onderhoud gebouwen (vastgoed)*
Ter dekking van kosten voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke eigendommen.

In onderstaand overzicht zijn de toevoegingen en onttrekkingen aan de algemene reserves in het begrotingsjaar 2015 groter dan € 0,5 miljoen weergegeven.

<i>(bedragen x € 1.000)</i>	Onttrekking 2015	Storting 2015
<i>Reserve strategische investeringen</i>		
Dekking voor uitgaven Buitenomtrace (stedelijke ring)	2.197	
Dekking voor uitgaven van de 2e ontsluiting in Stiphout	2.294	
Dekking voor uitgaven van Hockeyclub Sportpark Warande	525	
Overheveling vanuit Reserve Achtervang Strategische Investerings		8.600
<i>Reserve achtervang strategische investeringen</i>		
Overheveling t.g.v. Reserve Strategische Investerings	8.600	
<i>Reserve onderhoud gemeentegebouwen (vastgoed)</i>		
Storting voordeel onderhoud Vastgoed		500
<i>Reserve investeringsimpuls 01/05-08</i>		
Dekking voor uitgaven van Hockeyclub Sportpark Warande	1.024	
<i>Reserve resultaat jaarrekening t.g.v. exploitatie</i>		
Verdeling saldo jaarrekening 2014 naar de budgetten	2.504	
<i>Reserve incidentele middelen begroting</i>		
Dekking voor incidentele middelen doorgeschoven uit 2014	4.640	
Dekking Incidentele Middelen 2015	538	
<i>Reserve organisatieontwikkeling</i>		
Storting t.l.v. programma 13 conform 2e berap 2015		750
<i>Reserve capaciteit werk en inkomen</i>		
Storting t.b.v. vorming Werkbedrijf		501
<i>Reserve achtervang i-deel (BUIG)</i>		
Storting Resultaat jaarrekening 2014 Atlant Groep		1.239
<i>Reserve wet werk en bijstand</i>		
Storting t.g.v. I-deel conform 2e berap 2015		3.600
	22.322	15.190

Voorzieningen

De specificatie van het saldo van de voorzieningen in de balans is als volgt:

	Boekwaarde	
(bedragen x € 1.000,-)	31-12-2015	31-12-2014
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	4.949	7.678
Egalisatievoorzieningen	-	-
Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt verkregen	7.105	4.523
Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	729	1.876
Totaal	12.783	14.077

Het verloop van de voorzieningen is in onderstaand overzicht weergegeven.

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde 31-12-2014	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2015
<i>Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's</i>					
Voorziening persoonsgebonden budget	123	-		28	95
Voorziening wethouderspensionen	4.202	372		79	4.495
Voorziening zonnepanelen Brandevoort	58	-		13	45
Risicovoorziening Stg.Combivisie	42	-		42	-
Voorziening Vordering verkoop vennootschap bv	68	-	51		17
Voorzieningen deelneming GEM Suytkade CV	3.185	-		3.185	-
Voorziening verplichtingen frictiekosten	-	225			225
Voorziening borgstellingen	-	72			72
<i>Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt verkregen</i>					
Voorziening Rioleringslasten	4.523	4.447		1.865	7.105
<i>Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is</i>					
Voorziening Grote Steden Beleid	14	-	14		-
Voorziening Arbeidsvoorwaardenbeleid	941		941		-
Voorziening Startersleningen	921	281		473	729
Totaal	14.078	5.397	1.006	5.685	12.783

In de kolom 'Vrijval' zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanvendingen zijn rechtstreeks ten laste van de voorzieningen gebracht. Onderstaand hebben we van de voorzieningen de aard en doelstelling alsmede de mutaties in het boekjaar toegelicht.

Voorziening voor verplichtingen verliezen en risico's

Voorziening persoonsgebonden budget

Deze voorziening is gevormd voor de verplichting aan de werknemers uit hoofde van het niet gebruikte saldo van het persoonsgebonden budget. Medewerkers hebben recht om deze in latere jaren aan te wenden. De mutaties komen voort uit de opname van het saldo in het verslagjaar 2015.

Voorziening wethouderspensionen

Deze voorziening is gevormd om te voldoen aan de pensioenverplichtingen aan (gewezen) wethouders. De pensioenaanspraken zijn in mindering gebracht op de voorziening. Deze voorziening is gewaardeerd op een actuariële berekening van de verplichting op balansdatum. De toename van de voorziening komt voort uit de jaarlijkse storting voor de huidige wethouders. Daarnaast is als gevolg van de wijzigingen in de pensioenwetgeving en de daling van de rente in 2015 een aanvullende storting gedaan.

Voorziening zonnepanelen Brandevoort

Deze voorziening is gevormd voor de verplichting uit hoofde van de sale & leaseback constructie van de zonnepanelen in Brandevoort. Jaarlijks worden de gemaakte kosten onttrokken aan deze voorziening.

Risicovoorziening Stichting Combivisie

In 2015 is de Stichting Combivisie geliquideerd. De aanwezige voorziening is ingezet voor het tekort wat ten laste van de gemeente Helmond is gekomen.

Voorziening Vordering verkoop vennootschap

In het kader van de verkoop van Essent zijn een aantal garanties gegeven aan RWE. Indien één of meer van deze garanties achteraf onjuist blijken te zijn, kunnen de claims uit deze voorziening afgedekt worden. In 2015 is de omvang van het risico met € 50.000 afgenomen.

Voorziening deelneming GEM Suytkade CV

De gemeente Helmond heeft de verliezen van haar participatie in de GEM Suytkade CV afgedekt uit deze voorziening. Met het opheffen van de GEM Suytkade CV per 29 december 2015 is het bedrag aangewend en ingezet voor het tekort op de grondexploitatie Suytkade.

Voorziening verplichtingen frictiekosten

Deze voorziening is gevormd voor de verplichting uit hoofde van de overeenkomst die de gemeente met instellingen heeft gesloten voor de bijdrage in de frictiekosten als gevolg van de bezuinigingen in het subsidieprogramma.

Voorziening borgstellingen

Deze voorziening is gevormd voor de verwachte verliezen uit hoofde van de verstrekte waarborgen en garanties. In 2015 is gebleken dat een van de instellingen niet aan haar verplichtingen kan voldoen waardoor de gemeente hierop wordt aangesproken.

Voorziening voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt verkregen

Voorziening riolering

De van burgers ontvangen bijdragen in de rioolheffing voor toekomstige vervangingsinvesteringen in de riolering wordt gestort in deze voorziening. Voor nieuwe investeringen op basis van het Gemeentelijk rioleringsplan wordt een bijdrage vanuit deze voorziening verricht en in mindering gebracht als bijdrage op deze activa.

Voorziening voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is

Voorziening Grote Steden Beleid

De vooruitontvangen middelen ter ondersteuning en facilitering van het werkbudget van de financiële werkgroep GSB zijn in 2015 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie. De gemeente Helmond heeft hier in het verleden kosten voor gemaakt en er volgen geen afrekeningen meer met de overige deelnemers.

Voorziening Arbeidsvoorwaardenbeleid

De middelen uit de voorziening Arbeidsvoorwaardenbeleid zijn in 2015 vrijgevallen aangezien er geen claim meer resteert om de voorziening te handhaven.

Voorziening Startersleningen

De voormalige middelen uit hoofde van het Besluit Locatiegebonden Subsidies (BLS) worden ingezet ten bate van de woningbouw. De raad van de gemeente Helmond heeft bij het vaststellen van de 'Verordening starterslening Helmond 2014' dat de voorziening startersleningen wordt aangewend voor de rente-en beheerskosten van de Helmondse startersleningen.

De mutaties in het boekjaar 2015 hebben betrekking op de realiseerde rente- en beheerskosten.

Schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

De schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer zijn in de balans als volgt weergegeven:

	Boekwaarde	
(bedragen x € 1.000,-)	31-12-2015	31-12-2014
Onderhandse leningen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	148.129	153.402
Overige langlopende verplichtingen	-	164
Totaal	148.129	153.566

Het verloop van de schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer is weergegeven in onderstaand overzicht.

(bedragen x € 1.000,-)	Saldo 31-12-2014	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2015
Onderhandse leningen	153.402	30.000	35.273	148.129
Overige langlopende verplichtingen	164		164	-
Totaal	153.566	30.000	35.437	148.129

In 2015 zijn twee nieuwe leningen aangetrokken en is, naast de reguliere aflossingen, een lening versneld afgelost. De overige langlopende verplichtingen betreffen de laatste tranches vanuit het Besluit Woninggebonden Subsidies (BWS), deze zijn in 2015 afgekocht en uitbetaald aan de woningcorporaties.

De rentelasten 2015 van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar zijn € 4.386.000.

6.4.2 Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	Boekwaarde	
(bedragen x € 1.000,-)	31-12-2015	31-12-2014
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	17.181	44.847
Overlopende passiva	33.638	27.320
Totaal	50.819	72.167

Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	Boekwaarde	
(bedragen x € 1.000,-)	31-12-2015	31-12-2014
Overige kasgeldleningen	-	32.000
Banksaldi	925	2.275
Overige schulden	16.256	10.572
Totaal	17.181	44.847

De banksaldi betreft de uitstaande schuldpositie op de betaalrekeningen per 31 december 2015.

De overige schulden bestaat uit de te betalen loonheffing voor Werk & Inkomen en de salarissen over december 2015, € 3,2 miljoen en het saldo van uitstaande crediteuren per 31 december 2015.

Overlopende passiva

De in de balans opgenomen overlopende passiva kunnen als volgt worden gespecificeerd:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde	
	31-12-2015	31-12-2014
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	17.839	12.073
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	9.380	10.408
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	6.419	4.839
Totaal	33.638	27.320

Verplichtingen

Het saldo heeft betrekking op de lasten uit de laatste periode van 2015 waarvoor op balansdatum nog een facturen zijn ontvangen. De forse toename van deze schuldpositie wordt veroorzaakt door de uitbreiding van de activiteiten in het kader van de WMO en Jeugd, € 9,2 miljoen.

Van Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen

Overeenkomstig het BBV (art. 49) dienen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen (vooruit)ontvangen bedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel opgenomen te worden onder de overlopende passiva (zie vooruitontvangen van overheidsinstellingen). Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

(bedragen x € 1.000,-)	Saldo	Ontvangen	Vrijgevallen	Saldo
	31-12-2014	bedragen	bedragen of	31-12-2015
Declarabel deel BBZ 2004	112		112	-
Voor- en vroegschoolse educatie (OAB) 2012,2013,2014	4.473		1.626	2.847
Smart Homes	112			112
Subsidie goedkope woningen	132		35	97
Provincie Noord Brabant	74	402	32	444
Ministerie Infrastructuur en Milieu	677	1.055	325	1.407
Provincie Noord Brabant, Stimulus	9			9
SRE	60	22		82
GSB BDU/fysiek (ISV)	4.681		377	4.304
GSB BDU/EZ	77			77
Totaal	10.408	1.479	2.507	9.380

Vooruitontvangen bedragen

Saldo heeft betrekking op de in december 2015 ontvangen bedragen die betrekking hebben op volgende begrotingsjaren.

6.4.3 Waarborgen en garanties

Het saldo van de gewaarborgde geldleningen per 31 december 2015 bedraagt € 540,6 miljoen. Voor een bedrag van € 505,7 miljoen is de gemeente Helmond achtervang bij de gewaarborgde geldleningen aan woningcorporaties.

(bedragen x € 1.000,-)	Oorspronkelijke	Saldo	Saldo
	hoofdsom	31-12-2015	31-12-2014
Gewaarborgde geldleningen	50.471	33.439	35.953
Gewaarborgde geldleningen met achtervang	554.615	505.759	512.068
Garantstellingen	3.466	2.446	1.920
Totaal	608.552	541.644	549.941

Gewaarborgde geldleningen

Hierbij is een geldlening verstrekt door een derde partij, waarbij de geldgever extra zekerheid heeft gevraagd in de vorm van een borgstelling door de gemeente Helmond. Als verplichtingen met betrekking tot deze lening(en) niet worden nagekomen, kan de gemeente worden aangesproken.

Gewaarborgde geldleningen met achtervang

Voor deze leningen die verstrekt zijn aan woningbouwcorporaties, draagt het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) primair het risico. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen:

1. de geldmiddelen van de corporatie
2. de borgingsreserve van het WSW. Het WSW heeft een eigen risicobuffer gevormd uit de obligo's die de woningbouwverenigingen moeten aanhouden bij het WSW.
3. vervolgens staan rijk en gemeenten borg voor het W.S.W. mocht het fonds in de problemen komen. De gemeente is dan verplicht achtergestelde geldleningen te verstrekken.

Garantstellingen

Indien een huurcontract wordt opgezegd door partijen c.q. sprake is van faillissement van de huurders, treedt de gemeente in plaats van de betreffende huurder, neemt de huurrechten over en vrijwaart de verhuurder van huurdering tot het maximale bedrag van de borg.

6.5 Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen

De gemeente is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijvende, financiële verplichtingen. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste van deze verplichtingen:

<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	31-12-2015	31-12-2014
<i>Lopende operational leasecontracten:</i>		
Zonnepanelen geluidswal looptijd juni 2009 tot juli 2019	40	53
<i>Overige financiële verplichtingen:</i>		
Onderhoud sportterreinen (2014 t/m 2016 € 397.000)	133	265
Onderhoud openbaar groen (2015 t/m 2016 € 2.979.000)	1.640	2.979
Bestek servicewagen openbaar groen (2014 t/m 2015 € 154.000)	-	77
Bestek servicewagen openbaar groen (2016 t/m 2017 € 132.000)	132	-
Ongediertebestrijding in de gemeente Helmond (2012 t/m 2016 € 55.000)	11	22
Verkeersmaatregelen evenementen/kermis (2014 t/m 2015 € 206.000)	-	103
Verkeersmaatregelen evenementen/kermis (2016 t/m 2017 € 224.000)	224	-
Reinigen rioolgemalen en randvoorzieningen (2015 - 2017 € 75.000)	50	75
Onderhoud markeringen (2013 - 2015 € 47.000)	-	16
Onderhoud verhardingen (2013 - 2015 € 829.000)	-	276
Onderhoud landwegen (2013 - 2015 € 91.000)	-	30
Onderhoud riolering (2013 - 2015 € 510.000)	-	170

Naast bovengenoemde verplichtingen zijn er nog diverse meerjarige contracten, abonnementen en overeenkomsten met verschillende partijen welke zijn afgedekt in de meerjarenbegroting.

6.6 Niet uit de balans blijvende financiële rechten

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) kan op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd zijn.

De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK.

De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

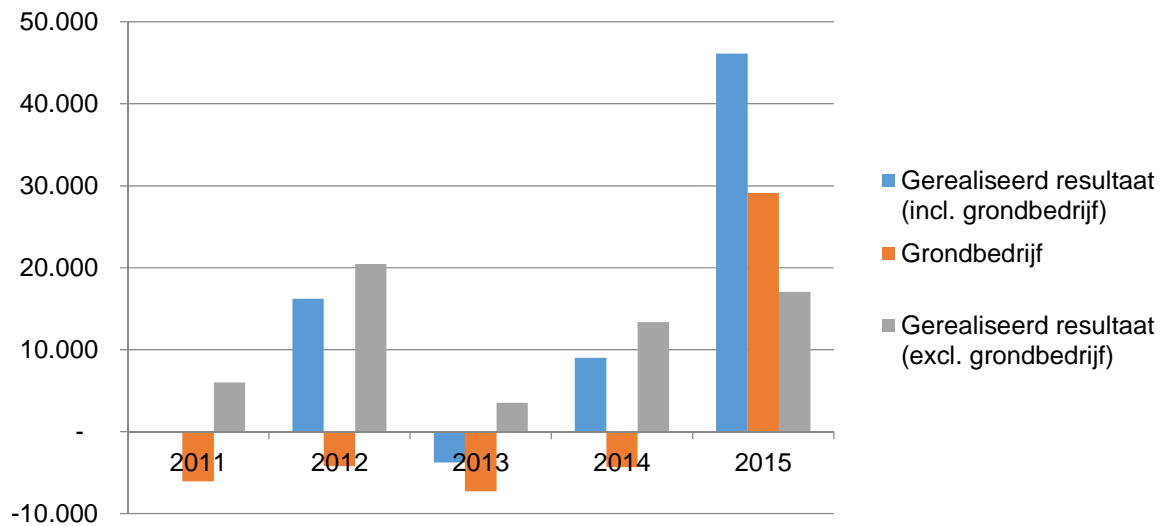
7 Jaarrekening 2015

7.1 Rekeningresultaat 2015

De jaarrekening 2015 sluit met een voordelig resultaat van € 46,1 miljoen.

Verloop van de saldi van de jaarrekening over de afgelopen jaren geeft het volgende beeld:

Gerealiseerd resultaat 2011-2015

7.2 Overzicht baten en lasten per programma

In dit hoofdstuk worden de baten en lasten in totaliteit in beeld gebracht. In onderstaande tabel wordt het verloop van de begrotingsbudgetten zichtbaar (van primitieve begroting tot begroting inclusief alle wijzigingen) met daarbij een vergelijking met de jaarrekeningcijfers.

	Programma	Primitieve begroting 2015		Begroting na wijzigingen 2015		Rekening 2015	
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
PROG1	Veiligheid en handhaving	8.118	570	8.222	954	7.602	1.092
PROG2	Werk en inkomen	90.688	74.836	87.353	48.018	87.331	49.575
PROG3	Zorg en welzijn	52.890	1.979	56.155	3.234	49.505	3.313
PROG4	Jeugd en onderwijs	47.990	3.849	49.915	4.609	46.864	7.114
PROG5	Cultuur	11.640	1.465	12.340	1.449	12.299	1.424
PROG6	Sport en recreatie	5.751	742	5.719	742	5.547	736
PROG7	Economische beleid en	2.615	308	3.447	308	3.054	311
PROG8	Ruimtelijke ordening en	48.669	45.494	50.506	45.747	54.429	78.059
PROG9	Stedelijke vernieuwing	4.373	262	4.419	298	4.412	319
PROG10	Verkeer en mobiliteit	1.267	0	1.267	75	1.258	292
PROG11	Openbare ruimte en	21.567	5.232	21.645	5.507	21.356	5.396
PROG12	Milieu	26.446	23.671	27.178	23.659	22.503	20.157
PROG13	Bestuur en organisatie	21.455	6.592	24.117	4.177	28.588	4.503
	Subtotaal programma's	343.469	165.000	352.283	138.777	344.748	172.291
HP940	Post onvoorzien	1.111	1.770	463	1.770	1.379	2.409
HP944	Overige financiële middelen	4.953	13.550	4.953	13.362	4.431	13.496
HP950	Onroerend zaak belasting	914	18.783	914	18.783	870	18.664
HP960	Overige belastingen	657	1.256	657	1.256	603	1.391
HP970	Algemene rijksuitkeringen/	1.445	143.588	1.210	170.694	20	171.547
	Totaal algemene dekkingsmiddelen	9.080	178.947	8.197	205.865	7.303	207.507
	Totaal saldo van baten en lasten	352.549	343.947	360.480	344.642	352.051	379.798
	Toevoeging/onttrekking aan reserves:						
		0	0	0			
PROG2	Werk en inkomen	0	1.940	4.839	6.840	4.840	6.838
PROG3	Zorg en welzijn	0	340	1.589	2.116	1.589	1.851
PROG4	Jeugd en onderwijs	0	133	88	1.413	88	60
PROG5	Cultuur	0	0	20	0	20	0
PROG6	Sport en recreatie	0	0	92	40	92	40
PROG7	Economische beleid en	0	0	0	642	0	507
PROG8	Ruimtelijke ordening en	1.793	220	235	220	0	220
PROG9	Stedelijke vernieuwing	0	0	0	9	84	5
PROG10	Stedelijke vernieuwing	0	0	75	0	51	0
		0	0				
PROG12	Milieu	0	0	(275)	0	(275)	(129)
PROG13	Bestuur en organisatie	108	1.840	2.787	5.936	2.689	10.002
PROG90	Algemene dekkingsmiddelen	832	6.862	9.927	17.999	9.820	17.996
	Sub-totaal mutaties reserves	2.733	11.335	19.377	35.215	18.998	37.390
	Gerealiseerd resultaat					46.139	
						Voordeilig	
	Totaal	355.282	355.282	379.857	379.857	417.188	417.188

De toelichting op de afwijkingen ten opzichte van de primitieve en gewijzigde begroting is opgenomen in hoofdstuk 3 Beleidsprogramma's van de Jaarverantwoording 2015.

Overzicht begrotingsafwijkingen en begrotingsrechtmatigheid

In onderstaande tabel worden de begrotingsbudgetten vergeleken met de jaarrekeningcijfers met daarbij een presentatie van de verschillen. Daarbij wordt tevens voor die onderdelen die een overschrijding aan de lastenkant laten zien een nadere analyse gegeven, dit in het kader van de begrotingsrechtmatigheid. Overeenkomstig het BBV is elke overschrijding op de lasten op programma's en kredieten per definitie onrechtmatig, vandaar dat deze overschrijdingen nader worden toegelicht. Via goedkeuring van de jaarverantwoording kunt u als raad deze overschrijdingen alsnog autoriseren. In het raadsbesluit is dit opgenomen als beslispunt.

	Programma	Begroting na wijzigingen 2015		Rekening 2015		Verschillen		
		Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Saldo
PROG1	Veiligheid en handhaving	8.222	954	7.602	1.092	620	138	758
PROG2	Werk en inkomen	87.353	48.018	87.331	49.575	22	1.557	1.579
PROG3	Zorg en welzijn	56.155	3.234	49.505	3.313	6.650	79	6.729
PROG4	Jeugd en onderwijs	49.915	4.609	46.864	7.114	3.051	2.505	5.556
PROG5	Cultuur	12.340	1.449	12.299	1.424	41	(25)	16
PROG6	Sport en recreatie	5.719	742	5.547	736	172	(6)	166
PROG7	Economische beleid en	3.447	308	3.054	311	393	3	396
PROG8	Ruimtelijke ordening en	50.506	45.747	54.429	78.059	(3.923)	32.312	28.389
PROG9	Stedelijke vernieuwing	4.419	298	4.412	319	7	21	28
PROG10	Verkeer en mobiliteit	1.267	75	1.258	292	9	217	226
PROG11	Openbare ruimte en	21.645	5.507	21.356	5.396	289	(111)	178
PROG12	Milieu	27.178	23.659	22.503	20.157	4.675	(3.502)	1.173
PROG13	Bestuur en organisatie	24.117	4.177	28.588	4.503	(4.471)	326	(4.145)
	Subtotaal programma's	352.283	138.777	344.748	172.291	7.535	33.514	41.049
HP940	Post onvoorzien	463	1.770	1.379	2.409	(916)	639	(277)
HP944	Overige financiële middelen	4.953	13.362	4.431	13.496	522	134	656
HP950	Onroerend zaak belasting	914	18.783	870	18.664	44	(119)	(75)
HP960	Overige belastingen	657	1.256	603	1.391	54	135	189
HP970	Algemene rijksuitkeringen/	1.210	170.694	20	171.547	1.190	853	2.043
	Totaal algemene dekkingsmiddelen	8.197	205.865	7.303	207.507	894	1.642	2.536
	Totaal saldo van baten en lasten	360.480	344.642	352.051	379.798	8.429	35.156	43.585
	Toevoeging/onttrekking aan reserves:							
		0				0	0	0
PROG2	Werk en inkomen	4.839	6.840	4.840	6.838	(1)	(2)	(3)
PROG3	Zorg en welzijn	1.589	2.116	1.589	1.851	0	(265)	(265)
PROG4	Jeugd en onderwijs	88	1.413	88	60	0	(1.353)	(1.353)
PROG5	Cultuur	20	0	20	0	0	0	0
PROG6	Sport en recreatie	92	40	92	40	0	0	0
PROG7	Economische beleid en	0	642	0	507	0	(135)	(135)
PROG8	Ruimtelijke ordening en	235	220	0	220	235	0	235
PROG9	Stedelijke vernieuwing	0	9	84	5	(84)	(4)	(88)
PROG10	Stedelijke vernieuwing	75	0	51	0	24	0	24
						0	0	0
PROG12	Milieu	(275)	0	(275)	(129)	0	(129)	(129)
PROG13	Bestuur en organisatie	2.787	5.936	2.689	10.002	98	4.066	4.164
PROG90	Algemene dekkingsmiddelen	9.927	17.999	9.820	17.996	107	(3)	104
	Sub-totaal mutaties reserves	19.377	35.215	18.998	37.390	379	2.175	2.554
	Gerealiseerd resultaat			46.139		(46.139)		(46.139)
				Voordelig		Voordelig		
	Totaal	379.857	379.857	417.188	417.188	(37.331)	37.331	0

Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting € 3.923.000

Bij dit programma is een overschrijding in de lasten ontstaan als gevolg van de activiteiten in het grondbedrijf in het begrotingsjaar 2015. Deze hogere lasten worden gecompenseerd door de hogere baten als gevolg van de mutatie in het onderhanden werk op de balans. Het overnemen van de activiteiten van de voormalige Grond Exploitatie Maatschappij Suytkade C.V. per 29 december 2015 veroorzaakt deze overschrijding. De gemeenteraad is hier via een raadsinformatiebrief in januari 2016 over geïnformeerd.

Programma 13 Bestuur en organisatie € 4.471.000

De overschrijding op programma 13 wordt veroorzaakt door de overschrijdingen op de volgende hoofdproducten:

1. Bestuursondersteuning: € 1,7 miljoen
2. Nieuwe investeringen: € 2,6 miljoen

De overschrijding op hoofdproduct Bestuursondersteuning wordt veroorzaakt door het nadeel van € 1,7 miljoen op de kostenplaatsen. Hier tegenover staan ook voor € 0,5 miljoen hogere baten op de kostenplaatsen. Het saldo van deze afwijking wordt veroorzaakt door het saldo kostenplaatsen, groot € 1,2 miljoen.

Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de prijsverschillen bij de inzet van inhuur versus de inzet van vast personeel, ca. € 0,7 miljoen. Deze hogere lasten zijn niet doorbelast aan de diverse producten en programma's. Het "nadeel" op de kostenplaatsen staat dus tegenover een voordeel op die programma's. Daarnaast is een bezuinigingstaakstelling op bedrijfsvoeringsbudgetten van ca € 0,2 mln. niet gerealiseerd, hetgeen tot een nadeel leidt. Dit telt niet mee voor het oordeel ten aanzien van de begrotingsrechtmatigheid.

De overschrijding op het hoofdproduct Nieuwe investeringen wordt gecompenseerd door de, door de Raad geautoriseerde, hogere vrijval uit de reserves ter dekking van de uitgaven voor deze investeringen. Daarmee is geen sprake van een onrechtmatigheid voor deze uitgaven, deze zijn voorzien in het door de Raad geautoriseerde Investeringsprogramma.

Toevoegingen aan de reserves

De toevoegingen aan de reserves zijn allen gebaseerd op door de Raad geautoriseerde mutaties. Er is voor de ontstane overschrijdingen géén sprake van een onrechtmatigheid.

Toetsing rechtmatigheid investeringskredieten

In onderstaand overzicht worden de overschrijdingen op de uitgaven op de investeringskredieten in het verslagjaar 2015 weergegeven. Het gaat hierbij om kredieten waarbij in 2015 een overschrijding op de lasten is ontstaan. De overschrijdingen boven de € 50.000 zijn toegelicht.

Omschrijving krediet <i>(bedragen x € 1.000.-)</i>	Totaal budget (lasten)	Geboekt vorige jaren	Geboekt huidige jaar	Totaal realisatie	Overschrijding (lasten)
741012 asbestsanering kasteel	-	-	57	57	-57
Diverse OPR 2012 t/m 2015	1.006	734	590	1.324	-318
Overige kredieten < € 50.000					-23

Asbestsanering kasteel

In de raadsvergadering van 29 september 2015 is door de Raad ingestemd met het maken van voorbereidingskosten voor de asbestsanering van het kasteel vooruitlopend op het toekennen van het definitieve investeringskrediet. Deze kosten worden daarmee niet aangemerkt als onrechtmatig op grond van de bepalingen uit de Kadernota 2015 van de commissie BBV.

Investeringen Operationeel programma riolering (OPR)

De overschrijdingen uit hoofde van deze investeringen worden afgedekt uit hogere bijdragen uit de voorziening riolering. De kostenoverschrijding telt daarmee niet als onrechtmatigheid.

7.3 Overzicht incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 19, lid c van het BBV dient een overzicht van de incidentele baten en lasten opgenomen te worden. Het gaat hierbij om baten en lasten met een incidenteel karakter.

Als definitie van het begrip 'incidenteel' is, overeenkomstig de toelichting op artikel 19, lid c, uitgegaan van baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de incidentele baten en lasten die in het resultaat voor bestemming zijn verwerkt. In de toelichting bij het betreffende programma wordt nader ingegaan op het ontstaan van de afwijking.

<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	Incidentele baten	Incidentele lasten
Programma 1 Veiligheid en handhaving		
Programma 2 Werk en inkomen		
Subsidie Europees Sociaal Fonds	1.337	
Bijdrage aan samenwerkingsverband Pro/Vso (aandeel in ESF)		505
Bijdrage Atlant groep in herbeoordeling kostendelersnorm	119	
Uitkering jaarrekeningresultaat Atlant groep 2014	1.239	
Rijksuitkering stimuleringsregeling (bonus) begeleid werken	251	
Bijdrage Centraal Opvang Asielzoekers voor crisisopvang vluchtelingen	94	
Kosten crisisopvang vluchtelingen		78
Programma 3 Zorg en welzijn		
Huishoudelijke Hulp Toelage		779
Rijksuitkering Gezond in de Stad		173
Programma 4 Jeugd en onderwijs		
Verkoop schoolwoningen Dierdonk	221	
Programma 5 Cultuur		
Storting in voorziening t.b.v. frictiekosten bezuiniging Cultuur		225
Programma 6 Sport en recreatie		
Programma 7 Economisch beleid en werkgelegenheid		
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting		
Grondexploitatie: Vrijval voorziening verlieslatende complexen	26.695	
Grondexploitatie: Tussentijdse winstneming 2015	3.530	
Grondexploitatie: Resultaat op afgesloten plannen	809	
Grondexploitatie: Afwaardering voorraad vlottend actief		482
Grondexploitatie: Storting in voorziening verlieslatende complexen		1.487
Enmalige subsidie Stichting VaN		70
Programma 9 Stedelijke vernieuwing		
Project Compass4D	30	30
Programma 10 Verkeer en mobiliteit		
Programma 11 Openbare ruimte en natuurbescherming		
Programma 12 Milieu		
Programma 13 Bestuur en organisatie		
Bijdrage Waterschap voor de waterschapsverkiezingen	50	
Vrijval voorziening arbeidsvoorwaarden beleid	941	
Gerealiseerde boekwinsten verkopen Vastgoed	760	
Duurzame waardevermindering Brandweerkazeme Brandevoort		729
Lasten in verband met aanspraak op borg- en garantstellingen		200
Algemene dekkingsmiddelen		
Storting voorziening dubieuze debiteuren		828
	36.076	5.586

Op basis van bovenstaand overzicht kan worden vastgesteld dat het voordelig jaarrekeningresultaat van € 46,1 miljoen voor € 30,5 miljoen positief is beïnvloed door de gerealiseerde incidentele baten en lasten in het begrotingsjaar 2015, inclusief mutaties op de reserves.

7.4 Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Onderstaand treft u dit overzicht aan van de beoogde respectievelijk gerealiseerde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves op te nemen in de jaarstukken.

Structurele toevoegingen

<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	Raming na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2015	Waarvan structureel
Programma 1 Veiligheid en handhaving	-	-	-	-
Programma 2 Werk en inkomen	4.839	-	4.839	-
Programma 3 Zorg en welzijn	1.589	-	1.589	-
Programma 4 Jeugd en onderwijs	88	-	88	-
Programma 5 Cultuur	20	-	20	-
Programma 6 Sport en recreatie	92	-	92	-
Programma 7 Economisch beleid en werkgelegenheid	-	-	-	-
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	235	-	-	-
Programma 9 Stedelijke vernieuwing	-	-	84	-
Programma 10 Verkeer en mobiliteit	75	-	51	-
Programma 11 Openbare ruimte en natuurbescherming	-	-	-	-
Programma 12 Milieu	-	-	129	-
Programma 13 Bestuur en organisatie	2.787	86	2.689	86
Algemene dekkingsmiddelen	9.926	-	9.820	-
	19.651	86	19.401	86

Structurele onttrekkingen

<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>	Raming na wijziging	Waarvan structureel	Realisatie 2015	Waarvan structureel
Programma 1 Veiligheid en handhaving	-	-	-	-
Programma 2 Werk en inkomen	6.840	294	6.838	294
Programma 3 Zorg en welzijn	2.116	-	1.851	-
Programma 4 Jeugd en onderwijs	1.413	-	-	-
Programma 5 Cultuur	-	-	-	-
Programma 6 Sport en recreatie	40	-	40	-
Programma 7 Economisch beleid en werkgelegenheid	642	-	507	-
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	220	220	220	220
Programma 9 Stedelijke vernieuwing	9	-	5	-
Programma 10 Verkeer en mobiliteit	-	-	-	-
Programma 11 Openbare ruimte en natuurbescherming	-	-	-	-
Programma 12 Milieu	275	-	275	-
Programma 13 Bestuur en organisatie	5.936	1.579	10.002	1.579
Algemene dekkingsmiddelen	17.999	421	17.996	421
	35.490	2.514	37.734	2.514

7.5 Resultaatbestemming

Het voorstel voor resultaatbestemming 2015 is als volgt:

		Bedrag
<i>(bedragen x € 1.000,-)</i>		
Gerealiseerd resultaat excl. Grondbedrijf		17.031 V
Gerealiseerd resultaat Grondbedrijf		29.108 V
Gerealiseerd resultaat 2015		46.139 V
Programma 1 Veiligheid en handhaving		
BV Overschot Brandweer inzet professionalisering organisatie	Storting in reserve	160 N
Programma 2 Werk en inkomen		
SE Overschot Participatiebudget 2015	Budgetoverheveling	655 N
SE Overschot Bijzondere bijstand - Sociaal minimum 120%	Budgetoverheveling	543 N
Programma 3 Zorg en welzijn		
SE Reservering saldo WMO 2015	Storting in reserve	5.577 N
Programma 4 Jeugd en onderwijs		
SE Reservering saldo Jeugd 2015	Storting in reserve	2.795 N
Programma 5 Cultuur		
SE Budgetoverheveling museum	Budgetoverheveling	76 N
SE Overheveling saldo voor onderzoek ontwikkeling tijdelijk theater	Budgetoverheveling	80 N
Programma 6 Sport en recreatie		
Programma 7 Economisch beleid en werkgelegenheid		
Programma 8 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting		
SB Storting resultaat Grondbedrijf in algemene reserve	Storting in reserve	29.108 N
SB Reservering budget 2015 Startersleningen	Storting in reserve	200 N
Programma 9 Stedelijke vernieuwing		
Programma 10 Verkeer en mobiliteit		
Programma 11 Openbare ruimte en natuurbescherming		
SB Overheveling ontvangen verzekeringspremie Ameideplein	Budgetoverheveling	97 N
Programma 12 Milieu		
SB Overheveling restant budgetten ODZOB Opstart Milieudienst	Storting in reserve	664 N
Programma 13 Bestuur en organisatie		
SE Reservering restant budgetten Verkiezingen en referenda	Storting in reserve	40 N
FC Reservering vrijgevallen voorziening Arbeidsvoorwaardenbeleid	Storting in reserve	940 N
SB Overheveling restant budgetten implementatie BGT	Budgetoverheveling	101 N
Algemene dekkingsmiddelen		
FC Overhevelen eenmalige decentralisatie-uitkering Arbeidsmktregio Helmond	Budgetoverheveling	587 N
FC Overhevelen decentralisatie-uitkering Tijdelijke voorziening bed, bad en brood	Budgetoverheveling	164 N
SB Reserveren middelen regionale uitvoeringsdiensten (RUD's)	Storting in reserve	58 N
SE Overhevelen decentralisatie-uitkering Maatschappelijke opvang	Budgetoverheveling	907 N
SB Overhevelen middelen Uitvoeringsprogramma Bodemsanering	Budgetoverheveling	205 N
SE Overhevelen middelen Aanpak Jeugdwerkloosheid	Storting in reserve	100 N
Totaal voorstellen resultaatbestemming 2015		43.057 N
Vij besteedbaar saldo 2015		3.082 V

7.6 Totaal overzicht investeringsprogramma

Het totaaloverzicht investeringsprogramma geeft het totale investeringsbedrag per programma weer, alsmede het aangevraagde bedrag (procentueel). Een toelichting op de niet aangevraagde posten is opgenomen bij de toelichting op de programma's in hoofdstuk 3.

Programma <i>(bedragen x€ 1.000)</i>	Bedrag IVP	Aangevraagd
1. Veiligheid en handhaving	0	0%
2. Werk en inkomen	0	0%
3. Zorg en welzijn	0	0%
4. Jeugd en onderwijs	1.904	94%
5. Cultuur	195	87%
6. Sport en recreatie	1.944	96%
7. Economisch beleid en werkgelegenheid	2.282	0%
8. Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	1.016	0%
9. Stedelijke vernieuwing	6.545	38%
10. Verkeer en mobiliteit	4.408	9%
11. Openbare ruimte en natuurbescherming	8.647	64%
12. Milieu	3.730	87%
13. Bestuur en organisatie	18.908	1%
Totaal	49.579	32%

7.7 Wet normering topinkomens (WNT)

WNT-verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. De wet houdt in dat topbestuurders in de (semi)publieke sector in 2015 niet meer mogen verdienen dan 130% van het salaris van een minister, ofwel niet meer dan € 178.000. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2015 voor de gemeente Helmond is € 178.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

De gemeentesecretaris en de griffier worden in dit kader aangemerkt als topfunctionaris.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

Naam	J.P.T.M. Jaspers	A.P.M. ter Voert
Functie(s)	griffier	gemeentesecretaris
(bedragen x € 1)		
Duur dienstverband in 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1	1
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging		
Beloning	108.213	122.235
Belastbare onkostenvergoedingen	0	3.736
Beloningen betaalbaar op termijn	15.053	15.414
Totaal bezoldiging	123.266	141.384
Toepasselijk WNT-maximum	178.000	178.000
Motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.

Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Niet van toepassing

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen die in 2015 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum hebben ontvangen, of waarvoor in eerdere jaren een vermelding op grond van de WOPT of de WNT heeft plaatsgevonden of had moeten plaatsvinden. Er zijn in 2015 geen ontslaguitkeringen aan overige functionarissen betaald die op grond van de WNT dienen te worden gerapporteerd.

8 Single information single audit (SISA)

Hierbij treft u aan het ingevulde Sisa-overzicht met de verantwoordingsgegevens voor de regelingen die van toepassing zijn voor de gemeente Helmond.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2015 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11 januari 2016 DEFINITIEF

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2015 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid 2011-2014 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie		
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D9 / 04</i>		
			€ 4.252.323	€ 842.920	€ 635.225	€ 4.473.201		
OCW	D10	(Volwassenen)Onderwijs (participatiewet) 2015- 2017 Participatiewet Contactgemeenten	Verstreckte uitkering (jaar T)	Besteding (jaar T) van educatie bij roc's	Besteding (jaar T) van educatie bij andere aanbieders dan roc's	Besteding (jaar T) van educatie totaal (automatisch)	Ten minste 75% besteed aan roc's ja/nee (automatisch)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 03</i>	<i>Aard controle nvt</i> <i>Indicatornummer: D10 / 04</i>	<i>Aard controle nvt</i> <i>Indicatornummer: D10 / 05</i>	
			€ 650.037	643.800	€ 0	€ 643.800	ja	
			Reservering besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)	Onttrekking besteding van educatie in jaar T voor volgend kalenderjaar (jaar T+1)				
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D10 / 07</i>				
			€ 0	€ 0				

I&M	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï (inclusief bestrijding spoorweglawaaï) Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (jaar T-1)	Eindverantwoording Ja/Nee
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	
			1 lenM/BSK-2012/227193	€ 1.142	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 lenM/bsk-2013/131825	€ 12.807	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 lenM/bsk-2014/232435	€ 42.028	€ 10.081	€ 0	€ 0	
			4 lenM/bsk-2014/237854	€ 149.524	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 lenM/BSK-2015/144502	€ 165	€ 0	€ 0	€ 0	
			6 lenM/BSK-2015/203661	€ 160.057	€ 0	€ 0	€ 57.957	
			7 lenM/BSK-2015/203665	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			8 lenM/BSK-2015/203670	€ 109.724	€ 0	€ 0	€ 0	
			9					
			10					
			Kopie beschikingsnummer	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen	Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 06	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 11
			1 lenM/BSK-2012/227193	€ 0	€ 41.814	€ 0	€ 0	Nee
			2 lenM/bsk-2013/131825	€ 0	€ 12.807	€ 0	€ 0	Nee
			3 lenM/bsk-2014/232435	€ 0	€ 42.439	€ 10.081	€ 0	Nee
			4 lenM/bsk-2014/237854	€ 0	€ 149.524	€ 0	€ 0	Nee
			5 lenM/BSK-2015/144502	€ 0	€ 165	€ 0	€ 0	Nee
			6 lenM/BSK-2015/203661	€ 160.057	€ 218.014	€ 0	€ 218.014	Nee
			7 lenM/BSK-2015/203665	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			8 lenM/BSK-2015/203670	€ 0	€ 109.724	€ 109.724	€ 0	Nee
			9					
			10					

I&M	E11B	Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr) (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Besteding (jaar T) ten laste van eigen middelen	Besteding (jaar T) ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente)	Besteding (jaar T) ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL	Teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B/01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E11B/02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E11B/03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E11B/04</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E11B/05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: E11B/06</i>
1			5090.09.1452-NSL	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B/07</i>	Cumulatieve besteding ten laste van eigen middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B/08</i>	Cumulatieve besteding ten laste van bijdragen door derden = contractpartners (niet rijk, provincie of gemeente) tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B/09</i>		
1			5090.09.1452-NSL	€ 2.000.000	€ 7.666.272	€ 0		
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van rentebaten gemeente op door provincie verstrekte bijdrage NSL tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B/11</i>	Cumulatief teruggestort/verrekend in (jaar T) in verband met niet uitgevoerde maatregelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B/12</i>	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden <i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E11B/13</i>		
1			5090.09.1452-NSL	€ 0	€ 0	Ja		

I&M	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer SiSa tussen medeoverheden Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: E27B / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: E27B / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: E27B / 04</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: E27B / 05</i>
			1 Verbeteren verkeersafwikkeling hoofdwegennet Helmond B5-HLD-001-14	€ 51.470	€ 51.470	€ 0	€ 0
			2 Oost-West as Helmond NBR-BBV-009	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: E27B / 10</i>
			1 Verbeteren verkeersafwikkeling hoofdwegennet Helmond B5-HLD-001-14	€ 0	€ 0	N.v.t.	Nee
			2 Oost-West as Helmond NBR-BBV-009	€ 0	€ 0	N.v.t.	Nee
SZW	G1A	Wet sociale werkvoorziening (Wsw)_totaal 2014 Wet sociale werkvoorziening (Wsw) Alle gemeenten verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G1B + deel gemeente uit (jaar T-1))	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Het totaal aantal gerealiseerde arbeidsplaatsen voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam	Het totaal aantal gerealiseerde begeleid werkenplekken voor geïndiceerde inwoners in (jaar T-1), uitgedrukt in arbeidsjaren; inclusief deel openbaar lichaam		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatonummer: G1A / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G1A / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatonummer: G1A / 03</i>		
			1 60794 Helmond	851,12	80,64		

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2015 Alle gemeenten verantwoord voor het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 05</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 06</i>
			€ 34.917.355	€ 679.743	€ 2.014.978	€ 40.380	€ 167.040	€ 0
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2015 Besluit	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatummer: G2 / 12</i>
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 07</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 08</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 09</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 10</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 11</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G2 / 12</i>
			€ 155.652	€ 61.189	€ 0	€ 173.005	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentedeel 2015 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 01</i>	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 02</i>	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 03</i>	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 04</i>	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 05</i>	Besteding (jaar T) Bob <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 06</i>
			€ 202.269	€ 210.636	€ 94.445	€ 178.589	€ 40.419	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 07</i>	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 <i>Aard controle R</i> <i>Indicatummer: G3 / 08</i>	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee <i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatummer: G3 / 09</i>			
	€ 0	€ 0	Ja					

9 Samen Investeren Brabantstad

Eind 2007 ondertekenden de 5 grote Brabantse steden, waaronder Helmond, met de provincie de intentieovereenkomst Samen Investeren. Op grond hiervan zijn door de gemeente Helmond middelen vrijgemaakt en is door de provincie subsidie toegekend voor de uitvoering van 20 projecten in Helmond. In Helmond zijn 18 projecten tijdig (per 31 december 2013) afgerond. De termijn voor het project Duurzame Herstructureringswijk Helmond West (inclusief Goorloopzone) is in juni 2013 door Provinciale Staten verlengd tot 1 juli 2016. Over een verlenging van de termijn voor het project Centrumplan 2^e fase is begin 2014 een positief besluit genomen.

Lopende projecten

Proeftuin duurzame herstructureringswijk Helmond-west (incl. Goorloopzone) (H2016)

Voor het project Proeftuin duurzame herstructureringswijk Helmond-west (incl. Goorloopzone) (H2016) is de termijn verlengd tot 1 juli 2016. De moeizame verwerving van het terrein Raaymakers en de complexe samenhang tussen projectenonderdelen zorgden lange tijd voor vertraging. De minnelijke verwerving van het terrein Raaymakers begin 2014 was daarom van groot belang. De opstellen zijn gesloopt. De sanering is in 2015 gestart. Met het afronden van de sanering in 2016 is het project voor wat betreft Samen Investeren afgerond.

Centrumplan 2^e fase (H2009)

In dit project is verstrekking van de subsidie gekoppeld aan concrete verwervingen. Provinciale Staten hebben ingestemd met verlenging van de uitvoeringstermijn tot 1 juli 2016. In 2015 heeft er geen verwerving plaatsgevonden.

BIJLAGE JAARREKENING 2015 HELMOND T.B.V. SAMEN INVESTEREN-PROJECTEN																				
Projectnr.	Project omschrijving	Program ma	Project gereed (J/N)	Totale projectkosten (Euro)			Provinciaal aandeel in projectkosten (Euro)					Gemeentelijk aandeel in projectkosten (Euro)			Aandeel derden in projectkosten (Euro)			Indicatoren		
				Totale projectkosten	Real t/m 2014	Realisatie totaal 2015	Aandeel PNB obv beschikking	Initiële planning rapportage jaar	Real t/m 2014	Real 2015 obv jaarverantwoording feb	Real 2015 obv jaarrek gemeente	Mutaties '15 tov jaarverantwoording	Aandeel gemeente obv beschikking	Real t/m 2014	Realisatie totaal 2015	Aandeel derden obv beschikking	Real t/m 2014	Realisatie 2015	Planning mijpaal 2015	Rea mijpaal 2015
H2009	Centrumplan 2 fase	Misc	N	59.600.000	18.089.540	-	10.750.000		6.830.471	-	-	-	8.850.000	11.259.069	-	40.000.000			nvt	nvt
H2016	Poelhuin duurzame herstructureringswijk Helmond-west (incl. Goorloopzone)	Schoon	N	16.836.090	10.012.097	2.343.141	4.836.090	3.919.529	4.433.702	317.976	317.976	-	5.500.000	4.336.612	922.378	6.500.000	1.241.783	1.102.787	Park Goorloop Noord gereed, Park Goorloop Midden gesaneerd en ingericht, Ecopassage Morloseweg gereed, Ecopassage House Paralleweg aanbesteed.	

10 Bijlage

10.1 Lijst van afkortingen

ACE	Automotive Center of Expertise
AFB	Automotive Facilities Brainport
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCH	Brabant Culturele Hoofdstad
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOM	Brabantse Ontwikkelings Maatschappij
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZOB	Bedrijventerrein Zuid Oost Brabant
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EVZ	Ecologische VerbindingsZone
FTPB	Food Technology Park Brainport
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GEO	Gebiedsgericht Economische Ontwikkeling
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg
GIH	Gebiedsgerichte Integrale Handhaving
GKP	Gemeentelijk Kunstwerkenbeheer Plan
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
HNG	Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten
HTAC	High Tech Automotive Campus
IB-signalen	Signalen van het Inlichtingenbureau
IBP	Informatie Beleids Plan
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
ID	Instream Doorstroom
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IOAW	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werklozen
IOAZ	Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Zelfstandigen
IVP	Investeringsprogramma
MAC	MBO Automotive Center
MUP	Milieu Uitvoerings Programma
NOx	Stikstofoxides
NUP	Nationaal Uitvoerings Programma
OAB	Onderwijs Achterstanden Beleid
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
ODZOB	Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant
OLO	OmgevingsLOket
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
O&S	Onderzoek en Statistiek
OVD	Officier Van Dienst
OLV-kerk	Onze Lieve Vrouwekerk
OPR	Operationeel Programma Riolering

OZB	Onroerende Zaakbelasting
PO	Persoonlijke Ondersteuning
P&O	Personeel & Organisatie
POW	Programma Onderhoud Wegen
PS	Provinciale Staten
RHCe	Regionaal Historisch Centrum Eindhoven
RIB	Raads Informatie Brief
RI&E	Risico Inventarisatie & Evaluatie
TCO	Total Cost of Ownership
SEPA	Single Euro Payments Area
SIEH	Stichting Industrieel Erfgoed Helmond
S&B	Stedelijke Ontwikkeling en Beheer
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
SOx	Zwaveloxides
SRE	Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VR	Veligheids Regio
VSV	Voortijdig School Verlaters
VVE	Vroeg- en Voorschoolse Educatie
UP's	Uitvoerings Programma's
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen
WI	Werk en Inkomen
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WP	Woonpartners
WWB	Wet Werk en Bijstand

